ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՆՐԹԱՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՒԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ձուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԱՒՐՕՎՔ 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 1er Sept. 1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4132

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ՊԵՐԼԻՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԲԱՆԱԿՑԻԼ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԳՐԱՒԵՑ ՍԼՈՎԱՔԻԱՆ, ԻԲՐԵՒ ԶՕՐԱԿՑԱՑԱՆ

ԿՕՂՆ ՎԱՌ ԲՈԼՈՐ ԼԵՀԵՐԸ ԶԻՆԿՈՒ ՏԱԿ ԱՌՆՈՒԵՑԱՆ

Անգլիա եւ Ֆրանսա չեն ընդունիր որ Լեհաստան բանակցաց դրկէ Գերմանիա

«Յառաջ»ը լոյս չտեսաւ միայն մէկ օր, հինգշաբթի։ Ուստի, ամփոփենք այն բոլոր տեղեկութիւնները որ պիտի տրուէին երէկ, լրացնելու համար կացութեան ընդհանուր պատկերը։

Ինչպէս յայտնի է, Պերլինի անգլիական դեսպանը երկուշաբթի օր իր պաշտօնատեղին վերադառնալով, գիշերը հինգշերի յանձնեց իր կառավարութեան հակառաջարկները։ Յաջորդ օրը, Հիթլէր ունկնդրութեան ընդունելով դեսպանը, անոր յանձնեց իր պատասխանը։ Այս առթիւ բերանացի բացատրութիւններ ալ տուաւ։ Ծօսակցութիւնը տեւեց 25 վայրկեան։ Պատասխանը Լոնտոն ղրկուեցաւ անգլիական դեսպանատան բարձր պաշտօնատարներէն մէկուն ձեռամբ։ Ինչ, եւ բրիտանական դահլիճը անմիջապէս նիստ գումարելով, քննեց զայն։ Միեւնոյն ատեն նիստի հրաւիրուած էր խորհրդարանը, ուր Գ. Չէմպըրլէն անգամ մը եւս պարզեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը, վճռական ազդարարութիւններ ուղղելով։ Ահաւասիկ հիմնական մասերը։

— « Ամէն բան կախում ունի այն եղանակէն որով պիտի կրնայ քննուիլ Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ ծագած վէճը, ինչպէս եւ որ եւ է կարգադրութեան համար եղած առաջարկներու էութենէն։ Մենք ճշդած ենք թէ պիտի գործադրուին մեր յանձնառութիւնները Լեհաստանի հանդէպ, որոնք պաշտօնապէս սահմանուեցան օգոստոս 25ին։ Օգտակար վիճաբանութեան առաջին պայմանն է նուազեցնել այն ձգտումը որ ստեղծուած է սահմանագլուխին վրայ պատահած անկարգութիւններով եւ զանազան միջադէպերու զրոյցներով։ Երբեմն կ'լսուի թէ բրիտանացի ժողովուրդը դանդաղ որոշում կու տայ, բայց երբ վճիռն արձակէ, ինքն իր կամքով չի հեռանար։ Տակաւին անստոյգ է սա խնդիրը,— խաղադրութի՞ւն պիտի ունենանք թէ պատերազմ։ Մենք մէկ նշանախեց պիտի չընկրկինք մեր վճռականութենէն — հաւատար մութիւն մեր գործ ուղեգծին։ Մենք պէտք չունեցանք պարենաւորմա հաս – տատելու։ Մեր հետազօտիչ օդատորմիղները պատրաստ են, հետազօտիչ խումբերը իրենց պաշտօնին գլուխն են եւ վառնգի ազդանշանի ամբողջ ցանցը պատրաստ է գիշեր – ցերեկ բանելու որ եւ է ատեն։ Մեր ամբողջ ռազմական նաւատորմը ամէն վայրկեան պատրաստ է պատերազմական գործողութեանց համար։ Միեւնոյն ատեն ցամաքային ուժերու չատ կարեւոր շարժումներ տեղի ունեցած են մայր երկրին թէ անդրծովեան տացուած քներու մէջ։ Այդ շարժումները մաս կը կազմեն կանխորոշ ծրագրի մը »։

Ընդդիմադիրներն ալ հաւանութիւն յայտնեցին այս ծրագրին, առանց վերապահութեան։

Անգլիական կառավարութիւնը առանալով Գերմանիոյ պատասխանը, ժամրամասնօրէն քննեց զայն, եւ նոր ծանուցագիր մը ուղղեց Պերլին, միշտ համախորհուրդ Ֆրանսայի հետ։ Դահլիճին նիստը տեւեց 90 վայրկեան։ Ինչպէս նախորդները, այս ծանուցագրին բովանդակութիւնն ալ գաղտնի կը պահուի, բայց իրազեկներու կարծիքով, այնպէս խմբագրուած է որ Հիթլէր կարենայ պատասխանել։

Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ տիրող կարծիքն այն է թէ անելը կը չարունակուի, եւ թէ պատերազմի վտանգը չէ փարատած, ինչպէս կը չեշտէր Չէմպըրլէն ալ, իր ճառին մէջ։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, Գերմանիա միշտ կը պնդէ որ անմիջապէս կարգադրուի Տանցիկի եւ Նըբանցքին խնդիրը, յետոյ քննելու համար ուրիշ խնդիրներ։ Այս առթիւ, կ'ըսեն թէ Հիթլէր խնդրած է Անգլիան որ համոզէ Լեհաստանը, բանագնաց մը ղրկելու Պերլին, այնտեղ կատարելու համար բանակցութիւնները։ Բրիտանական դեսպանը մերժած է այս առաջարկը, համաձայն իր կառավարութեան հրահանգին։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, անգլիական կառավարութիւնը այս ժխտական պատասխանը տալէ վերջը միայն խնդիրը հաղորդած է լեհական կառավարութեան։

Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ կասկած չունին որ եթէ Լեհաստան բանագնաց մը ղրկէ Պերլին, Հիթլէր անոր հետ պիտի վարուի ճիշդ այնպէս ինչպէս վարուեցաւ Տոքթ. Շուշնիկի հետ, Աւստրիան գրաւելու համար, կամ Չեխոսլովաքիոյ նախագահին հետ, այդ երկիրը իր իշխանութեան տակ առնելու համար։

Մինչ այս մինչ այն, գերմանական բանակը գրաւեց Սլովաքիան, իբրեւ զինուորական խարիսխ գործածելու համար զայն։ Լեհական կառավարութիւնը ուժգին բողոքագիր մը ուղղեց այս գործողութեան դէմ, միեւնոյն ատեն նոր զօրաշարժ կատարելով։ Այս նոր զօրակոչին ենթակայ են 40 տարեկանէն վար եղած բոլոր պահեստները, զրաւուած են բոլոր կառքերը, ձիերը եւն.։ Իսկ Հիթլէր ազդ. պաշտպ. խորհուրդ մը կազմեց նախագահութեամբ մարշալ Գէօրինկի, ներդաշնակելու համար զինուորական, տնտեսական եւ էմմսական գործակցութիւնը։ Այս գերագոյն խորհուրդը կը բաղկանայ եօթը անդամ – ներէ։

Զինուորական պատրաստութիւններ

ՋՈՒՑԵՐԻՈՑ կառավարութիւնը բոլոր տրամադրելի ուժերը չարժման մէջ դնելով, սպարապետ մըն ալ նշանակեց բանակին համար։ Կառավարութիւնը որոշած է բացարձակ չէզոքութիւն պահել։

ՀՈԼԱՆԴԱ իր պատրաստութիւնները յառաջ կը տանի չոգեպինդ։ Պահեստից ները եւ քաղաքապահ զօրքը զէնքի տակ առնուեցան 9 ժամէն։ Զօրակոչի ենթարկուած են 15 դասեր, համագումար 300,000 զինուորներով։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ սկսաւ զօրացնել իր սահմանագլուխը՝ Ու. Մ իութեան գծին վրայ, իմացած ըլլալով որ Ռուսերը զինուորական չարժումներ կը կատարեն դէպի արեւմուտք։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ զինուորական պատուիրակութիւնը, որ Լոնտոն եւ Փարիզ եկած էր վերջերս, Անգարա վերադառնալով յայտարարեց թէ յոյղ ելքի մը չանցած են այդ երկիրներու սպայակոյտներուն հետ կատարուած բանակցութիւնները։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԶԻԳԵՐ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

— ∞ —

Պելժիոյ թագաւորը եւ Հոլանտայի թագուհին իրենց միջնորդութիւնը առաջարկեցին, լուծելու համար օրուան տագնապը։ Լեհաստան հաւանութիւն յայտնեց։ Անգլիա եւ Ֆրանսա եւս գոհունակութեամբ ընդունեցին այս նախաձեռնութիւնը։ Գերմանիա գոհացաւ չնորհակալութիւն յայտնելով։

Թերթերը կը գրեն թէ նախագահ Րոզվելթ կը չարունակէ իր ձեռնարկները, խափանելու համար պատերազմի աղէտը։

Իտալիոյ թագաւորը պատասխանելով Գ. Րոզվելթի, յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը ամէն կարելի միջոց կը փորձէ, ապահովելու համար խաղաղութիւնը՝ արդարութեան հիման վրայ։ Հռոմի ամերիկեան դեսպանը Իտալիոյ արտաքին նախարարին ներկայանալով, տեղեկութիւններ քաղեց կացութեան մասին։ Այս առթիւ կը հաւաստեն թէ Իտալիա բաւարար ցորեն ունի մէկ տարուան համար, թէ տեղական եւ թէդուրսէն գնուած։ Սակայն 1էն սկսեալ սուրճի վաճառումը արգիլուած է անհատներու, որպէսզի բանակը նեղութիւն չկրէ։

Իտալական մամուլը կացութիւնը միշտ ծանր նկատելով հանդերձ, դեռ ամէն յոյս կորսուած չի նկատեր, եւ միշտ կը պնդէ դաշնագիրներու վերաքննութեան վրայ։ Գերմանական թերթերն ալ կը պահանջեն ոչնչացնել Վերսալիի դաշնագիրը, թէեւ աւելի մեղմ լեզու մը կը գործածեն Անգլիոյ դէմ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ՀԻԱՍԱՐԻՄ ՊԻՏԻ ՄՆԱՑ

« Փառք – Սուրբ »ի Թղթակիցը Անգարայէն կը հեռագրէ թէ ինչ որ ալ պատահի, Թուրքիա հաւատարիմ պիտի մնայ իր յանձնառութեանց։ Այս առթիւ, չարունակ համերաշխութեան կոչեր կ'ուղղէ պալքանեան ազգերուն, որպէսզի զոհ չերթան գերմանական քարոզութեանց։ Վերջերս աւելի ամրա – պնդուած են Թուրքիոյ եւ Ռումանիոյ կապերը։ Բարեկամական յարաբերութիւններ կը պահպանէ նաեւ Եուկոսլավիոյ հետ։

Թղթակցին տեղեկութեանց համաձայն, եթէ Իտալիա պատերազմի բռնուի եւ կռիւը տարածուի Միջերկրականի մէջ, Թուրքիա ուղղակի չի – հարգուած ըլլալով անչուշտ պիտի անցնի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի կողմը։ Թուրքիա նոյն դիրքը պիտի բռնէ, եթէ Պուլկարիա Գունաստանի վրայ յար – ձակի, Գերմանիոյ դրդումով, թէեւ չեն հաւատար այդպիսի բանի մը եւ խոհեմութեան կոչեր ուղղուած են Սոֆիայի։

Խիստ հետապնդումներ քոմիւնիկներուն դէմ

Համաշխարհ հրատարակութիւնները դադարման դատապարտուած ըլլալով, զանազան փորձեր կը կատարուին, թռուցիկներ կամ գաղտնի թերթեր բաժնելու համար։ Ոստիկանութիւնը ամէն օր հետապնդումներ եւ խուզարկութիւններ կը կատարէ։ Անշի օր խուզարկուեցան Փարիզի եւ արուարձանի կուսակցական համաշխարհային հաւաքատեղիները եւ տպարանները եւ բազմաթիւ թռուցիկներ ձեռք անցան։ Տպարանի մը մէջ բռնուեցաւ 3000 օրինակ ազդ եւ 90,000 թռուցիկ։ Կարգ մը վայրերու մէջ բոլշեւիկեան թռուցիկներ ձգուած են դռնապաններուն։

Ոստիկանութիւնը խիստ խուզարկութիւններ կատարեց Փիւթոյ, Քլիշիի, Լէվալուայի, Ռոլոմպի, Ռուբպվուայի եւ Նէօյիի բոլշեւիկեան շրջանակներ – րուն մէջ։ Այս առթիւ փակուեցան քանի մը սրճարաններ։

Երկու համաշխարհային համալիրներ «Իմանիթէ» կը ցրուէին (բազմագրութեամբ տպուած), երբ ձերբակալուեցան։ Անմիջապէս դատուելով դատապարտուեցան երեքական ամիս բանտարկութեան եւ 50ական ֆրանգ տուգանքի։

*** Ընկերվարական կուսակցութեան վարչական խորհուրդը ժողով գումարելով, բանաձեւ մը քուէարկեց որ խստօրէն կը դատապարտէ գերմանեախորհրդային դաշինքը, «խորհրդային կառավարութեան նենգամտութիւնը եւ դաւադրութիւնը եւ կը հրաւիրէ իր բոլոր մանամասիւղերը ամէն յարաբերութիւն կտրել այս գարշելի քաղաքականութեան հետ»։

*** Հիւսիսային չրջանի համաշխարհային անկարգութիւններ յարուցած ըլլալով, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան։ Հաւրի մէջ ալ ձերբակալուեցան չատ մը ցուցարարներ որոնք թռուցիկներ ցրուած էին, անհնազանդութեան մղելով զինուորները։

Ամէն օր բոլշեւիկեան թերթեր կը բռնուին, փարիզի թէ գաւառի մէջ։

*** Էնի նահանգին ընկերվարական երեսփոխանը, Գ. Էմէ Բէնոն նամակ մը ուղղելով վարչապետին, պահանջեց լուծել համաշխարհային կուսակցութիւնը, որ կը ներկայացնէ «թէ ազգային եւ թէ արտաքին վտանգ մը»։ Իսկ ազգայնական երեսփոխան մը, Ֆէրնան Լոռան, կ'ազդարարէ թէ «այն համաշխարհավարները որ զղջում չեն յայտնած, պէտք չէ վարեն զօրաշարժի գործողութիւնները» եւ մանաւանդ պէտք կը պահանջէ պաշտօնանկ ընել բոլոր համաշխարհավար քաղաքապետները։

*** Թերթերը կը գրեն թէ համաշխարհավար կուսակցութենէն հրաժարած է, երկու երեսփոխաններէ զատ, Փօլ Փէլիէ, որ պաշտօն ունէր «Իմանիթէ»ի խմբագրութեան մէջ։

*** Ոստիկանական վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ իրրեւ հետեւանք կատարուած խուզարկութեանց, որոնց ընթացքին, բազմաթիւ համաշխարհավարական թռուցիկներ բռնուեցան, Սէնի ընդհ. դատախազութիւնը ընդհանուր քննութիւն բացած է օտար երկրէ եկած կամ օտարէն ներշնչուած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՆՈՐ ԲՈՑՆ ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ԱՐՇԻՒՆԵՐՈՒՆ

(«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ)

ՑԱՆԿ 36

Վէնէսէն.— Սիրելի «Յառաջ», Վէնէսէնի փոքրիկ հայ գաղութիս մէջ, երկու երեք սրտցաւ Հայեր, Պ. Նուպար Մարգարեանի մէկոցաւ, հաւաքեցինք 210 ֆրանքի համեստ գումար մը, Մուսա Լերան արձիւներուն բոյնին համար, իբրեւ ափ մը չաղարկ։ Մտադիր ենք չարունակել հանգանակութիւնը, երբ գաղութիս անդամները դառնան օգտիտխութենէ։— Վէնսէնցիներ	
Ահաւասիկ ցանկը.— Կ. Աւետեան 50, Գ. Կոճիկեան, Ա. Խաչատուրեան, Շ. Ֆէրմանեան, Մ. Սոլաքեան, Տի – կին Էմիրխանեան 20ական, Ա. Էմիրխանեան 15, Պ. Գըլըճեան 15 Ֆր., Ա. Դերձակեան, Տ. Եղնեան 10ական, Վ. Քէշմանեան 5, Առաքնաքոյժ Թումիկ 5, գումար 210 Ֆրանք։	
ՇԱՒԻՒ, 28 Օգոստոս.— Խմբագրութիւն «Յառաջ»ի, Ե. Ե. Մ.ը ըստ նոր օրէնքի (ընկերակցութեանց) ժամանակին թէեւ իր խնդրագիրը մատոյց, բայց յունիս 27ին նահանգապետութենէն ստացաւ հրաւիրագիր մը, որով կը պահանջուէր իւրաքանչիւր անդամի ինքնութեան թուղթի թիւը եւ տեւողութիւնը ներկայացնել Ծուլիս 1էն առաջ։ Եւ որովհետեւ վարչութիւնս նիւթապէս անկարող էր այդքան կարճ ժամանակի մէջ գոր ծադրել այդ հրահանգը, անպատասխանի թողուց եւ ինքնին լուծուեցաւ Միութիւնս։	
Այս առթիւ ընդհ. ժողովի հրաւէր ընելով խնդիրը յայտնեցինք ժողովին որ միաձայնութեամբ որոշեց ունեցած դրամը, 445 (չորս հարիւր քառասուն եւ հինգ) ֆրանքը նուիրել «Յառաջ»ի միջոցաւ Մուսա Լերան հանգանակութեան, իսկ գոյքերը տեղւոյս Եկեղ. միութեան։	
Այս օր սոյն գումարէն (400) չորս հարիւր ֆրանք, կը փոխադրենք ձեզի, խնդրելով որ յայտարարէիք սոյն լուծումը։ Մնացեալ 45 ֆրանքը պահ կը մնայ վարչութեանս մօտ, զանազան ծախքերու համար։	
Ի դիմաց վարչութեան առենադպիր՝ Ա. Ն. Պաղտասարեան, առենապետ՝ Միհայէլեան։	

Գումար	2722
Օգոստ. 30ի գումարը	104,381
Ընդհ. գումար՝	**107,103**

ՄԱՐՍԷԼ, 28 Օգոստոս.— Ծարգելի խմբագիրը «Յառաջ»ի, Բալուխ Հայր. Միութեան վարչութիւնը ձեզի կ'ուղարկէ Սանճաքի գաղթականներու ի նպաստ հանգանակուած գումարին երկրորդ ցանկը, գումար՝ 225 Ֆրանք, այսպիսով մենք եւս կատարած կ'ըլլանք մեր պարտականութիւնը։ — Վարչութիւն

ՑԱՆԿ.— Սիրանուշ Տիրատուրեան իր մօր մահուան տարելիցի առթիւ.— 50 Ֆրանք, Ա. Աղամեան 50, Մ. Թաշճեան 30 Ֆրանք, Եղնա եւ Անահիտ Ուլուսեան իրենց քրոջ մահուան տարելիցի առթիւ.— 30, Պ. Ներսէսեան 20, Փոքրիկ Որբէն Ծօճեան 15, Մ. Խրլեան, Կ. Գօլօեան, Ս. Ուզունեան 10ական, գումար՝ 225։

ՄՄԲ.— Այս միութիւնը նախապէս ղրկած էր 1530 Ֆրանք։ Ուրեմն ընդհ. գումարը կ'ըլլայ 1755 Ֆրանք։

ՊՈՒՐԿՈՒԱՆ, 28 Օգոստոս.— ... Խմբագրապետ «Յառաջ»ի, կարգալով ձեր հանգանակութեան կոչը, մենք ալ փափաքեցանք աջակից եւ ձեզի կը ղրկենք 410 Ֆրանք։

Ահաւասիկ ցանկը.— Պէյքճեան, Համալեան, Ռոքքանեան, Թօփճեան 50ական, Կիւլլէրեան 20, Պաղտասլեան 30, Պէնլեան 5, Քէչեաեան 30, Անկիզեան Ա. 50, Անկիզեան Մ. 50, Բարսեղեան 5, Պէնլեան Վ. 5, Պալեան 5, Խաչճեան 10, գումար 410 Ֆրանք։

‘‘Յառաջ’’ի բաժանորդներուն եւ ընթերցողներուն

Ինչպէս հաղորդած էինք, մամուլը գրաճնութեան ենթարկուած ըլլալով, չորեքշաբթի օրուան թիւը մէկ օր ուշ հրապարակ եկաւ, իսկ հինգշաբթի չկրցանք հրատարակել, մինչեւ հայ գրաճնիչի մը անուանումը։

Երէկ այդ անուանումը կատարուած ըլլալով, թերթը այսուհետեւ ընդքատարին եւ կրպակներուն պիտի յանձնուի սովորական ժամուն։ Եթէ երբեմն յապաղումներ պատահին, պէտք է վերագրել կացութեան պահանջներուն, քանի որ փոխադրութեան բոլոր միջոցները կը գտնուին զինուորական իշխանութեան ձեռքը եւ թղթատարական պաշտօնեաներն ալ փոխուած են։

*** Թղթատարական վարչութիւնը մերժեց ընդունիլ Գերմանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ ծրարները, ամէն հաղորդակցութիւն կտրուած ըլլալով այդ երկիրներուն հետ։

ՏԵՂԱՏԱՐԱԾ ԱՆՁՐԵՒ ՊԱՍԻՏԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Լաթաֆիայէն կը գրեն մեզի.—

Նախորդ նամակով վախ կը յայտնէի թէ անձրեւն ու հրդեհը կրնան նոր աղէտի մը առիթ դնել մեր գաղթական եղբայրները, որոնք Սանճաքէն հալածեալով պասիթ փոխադրուելէ վերջ ծառի ճիւղերով սկսան հիւղակներ չինել իրենց։

Ու պատահեցաւ այդ զժբախտութիւնը։ Օգոստոս 21ին, մանաւանդ 22ի գիշերը տեղատարափ անձրեւ մը։ Անբերակայելի էր տեսարանը։ Ամէն կողմէ ճիչեր եւ կանչեր։ Երեխաները կուլան ու կը պոռան։ 12 ժամ տեւեց անձրեւը։

Հակառակ բոլոր մեծ ու փոքր աղէտներուն, մեր գաղթական ժողովուրդը կը պահէ իր հոգեկան կորովը։ Անձրեւին այս տաղտկալի անակնկալէն վերջ, չորեքշաբթի օր, երեկոյեան, կարելի եղաւ վերահաստատել հաղորդակցութիւնը լաթաքիոյ եւ Պասիթի միջեւ։ Օթոպիւսներով երեխաները եւ ծերերը փոխադրուեցան քաղաք։ Պետական հիւանդանոցին մէջ ունինք 82 հիւանդ, մեծ մասը երեխայ։ Առնցմէ զատ, չորեքշաբթի օր քաղաքին վարժարանին մէջ տեղաւորեցինք 152 հիւանդներ, 61ը երեխայ։

Լաթաքիոյ հայ գաղութին վերաբերումը արժանի է ամէն գնահատութեան։ Լաւ կազմակերպուած է անունդի եւ առողջապահութեան գործը։ Ֆրանսական իշխանութիւնն ալ կ'օգնէ մեզի։

Բայց կարօտութիւնը այնքան մեծ է, որ դժուար է տրուած միջոցներով գոհացնել բոլորը։

ՎՂՎՈՏՉԱՇՅՈՒՏ ԵՎՈՒԵ
(ՎԱՏ ՀՈԳԵՎՈՐ)

ՊՐԻՑ ՂՈՑՈՒՎՈՒ

Մարտ ամիսը հիմնադրման տարեդարձն էր Տիրոջ Եկեղեցվոյ Ս. Երրորդութեան Մայր տաճարին, որուն համար ամբողջ տարի ամէն կողմէ ուխտաւորներ եկած էին։ Ուխտաւորներուն մեծ մասը կանայք էին, որոնք իրենց հետ բերած էին իրենց տղաքը, որոնք հիւանդ էին։ Ուխտաւորներուն մեծ մասը կը բաղկանար գիւղացի կիներէ, որոնք իրենց հետ բերած էին իրենց տղաքը, որոնք հիւանդ էին։ Ուխտաւորներուն մեծ մասը կը բաղկանար գիւղացի կիներէ, որոնք իրենց հետ բերած էին իրենց տղաքը, որոնք հիւանդ էին։

Ուխտաւորներուն մեծ մասը կը բաղկանար գիւղացի կիներէ, որոնք իրենց հետ բերած էին իրենց տղաքը, որոնք հիւանդ էին։ Ուխտաւորներուն մեծ մասը կը բաղկանար գիւղացի կիներէ, որոնք իրենց հետ բերած էին իրենց տղաքը, որոնք հիւանդ էին։

Ս. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՅՈՂՈՒԱԾՈՒ ՎԱՄՈՂՁ ԴԱՀԻՃԸ

Ս.

— Ո՛չ, ես ալ չեմ գիտեր, ինչպէ՞ս եղաւ, որ ես ալ ուխտի եկայ։ Ես ալ ուխտի եկայ, որ ես ալ ուխտի եկայ։ Ես ալ ուխտի եկայ, որ ես ալ ուխտի եկայ։

Ես ալ ուխտի եկայ, որ ես ալ ուխտի եկայ։ Ես ալ ուխտի եկայ, որ ես ալ ուխտի եկայ։ Ես ալ ուխտի եկայ, որ ես ալ ուխտի եկայ։

—

ԽՂՃԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿ

Հրատ. Ս. 9.

Հանձնակատար՝ Վ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

— 9 —

Ժողովրդի եւ իր հոգեմտաւոր ապագայ մասին չէր մտածում ու հոգում։ Ամէն ինչ նրա համար սկսւում ու վերջանում էր իր անձով։ Ինչպէս ասում են՝ ինքն էր իր տէրն ու տիրականը։ Ամէն ինչ նրա համար էր, ինչ որ կար աշխարհում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ստեղծուած։ Ամէն ինչ նրա համար էր գոյութիւն ունենում։ Ամէն ինչ նրա համար էր գոյանում ու ծաղկում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ապրում ու շնչում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ստեղծագործում ու արարում։ Ամէն ինչ նրա համար էր գրում ու կարդում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ասում ու լսում։ Ամէն ինչ նրա համար էր մտածում ու զգում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ուրախանում ու տրտմում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ծիծաղում ու լալիս։ Ամէն ինչ նրա համար էր ցնծում ու սգում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ապրում ու մեռնում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ծնւում ու աճում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ծնւում ու մեռնում։ Ամէն ինչ նրա համար էր ծնւում ու մեռնում։

Թուղթիկեր պահելու եւ բաշխելու, խռովարարական անանուն եւ գրաքննու – թեանէ չանցած գրուածքներ ցրուելու եւ դադարման դատապարտուած թեր – թեր վերհրատարակելու գործողութեանց մասին: Այս յանցանքներուն պա – տասխանատու ներքնչողները եւ հեղինակները հետապնդուելով դատի պիտի յանձնուին :

Ասկէ զատ, անհատական հետապնդումներ կը կատարուին բոլոր անոնց դէմ որ ձերբակալուած են, այդ կարգի հրատարակութիւններ բաժնած կամ պահած ատեն :

*** Ոստիկանութիւնը երեսուն նոր ձերբակալութիւններ կատարելով, անմիջապէս դատի յանձնեց ամբաստանեալները :

** Մոնուժի մէջ փակուեցաւ Լըպէօֆ կապելան, ուր համայնավարական թուղթիկներ պահուած էին: Մոյի պատժական ատեանը մէկ – մէկ ամիս բանտարկութեան եւ 50ական ֆրանք տուգանքի դատապարտեց Ֆրանսացի մը եւ Ֆրանսուհի մը, որոնք բոլշեւիկեան թուղթիկներ բաժնած էին: Օլորոնի մէջ ձերբակալուեցաւ գործազուրկ մը, երբ ճաղ կը խօսէր դատարանի չէն – քին առջեւ, «կեցցէ՛ Սթալին» աղաղակելով եւ անհնազանդութեան մղելով գինուորները :

1200 հայ գաղթականներ Պէյրութի մէջ պիտի հաստատուին

Մինչեւ 11 Օգոստոս, Հալէպ հասած հինգ հազար գաղթականներուն բաժ – նուած է 911 հազար 450 ֆրանք, որուն 250 հազարը՝ Ազգերու: Երկրորդ վճարումը տեղի պիտի ունենայ այս ամսու վերջը: Մօտ 2 միլիոն ֆրանքի պիտի բարձրանայ Հալէպի գաղթականներուն տրուած նպաստը:

Սեպտեմբերէն սկսեալ, 1200 հայ հողագործներ պիտի հաստատուին Պէ – քայի էլ Ապտի հողին վրայ, որ Ֆրանսացիներուն կողմէ գնուած է: Իւրա – քանչիւր ընտանիք մէկ կամ մէկուկէս հէքթար հող պիտի ստանայ : Հովանա – ւորիչ իշխանութիւնը յանձն առած է անհրաժեշտ ջուրը մատակարարել եւ գաղ – թականներուն օժանդակել բնակարաններ կառուցանելու համար :

Այո՛, պէտք է ցուցակագրուիք

Գաւառէն մեզի կը հարցնեն թէ պէ՞տք է ցուցակագրուին այն օտարական – ները որոնք արձանագրուած էին նախապէս, ոստիկանութեան կամ քաղաքա – պետութեանց մօտ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.— Նոր ցուցակագրութեան հրահանգը Սէնի նահանգին մէջ հրատարակուած ըլլալով, կը գործադրուի օգոստոս 28էն ի վեր: Ուրիշ նա – հանգներու մէջ ալ երբ որ հրատարակուի, պէտք է ներկայանալ նշանակուած օրերու կարգով:

Այս ցուցակագրութիւնը գործադրութիւնն է այն հրամանագիր – օրէնքին որ հրատարակուեցաւ 1939 Յուլիս 20ին (Թարգմանուած «Յառաջ»ի մէջ): Ան այժմ կանչուած են (Սէնի նահանգին մէջ) :—

1.— Այն օտարազգի այրերը որ հայատակութիւն չունին եւ ծնած են 1891 յունուար 1ի եւ 1919 յունուար 1ի միջեւ:

2.— Այն օտարական այրերը որ կ'օգտուին ապաստանի իրաւունքէն եւ ծնած են 1912 յունուար 1ի եւ 1919 յունուար 1ի միջեւ:

Մեր կարծիքով, օրէնքին ենթակայ են նաեւ այն օտարահպատակները որ կ'ուզեն երկարաձգել իրենց բնակութիւնը Ֆրանսայի մէջ: Պէտք է ստուգել:

** Վերջին հրամանագիրներով զօրակոչի ենթարկուած գինուորնե – րուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ հայ երիտասարդներ, Փարիզի թէ գաւառի մէջ: Մեր ծանօթներէն չատերը արդէն իսկ զօրանոց մտած են: Զինուորա – գրուած է նաեւ «Զուարթնոց»ի խմբագիրը, Պ. Հրանտ Բալուեան, դադրե – ցնելով թերթին հրատարակութիւնը մինչեւ իր վերադարձը:

Մարսէյլէն, Լիոնէն, Վալանսէն եւ ուրիշ հայաչատ քաղաքներէ մեզի կը գրեն թէ ամէն կողմ հայ գինուորներ կը տեսնուին, միշտ կազմ եւ պատրաստ:

Զանազան լուրեր օրուան տագնապի մասին

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐը գաւառ կը փոխադրուին չորեքշաբթի օրէն ի վեր, դպրո – ցական կամ ոչ, Փարիզէն եւ ամբողջ Սէնի նահանգէն: Առաջին օրը մեկնեցան 1600 մանչեր եւ աղջիկներ :

ԿԱԶԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿՆԵՐ կը բաժնուին 2 — 10 տարեկան մանուկներու, ամէն օր ժամը 7.30էն 8: Այս առթիւ ըսինք արդ մը թաղերու մէջ Հայերուն ալ ձրի դիմակներ բաժնուած են առանց որ եւ է խորութեան:

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ճաշարանները եւ կապելանները պէտք է փակուին գի – շերուան ժամը 11ին:— Արդիւնած է որ եւ է ժողով արձարաններու մէջ: Եր – կու արձարաններ փակուեցան, հասատատուած ըլլալով թէ իբրեւ գաղտնի հա – ւաքատեղի կը ծառայեն բոլշեւիկներուն :

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԴԻ 15րդ չարքին վիճակահանութիւնը, որ տեղի պիտի ունենար օգոստոս 31ին, յետաձգուեցաւ անորոշ ժամանակով :

ՌԱՏԻՈՑԻ ամբողջ կազմակերպութիւնը զինուորական իշխանութեան յանձնուած է, որ կրնայ ի հարկին զբաւել մասնաւորներու ռատիօները:

ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԵՒ ՀԵՌԱԳՐԻ համար արգիլուած են օտար եւ ծածկագիր լեզուները : Զինուորական իշխանութիւնը հսկողութիւն կը կատարէ հեռա – ձայնի բոլոր խօսակցութեանց վրայ :

ՈՍՏԻԿԱՆԱԳԱՆ վերատեսչութիւնը հրամանագրով մը արգիլեց բոլոր հրապարակային ժողովները, Փարիզի եւ Սէնի նահանգին մէջ: Ի հարկին պէ – տի փակուին այն սրճարաններն եւ գինետունները ուր ժողովներ կ'ըլլան :

ՓԱՐԻԶԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ, Պէհիճ Էրքէն, օգոստոս 30ին իր յանձնարարագիրները ներկայացուց հանրապետութեան նախագահին: Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, դեսպանը ջերմապէս ներբողեց Ֆրանքեւթուրք բարեկամութիւնը, եւ յիշեց այն վտանգաւոր տագնապը զոր կ'անցընէ աշ – խարհը: Հանրապետութեան նախագահն ալ իր կարգին չեչտեց երկու երկիր – ներուն խաղաղասիրական ջանքերը ներկայ տագնապին մէջ :

ԱՆԳԱՐԱՁին կը հետապրեն թէ դահլիճը նիստ գումարելով, երեք ժամ խորհրդակցեցաւ կացութեան մասին: Ցոն Փափէն Պոլսէն Անգարա մեկնեցաւ իր կառավարութեան հրահանգով :

ՄՈՍԿՈՒԱՅէն կը հետապրեն թէ կառավարութիւնը ստուարաթիւ զին – ուրներ զրկած է արեւմտեան սահմանագլուխը (Լեհաստան) :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵԿԵղեցիին մէջ երեքշաբթի ժամը 11ին տեղի ունեցաւ խաղաղութեան պահպանման աղօթք մը, որուն ներկայ էին գաղութին ակա – նաւոր անձնաւորութիւնները: Փարիզի հոգեւոր հովիւի փոխանորդ Տիրան վարդապետ Ներսոյեան իր քարոզին մէջ չեչտեց «ես եւս խաղաղութեամբ գՏէր աղաչեցուբ, ընկալ, կեցո, եւ ողորմեա»:

ԵԳԻՊՏՈՍի մէջ ալ դրաքանոնութիւն հաստատուեցաւ, իբրեւ լրացուցիչ մաս ազգ. պաշտպանութեան:

ՋՕՐ. ՎԼԿԱՆ, որ մասնաւոր պաշտօն մը ստացած է Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, Պէյրութ հասնելով արժանացաւ խանդավառ ցոյցերու: Սուրիոյ եւ Լի – բանանի թերթերը հատատարմական արտայայտութիւններ կը հրատարակեն Ֆրանսայի հանդէպ, օրուան տագնապին առթիւ :

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ մասնաւոր ինքնաշարժներու երթեւեկը պիտի արգիլուի այս կիրակիէն սկսեալ, իբրեւ հետեւանք օրուան տագնապին: Իսկ ճաշարան – ները միայն մէկ տեսակ կերակուր, միս կամ ձուկ պիտի տան սեպտեմբեր 1էն սկսեալ: Թերթերը կը յանձնարարեն չվատնել ոչ իսկ մէկ կաթիլ պէնզին:

Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Մուսէեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Զարմայր Մուսէեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Եագոյեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Կապէեան (Ցունաստան), Տէր եւ Տիկին Ասատուր Մուսէեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Ստեփան Կապէեան (Ցունաստան), Այրի Տիկին Թա – գուհի Նապիկեան (Ցունաստան), ինչպէս նաեւ Տէր Սահակեան եւ Իբգուանեան ընտանիքները, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, կնքամօր, հարսին , քրոջ, եւ ազգականին

ՍՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ՄՈՒՍԷԵԱՆԻ

(Ծննեալ Կապէեան, 59 տարեկան)

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ օգոստոս 29ին, յետ երկարատեւ հիւան – դութեան, Քոչէնի հիւանդանոցին մէջ:

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, 1 սեպտ. ուրբաթ առաւօտ ժամը 9ին, Պանեէօ - Քաշանի գերեզմանատան մէջ:

ՅԱՆՁՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

Կանաւորներու եւ Մարտիկներու նոր ցանկը

Կամաւորներու եւ թաքտիկներու միութեան Պելվիլի մասնաճիւղը իր ընկերներու եւ համակիրներու միջեւ հաւաքած 1477 ֆր: Ահա նուիրա – տուներու ցանկը.—

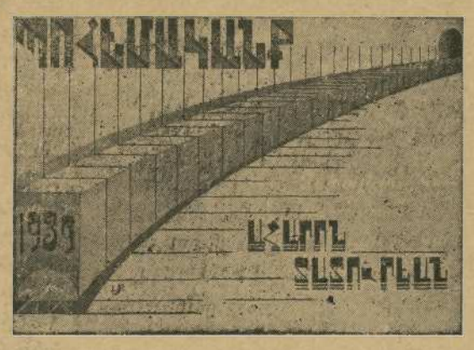
Ա. Պուճալեան 150 ֆր., Հրանտ Փաստրմաճեան, Աբգիան, Mr. et Mme. Bernard Taron, Մինաս Երամեան 100ական ֆր., Ա. Բաղտասար – եան, Երուանդ Մ՛սեան, Վահրամ Մինէլեան, Մ. Մարզարեան, Տիրան Մտեփանեան, Օր. Եղիազար Փաշոսեան, Զանազեան, Բիւզանդ Պէրպէ-եան 50ական ֆր., Վ. Թիւթիւնեան 30 ֆր., Բիւզանդ Եանիկեան, Վ. ազարշ Վարպետեան, Մուքթար Գանգանեան, Աբրահամ Պատաճեան 25ական ֆր., Երուանդ Սահակեան, Տիրան Խանամիրեան, Նիկողոս Նիկողոսեան, Ղեւոնդ Պալթաբեան, Տիգրան Գրիգորեան, Ոմն, Բ. Թորոսեան, Ա. Տապաղեան, Մինաս Կարապետեան, Վարդապարոնեան 20ական ֆր., Ա Քիլրիմեան, Օհ. Տէր Մինասեան, Սէթ Տապաղեան 15ական ֆր., Թորգոմ Կոտակեան, Ոմն, Նազար Ժօրժեան, Ոմն, Հաճընեան, Պալճեան, Յովհ. Յակոբեան, Գա – զանճեան, Զիլինկիրեան, Թիվեր Հիւսեան 10ական ֆր., Հայկ. Հապէշ – եան, Ոմն, Գր. Անաստասեան, Ոմն, Գալուստ Կիւսիւշեան, Սողոմ. Սեւուա – եան, Խաչիկ Խաչիկեան, Գ. Գէորգ, Տ. Նալբանտեան, Ա. Յակոբեան 5ական ֆր., Ոսկան Իլանճեան 2 ֆր.: Գումար 1477 ֆր.: (Տես Ա. էջ)։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՊՈՇԻՄԱԿԱՆՔ

(Բերքաւածներ)

ԱՇԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Հեղինակին անտիպ քեր – թուածներուն երկրորդ եւ վերջին հատորը, գե – ղարուեստական տպա – գրութեամբ.

Գինն՝ Ֆրանսա 20 ֆր.
Արտասահման 25 ֆր.

Նոյն հեղինակէն

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ (սպառե – լու մօտ)

Գինն՝ Ֆրանսա 40 ֆր.
Արտասահման 50 ֆր.

Դիմել հեղինակին,

17, Rue Damesme, PARIS

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄՄԷՐԵԱՆ

Mason E. CHARLES հիմնուած 1869

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը յայտնէ՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մասնակներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարե – ղէններու: Կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհա – րեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնէն, Փարիզէն եւ Բրակայէն կ'ուղարկենք՝ բրդեղէններ, կօշիկներ, ճերմակեղէններ, Քրիքոներ եւայլն, ամենաժամն գինե – տով: Կը ստանձնենք նաեւ յաճախորդներու կողմէ գնուած ապրանք – ներու առաքումը: Փափաքողներուն կը ղրկենք բրդեղէններու նմոյշ – ները եւ մանրամասնութիւններ:

Կ'ուղարկենք դիւրաբար (portatif) Underwood մեքենաներ: Ռուսա – կան տառերով, ամենաժամն գիներով :

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ԹԱՆԴԱՐԱՆի վարչու – թիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցա – նել թէ ժամանակի մը համար յե – տաձգուած են խրճական այցելու – թիւնները:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme .. Paris (13)

Մեւնոյն առեն յանձնարարուեցաւ տարէց քաղաքացիներուն, կիներուն եւ մանուկներուն հեռանալ քաղաքներէն:

ՓԱՐԻԶԷՆ ՀԵՌԱՆԱԼՈՒ համար կրկին եւ կրկին ազդարարութիւններ կ'ուղղէ հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը բոլոր անոնց որ ստիպ – ուած չեն մայրաքաղաքին մէջ մնալու: Այս առթիւ նորէն կը յիշեցնէ թէ եր – թեւեկի ներկայ դիւրութիւնները կրնան կրճատուիլ յառաջիկային :

Լիոնի Հայերու ուշադրութեան

Լիոնի մէջ «ՅԱՌԱՋ»ը կը ծախուի միայն ԿԷՆՃԵԱՆ գրա – վաճառատունը. 45 Rue de Bonnel, Lyon, մինչեւ Պ. ՅՈՎՀԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆի վերադարձը:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանը, 1 Bld, du Nord. Le Raincy. (S. et O.) կը վերաբացուի յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին:

Վարչութիւնս, դպրոցական այս նոր շրջանին համար, ձեռնարկած ըլլալով նոր կարգադրութիւններու՝ գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ աշակերտու – հիները պիտի վայելեն կրթական եւ մարզական ամէն խնամք եւ գիւրու – թիւն: Հայագիտական դասընթացքը յանձնուած է կարող ուսուցիչներու, եւ այս առթիւ Ecole Communale-ի ընթացքը աւարտած խումբ մը աշ – շակերտուհիներ պիտի կազմեն մեր ներկայ հայկական վարժարանի կո – րիզը: Այս պարագան մասնաւորապէս կը յանձնուի ծնողներու ուշադրու – թեան:

Գիշերօթիկ աշակերտուհիները կ'ընդունուին 8 տարեկանէն սկսեալ:

Ընդունելութեան պայմաններուն եւ արձանագրութեանց համար դի – մել վարժարան, ամէն կէսօրէ յետոյ:

Դպրոցասէր Տիկնանց Վարչութիւն

1940 — «ԳՈՅԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՅՑ — 1940

ՇՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. Պ. Մ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տակ է եւ Սեպտեմբեր 30ին լոյս կը տեսնէ 1940ի «Գոյամարտ» օրացոյցը գեղեցիկ եւ մաքուր տպագրութեամբ:

Մեր գործակալներէն կը խնդրուի այժմէն կատարել իրենց ա. պատրանքները: Բացի գործակալներէն ապառիկները նկատի չեն առ. նուիր:

Դիմել մեր ընդհ. գործակալի G. Djarayan, 17 rue des Petites Maries Marseille, France.

Paul du Véou

Chrétiens en péril au Moussadagh

(Enquête au Sandjak d'Alexandrette)

200 էջ, քարտէս եւ բազմաթիւ նկարներ, գին 15 ֆր., թղթատարի ծախքով 16 ֆր.: Նոյն հեղինակէն LE DÉSASTRE d'ALEXANDRETTE 12 ֆր., թղթատարի ծախքով 13 ֆր.:

Դիմել Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris-6 chèque Postal: 1278-35 Tél. Danton 8865-.

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ — Վեցերորդ ՏԱՐԻ

Մամուլի յանձնուած է Սեպտեմբերի թիւը (60), որով կը լրանայ «Հայ Բոյժ»ի հինգերորդ տարեշրջանը: Ան ոնք որ կ'ուզեն կանոնաւոր ստանալ վե – ցերորդ տարեշրջանին եւս, կը հրաւիրուին վճարել նոր տարեշրջանի բաժ – նեգինը, այլապէս կը դադրեցուի իրենց թերթի ղրկելը :

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺԻ տարեկան բաժնեգինն է Ֆրանսայի համար 30, արտասահ. մանի համար 35 եւ 40 ֆրանք (ըստ երկրի):

ԼԱ ՍԻՈՒԹԱԶԻ մէջ «Յառաջ» կը ծախուի Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՍԶԻ ԵԱՆի մօտ, 27 rue Grand Modier.

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ազատօտները ժամագրութեամբ:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է:

Անզուգական, նրբերգելի, ընծաւարգախ:

Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժա – քեր, պատրաստուած գուտ չամիչի ծի – ռով: Հայ ատրճանական սեղանի գարդ:

ԵԼԻԶԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD, 48, rue de la République Marseille Tél. : C. 47-22 եւ C. 74-81

Փարիզի Մասնաճիւղ **7, Rue Auber**

Նաւային գալոց ընկերութիւններու ներկայացուցիչ: Տոմսակ – ներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու համար մասնա – ւոր գին: Ունինք գրքակիցները աշխարհի ամէն կողմը: Վստահելի տեղ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

Մաքուր, առատ, ժամեղ կերակուր եւ խորովածներ ու – տելու համար այցելեցէք

ՃԱՇԱՐԱՆ ՏԱՄԱՍ

ՔԱՂԱՔԻՆ ԿԵՆԴՐՈՆԸ

4, Traverse du Mont de Piété, Marseille

(1 ՕԵՒ Տ'ԷՔՈՒԻ ԱՆԿԻՒՆՔ)

ԿՐ ԴՏՆԷՔ ՆԱԵՒ ՊԱՂ ԴԱՐԵՁՈՒՐ ԵՒ ԱՔԱՂ ԱՂԱՆԴՆԵՐՈՎ ՅՕԳԻ:

ՍՈՒՐԷՆ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ՈՒԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ Գաղութքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ձեղքէ եկեղեցիներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 2 Sept. 1939

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4133

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ ԻՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ ՏԱՆՑԻԿԸ.__ ՀԱՆԲԱՖՈՒԹԻՒՆ ՆՐԲԱՆՑՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑ ԱՆԳԼԻՈՅ ՀԵՏ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

ՖՐԱՆՍԱ ՎՃՌԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐԷ ԻՐ ՑԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նոր զօրաշարժ Անգլիոյ եւ Լեհաստանի մէջ

Պելճիոնի պաշտօնական գործակալութիւնը մանրամասն զեկոյց մը հրատարակեց Լեհաստանէն եղած պահանջներու մասին, միեւնոյն ատեն ձայնասփիւռի միջոցաւ տարածելով զայն ի լուր աշխարհի:

Ահաւասիկ այդ պահանջները, որ կը կոչուին «գործնական առաջարկներ»·

1.— Նկատի առնելով իր զուտ գերմանական հանգամանքը, ինչպէս եւ բնակչութեան միաձայն կամքը, Տանցիկը անմիջապէս պէտք է վերադարձնել գերմանական պետութեան :

2.— Այսպէս կոչուած Ներբանքին հողամասը, որ կ'երկարի Պալթիկ ծովին մինչեւ Մարիենվէրտէր – Կրաուտէնց–Քուլմ – Գրոմպէրկ (այդ քաղաքներն ալ մէկէն ըլլալով) եւ յետոյ մինչեւ Շօէնլանքէի արեւմտեան կողմը, ինք պէտք է որոշէ թէ Գերմանիո՞յ կը պատկանի թէ Լեհաստանի :

3.— Այս առաջադրութեամբ, հանրաքուէ մը պէտք է կատարուի այդ հողամասին մէջ: Այդ հանրաքուէին պիտի մասնակցին այն բոլոր Գերմանացիները ու Լեհերը որ հոն կը բնակին 1918 յունուար 1էն ի վեր կամ հոն ծնած էին նոյն թուականին :

Այս հողամասէն քշուած Գերմանացիները պիտի վերադառնան, իրենց քուէն ձգելու համար: Անկողմնակալ հանրաքուէ մը եւ անհրաժեշտ պատրաստութիւնները ապահովելու համար, այդ հողամասը պիտի դրուի միջազգային յանձնաժողովի մը իշխանութեան տակ, ինչպէս եղաւ Սաարի շրջանին մէջ: Յանձնաժողովը պէտք է կազմուի անմիջապէս, մասնակցութեամբ չորս մեծ պետութեանց.— Իտալիա, Ռ· Միութիւն, Ֆրանսա եւ Մեծն Բրիտանիա: Յանձնաժողովը պիտի վայելէ գերիշխանութեան բոլոր իրաւունքները այդ հողամասին վրայ: Հետեւաբար, այդ հողամասը պէտք է պարպուի կարելի եղածին չափ կարճ պայմանաժամի մը մէջ, լեհական բանակին, ոստիկանութեան եւ լեհական իշխանութեանց կողմէ :

4.— Այդ հողամասէն դուրս պիտի մնայ Գոինիայի լեհական նաւահանգիստը, որ սկզբունքով կ'իյնայ լեհական գերիշխանութեան տակ: Լեհական այդ նաւահանգիստին ճշդրիտ սահմանները պիտի որոշուին Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի համաձայնութեամբ, եւ ի հարկին միջազգային իրաւարար ատեանի մը կողմէ :

5.— Որպէսզի անհրաժեշտ ժամանակը ապահովուի անկողմնակալ հանրաքուէի մը պատրաստութեանց համար, այդ հանրաքուէն պիտի չկատարուի մէկ տարիէն առաջ:

6.— Այդ ժամանակաշրջանին մէջ, ապահովելու համար Գերմանիոյ անխոչընդոտ հաղորդակցութիւնը արեւելեան Փրուսիոյ հետ, իսկ Լեհաստանի համար ալ՝ իր հաղորդակցութիւնը Ծովուն հետ, պիտի հաստատուին ճամբաներ եւ երկաթուղիներ, դիւրացնելով ազատ բրանսիթը: Այս առթիւ պիտի դանձուին միայն այն տուրքերը որ անհրաժեշտ են հաղորդակցութեան ճամբաներն պահպանելու եւ փոխադրութիւնները ապահովելու համար :

7.— Այդ հողամասին վերջնական ճակատագիրը պիտի որոշուի քուէներու պարզ մեծամասնութեամբ :

8.— Հանրաքուէէն վերջը — ինչ որ ալ ըլլայ արդիւնքը — ապահովելու համար ազատ հաղորդակցութիւնները Գերմանիոյ եւ Տանցիկի իր նահանգին եւ արեւելեան Փրուսիոյ միջեւ, ինչպէս եւ Լեհաստանի հաղորդակցութիւնը Ծովուն հետ, Գերմանիա պիտի ստանայ, եթէ հանրաքուէի ենթակայ հողամասը Լեհաստանի իյնայ, ազատ շրջան մը, Պիւթով – Տանցիկի կամ Տիրշաուի միջեւ, ինքնաշարժի ճամբայ մը եւ քառագիծ երկաթուղի մը չինելու համար: Այդ կառուցումը այնպէս մը պիտի կատարուի որ չկտրուին Լեհաստանի հաղորդակցութեան գիծերը, այսինքն ուր որ ճամբաները իրարու հանդիպին, ջրուղիներ կամ փապուղիներ պիտի չինուին: Այդ գծին պիտի ունենայ մէկ քիլոմեթր լայնութիւն եւ պիտի ըլլայ գերմանական հող:

Եթէ հանրաքուէն վճռուի ի նպաստ Գերմանիոյ, Լեհաստան կտիճիայի իր նաւահանգիստին հետ ազատօրէն եւ անարգել հաղորդակցելու համար, պիտի ունենայ միեւնոյն իրաւունքները — ազատ հողամաս մը որ լեհական սեփականութիւն պիտի ըլլայ, ինքնաշարժի ճամբայ եւ երկաթուղի չինելու համար, իրբեւ փոխարինութիւն:

9.— Եթէ նրբանցքը Գերմանիոյ իյնայ, Գերմանիա պատրաստ է բնակիչներու փոխանակութիւն մը կատարելու Լեհաստանի հետ, որքան ինչ կուտան պայմանները :

10.— Տանցիկի նաւահանգիստին մէջ Լեհաստանի կողմէ պահանջուելիք մասնաւոր իրաւունքները պիտի ճշդուին հաւասարութեան հիման վրայ, միեւնոյն իրաւունքներն ապահովելով Գերմանիոյ՝ կտինիայի նաւահանգիստին մէջ :

1.— Ջնջելու համար փոխադարձ սպառնալիքի որ եւ է գլացում այդ երկրամասին մէջ, Տանցիկ եւ կտինիա քաղաքները պարզապէս առեւտրական նաւահանգիստներ պիտի ըլլան, առանց զինուորական հաստատութեանց կամ ամրութեանց :

12.— Հէյլայի թերակղզին, որ Գերմանիոյ կամ Լեհաստանի պիտի իյնայ, համաձայն հանրաքուէի արդիւնքին, պիտի ապագինուի, ամէն պարագայի մէջ:

13.— Նկատի առնելով որ գերմանական կառավարութիւնը ծանր մեղադրանքներ ուղղած է Լեհաստանի գերման փոքրամասնութեան կրած նեղութեանց մասին, եւ լեհական կառավարութիւնն ալ միեւնոյն գանգատները յայտնած է Գերմանիոյ լեհական փոքրամասնութեան համար, երկու երկիրները կը համաձայնին իրենց տրտունջները յանձնել միջազգային քննիչ յանձնաժողովի մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ քննել բոլոր գանգատները՝ տնտեսական եւ ֆիզիքական վնասներու, ինչպէս եւ ահաբեկչական արարքներու մասին: Գերմանիա եւ Լեհաստան յանձն կ'առնեն դադրեցնել բոլոր այն նեւթական վնասը զոր կրած են իրենց փոքրամասնութիւնները 1918էն ի վեր, ինչպէս եւ ջնջել սեփականազրկումները եւ ամբողջովին հատուցանել իրաքանչիւրին կողմէ եղած անտեսական տնտեսութիւնները:

14.— Որպէսզի Լեհաստան հաստատուած Գերմանացիներուն եւ Գերմանիա հաստատուած Լեհերուն մէջ փարատի այն տպաւորութիւնը թէ զրկուած են միջազգային իրաւունքներէ եւ որպէսզի անոնք ապահովուին թէ չեն կրնար բռնադատուիլ իրենց ազգային զգացումին անհամապատասխան արարքներ կատարելու, Գերմանիա եւ Լեհաստան պիտի համաձայնին կամ պաշտօններ կատարելու, Գերմանիա եւ Լեհաստան պիտի համաձայնին կամ պաշտօններ կատարելու, Գերմանիա եւ Լեհաստան պիտի համաձայնին երաշխաւորելու փոքրամասնութեանց իրաւունքները, ընդհանուր կամ պարագային մասին, եւ, «նկատի առնելով պարագաները», չէ նայած է որ «եթէ հաստատուած Լեհերուն մէջ փարատի այն տպաւորութիւնը թէ զրկուած են միջազգային իրաւունքներէ եւ որպէսզի անոնք ապահովուին թէ չեն կրնար բռնադատուիլ իրենց ազգային զգացումին անհամապատասխան արարքներ կատարելու, Գերմանիա եւ Լեհաստան պիտի համաձայնին կամ պաշտօններ կատարելու, Գերմանիա եւ Լեհաստան պիտի համաձայնին երաշխաւորելու փոքրամասնութեանց իրաւունքները, ընդհանուր կամ պարագային մասին, եւ, «նկատի առնելով պարագաները», չէ նայած է որ «եթէ հաստատուած Լեհերուն մէջ փարատի այն տպաւորութիւնը թէ զրկուած են միջազգային իրաւունքներէ եւ որպէսզի անոնք ապահովուին թէ չեն կրնար բռնադատուիլ իրենց ազգային զգացումին անհամապատասխան արարքներ կատարելու, Գերմանիա եւ Լեհաստան պիտի համաձայնին կամ պաշտօններ կատարելու, Գերմանիա եւ Լեհաստան պիտի համաձայնին երաշխաւորելու փոքրամասնութեանց իրաւունքները, ընդհանուր կամ պարագային մասին, եւ, «նկատի առնելով պարագաները», չէ նայած է որ «եթէ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՀԵՏ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գերմանական կառավարութիւնը միեւնոյն ատեն հրատարակեց Անգլիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց մանրամասնութիւնները: Տեղի անձկութեան պատճառով, յիշենք միայն քանի մը կէտաւոր դիտել.—

Հրատարակուած զեկոյցին համաձայն, Անգլիա օգոստոս 28 թուակիր ծանուցագրով մը իր միջնորդութիւնը առաջարկած է, որպէսզի ուղղակի բանակցութիւններ կատարուին Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ, վիճելի հարցերու մասին: Գերմանիա պատասխանելով օգոստոս 29ին, պատրաստակամութիւն յայտնած է ընդ առաջ երթալու, թերահաւատ ըլլալով հանդերձ Լեհաստանի մասին, եւ, «նկատի առնելով պարագաները», չէ նայած է որ «եթէ կ'ուզուին կանխել աղէտը, անհրաժեշտ է չուտ չարժիլ»: Այս առթիւ, պատասխանատուութիւն յայտնած է լեհական կառավարութեան մէկ ներկայացուցիչը ընդունելու մինչեւ օգոստոս 30ի իրիկունը, պայմանաւ որ այդ ներկայացուցիչը լիազօրութիւն ունենայ ոչ միայն վիճաբանելու, այլեւ համաձայնութիւններ կնքելու»: Սպասելով լեհական ներկայացուցիչին, գերմանական կառավարութիւնը յանձն կ'առնէր Անգլիոյ հաղորդել իր համաձայնութեան հիմերը:

Զեկոյցը յետոյ կ'ըսէ թէ փոխանակ Լեհաստանի լիազօրութեան մեկնումի լուրին, իբրեւ պատասխան ստացաւ,— առաջին՝ լեհական զօրաշարժին լուրը, երկրորդ՝ միայն օգոստոս 30ի կէս գիշերին ընդհանուր խօսքերով կազմուած հաւաստիք մը՝ թէ բրիտանական կառավարութիւնը պատրաստ է օգնելու բանակցութեանց բացման :

Զեկոյցը այս առթիւ նորէն կը յիշէ թէ այս տագնապին սկզբնական պատճառներն են — 1. Վերապրելի բռնաճիռով (տիքտատ) հաստատուած անկարելի սահմաններ.— 2. Գերմանական փոքրամասնութեանց դէմ սարքուած ջարդերը :

*** Լեհաստան կասկածելով Գերմանիոյ ծրագիրներէն, ինչպէս եւ սահմանային յարձակումներէն եւ զրգռութիւններէն, զէնքի տակ առաւ իր պահեստները, որոնց թիւը կը հասնի 2,500,000ի: (40 տարեկանէն վար): Եթէ հեռախօսները, որոնց թիւը կը հասնի 2,500,000ի: (40 տարեկանէն վար): Եթէ ընդհանուր զօրաշարժ յայտարարուի, Լեհաստան պիտի կրնայ հանել 4 միլիոն 600,000 զինուոր: Լեհական կառավարութիւնն ալ իր կարգին զեկոյցներ հրատարակելով, բացատրեց թէ ինչո՛ւ հարկադրուեցաւ այս միջոցները ձեռք առնել:

Զօրաշարժ եւ գրաւեալ Անգլիոյ մէջ

Անգլիան նոր եւ աւելի լայն միջոցներ ձեռք առաւ, զօրացնելու համար իր հզօր նաւատորմը եւ ցամաքային պահեստները: Միեւնոյն ատեն խիստ գրաքննութիւն հաստատուեցաւ մամուլին վրայ եւ խզուեցան հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները արտասահմանի հետ: 400,000 մանուկներ գաւառ պիտի փոխադրուին Լոնտոնէն: Միջեւ չորս օր **3,000,000** հոգի — **1,300,000**ը միայն Լոնտոնէն — այլուր պիտի փոխադրուին: Շատ մը քաղաքներ պիտի պարպուին: Տեղափոխելի բազմութեանց երթալիք վայրերը գաղտնի կը պահուին: Մանուկներու եւ անկարներու փոխադրութիւնը սկսաւ երէկ իսկ: Ամէնէն առաջ պիտի տեղափոխուին Լոնտոնի 2000 դպրոցներուն աշակերտները: Արգիլուած է մէկ շաբթուան պաշարէն աւելի ամբարել:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ խորհուրդը նիստ դումարելով, անգամ մը եւս որոշեց թէ Ֆրանսա վճռապէս պիտի կատարէ իր բոլոր յանձնառութիւնները, Լեհաստանի հանդէպ :

ԱՆԳԼԻՈՑ, ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ զինակցութիւնը պիտի ստորագրուի այսօր – վաղը, համաձայն վերջին լուրերու :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿԵՑԱԻ ՁՈՐՍ ՏԱՐԲԵՐ ԿԷՏԵՐԷ ԵՐԷԿ ԱՌՑԱՒԻ ԺԱՄԸ ՀԻՆ

ՏԱՆՑԻԿԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԿՑՈՒԵՑԱԻ

Թերթը մամուլը դրուած առեն, կէս օրուան թերթերը հրատարակեցին հետեւեալ հեռագիրները.—

ՏԱՆՑԻԿ, 1 ՍԵՊՏ.— Պ· Ֆորսթէր հեռագիր մը ուղղելով Հիթլերի, հաղորդեց թէ հետեւեալ սահմանադրութիւնը հռչակած է.—

ԾՕԴ· Ա.— Ազատ քաղաքին սահմանադրութիւնը ջնջուած է, անմիջական գործադրութեամբ :

ԾՕԴ· 2.— Ամբողջ պետական եւ գործադիր իշխանութիւնը կը գտնուին պետութեան վարիչին (իր) ձեռքը :

ԾՕԴ· 3.— Տանցիկի ազատ քաղաքը, իր ամբողջ երկրամասով եւ ժողովուրդով կը կազմէ գերմանական պետութեան ամբողջացուցիչ մասը, անմիջական գործադրութեամբ :

ԾՕԴ· 4.— Մինչեւ գերմանական իրաւակարգին հաստատումը Առաջնորդին կողմէ, գործադրելի կը մնայ ներկայ սահմանադրութեամբ հաստատուած ամբողջ օրէնսդրութիւնը:

Ֆորսթէր (չրջանապետը) իր հեռագրով կը խնդրէ Առաջնորդէն վաւերացնել այս կարգադրութիւնը, Տանցիկի «անկորնչելի երախտագիտութիւնը» յայտնելով :

Հիթլէր պատասխանեց հեռագրով.—

«Կ'ընդունիմ այն յայտարարութիւնը որով Գերմանիոյ կը վերադառնայ Տանցիկը: Շնորհակալութիւն ձեզի եւ Տանցիկի բոլոր այրերուն եւ կիներուն, իրենց անսասան հաւատարմութեան համար: Տանցիկի վերադարձին վերաբերեալ օրէնքը անմիջապէս պիտի գործադրուի»:

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽՈՐ ԿԸ ԲՌՆԱԲԱՐՈՒԻ

Փարիզի լեհական դեսպանատունը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ Գերմանիա սահմանագլուխը բռնաբարեց չորս կէտերու վրայ: Այս առթիւ յերիւրածոյ կը համարի գերմանական աղբիւրէ հաղորդուած այն տեղեկութիւնները թէ Լեհաստան բռնաբարած է գերմանական հողը:

*** Աժանս Հավասի թղթակիցը կը հեռագրէ Պէռլինէն.— Պերլինէն կը հաղորդեն թէ Առաջնորդին յայտարարութիւնը համազօր է պատերազմական վիճակի: Զինուորական գործողութիւնները սկսած են այս առտու (1 սեպտ.) ժամը 6ին, գերմանա-լեհական ամբողջ սահմանագլուխին վրայ :

ՍԱՆՃԱՔԻ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԱՓՈՓՈՒՄԸ

Վերջին թղթաթերով հասած թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Սանճաքի երկու հայրենակիցներ Մեծ սէրայ երթալով Գնդ· Քոլէի հետ տեսակցութիւն ունեցան Ռիհանիէի, Չայչէնի եւ չրջակայ հայ գիւղերու գաղթականներու տեղաւորման մասին:

Գնդապետը յայտարարած է որ, Պէքաայի չրջանին մէջ 15,000 հէքթար հող պիտի գնուի երկրագործ գաղթականներուն տեղաւորման համար: Սակարկութիւնը հողատիրոջ հետ արդէն սկսած է եւ չուտով պիտի վերջանայ, Սեպտեմբեր 1ին, պիտի սկսի գաղթականներու փոխադրութիւնը Պէքաայի մէջ: Պէքաայի այդ հողերուն վրայ պիտի հաստատուին երկրագործները՝ Ֆրանսական իշխանութեան ծախքով, իսկ անոնք որ արհեստաւոր են՝ իրենց սեփական միջոցներով կրնան հոն տեղաւորուիլ :

Այս առթիւ Գնդապետը յայտարարած է·

— « Մինչեւ հիմա ձեր Ազգ· իշխանութիւնը եւ Բարեգործականը իրենց օժանդակութեան չափը չեն յայտնած: Լաւ պիտի ըլլար որ գիտնայինք թէ հայութիւնը ո՛րքանով պիտի օժանդակէ գաղթականներուն: Պասխի չրջանին մէջ հիւանդութիւնները ծայր առած են: Այս առթիւ, 25 հազար ֆրանք դրած ենք Տոքքի· Շրվալիէի տրամադրութեան տակ, դեղեր եւ հիւանդապահներ դրկելու համար Պասխէ :

Բոլոր անոնք որ Սանճաքէն ելլելու ժամանակ, իրենց դրամներու փոխադրութիւնը մեզի վստահեցան, արդէն իրենց հնչուն եւ սուրհանդակ դրամները ստացած են· իսկ Թրքական թղթադրամները յանձնած ենք Թուրք կեդր· դրամատան, ուրկէ կը յուսանք մօտ օրէն հոն ստանալ զանոնք եւ իրենց տէրերուն յանձնել :

«Մինչեւ հիմա, Գըրըգ–Քէօյի չրջանէն, իրբեւ հողագործ միայն 68 ընտանիք արձանագրուած է :

«Այլեւս ո եւ է նոր նպաստ պիտի չտրուի գաղթականներուն»:

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ԳՈՐԾԷ ՍԱՄՈՒԻԼԻ ԳՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկուշաբթի, օգոստոս 28ին էր որ պաշտօնաթերթը կը հրատարակէր հրամանագիր – օրէնք մը՝ ամենօրեայ մամուլի եւ ուրիշ պարբերական հրատարակութեանց գրաքննութեան մասին: (Հոն բառով՝ հսկողութիւն, հակակչիռ, Contrôle):

Փլաս Վանտոմի փառաւոր հրապարակին, Օթէլ Քոնթինանթալի մէկ մասը գրաւման ենթարկուած ըլլալով, արդէն այնտեղ փոխադրուած էին բազմաթիւ բաքթրաստիճան սպաներ եւ պաշտօնատարներ, անմիջապէս գործի ձեռնարկելու համար :

Մենք ալ դիմեցինք նորահաստատ պաշտօնատունը, որպէսզի «Ճառագ»ի չարուած էջերը աչքէ անցընեն, տպագրութեան յանձնուելէ առաջ:

— Դժբախտաբար դեռ հայերէն գիտցող պաշտօնեայ չունինք, մինչեւ իրիկուն կը կարգադրենք, հոգ մի ընէք: Դուք ալ դիմեցէք արտաքին գործոց նախարարութեան, թերեւս մէկը տրամադրեն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Ը· էջ)

ՎԱՀԱՆ ՏՈՒՐՅԱՆԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

(ՎԵՊ ԵՎ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԱԾ Ք. ՏՈՒՐՅԱՆԻՆ

Ժ.

ԸՆԴՈՀՈՒՐԱԿՈՒՄ.— Մերթընդմիջում «տիեզերահոսիկ» չքշմունջն ունկնդրելէ գրուածքին, ուրախութենէ մեր ժպտած երեսները ամպամած են, ու ցաւագին ակնարկներ կը փոխանակուին։ Ապա, ինքզինքը ժողվելով, կը շարունակէ։

Մենք ալ, ինչպէս ամէն մարդ, ունինք մեր ուրախութիւնները, մեր ցաւերը, մեր տառապանքները, մեր յոյսերն ու յուսախաբութիւնները։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը սիրէ, որուն կը կարօտի, որ կը ցանկայ, որ կը տենչայ, որ կը պաշտէ։ Ամէն մարդ ունի իր սիրտին մէջ ինչ մը, որ կը ցաւի, որ կը տանջուի, որ կը մորմոքի, որ կը հեծէ։ Ամէն մարդ ունի իր հոգիին մէջ ինչ մը, որ կը լացնէ զինքը, որ կը խնդացնէ զինքը, որ կը զայրացնէ զինքը, որ կը ներշնչէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը ծիծաղեցնէ զինքը, որ կը զուարճացնէ զինքը, որ կը զուարթացնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը տխրեցնէ զինքը, որ կը մռայլեցնէ զինքը, որ կը մթագնցնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը ցնծացնէ զինքը, որ կը հրճուեցնէ զինքը, որ կը գոհացնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը տագնապեցնէ զինքը, որ կը խռովեցնէ զինքը, որ կը վրդովեցնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը սարսափեցնէ զինքը, որ կը սոսկացնէ զինքը, որ կը դողդոջեցնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը ցնցէ զինքը, որ կը ցնդեցնէ զինքը, որ կը ցնորեցնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը ցնծացնէ զինքը, որ կը հրճուեցնէ զինքը, որ կը գոհացնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը տագնապեցնէ զինքը, որ կը խռովեցնէ զինքը, որ կը վրդովեցնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը սարսափեցնէ զինքը, որ կը սոսկացնէ զինքը, որ կը դողդոջեցնէ զինքը։ Ամէն մարդ ունի իր կեանքին մէջ ինչ մը, որ կը ցնցէ զինքը, որ կը ցնդեցնէ զինքը, որ կը ցնորեցնէ զինքը։

ԳՂՋԱՈՐԻ ԵՐԵՔ

Հատոր Ա. 2.

Հրատ. Վ. ԳԱՐԳՈՅԻ ՀԱՐՏԱՆՈ

Գ.

— Իրօ-Ա՛ղն Մե՛ղն-Ա՛ղն ալ ըլլա, ինչո՞ւ պիտի ուզես որ ես ալ քեզի պես ստախօսութիւններ ընեմ եւ ինքզինքս ամօթի մատնեմ։ Ոչ, Մե՛ղն-Ա՛ղն, ես չեմ ուզեր ստախօսել։ Ես ալ քեզի պէս կ՚ուզեմ ապրիլ ազնիւ կեանքով մը, առանց ամօթի մատնուելու։ Ես ալ կ՚ուզեմ ինծի համար անուն մը ձեռք բերել։

Իրօ-Ա՛ղն Մե՛ղն-Ա՛ղնի ձեռքը բռնած՝ կը շարունակէր խօսիլ։

— Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Իրօ-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Իրօ-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Իրօ-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։

Ու Իրօ-Ա՛ղն կը սկսէր ինքզինքին կրկնել այդ խօսքերը, որոնք ան կը լսէր ուրիշներէ։ Ան կը սկսէր հաւատալ, որ ինքն ալ ազնիւ տղայ մըն է, որ երբեք չի ստեր։

Մե՛ղն-Ա՛ղն, որ Իրօ-Ա՛ղնի ձեռքը բռնած կը քալէր անոր քովէն, ուրախ էր, որ Իրօ-Ա՛ղն ինքզինքին կրկնելով կը վերջացնէ իր խօսքերը։

— Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Մե՛ղն-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Մե՛ղն-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Մե՛ղն-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։

Ու Մե՛ղն-Ա՛ղն ալ կրկնել սկսաւ Իրօ-Ա՛ղնի խօսքերը։

— Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Իրօ-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Իրօ-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մարդիկ ինծի համար ըսեն, թէ Իրօ-Ա՛ղն ազնիւ տղայ մըն է, ան երբեք չի ստեր։

Ու երկուքն ալ, ձեռք ձեռքի տուած, կրկնեցին այդ խօսքերը։

Ա՛յլեւս Իրօ-Ա՛ղն ու Մե՛ղն-Ա՛ղն ստախօսութիւնը ինկած էին իրենց ետեւ։ Անոնք ազնիւ տղաքներ էին։ Ու ինչո՞ւ ազնիւ տղաքներ չպիտի ըլլային, երբ ամէն մարդ կ՚ուզէ ազնիւ տղայ ըլլալ։

Ու ինչո՞ւ

— Կարելի չէ՞ր գոնէ այս թիւը արտօնել, բացառաբար։

— Ի՞նչպէս կրնամ ատորագրել, երբ լեզուն չեմ հասկնար. թէեւ վստահ եմ որ վիճելի բան չկայ։

Իրենց պաշտօնին պահանջները բացատրելով հանդերձ, բոլորն ալ, սպայ թէ քաղաքացի, կ'արտայայտուէին կատարեալ բարեացակամութեամբ։

Ճաշորդ օրը, չորեքշաբթի արդէն գտնուած էր հայ գրաքննիչը, Պ. Հրանտ Թորոսեան, հայերէնի ուսուցիչ Արեւելեան Լեզուներու վարժարանին մէջ եւ տնօրէն – խմբագիր «Mercure d'Orient» ամսագրին։

Պզտիկ ճերմակ մըն ալ «Ցառաջ»ի մէջ կ'երեւար, երէկ, Գ. էջին վրայ...

*** «Ինթրանսիժան»ի մէկ աշխատակիցը կը գրէ, կէս – լուրջ, կէս կատակ.

— «Օթէլ Քոնթինանթալի մէջ ըսին ինծի.— Գրաքննութեան առաջին յօդուածն է.— Թոյլ կը տրուի գրաքննել գրաքննութիւնը։

Երկրորդ յօդուած.— Թոյլ կը տրուի օրհնել կառավարութիւնը որ գրաքննութիւն հաստատեց։

Երրորդ յօդուած.— Բայց եւ այնպէս պիտի գրաքննուին Գրաքննութեան գրաքննիչները։

Հարիւրի կը հասնի գրաքննիչներուն թիւը, ինչ որ չատ չէ, եթէ նկատի առնենք Փարիզի մէջ հրատարակուած թերթերը, մանաւանդ լեզուներու զանազանութիւնը,— անգլիերէն, իտալերէն, գերմաներէն, հայերէն, երբայերէն, չինարէն, ճափոներէն։ Այս գրաքննիչներուն մէջ կը գտնուին մէկ–երկու լրագրողներ, քանի մը հրատարակիչներ, թատրոնի տնօրէն մը, դերասաններ, հանգստեան կոչուած սպաներ, պաշտօնատարներ, ընկերութեանց վարիչներ, նահանգապետ մը, ճարտարագէտներ։ Գրաքննութեան վարչութիւնը — զինուորական — մաս կը կազմէ Տեղեկութեանց ընդհ. տեսչութեան, որ վերջերս կազմուեցաւ, ղեկավարութեամբ ծանօթ գրագէտ Ժան Ժիռոտուի։

*** «Փոփիւլէռ»ի երէկուան թիւին մէջ, Լէոն Պլում գտնօրէն կը գանգատի թէ յարմարագոյն մարդիկը չեն ընտրուած գրաքննութեան համար եւ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ կարգ մը պարագաներու վրայ։

Երկաթուղիները ենթակայ զինուորական իշխանութեան

Պաշտօնաթերթը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց հինգշաբթի օր։ Առաջին յօդուածին տրամադրութեամբ, երկաթուղիներու ընկերութիւնները պարտաւոր են կառավարութեան տրամադրութեան տակ դնել փոխադրութեան բոլոր այն պաշտօնեաները եւ միջոցները զոր անհրաժեշտ կը նկատէ, զինուորական փոխադրութեանց համար (զօրք եւ ռազմանիւթ)։

Երկրորդ յօդուածով, առեւտրական փոխադրութիւնները կ'ընդհատուին ցնոր տնօրինութիւն, ամբողջովին կամ մասամբ, համաձայն զինուորական պէտքերուն, թէ ճամբորդներու եւ թէ ապրանքներու համար։ Ճամբայ ելած կառախումբերը ի հարկին կրնան վար դրուիլ կամ պարպուիլ։ Հետեւաբար, երկաթուղիներու ընկերութիւնները պատասխանատու չեն, եթէ յապաղումներ պատահին ճամբորդներու եւ ապրանքներու փոխադրութեան համար։

*** Այս հրամանագրէն անմիջապէս վերջը, հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ օրէնքը երբեք չի նշանակեր առեւտրական երթեւեկի ընդմէջ, այլ պարզապէս ըսել կ'ուզէ թէ նախապատրաստութիւն պիտի տրուի ազգ. պաշտպանութեան վերաբերեալ փոխադրութեանց։

Պերլին եւ Մոսկուա վաւերագրերի ոչ-յարձակման դաշինքը

Քանի մը օրէ ի վեր զրոյց կը լսէր թէ Մոսկուա յետաձգած է Գերմանիոյ հետ կնքուած դաշինքին վաւերացումը։ Արդ, Ա. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը (խորհրդարան) օգոստոս 31ին արտակարգ նիստ գումարելով, միաձայնութեամբ վաւերացուց դաշնագիրը։ Միեւնոյն առեն Գերմանիա եւս վաւերացուց դաշնագիրը։

Խորհրդային իշխանութիւնը որոշեց 20էն 18ի իջեցնել զինուորութեան տուրքը, ինչ որ կ'ս միլիոն զինուոր պիտի աւելցնէ բանակին վրայ։ Հրամանագիրը կը սրամադրէ նաեւ զինուոր առնել ոչ միայն բանուորներէն, այլեւ բոլոր դասակարգերէն։ Եւ վերջապէս զինուորութեան չրջանը երկարաձգուեցաւ մէկ տարի։

Թուզարկութիւն հանգուցեալ-ջր կուսակցութեան կեդրոնը

Ոստիկանութիւնը առջի օր կոխեց համայնավար կուսակցութեան Փարիզի կեդրոնը, եւ երկար խուզարկութիւններ կատարելով, բազմաթիւ կասկածելի թուղթեր գրաւեց։ Միեւնոյն օրը ձերբակալուեցան 40 հոգի, որոնք Թուրկի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) — R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ՀՈՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամերիկա եւ Եգիպտոս	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
3 Sept.
1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4134

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԻԹԼԷՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿԸ ՄՂԷ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԴԷՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՋՕՐԱՇԱՐԺ ԵՒ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԻՍՏ ԳՈՒՄԱՐԵՑ ԵՐԻԿ

Պ. ՉԵՅՄՊՐԼԷՆԻ ՎՃՌԱԿԱՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

երէկ հաղորդեր էինք Տանցիկի կացումը Գերմանիոյ եւ նոր սահմանադրութեան մը հռչակումը, ինչպէս եւ գերման զօրքին յարձակումը Լեհաստանի դէմ, չորս տարբեր կէտերէ :

Այս անակնկալ դէպքին վրայ, նախարարական խորհուրդը անմիջապէս նիստ գումարելով, քննեց կացութիւնը եւ հետեւեալ հրամանագիրները հաղորդեց.—

1.— ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՋՕՐԱՇԱՐԺ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՅԱՄԱՌՔԱՑԻՆ, ԾՈՎԱՑԻՆ ԵՒ ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐՈՒ, ԵՐԿՐԻՆ ԱՄԲՈՂՋ ՏԱՐԱԾՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՑ, ԱԼԺԵՐԻՈՅ, ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ : ՋՕՐԱՇԱՐԺԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2ԷՆ (ԵՐԷԿ), ՇԱԲԱԹ) :

2.— ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ ՀՌՉԱԿՈՒՄԻ Է ՖՐԱՆՍԱՑԻ 89 ՆԱՀԱՆԳՆԵ – ՐՈՒՆ ԵՒ ՊԼԻՖՈՒՒԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ, ԻՆՉՊԷՍ ԵՒ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԵՐԵՔ ՆԱ – ՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ :

3.— Յորհրդարանը նիստի հրաւիրուած է Սեպտեմբեր 2ին (երէկ) :

Այս հրամանագիրները անմիջապէս զործադրելի ըլլալով, հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը խումբ – խումբ զինուորներ իրենց պայուսակները շալկած փութացին իրենց տեւարակին մէջ նշանակուած վայրերը, իսկ երեսփոխ. ժողովը եւ Ծերակոյտը նիստ գումարեցին ժամը 3ին :

Ահաւասիկ ընդհ. զօրաշարժի մասին հրատարակուած յայտարարութիւնը, որ պատերը փակցուեցաւ ուրբաթ կէս օրէն վերջը.—

« Հրաման ընդհանուր զօրաշարժի,— Հանրապետութեան նախագահին հրովարտակով, ընդհանուր զօրաշարժ հռչակուած է ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային բանակներուն համար, ինչպէս եւ բոնագրաւում անասուններու, կառքերու, լուծքի, օդանաւերու, ինքնաշարժ կառքերու, նաւերու, նաւակներու, հայի մատակարարման մեքենաներու եւ բոլոր այն միջոցներուն որ անհրաժեշտ են սովորական միջոցներուն տեղը լեցնելու, այդ բանակներուն պաբենաւորման համար : Ընդհ. զօրաշարժի առաջին օրն է շաբաթ, 2 Սեպտեմբեր, ժամը 0ին, (կէս գիշեր) :

« Զինուորական պարտաւորութենէնց ենթակայ ամէն Ֆրանսացի պէտք է հնազանդի իր զինուորական տեւորակին պատուէրներուն, այլապէս կը պատժուի ամենայն խստութեամբ, համաձայն օրէնքներու :

« Ներկայ հրամանին ենթակայ են այն բոլոր զինուորները որ դրօշի տակ չեն գտնուիր եւ կը պատկանին ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային բանակներուն, մէջն ըլլալով նաւաղները, զաղթ. եւ ժամանդակ զինուորները : Քաղաքային եւ զինուորական իշխանութիւնները պատասխանատու են ներկայ հրովարտակին գործադրութեան համար : Ստորագր.— Պատերազմական, ծովային եւ օդանաւային նախարարները :

Այս հրամանագրին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը, պատերը փակցուեցան ուրիշ յայտարարութիւններ՝ յանուն Սէնի նահանգապետու – թեան, Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդին եւ ուրիշ պաշտօնական հաստատութեանց : Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնն ալ զեկոյց մը հրատարակեց, որ կը ծանուցանէր թէ Փարիզէն հեռանալու համար նոր կառախումբեր սահմանուած են մինչեւ Սեպտեմբեր 2ի կէս գիշերը : Հանրակառքի սպասարկութիւնը, որ կրճատուած էր արդէն, ամբողջովին դադրեցաւ Փարիզի մէջ, բայց կը չարունակուի արուարձաններու մէջ : Մետրոփոլիթէյ կառախումբերու (մեթրօ) սպասարկութիւնն ալ կրճատուեցաւ : Նոյնքան խիստ հրահանգներ տրուեցան լոյսերը մարելու, կրաւորական պաշտպանութեան կանոնները գործադրելու, կազարգել դիմակներ ճարելու, բարեկարգութիւնը պահպանելու մասին :

Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդի նախագահը հետեւեալ կոչը ուղղեց ժողովուրդին.

— « Փարիզցինե՛ր, Հանրապետութեան կառավարութիւնը ընդհ. զօրաշարժ հռչակեց : Վտանգի տակ են հայրենիքը և ձեր ազատութիւնները : Մարդիկ զօրաւոր կ'ըլլան միայն միութեամբ : Երկիրը յաղթականօրէն պիտի պաշտպանուի բոլոր Ֆրանսացիներու միութեամբ : Ինչպէս միշտ, Փարիզցիները իրենց պարտականութիւնը պիտի կատարեն հանդարտութեամբ եւ պաղարիւնով : Անոնք ջերմապէս պիտի համախմբուին դրօշին շուրջը եւ նոյն հայրենասիրական խանդով՝ իրենց պետերուն շուրջը, բանակներու կամ կրաւորական պաշտպանութեան չարքերուն մէջ : Անոնք որ կապուած չեն զինուորական պարտաւորութիւններով, կարգապահութեամբ պիտի հետեւին հանրային իշխանութեանց հրահանգներուն, այս վերջիններն ըլլալով պատասխանատու քաղաքին բարեկարգութեան եւ կեանքին : Քաղաքապետական խորհուրդը իր վստահութիւնը կը յայտնէ Փարիզի քաղաքացիներուն : Կեցցէ՛ Ֆրանսա» :

**** Սեղանաւորական գլխաւոր հաստատութիւնները (դրամատուն) բաց պիտի չըլլան ամբողջ օրը : Նամականիներն ալ բաց են այսօր, կիրակի, մինչեւ կէս օր : Այն հաստատութիւնները որ իրենք պիտի ապահովեն իրենց կրաւորական պաշտպանութիւնը, հրաւէր ուղղեցին կազարգել դիմակներ ճարելու իրենց պաշտօնեաներուն եւ բանուորներուն : Մանաւանդ հրամաններ տրուեցան չէնքերու պահպանութեան համար, որունպատասխանատուութիւնը նախ կը ծանրանայ տանտէրներուն վրայ : Ուրիշ յայտարարութեամբ մը կը նախ կը ծանրանայ տանտէրներուն վրայ : Ուրիշ յայտարարութեամբ մը կը յանձնարարուի զինուորներուն համակ ուղղած ատեն, չգրել անոնց գտնուած վայրին անունը : Մանաւանդ թիւերը նշանակուած են, իբրեւ հասցէ :*

Օրաթերթերուն յանձնարարուեցաւ չորս էջէն աւելի չտպել, ընդհ. զօրաշարժի օրէն սկսեալ : Նպաստընկալ գործագուրկներուն հրաւէր ուղղուեցաւ դիմել տեղաւորման գրասենեակները, հողագործական ծառայութիւն կատարելու համար, որպէսզի օր առաջ հաւաքուին հունձքերը : Աչխատանքի նախարարութիւնը այս առթիւ հրատարակած զեկոյցին մէջ կը յիշեցնէ թէ անոնք որ կը մերժեն առաջարկուած գործը, անմիջապէս պիտի զրկուին գործազրկութեան նպաստէն, համաձայն 1939 մայիս 6ի օրէնքին : Փարիզի պաբենաւորման կեդրոնական մթերանոցի (Հալ) վաճառումները այսօրուընէ (կիրակի) սկսեալ տեղի պիտի ունենան կէս օրէն մինչեւ ժամը 15 :

**** Ֆրանսայի օտար քաղաքային լեգէոնի վարչութիւնը (23 Rue de Rome) կը յանձնարարէ բոլոր այն օտարականներուն որ կ'ուզեն ապացուցանել իրենց հաւատարմութիւնը, կամաւոր արձանագրուիլ կրաւորական պաշտպանութեան կամ օդնութեան կոմիտէներու մէջ : Օտար կամաւորներու Ընկերակցութիւնն ալ կը յիշեցնէ իր անդամներուն թէ ազատ չեն օտարականներու ցուցակագրութեան պաշտօնական ձեւակերպութիւններէն եւ թէ հասած է ժամանակը կատարելու իրենց երդումը եւ պաշտօնականացնելու իրենց յանձնառութիւնը պատերազմի պարագային :*

**** Դահլիճին անդամներէն Պ. Զէյ, կրթական նախարար, զինուոր ըլլալով հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն : Այս առթիւ կարդ մը թերթեր կը դրէն թէ դահլիճին կազմը պիտի ընդարձակուի, ինչպէս Անգլիոյ մէջ :*

**** Պ. Լոթ Մառէն եւ ուրիշ երեսփոխաններ բանաձեւ մը ներկայացուցին երեսփ. ժողովին, պահանջելով լուծել համայնավար կուսակցութիւնը, յանուն ազգային դերապոյն շահերու : Պառճառաբանութեան մէջ, մասնաւորապէս կը յիշեն դեմմանեւխորհրդային դաշինքը, « որ ճչմարիտ դաւաճանութիւն մը կը կազմէ մեր երկրին հանդէպ, բացորոշապէս բռնաբարելով փոխադարձ օգնութեան դաշնագիրը : Համայնավար Միջազգայինի Ֆրանսական հատուածը, որ իր կազմական կանոններով սերտօրէն կապուած է խորհրդային Միջազգայինի, պաշտօնապէս մեր հողին վրայ կը ներկայացնէ պետութիւն մը եւ կառավարութիւն մը որ դաւաճանեցին Ֆրանսայի, դառնալով զինակիցները Գերմանիոյ » : Բանաձեւը կը յիշէ նաեւ թէ Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան վարիչները ոչ միայն չբաժնուեցան խորհրդային կառավարութենէն, այլեւ « միշտ հաւատարիմ կը յայտնեն անոր եւ կը փորձեն արդարացնել անոր դաւաճանութիւնը հակազդային քարոզութեամբ » :*

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

ՀԻԹԼԷՐԻ ՅԱՒՈՒԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Իր յաջորդները նշանակած է արդէն

Գերմանական յարձակումէն անմիջապէս վերջը, Ֆրանսայի վարչապետութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որ ձայնասփիւռի միջոցաւ ալ հաղորդուած էր : Ահա թէ ի՛նչ կ'ըսէ այդ զեկոյցը.—

1.— Այս առաւօտ (ուրբաթ), առանց պատերազմի յայտարարութեան, Գերմանիա յարձակեցաւ Լեհաստանի վրայ : Ժամը 6ին Քրաքովիան ռմբակոծուեցաւ առանց որ եւ է ազդարարութեան :

2.— Այս իրողութիւնները կը բացատրեն բուն խնդիրը այն զեկոյցին որ զիչերը հաղորդուեցաւ զերմանական անթելին կողմէ եւ որ վերջին պահուն կը յայտնէր զերմանեւլեհական հաշտութեան ծրագիրը : Այսուհզ երեւան կու գայ մեծասաներորդ ժամու կոպիտ կեղծիք մը, Լեհաստանի վրայ ձգելու համար Գերմանիոյ կողմէ մեթոտիկ կերպով պատրաստուած նախայարձակումը :

3.— Գերմանական առաջարկը երբեք պաշտօնապէս կամ նոյնիսկ բերան – նացի հաղորդուած չէր Լեհաստանի, ոչ ուղղակի, ոչ ալ Անգլիոյ միջոցաւ : Գերմանական կառավարութիւնը զայն հանրութեան ներկայացուցած է իբրեւ մերժուած, երբ դեռ Լեհաստան ծանօթ չէր անոր եւ չէր կրցած կարծիք յայտնել անոր մասին :

4.— Գերմանիա իր զեկոյցին մէջ կը յիշեցնէ թէ լեհ լիազօր մը պէտք էր ներկայանար օգոստոս 30ին, իրրեւ վերջին պայմանաժամ : Արդ, այս թուականը երբեք չէր ներկայացուած իրրեւ վերջին պայմանաժամ :

5.— Ձիշդ այն պահուն երբ չխում կը հաստատուէր երկու երկիրներուն միջեւ, լեհական դեսպանին եւ Ջօն Ռիպպենթրոպի միջոցաւ, Գերմանիա կը ծանուցանէր թէ բանակցութիւնները— որոնք տակաւին չէին սկսած— պէտք է թողուած նկատուին եւ գերմանական առաջարկը բոլորովին մէկդի դրուած :

Անգլիական կառավարութիւնն ալ նոյնիսկ զեկոյց մը հրատարակեց : Իսկ Լոռանի լեհական դեսպանը Անգլիոյ արտաքին նախարարին ներկայանալով, յայտնեց թէ գերմանական արշաւը կը կազմէ ուղղակի նախայարձակում, որ նախատեսուած է անգլեւլեհական դաշնագրով եւ գործադրելի կը դարձնէ դաշնագիրը :

Անգլիոյ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ եղած յայտարարութեան մը համաձայն, եթէ Հիթլէրի յայտարարութիւնը կը նշանակէ թէ պատերազմ յայտարարուած է Լեհաստանի դէմ, Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռապէս որոշած են միեւնոյն ձայրագոյն սահմանը յարգել իրենց պարտաւորութիւնները (օգնութեան հասնիլ Լեհաստանի) : Նոյն աղբիւրին համաձայն, զերմանական զեկոյցը կ'ուզէ մոլորեցնել հանրային կարծիքը :

ՀԱՑ ԳԱՂԹ. ՅԱՆԶՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ՈՒՂԵՐՁԸ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ

Փարիզի հայ եկեղեցիին հոգեւոր տեսչի փոխանորդ Հ. Տիրան վրդ. Ներսոյեան եւ Հայ Գաղթ. Կեդր. Ցանճնաժողովը հետեւեալ ուղերձը ներկայացուցած են վարչապետ Պ. Տալատիէի.—

Տէր նախագահ, Ֆրանսայի հանդէպ հայ ժողովուրդին տածած սիրոյ, յարգանքի եւ ազատչացման զգացումները, որոնք զարերէ ի վեր գոյութիւն ունին, ծանօթ են ձեզի : Մեր Ֆրանսայի հայրենակիցները անոնց ապացոյցը տուին 1914ի պատերազմին, երբ մեր զաղութը մէկ քանի հազար հոգիէ միայն կը բաղկանար, բազմաթիւ կամաւորներ տալով Ֆրանսական բանակին :

Այս զգացումները աւելի եւս ուժեղացան յարմէհետէ Ֆրանսա վեհանձն ասպնջականութիւն մը չնորհեց տասնեակ հազարաւոր Հայերու, որոնք, մեր ժողովուրդը հարուածած անլուր դժբախտութիւններէն յետոյ, ապաւէն գտան այս մսպետական երկրին մէջ : Մեր երիտասարդները մխահամուռ փութկո – տութեամբ պատասխանեցին կառավարութեան կոչին, իրենց պինուորական ծառայութիւնը կատարելու համար :

Մենք վստահ ենք թարգման կանգնելու մեր ամբողջ զաղութին, հաւատելով ձեղ թէ Եւրոպայի ներկայ ծանր պարագաներուն մէջ, Ֆրանսայի սպառնացող վտանգներուն առջեւ, ոչ միայն մեր հայրենակիցներէն անոնք որ արդէն պինուոր են իրենց պարտականութիւնը պիտի կատարեն ամենամեծ եռանդով, այլեւ մեր զաղութին բոլոր տարրերը պատրաստ են ամէն կերպով իրենց բոլոր կարելին ընելու, վտանգի ժամուն ծառայելու համար վեհանձն Ֆրանսայի, անդամ մը եւս ապացոյցը տալով մեր ժողովուրդին խոր երախտադիտութեան :— Տիրան վրդ. Ներսոյեան, Ա. Զօպանեան, Լ. Բաշալեան

"ՄԵՆՔ ԱԼ ՀՐԱՅԱՆ ՊԱՐՊԵՏԻՆՔ ԺԱՄԸ 5,45ԻՆ"

Հիթլէր ուրբաթ առաւ ժամը 10ին արտակարգ նիստի հրաւիրելով Բայխստակը (խորհրդարան), հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ .

— « Այս առաւ միայն կրցայ նիստի հրաւիրել ձեզ : Շնորհիւ մեր տիպար կազմակերպութեան, դուք կրցաք հրաւէրին պատասխանել մեծ թիւով : Հարիւրէ աւելի բացականեր կան հոս. ուրիչ տեղ կը գտնուին անոնք, բանակին մէջ, ուր իրենց պարտականութիւնը պիտի կատարեն : Ամիսներէ ի վեր բոլորս ալ կը տառապինք Վերսայլոյ ստեղծուած հարցի մը մղձաւանջին տակ, որ անտանելի զարձած էր մեզի համար : Տանցիկ եւ Ներքանցքը գերմանական եղած են եւ են : Տանցիկը անջատուեցաւ մեզմէ, Ներքանցքը կցուեցաւ Լեհաստանի : Բայց մանաւանդ զերման փոքրամասնութիւնները խոշտանգուեցան ամէնէն տաժանելի եղանակով : Ինչպէս միշտ, ես չանացի այստեղ ալ փոխադրութիւն մը կատարել առաջարկներ ներկայացնելով, ի խնդիր խաղաղ վերաքննութեան մը : Սուտ է, երբ օտարականը կ'ըսէ թէ մենք կը փորձենք մեր վերաքննական պահանջները արժեցնել պարզապէս աչխարհի վրայ ճնշում բանեցնելու համար» :

Այստեղ Առաջնորդը յիշելով սպառազինութեանց կրճատման առաջարկները, չարունակեց .

— « Այս բոլորը ապարդիւն անցան : Անկարելի է խաղաղ վերաքննութիւններ պահանջել մեզմէ, յամառօրէն մերժելով զանոնք : Վերսայլի բռնաւճիռը (տիքտատ) օրէք ուժ չունի մեզի, Գերմանացիներուս համար : Հետեւաբար չեն կրնար ըսել թէ այդ բռնաւճիռին վերաքննութիւնը կը բռնարարէ օրէնքը : Անկարելի է մեր ստորագրութիւնը կորզել տարճանակը մեզի ուղղած, եւ յետոյ ըսել թէ այդ վաւերագիրը հանդիսաւոր օրէնք մըն է : Տանցիկը եւ Ներքանցքը լուծում մը պահանջէին : Այս մասին կարծիքներ փոխանակեցի Լեհաստանի վարիչներուն հետ : Զկար աւելի համեստ բան քան այն ատեն ըրած առաջարկները, եւ ես կ'ուզէի ըսել ի լուր աչխարհի.— Ես միակ մարդն եմ որ կրնամ այդպիսի առաջարկներ ներկայացնել : Այդ առաջարկները մերժուեցան : Այդ առաջարկներուն պատասխանեցին զօրաշարժով, ահաբեկումով եւն. : Լեհաստան իր պայքարով ուղղուեցաւ Տանցիկի ազատ քաղաքին դէմ : Ան չուզեց կատարել իր յանձնառութիւնները փոքրամասնութեանց հանդէպ : Գերմանիա կատարեց իր յանձնառութիւնները :

« Երեք շաբաթ առաջ, յայտնեցի լեհական դեսպանին որ եթէ ուրիչ միջոցներ ձեռք առնուին Գերմանացիներուն դէմ եւ կամ փորձեն Տանցիկը ոչընչացնել մաքսային անօրինութիւններով, Գերմանիա չի կրնար անչարժ մնալ : Զկայ ո եւ է պատուաւիրուիր պետութիւն որ կարենայ հանդուրժել այսպիսի կացութիւններու : Վերջին անդամ ես փորձեցի ընդունիլ բրիտանական կառավարութեան միջնորդութիւնը, բանակցելու համար Լեհաստանի հետ : Ընդունիլ այդ առաջարկը : Երկու օր սպասեցի իմ կառավարութեանս հետ, բայց Լեհաստան բանագնաց մը չղրկեց : Երէկ իրիկուն, մեզի հաղորդեց թէ այս պահուն կը քննէ մեր առաջարկները ուսումնասիրելու կարելիութիւնը : Պարոնայք երեսփոխաններ, եթէ զերման պետութիւնը եւ իր վարիչները թոյլ տան այս քանը, ես պիտի քաչուիմ քաղաքական կեանքէն : Իմ խաղաղասիրութիւնս եւ երկայնամտութիւնս պէտք չէ վատութիւն սեպուին : Ես խոստացայ բրիտանական կառավարութեան թէ միջնորդութեան առաջարկները ձախողած

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԼՈՒԽ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ
(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ)

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐԴԱԲՈՒԱՆՔԸ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ ՆՈՅՆ ԱՅԺՄ ՈՒՆԵՑԱԾ ՍԻՐՈՅՆ ՀԱՄԱՐ ՍԱՀՄԱՆԱԾ ՀԱՐՑԵՐԸ։

— Իրաւի՛ Մովսիսեան, եկուր՝ ես ալ քեզի հետ գամ։ Ես ալ ուզեմ տեսնել այդ հարցասէր մարդը, որ ինձմէ աւելի կրնայ գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։ Ես ալ ուզեմ տեսնել այդ մարդը, որ ինձմէ աւելի կրնայ գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

— Ո՛չ, ես ալ կ՚երթամ, ըսաւ Ղազար Ալիշանեան, ես ալ կ՚երթամ, որ տեսնեմ այդ մարդը, որ կ՚ուզէ ինձմէ աւելի գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

— Ես ալ կ՚երթամ, ըսաւ Գրիգոր Զօհրապ, ես ալ կ՚երթամ, որ տեսնեմ այդ մարդը, որ կ՚ուզէ ինձմէ աւելի գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

— Ես ալ կ՚երթամ, ըսաւ Մեծարենց, ես ալ կ՚երթամ, որ տեսնեմ այդ մարդը, որ կ՚ուզէ ինձմէ աւելի գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

— Ես ալ կ՚երթամ, ըսաւ Տէրեան, ես ալ կ՚երթամ, որ տեսնեմ այդ մարդը, որ կ՚ուզէ ինձմէ աւելի գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

— Ես ալ կ՚երթամ, ըսաւ Զարդարեան, ես ալ կ՚երթամ, որ տեսնեմ այդ մարդը, որ կ՚ուզէ ինձմէ աւելի գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

— Ես ալ կ՚երթամ, ըսաւ Մուրատեան, ես ալ կ՚երթամ, որ տեսնեմ այդ մարդը, որ կ՚ուզէ ինձմէ աւելի գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

— Ես ալ կ՚երթամ, ըսաւ Ալիշանեան, ես ալ կ՚երթամ, որ տեսնեմ այդ մարդը, որ կ՚ուզէ ինձմէ աւելի գիտնալ հայ ազգին վաղեմի կեանքին մասին։

—

ԽՈՂՈՂԱՆ ԵՐԵՔ

Հատոր Ա. 2.

Հեղինակ՝ ՎԱՀԱԳՆ ՀԱՅԿՈՒՆԻ

Ամառվան մի հրաշալի առավոտ էր։ Ծիրանի ծառերի ճյուղերի վրա ոսկեգույն պտուղները ծանրացել էին։ Ամեն կողմ ծաղիկների անուշ բուրմունք էր տարածվում։ Ծիրանենիների տակ, ստվերի մեջ, ծաղիկների ու մրգերի միջև, ոչ հեռու ջրհորից, ուր ամեն առավոտ ջուր էին քաշում, մի ընտանիք էր նախաճաշում։ Ընտանիքի անդամները՝ հայր, մայր, մի աղջիկ և մի տղա, շրջապատել էին սեղանը, որի վրա դրված էին կաթ, թարմ հաց, կարագ, մեղր և ուրիշ ուտելիքներ։

Հայրը՝ Ավետիս Ղազարյանը, 1682 թվականին Ալթունյան ազգանունով Ղրիմից գաղթել էր Լեհաստան։ Ավետիսը ծնվել էր Լեհաստանում, ուր նրա հայրը ապրել էր մի քանի տարի։ Ավետիսը ամուսնացել էր Լեհաստանում, ուր ծնվել էին նրա երեխաները։ Ավետիսի կինը՝ Մարիամը, լեհ կին էր։ Նա ծնվել էր Լեհաստանում, ուր նրա հայրը՝ Ստեփան Ղազարյանը, ապրել էր մի քանի տարի։ Ստեփանը ծնվել էր Ղրիմում, ուր նրա հայրը՝ Ղազարը, ապրել էր մինչև իր մահը։ Ղազարը ծնվել էր Ղրիմում, ուր նրա հայրը՝ Հակոբը, ապրել էր մինչև իր մահը։ Հակոբը ծնվել էր Ղրիմում, ուր նրա հայրը՝ Մարտիրոսը, ապրել էր մինչև իր մահը։ Մարտիրոս

են »:

Հիւլէր յետոյ պարզելով սահմանային միջադէպերը, յայտարարեց.

— « *Ես վճռեցի Լեհաստանի հանդէպ գործածել այն լեզուն զոր ան գործածած է մեզի հանդէպ: Ինչ կ'ուզեն ուելի: Մենք հոդ չենք պահանջեր արեւմուտքէն, մենք բան չենք պահանջեր այդ կողմէն: Ես հաւաստիք տուած եմ թէ մեր եւ Ֆրանսայի սահմանները վերջնական են: Ես հաւաստիքներ տուի Անգլիոյ թէ Գերմանիա չունի արեւմուտքի մէջ: Եւրոպայի միւս պետութիւնները այս բանը հասկցան մասամբ: Բոլորէն առաջ, մենք պէտք է չնորհակալ ըլլանք Իտալիոյ որ մեզի աջակցեցաւ ամէն առեն, բայց ես չեմ ուզեր դիմել օտար օգնութեան: Ես կ'ուզեմ խնդիրը լուծել մեր սեփական միջոցներով: Մենք պիտի յարգենք չէզոքները:*

« *Գիտէք որ Ռուսիա եւ Գերմանիա երկու տարբեր վարդապետութիւններ ունին. Գերմանիա միտքէն չանցներ արտածել իր վարդապետութիւնը եւ ոչ ոքի հետ Ռուսաստանն ալ չի մտածեր արտածել իրենը, ինչո՞ւ անգամ մը եւս դիրք բռնէինք Ռուսաստանի դէմ: (Ծիլելէ վերջ ոչ – յարձակման դաշինքը), — պիտի ձախողի որ եւ է փորձ արեւմուտքի կողմէ՝ բան մը փոխելու համար այս մասին: Ռուսաստան եւ Գերմանիա երկրորդ անգամ պիտի չկռուին, ինչպէս րրին համաչխարհային պատերազմին առեն: Ես վճռեցի նախ լուծել Տանցիկի խնդիրը, երկրորդ՝ Նրրանցքի խնդիրը, եւ երրորդ՝ բարեփոխել Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի յարաբերութիւնները, խաղաղ հանգամանք տալու համար անոնց: Ես վճռած եմ կռուիլ, մինչեւ որ Լեհաստան ընդունի մեր պայմանները: Ես չեմ ուզեր կռիւ մղել կինեորուն եւ մանուկներուն դէմ: Հրամայած եմ իմ օդանաւային բանակիս յարձակիլ միայն զինուորական նշանակէտներու վրայ: Բայց եթէ հակառակորդը ուրիշ մեթոտ գործածէ, մենք պիտի պատասխանենք այնպիսի եղանակով որ այլեւս փափաք չունենայ չարունակելու: Ժամը 5.45էն իվեր մենք ալ հրացան կը պարպենք: Մենք աւելի քան 90 միլիառ ծախսած ենք մեր բանակին կազմակերպութեան համար: Եթէ ես կոչ ուղղած եմ այդ բանակին, իրաւունք ունիմ զոհողութիւններ պահանջելու գերման ժողովուրդէն: Ես ո եւ է Գերմանացիէ աւելին չեմ պահանջեր քան այն ինչ որ ես ինքս պատրաստ եմընելու: Գերմանիան պիտի չտեսնէ զրկանք մը զոր ես ինքս ալ չկրեմ: Ես ինքս կոնակս կ'անցընեմ համազգեստը որ ամէնէն նուիրական եւ ամէնէն սիրելի բանը եղած է ինծի համար: Ես զայն պիտի հանեմ միայն յաղթանակէն վերջը: Եթէ բան մը պատահի ինծի, կէօրինկն է իմ յաջորդս: Եթէ բան մը պատահի կէօրինկի, ասոր պիտի յաջորդէ Հէսը: Եթէ բան մը պատահի Հէսի, ծերակոյտ մը պիտի ընտրէ ամէնէն բաջը: Իբրեւ զինուոր, ես դէպի կռիւ կ'երթամ արիաբար: Իմ ամբողջ կեանքս կռիւ եղաւ Գերմանիոյ վերականգնումին համար: Կայ բան մը զոր երբեք պիտի չգիտցամ,— անձնատուրութիւն: Կ'ուզեմ յայտարարել ի լուր աշխարհի,— այլեւս երբեք պիտի չտեսնէք **1918** նոյեմբեր **9** մը գերմանական պատմութեան մէջ: *Ռուէ պահանջելու ժամը չէ, այլ պարտականութիւն կատարելու ժամը»:*

Գերմանուհիներուն ալ կոչ մը ուղղելէ վերջ, Հիթլէր ճառը վերջացուց բացագանչելով — « Գերմանիա, կեցցէ յաղթանակը»:

Օրուան լուրերը կը հաստատեն թէ Հիթլէր արդէն իսկ անցած է բանակին գլուխը, իբրեւ գերագոյն հրամանատար, Պերլինէն մեկնելով անծանօթ ուղղութեամբ: Գերման սպարապետին յայտարարութիւնն ալ մանաւորապէս կը յիշէ թէ բանակը «հակայարձակումի» ձեռնարկէց,— ուրեմն ըսել կ'ուզէ թէ Լեհաստանը եղած է նախայարձակ:

Աղէտին պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ մեկ մարդու վրայ — Հիթլեր

Գերմանական յարձակումէն անմիջապէս վերջը, Անգլիոյ թագաւորը ատորագրեց բանակին եւ նաւատորմին ընդհ. զօրաշարժը: Երեսփ. ժողովի նիստին մէջ, Պ. Չեմպըլէն կարճ յայտարարութիւն մը ըրաւ, յիշեցնելով թէ «հասած է ժամանակը գործելու եւ ոչ թէ ճառ խօսելու»: Ցետոյ յայտարարեց թէ «պատերազմին պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ մէկ մարդու, Գերմանիոյ վարչապետին վրայ որ չվարանեցաւ թշուառութեան մատնել աշխարհը, զոհացնելու համար իր խելագար փառասիրութիւնները»:

Այս յայտարարութենէն վերջը, վարչապետը կարդաց կառավարութեան օգոստոս 30 թուակիր դեկոյցին մէկ հատուածը, որ կ'ապացուցանէր թէ ինչպէս կարելի էր դիւրաւ խուսափիլ վերջնական հարուածէն, եթէ գերմանական կառավարութիւնը նուազագոյն փափաքն ունենար խաղաղ կարգադրութեան մը յանգելու: Ցետոյ չէչտեց թէ Անգլիոյ զինուորական կացութիւնը աւելի ապահովիչ է քան 1914ին: Այս առթիւ յայտնելով թէ «Անգլիա որ եւ է կռիւ չունի գերման ժողովուրդին հետ», պարզ սեպեց «զոհունակութիւն յայտնել Մուսոլինիի որ իր կարելին փորձեց վերջին օրերը»:

Մ. Նահանգներու կառավարական շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ մէկ միլիոնի դէմ միայն մէկ հաւանականութիւն կայ որ Անգլիա եւ Ֆրանսա պատերազմ չհռչակեն Գերմանիոյ դէմ:

Իտալիա չէզոք է առ այժմ

— oo —

Իտալական կառավարութիւնը պաշտօնական դեկոյց մը հրատարակեց որով կ'ըսէ թէ պիտի չմիջամտէ Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ ծագած ընդհարման: Նախարարական խորհուրդը քննելով կացութիւնը, կ'եզրակացնէ թէ ընդհարման պատճառն է Վերսալլի դաշնագիրը: Ժողովը իր կառավարել հաւանութիւնը յայտնեց զինուորական կարգադրութեանց, իբրեւ զգուշական միջոց համաձայնելով զանոնք: Վաւերացուց նաեւ տնտեսական եւ ընկերային անհրաժեշտ կարգադրութիւնները:

Հիթլէր հեռագիր մը ուղղելով Մուսոլինիի, արտայայտեց չնորհակալութիւն յայտնեց անոր դիւանագիտական եւ քաղաքական աջակցութեան համար: Հեռագիրը կ'աւելցնէ .

— « *Համոզուած եմ թէ պիտի կրնամ մեզի սահմանուած առաքելութիւնը գլուխ հանել Գերմանիոյ զինուորական ուժով: Ուստի կը կարծեմ թէ ներկայ պարագաներուն մէջ պէտք պիտի չունենամ Իտալիոյ զինուորական օգնութեան: Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ նաեւ, Դուչէ, այն բոլոր բաներուն համար որ պիտի ընէք յատկապէս Ֆաչականութեան եւ ազգային ընկերակցութեան հաստատակաց առանցքին համար»:*

**** Փարիզի իտալական դեսպանը իր կառավարութեան մէկ առաջարկը ներկայացուցած էր, կարգադրութեան մը համար: Ֆրանսա պատասխանեց իր դեսպանին միջոցաւ:*

**** Անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները իրենց դեսպաններուն միջոցաւ պահանջեցին որ Գերմանիա Լեհաստանէն ետ քաշէ իր զօրքը:*

Կոխիները կը չարունակուին

Լեհական դեկոյցներուն համաձայն, կռիւները կը չարունակուին ամբողջ սահմանագլուխին վրայ, մէջն բլալով Սլովաքիան: Ուրբաթ առտու ժամը 6.30ին գերմանական օդանաւեր ռմբակոծեցին զանազան դիրքեր: Թումբեր նետեցին նաեւ Վարշաւայի վրայ, ուր չաւեր վիրաւորուեցան կամ մեռան: Գերմանական նաւատորմն ալ իր կարգին ռմբակոծեց Կոինիայի լեհական նաւահանգիստը:

Պերլինի լեհական դեսպանը հեռացաւ Գերմանիայէն:

Լեհական դեկոյցը կ'ըսէ թէ 16 գերմանական օդանաւեր վար առնուեցան:

**** Լեհաստանի հանրապետութեան նախագահը կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին, կ'ըսէ.— «Մեր դարաւոր թշնամին այս առտու յարձակողական գործողութիւններ կատարեց լեհ. պետութեան դէմ: Այս պատմական ժամուն, կը դիմեմ բոլոր քաղաքացիներուն, այն խորունկ համոզումով թէ ամբողջ ազգը պիտի համախմբուի իր սպարապետին եւ բանակին չուրջը, պաշտպանելու համար իր ազատութիւնը, անկախութիւնը եւ պատիւը »:*

Ինչպէս կը յայտարարեն պատերազմը

Խորհրդարանին գումարման առթիւ, տեղական թերթ մը կը խղճիմ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Ֆրանսա կրնայ պատերազմի մտնել երկու ձեւով.—

Օտար պետութիւն մը պատերազմ կը յայտարարէ Ֆրանսայի դէմ եւ Ֆրանսա կը ստիպուի պատերազմիլ:

Ֆրանսա ինք պատերազմ կը յայտարարէ օտար պետութեան մը դէմ:

Հարցը կը տարբերի, երբ Ֆրանսա ուղէ պատերազմ յայտարարել օտար պետութեան մը դէմ:

Պատերազմ յայտարարելու իրաւունք ունի՞ կառավարութիւնը,— Ո՛չ: Կառավարութիւնը պարզ գործադիր մարմին մըն է, բան Սահմանադրութեան:

Զանազան լուրեր օրուան տագնապի մասին

ՍՈՑԻԱՑԻՆ կը հեռագրէն թէ կառավարութիւնը որոշեց արգիլել որ եւ է հրապարակային ժողով, ամբողջ երկրին մէջ: Պահեստիներու երկու դասեր եւս կանչուեցան, 20 օրուան մարզանքի համար :

ՍԷՆԻ ԼԻԻԻՆի քաղաքապետական խորհուրդը յուղումնալից ժողով մը դումարեց առջի օր: Ներկայ էին երկու հարիւր հոգի, որոնք լուսանքներ տեղային համայնավար ներկայացուցիչներուն դէմ: Այս վերջիններէն մէկը յայտարարութիւն մը կարդաց, պաշտպանելով Մոսկուայի դաշինքը : Ընկերվարական ներկայացուցիչը ջերմապէս ծափահարուեցաւ, երբ խօսքէն կը քննադատէր գերմանեւխորհրդային դաշինքը: Քաղաքապետը, արմատական, իր կարգին ուժգին մեղադրանքներ ուղղեց, չեչտելով թէ նոր մարդիկ պէտք են, ներկայ կացութեան մէջ :

ՍՈՒՐԻՈՑ մարզպանը, որ Փարիզ եկած էր արձակուրդով, պէկրութ վերադարձաւ, իբրեւ հետեւանք օրուան տագնապին :

ԸՆԴՀ. ԶՕՐԱՇԱՐԺ հռչակեցին Հոլանտա, Զուիցերիա, Տանըմարքա եւ ուրիշ փոքր երկիրներ: Կ'ըսուի թէ Թուրքիա եւս ընդհ. զօրաշարժ հռչակած է :

ՆԱՒԱԳԱՀ ՐՈԶՎԵԼԹ կոչ մը ուղղելով հինգ պետութեանց, խնդրեց չմոբիլիզացնել ազատ քաղաքները, խնայելու համար անպտուղ կոտորածներ: Ամերիկեան կառավարութիւնը նաեւ վարձեց, արտասահմանի հպատակներուն փոխադրութեան համար:— Հիթլէր պատասխանեց Րոզվելթի առաջին կոչին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԱՍԸ ՕՐ ՄԻԶՈՑ ՓԱՐԻԶԷՆ ՀԵՌԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը երէկ յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ հրահանգներ կը պարունակէ Փարիզէն եւ Սէնի նահանգէն հեռանալու համար: Մանաւոր կառախումբեր սահմանուած են տասը օրուան համար, սկսելով սեպտեմբեր 2էն: Գացողները պիտի տեղաւորուին հեռաւոր նահանգներու մէջ: Անոնք որ ապրականներ եւ բարեկամներ ունին, կրնան անոնց քով երթալ: Միասին պէտք է տանիլ միայն ձեռքի պայուսակ մը, ծածկոց եւ անհրաժեշտ իրեղէններ :

Անոնք որ իրենց արհեստին բերումով հարկադրուած են Փարիզ մնալու, կրնան բնակիլ Սէն է Ուազի , Սէն է Մառնի եւ Ուազի նահանգներուն մէջ : Միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէսզի բնակարանի վարձքերը չաւելնան:

Զինուորագուները, կառք եւ մեքենայ ունեցողները ենթակայ չեն այս հրամանին :

**** Վերջին պահուն առացանք համերաշխութեան կոչ մը յանուն հայ մամուլի եւ զանազան հոսանքներու: Պիտի հրատարակենք յաջորդ համարով: Այս առթիւ յատկապէս կը յանձնարարենք մեր բոլոր հայրենակիցներուն միշտ մնալ արթուն, պաղարիւն եւ կարգապահ, կատարելով իրենց բոլոր պարտականութիւնները, համաձայն հրատարակուած օրէնքներուն եւ երկրին չահերուն :*

»»» Լեհական սպարապետութիւնը կը ծանուցանէ թէ գերման զօրքը չէ կրցած որ եւ է կէտի վրայ ճեղքել պաշտպանութեան գիծերը:— Նախագահ Րոզվելթ ճառ մը պիտի խօսի այսօր, կիրակի:

**** Անգլիոյ թագաւորը մանաւոր դիր մը ուղղեց Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահին, ջերմ զոհունակութիւն յայտնելով որ երկու ժողովուրդները միասին են այս տագնապալի օրերուն: Թուրքիոյ մէջ բոլորն ալ կը մաղթեն որ օրինակելի պատիժ մը տրուի «մարդկութեան պատուհասին, Հիթլէրի» :*

**** Բոլոր թատրոնները եւ սինեմաները փակուեցան :*

ՊԱՇՏՕՆ ԿԸ ՓՆՏՐԷ

Փարաւոռ ուսուցչուհի մը, Մարսիլիոյ շրջանի կամ Ֆրանսայի ուրիշ քաղաքի հայկական գպրոցներուն մէջ, Ձափհաս օրիորդներու՝ նարադոյն մեքոտով կարուձեւ պիտի ուսուցնէ մասնաւոր դասերով: Դիմել՝ Ա. Քէօսէեանի, (Photo Rex), 11 Place jules Guesde, Marseille.

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme Paris (13)

ՁԱՅԳ

Անմոռանալի հերոս զօրավար Անդրանիկի մահուան տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ Կիրակի օր, 3 Սեպտ. Ս. Պատարագի մատուցմամբ հոգեհանգիստի պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ:

Ցետ սիջօրէի, ժամը 15ին, փափաքողները կրնան այցելել հանգուցեալին շիրիմը, Փէր Լաշէզի գերեզմանատունը, ուր՝ հոգեւորական մը ներկայ պիտի ըլլայ հոգեհանդիստը կատարելու համար:

Սկզբնաւորութիւն Ս. Պատարագի ժամը 10ին, հոգեհանգստեան պաշտօն ժամը 11,30ին:

Յետագայ է

Յետաձգուած է Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղի դաշտահանդէսը: Տոմսերը կը պահեն իրենց արժէքը:

Paul du Véou

Chrétiens en péril au Moussadagh

(Enquête au Sandjak d'Alexandrette)

200 էջ, քարտէս եւ բազմաթիւ նկարներ, գին 15 ֆր., թղթատարի ծախքով 16 ֆր.: Նոյն հեղինակէն **LE DÉSASTRE d'ALEXANDRETTE** 12 ֆր., թղթատարի ծախքով 13 ֆր.:

Դիմել Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51, Rue Monsieur-le-Prince. Paris. chèque Postal: 1278-35 Tél. Danton 8865-.

ՄԱՅՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Sofp. Արամ Ձիւնճեանի **formulehն** վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրագրկութեան **(décalcification)** ենթականերու մօտ :

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ

Դեղարանները Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթութիւնը կազմութիւնը :

ԿԸ ԾԱԽՍԻՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 *եւ ժամադրութեամբ*

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԹ · ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԹ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՈ ԿԱՌ ՏԻ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ՓԻԼԹԻԼԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, *եւ ժամադրութեամբ:*

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իւրայատուկ օղին է:

Անզուգական, անմրցելի Ախորժաբեր:

Առաջ կարող զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի Թոյ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼԻ ՀԱՄԱՐ

Լանտոնէն, Փարիզէն եւ Փրակայէն կ'ուղարկենք՝ րրդեղէններ, կօշիկներ, ճերմակեղէններ, Քրիքոներ եւայլն, ամենաժամն գինեով: Կը առնենք նաեւ յանձախորդներու կողմէ գնուած ապրանքներու առաքումը: Փոխադրողներուն կը ղրկենք րրդեղէններու նմոյշները եւ մանրամասնութիւններ:

Կ'ուղարկենք դիւրաբար (portatif) **Underwood** *մեքենաներ: Ռուսական տառերով, ամենաժամն գիններով :*

Դիմել American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄՄԷՐԵԱՆ

Mason E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մասնաւորներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք թղթադրամ, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վաստակի ձեռքէ փնտած ամէնէն ազնիւ բնիկներն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եկած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտութեամբ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Cheque Postal Paris 1678 - 63

(ՄԵՏՐՈՅԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Ձեզլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ճարեխ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MARDI
5 Sept.
1939

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4135

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀՈՒՋԱԿԵՑԻՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԷՄ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՓՈՐՁ ՄԸ ԿԱՏԱՐԵԼՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՎ

ԱՆԳԼԻԱ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌՏՈՒ ԺԱՄԸ 11ԻՆ, ՖՐԱՆՍԱ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 5ԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՄԵՐԺԵՑ ԵՐԿՈՒ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ԵՒ ԿԱՏԱՂՕՐԷՆ ԿԸ ԾԱՆՈՒՆԱԿԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԴԷՄ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ ՊԱՇԱՐԵՑ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԾՈՎԵԶԵՐՔԸ

ԿՈՉ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ

ՄԵՐ.— Ահաւասիկ այն կոչը որ խմբագրուած է յանուն հայկական մամուլի եւ զանազան հոսանքներու, եւ զոր ստիպուեր էինք յետաձգել, տեղի անձկութեան պատճառով :

Հայրենակիցներ, ամբողջ տասը օր գերագոյն փորձեր կատարուեցան, պահպանելու համար խաղաղութիւնը : Դժբախտաբար փոթորիկը պայքած է արդէն, եւ դժուար է նախատեսել թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ յանգիլ :

Մենք ալ, տարիներէ ի վեր ապաստանած ըլլալով այս հիւրընկալ երկրին մէկ, անշուշտ մեր ճակատագիրը կապուած է անոր բարիքին հետ : Եւ ունինք պարտականութիւններ, օրէնքով սահմանուած կամ մեր պիտակցութենէն թխած : Մեր երիտասարդները, որոնք զինուորագրութեան ենթակայ են աւելի քան երկու տարիէ ի վեր, ամէնէն առաջ զօրանոց փութացին, առաջին զօրակոչին վրայ : Ունինք նաեւ եւ ամէն օր կ'ունենանք բազմաթիւ կամաւորներ, այլ թէ կին, գործօն կամ կրաւորական պաշտպանութեան համար :

Այս հրապարակային կոչով, մենք, յանուն հայկական մամուլի եւ զանազան հոսանքներու պարտականութիւն կը սեպենք ձեր ուշադրութեան յանձնել հետեւեալ պահանջները :—

1.— ՄՆԱԼ ԱՐԹՈՒՆ ԵՒ ՊԱՂԱՐԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԵՏԵՒԵԼՈՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ :

2.— ԱՌԱՆՑ ՎԱՐԱՆՈՒՄԻ ԿԱՏԱՐԵԼ ԻՆՉ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿԻԲՆԱՑ ԲՈԼՈՐԻՍ ՎՐԱՑ, ԻԲՐԵՒ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԿԱՄ ԱՊԱՍՏԱՆԵԱԼ :

3.— ԴԱԴՐԱՑ ՆԿԱՏԵԼ ՆԵՐՔԻՆ ԱՄԷՆ ՎՃՌ, տեսակէտի կամ նախասիրութեան խնդիր, կազմելով ազգային միացեալ ճակատ, թէ մեր պարտականութիւնները գիտակցօրէն կատարելու, եւ թէ դիմազրաւելու համար պատերազմի չարիքները :

ՊԱՅԹԵՑԱԻ ԱՆԴԱՐՄԱՆԱԼԻՆ

Պատերա՛զմ,— այս մէկ բառը ինքնին կը բացատրէ ամէն բան, ըմբռնելու համար մեր պարտականութիւնները, թէ այս երկրին հանդէպ եւ թէ մենք մեզի համար :

Ինչ վերը հրատարակուած կոչը ճիշդ ժամանակին կը հասնի, իրրեւ համաձայն ուղեգիծ մը : Օրը օրին կը հաղորդենք ուրիշ նոր տեղեկութիւններ որ անհրաժեշտ են, այս եղերական կացութեան մէջ :

Մինչ արթուն եւ պատրաստ, հաւատարմօրէն կատարելով մեր քաղաքացիական եւ ազգային պարտաւորութիւնները, չմոռնանք ուրիշ տեսակ պահանջ մը,— հազարաւոր հայ զինուորներ ունինք բոլոր ճակատներուն վրայ, մեծ մասը ընտանիքի եւ զաւակներու տէր : Անոնք մեկնեցան այն վրայ, համոզուելով եւ ապահովութեամբ թէ կառավարութեան հետ, ճակատէն հեռու մնացած հայրենակիցներ ալ ամէն հոգածութիւն պիտի ընծայեն իրենց ընտանիքներուն եւ զաւակներուն ալ :

Անհրաժեշտ է ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԱՑԴ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ, փարելով մինչեւ յաւին համրանքը, նախաձեռնութեամբ բարեգործականի, կ. Պոլսէն մինչեւ Սիտնի, Նաւերու եւ ուրիշ հանրօգուտ կազմակերպութեանց :

20, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔԱՆՈՑ մետաղ դրամները հրապարակէն պիտի քաշուին քանի մը օրէն եւ անոնց տեղ չըլլաբերութեան պիտի հանուին թղթադրամներ :

ՋՈՒՐԻ մատակարարութիւնը ապահովելու համար ամէն միջոց ձեռք առնուած է Սէնի նահանգին մէջ, բայց եւ այնպէս կը յանձնարարուի չվատնել ջուրը եւ պաշար պահել 48 ժամուան համար, մէկ մասը ամուր փակուած չիջուրը եւ պաշար պահել 48 ժամուան համար, մէկ մասը ամուր փակուած չիջուրը մէջ դնելով : Այս զգուշութիւնը անհրաժեշտ համարուած է անոր համար որ ռմբակոծութենէ մը վերջ ջուրերը կրնան վարակուիլ թունաւոր նիւթերով : Այդ պարագային կը գունաւորուին եւ երբեք պէտք չէ գործածուին, այլ արտաքնոց նետուին : Այդպէս պէտք է ընել նաեւ այն պարագային երբ ջուրը գունաւորուած չըլլալով հանդերձ, անախորժ համ մը ունի կամ անոյշ վոր հոտ մը :

ՓԱՐԻՋԻ ՀՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ մեծապէս կրճատուած են : Միայն ուր հանրակառքի դիծեր կը բանին քաղաքին մէջ, իսկ արուարձաններու դիծերը կը բանին քաղաքին մէջ, իսկ արուարձաններու հանրակառքի դիծերը կը բանին քաղաքին մէջ : Մետրոյի դիծերն ալ կրճատուեցան, բայց երեւելիները կը շարունակուին : Մետրոյի դիծերն ալ կրճատուեցան, բայց երեւելիները կը շարունակուին : Մանրամասնութիւնները նշանակուած տախտակներուն վրայ պիտի բանին գիշեր ցերեկ

ՎԱՀԱՏԱՑԱԾՈՏ ԵՎՍԵԲԻԱ

(ԳՈՒՆԱՎՈՐ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ՊԱՏԱՌԱԿԱՆ

— Ո՞վ է այդ մարդը, որ ամեն տեղ ինձ հետ է լինում, ինչպես իմ ստվերը, ամեն տեղ ինձ հետևում է, ինձ հետ է խոսում, ինձ հետ է ուտում, ինձ հետ է քնում, ինձ հետ է զբոսնում, ինձ հետ է ճանապարհորդում, ինձ հետ է ամեն տեղ գնում, ինձ հետ է գալիս, ինձ հետ է գնում, ինձ հետ է նստում, ինձ հետ է ելնում, ինձ հետ է իջնում, ինձ հետ է մտնում, ինձ հետ է դուրս գալիս, ինձ հետ է ներս գալիս, ինձ հետ է պառկում, ինձ հետ է վեր կենում, ինձ հետ է ննջում, ինձ հետ է արթնանում, ինձ հետ է ծիծաղում, ինձ հետ է լալիս, ինձ հետ է ուրախանում, ինձ հետ է տխրում, ինձ հետ է ցավում, ինձ հետ է տանջվում, ինձ հետ է մեռնում, ինձ հետ է հարություն առնում, ինձ հետ է երկինք գնում, ինձ հետ է դժոխք իջնում, ինձ հետ է դրախտ մտնում, ինձ հետ է աշխարհ գալիս, ինձ հետ է աշխարհից գնում, ինձ հետ է հավիտենության մեջ մտնում, ինձ հետ է հավիտենության միջից դուրս գալիս, ինձ հետ է ամեն տեղ, ամեն ժամանակ, ամեն վայրկյան, ամեն րոպե, ամեն ակնթարթ, ամեն պահ, ամեն վայրկենական, ամեն անգամ, ամեն միգամ, ամեն միանգամ, ամեն միանգամայն, ամեն միանգամայնի, ամեն միանգամայնից, ամեն միանգամայնից էլ, ամեն միանգամայնից էլ ավելի, ամեն միանգամայնից էլ ավելի ու ավելի, ամեն միանգամայնից էլ ավելի ու ավելի, ամեն միանգամայնից էլ ավելի ու

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԻՒՐ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Թրքահայաստան եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Հնդկաստան եւ Իտալիա ..... 245 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
6 Sept.
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4136

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍԿՍԱՆ ՅԱՄԱՓԷՆ, ԾՈՎԷՆ ԵՒ ՕԴԷՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ ՌՈՒԲԱԿՈՇԵՑԻՆ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ՄԻԼԻՈՆԱՒՈՐ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹՈՒՈՒՑԻԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՎՐԱՑ

ԼԵՀԱԿԱՆ ՀԵԾԵԼԱԳՈՒՆԴ ՄԸ ՁԵՂՔԵՑ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԸ

Երէկ հետեւեալ երկու պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Սեպտ. 4, առտու.— Գործողութիւնները սկսան ամբողջ ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային ուժերով:

Իրիկուն.— Ատիճանաբար չփում կը հաստատուի ճակատին վրայ: Ֆրանսական նաւային ուժերը գացին իրենց յատկացուած կայանները: Օդանաւային ուժերը անդրաժեչտ հետազօտութիւնները կը կատարեն:

*** Բրիտանական ծովակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ նաւատորմը զգօն չարժումներ կը կատարէ բոլոր ծովերուն վրայ», բայց մինչեւ հիմա որ եւ է կարեւոր գործողութիւն չկայ: Տեղեկութեանց նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սեպտեմբեր 4ի կէսօրէն վերջը յայտ գործողութիւն մը կատարուած է արքայական օդանաւային տորմիղին կողմէ՝ Վիլհելմսհաֆէնի գերման նաւատորմի մարտանաւերուն վրայ, Քիլի ջրանցքին բերանը: Քանի մը խոշոր ռումբեր վարկած են մարտանաւ մը Շելհնկի նաւակայանին մէջ, Վիլհելմսհաֆէնի բացերը, մեծ վնասներ պատճառելով: Պրունչպութէլի մէջ, յարձակում մը կատարուած է քարափին մօտ խարխուլ մարտանաւի մը դէմ, նոյնպէս կարեւոր վնասներ պատճառելով: Գործողութեան ընթացքին, որ կատարուած է խիտ աննպաստ օդի մը տակ, բրիտանական օդաւորմիղը յարձակում կրեց գերմանական օդաւորմիղին եւ քանի մը կորուստներ ունեցաւ:

*** Անգլիոյ Տեղեկութեանց նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սեպտ. 3ին 4ի գիշերը, Արքայական օդաւորմիղին օդանաւեր երկար թռիչք մը կատարեցին Գերմանիոյ վրայ, հիւսիսին արեւմուտք, հետազօտութեան համար: Ոչ մէկ թշնամի օդանաւ հանդիպեցաւ ճամբան: Անգլիական օդանաւերը ընդարձակ տարածութեան մը վրայ արձակեցին յայտարարութիւն մը, աւելի քան վեց միլիոն օրինակ: Ահաւասիկ այդ յայտարարութիւնը.

— « Մեծն Բրիտանիոյ ազգարարութիւնը գերման ժողովուրդին.

« Գերմանացինե՛ր, գիտակցօրէն եւ սառնօրէն, ձեր կառավարութիւնը պատերազմ պարտադրեց Մեծն Բրիտանիոյ: Ան չատ լաւ գիտէր թէ իր արարքը աշխարհը պիտի խորասուզէր չատ աւելի մեծ դժբախտութեան մը մէջ քան 1914ին: Անցեալ ապրիլին, Պ. Հիթլէր ձեզի եւ ամբողջ աշխարհի հաւատիքներ տուաւ իր խաղաղասիրական դիտաւորութեանց մասին, իրողութիւնները ցերքցին այդ հաւատիքները, թէեւ անցեալ տարի սեպտեմբերին կը յայտարարէր Սիտորթիլց մէջ.— «Մենք այլ եւս որ եւ է հողային պահանջ չունինք Եւրոպայի մէջ»: Տակաւին ոչ մէկ կառավարութիւն զէպի մահ առաջնորդած է իր հպատակները այնքան ունայն պատրուակներով: Բոլորովին ապերդ էր այս պատերազմը: Որ եւ է կողմէ սպառնալիք չկար գերմանական հողին եւ իրաւունքին դէմ: Ոչ ոք արգիլեց հռենոսեան չրջանին վերազրաւումը, Աւստրիոյ եւ Չուէկիոյ չրջանին կցումը: Մենք չփորձեցինք սահմանափակել Գերմանիոյ վերակառուցումը, ցորչափ այդ բանը չէր բռնաբարեր ոչ – գերման ժողովուրդներուն անկախութիւնը: Գերմանիոյ բոլոր պահանջները երկայնին դոհացում ստանալ, կը բաւէ որ արդար համարուէին: Նախագահ Հիթլէր ձեզի առաջարկեց պատուաւոր խաղաղութիւն մը, ինչպէս եւ հեռաձգարներ ներքին բարօրութեան: Ասոր փոխարէն, ձեր կառավարութիւնը ձեզ դատապարտեց չարդի, թշուառութեան եւ զրկանքներու պատերազմի մը որ չհետեւու յոյս չէք կրնար ունենալ: Մենք չենք որ խարուեցանք, այլ դուք: Յարձներով երկաթեայ զրաքննութիւն մը ձեզմէ ծածկեց այնպիսի ճշմարտութիւններ որոնք ծանօթ էին նոյնիսկ ոչ – քաղաքական ժողովուրդներու: Այդ զրաքննութիւնը գերմանական միտքը արգելափակեց կեղրոնացման կայանի մը մէջ: Եթէ ոչ, ի՞նչպէս պիտի համարձակէր իբրեւ թշնամական պաշարում կիրարկացնել խաղաղութեան բարեկամ ժողովուրդներու զործակցութիւնը, ապահովելու համար այդ խաղաղութիւնը: Մենք որ եւ է թշնամութիւն չենք ունեցած զերման ժողովուրդին հանդէպ: Նացիական զրաքննութիւնը ձեզմէ ծածկած է թէ դուք միլիոններ չունիք երկար պատերազմ մը մղելու: Հակառակ ախոյեանի տուրքերուն, դուք մնանկութեան ափը հասած էք: Մենք եւ մեր դաշնակիցները ունինք առնական վճռակամութեան, սպառազինութեանց եւ պատերազման անչափելի պահեստներ: Մենք այնքան զօրաւոր ենք որ չենք կրնար խորտակուիլ հարուածներով եւ կրնանք ձեզի դէմ կռուիլ անողորմաբար, մինչեւ վերջնական սպառում: Դուք, գերման ժողովուրդ, իրաւունք ունիք խաղաղութիւն խնդրելու այժմ եւ ամէն վայրկեան: Մենք ալ խաղաղութիւն կը մաղթենք եւ պատրաստ ենք զայն կնքելու անկեղծօրէն խաղաղութիւն որ եւ է գերման կառավարութեան հետ»:

*** Պաշտօնաթերթերը հրատարակեց կառավարութեան Սեպտեմբեր 3 հռադիոն ծանուցագիրը, որ հաղորդուած է բոլոր պետութեանց եւ որ կը պարզէ պատերազմի յայտարարութեան պատճառները: Ծանուցագիրը անդամ մը եւս կը յայտարարէ թէ «Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութեանց պատգամն վճռեց» խաղաղութիւնը պահպանելու, եւ յարձակումը դադրեցնելու համար՝ հանդիպեցաւ գերմանական կառավարութեան մերժումին: Ուստի, իբրեւ հետեւանք Գերմանիոյ կողմէ Լեհաստանի դէմ ուղղուած նախայարձակման, պատերազմական վիճակ գոյութիւն ունի Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ, 1939 Սեպտեմբեր 3էն՝ ժամը 17էն սկսեալ »:

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ է որ եւ է յարաբերութիւն թշնամիներուն, ինչպէս եւ թշնամի պետութեան դրաւած հողերուն վրայ գտնուող անձերու հետ: Ապելորդ է նկել թէ առեւտուրն ալ բացարձակապէս արգիլուած է:

ԹՐԹՐՈՒՄ ծանուցումներուն համար ալ սահմանափակումներ հաստատուած են: Արգիլուած է քաղաքի անուն նշանակել կամ համառօտագրութիւններ կատարել:

"ՄԱՐԴ ՄԸ ՈՐՈՒՆ ԽՕՍՔԸ ԹՈՒՂԹԻՆ ԱՐԺԷՔՆ ԻՍԿ ՉՈՒՆԻ. ."

Պ. Չէմպըրլէն ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ Սեպտեմբեր 4ին, գերմաններէն եւ ուղղուած գերման ժողովուրդին: Ճառը կը սկսէր այսպէս.

— « Մարդ մը որուն խօսքը թուղթին արժէքն իսկ չունի, բախտի վրայ խաղացող մը (joueur) որ այժմ գերման ժողովուրդը կը զոհէ պատերազմի մը, յուսահատական փորձ մը կատարելով անկարելի կացութենէ մը ազատելու համար ....»:

Վարչապետը պարզելէ վերջ պատերազմի յայտարարութենէն առաջ կատարուած դիւանագիտական ձեռնարկները, շարունակեց.

— « Ինչո՞ւ համար մենք հարկ դատեցինք յանձնառութիւն ստանձնել պաշտպանելու այդ արեւելեան պետութիւնը (Լեհաստան), երբ մեր հարերը կը գտնուին արեւմուտքի մէջ, եւ ձեր առաջնորդը կը յայտարարէ թէ չհարեր չունի արեւմուտքի մէջ: Պատասխանը այն է որ, այլեւս ոչ ոք ամենազօրէն վստահութիւն ունի ձեր առաջնորդին խօսքին վրայ»:

Այս առթիւ օրինակներ յիշելէ վերջ, Պ. Չէմպըրլէն եզրակացուց.

— « Այս պատերազմին մէջ, մենք ձեզի դէմ չէ որ կը կռուինք, գերման ժողովուրդ. մենք դատութիւն չունինք ձեզի դէմ. մենք կը կռուինք բռնապետական եւ դրուժան կարգուսարքի մը դէմ որ դատապարտեց ոչ միայն իր սեփական ժողովուրդին, այլեւ արեւմտեան քաղաքակրթութեան եւ ուրիշ ամէն բանի որ սիրելի է ձեզի եւ մեզի: Աստուած պաշտպանէ իրաւունքը»:

Մեծ գործունէութիւն Անգլիոյ մէջ

Տովրի նաւահանգիստը փակուեցաւ առեւտրական նաւատնցութեան առջեւ:

Անգլիոյ թագաւորը հետեւեալ պատգամագիրը ուղղեց իր բանակներուն.

— « Իր փառապանծ պատմութեան ընթացքին, բրիտանական բանակը երբեք կոչուած չէ մարտնչելու այնքան արդար դատի մը համար որքան այսօրուանը: Ան երբեք չէ մտած պայքարի մը մէջ որուն ելքը այնքան ծանրակչիռ եւ այնքան կենսական ըլլար մեր ցեղի եւ նոյնիսկ քաղաքակրթութեան ապագային համար: Ես լիովին գիտեմ թէդուք կ'ըմբռնէք ինչ որ վտանգած է եւ թէ իմ բանակներուս ամէն մէկ զինուորը իր դերը պիտի կատարէ քաջութեամբ եւ անձնուիրութեամբ: Կ'աղօթեմ Աստուծոյ որ իր սուրբ հովանին տարածէ ձեր վրայ եւ յաղթանակ պարգեւէ մեր բանակներուն»:

Կոխւներր կը սաստկանան գերմանական ճակատին վրայ

Վարչապետն կը հեռագրէն Սեպտեմբեր 4 թուականով.—

Կատաղի կռիւ մը վերջ, գերմանական զերազանց ուժերու առջեւ հարկադրուեցանք լքել Ցէսթոչովա քաղաքը, (լեհական Լուրտը-պատմական ուխտատեղի), որ կը գտնուի սահմանագլուխէն քանի քիլոմեթր հեռու: Գերմանական ուժերը գերակչիռ էին մասնաւորապէս մեքենաչարժ զօրամասերով: Գերմանական հրետանին նախապէս բուռն ռմբակոծութեան մը ենթարկեց քաղաքը, յետոյ հրաձգայինները եւ զրահապատ ինքնաչարժները ամբողջովին գրաւեցին քաղաքը: Մօտալուտ հակայարձակումի մը կը սպասուի:

Լեհերը եւս աւրին Օրլով Քաց քաղաքը, Տանցիկի մօտ: Գերմանական օդանաւեր երէկ ամբողջովին կործանեցին գիւղ մը որ ունէր 250 բնակիչ:

Մեւենոյն չրջանին մէջ 13 ռումբեր նետուեցին արուարձաններուն վրայ, բազմաթիւ արչաւներ սպաննելով:

*** Վարչապետի անթելը կը ծանուցանէ թէ վերջին պահուն հասած լուրերու համաձայն, «լեհական հեծելազունդ մը անցած է արեւելեան Փրուսիոյ սահմանագլուխը: Գերմանացիները կը նահանջին անկարգ - անկանոն: Մեր հեծելազունդը կը յառաջանայ դէպի երկրին ներսերը »:

*** Զուիցերիա հասած լուրերու համաձայն, լեհական օդանաւերը յարձակած են Ֆրանքֆորթ հասնիլ, կէս առ կէս անցնելով այն հետաւորութիւնը որ Պերլինը կը բաժնէ լեհական սահմանագլուխէն: Ահազանգ հնչեցուցած են Պերլինի մէջ: Գերմանական մամուլը բացարձակ լռութիւն կը պահէ Օաէրի չրջանին մէջ կատարուած օդանաւային գործողութեանց մասին:

*** Գնդ. Պէք, Լեհաստանի արտաքին նախարարը, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով պնդեց թէ Լեհաստան նախայարձակման արարքի մը առջեւ կը գտնուի :

*** Վերջին լուրերու համաձայն, գերմանական օդանաւերը նորէն ռմբակոծած են Վարչաւան, հրդեհներ յառաջ բերելով մայրաքաղաքին չուրջը : Լոնտոնի լեհական դեսպանատունը կը հաստատէ թէ գերմանական օդանաւերը թունաւոր կազեր կը գործածեն Լեհաստանի մէջ: Զոհեր կան մասնաւորապէս մանուկներուն մէջ:

*** Լեհաստան զէնքի տակ առաւ իր պահեստիներու մնացեալ մասը:

ՆՈՐ ԲՈՑՆ ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ԱՐՇԻՒՆԵՐՈՒՆ

(«ՅԱՌԱՋԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ)

ՄԻՇՏ ՆՈՐ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ

ԽՄԲ.— Լոնտոնէն ժիրայր Միսաքեան բարեկամական չրջանակի մը մէջ 13 անպլ. ոսկի հաւաքելով ղրկած է մեզի: Ահաւասիկ մասնակցողներուն ցանկը.—

Ց. եւ Ե. 6 ոսկի, Ս. Զաքարեան 2, Ոմն Բ. 1, Օր. Մուրի Եագուպեան 1, Օր. Ֆլորի Եագուպեան 1, Տիգրան 1, Արփիկ Միսաքեան 1, դումար 13 ոսկի :

ՊՐԻՍՍԷԼ.— Սիրելի «Ցառաջ», 8—10 հոգի պատահաբար հաւաքուեր է – ինք պարտէզին մէջ, երբ ձեր բաժանորդներէն մէկը յիշեցուց մեր պարտականութիւնը Սանճաքի տարագիրներու մասին: Անշուշտ օր մը պիտի տեսնենք արդարութեան հաստատումը: Առ այժմ մեր պարտքն է եղբայրական աջակցութիւնը ընծայել այս դժբախտներուն.— Հ. Ա.

Ահաւասիկ մասնակցողները.—

Հ. Աղասեան 70 պլժ. ֆրանք, Տ. Զարմանեան 50, Զ. Մուրատեան 50, Տիկ. Մարիամ Մուրատեան 10, Վ. Նիկողոսեան 10, Օր. Վ. Մխիթար – եան, Պ. Գարագեան, Ի. Սարգիսեան, Լ. Սարուխան 5ական պլժ. ֆրանք, դումար 210: (Թղթատարական չէքը 265 ֆր. ֆրանք 80):

ԱՎԻՆԵՈՆ–ՍԷՆ ՍԱԹՈՒՐՆԷՆ 28 օգոստոս.— Բարգելի խմբագրութիւն «Ցառաջ»ի, կարդալով ձեր հայրենասիրական կոչերը, մենք ալ փափաքեցանք մեր աջակցութիւնը բերել Սանճաքի մեր եղբայրներուն եւ ձեզի կը ղրկենք հաւաքուած դումարը, 490 ֆրանք:

Ցանկ 37

Լոնտոնէ, ժիրայր Միսաքեանի միջոցաւ 13 անպլ. ոսկի, օրուան սակով	2279
Ավինեոն–Սաթուրնէնի ցանկը	490
Պրիւսէլէն, Հրանտ Աղասեանի միջոցաւ 210 պլժ. ֆրանք օրուան սակով	266
Տիկին Բերկրուհի Ճրկայեան	100
Ստ. Պառաւեան, Առնուվիկ	100
Մարսէյլէն (205 ֆր.)— Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Գաբիկեան	100
Կ. Մանասէլեան	50
Լ. Պէյլէրեան	50
Բարեկէ Երանեան	5
Գումար՝	3440
Սեպտ. 1ի գումարը՝	107,103
Ընդհ. գումար	110,543

Ֆրանք:

Հանգանակութիւնը կատարուած է նախաձեռնութեամբ Պ.Պ. Վ. Մինասեանի, Պ. Պապաճանեանի եւ Մ. Պապոյեանի: Ահաւասիկ մասնակցողներուն ցանկը.—

Տիկ. Վ. Նաճարեան 100, Համազգայինի մասնաճիւղ, Տէր եւ Տիկին Մինասեան, Մ. Պապոեան, Տէր եւ Տիկին Պապաճանեան, Տէր եւ Տիկին Գալուստեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետեան, Զ. Գիզիրեան 50ական, Տիկին Ներսէսեան 20, Օր. Օգոստուշ – եան 10, Ա. Գալուստեան 5, Ա. Սարգիսեան 3, Ս. Սէմէրճեան 2, դումար 490 ֆրանք :

ԽՄԲ.— Այս ցանկը չարուած էր եւ պիտի տպուէր Սեպտեմբեր 2ի թիւին մէջ, բայց պարագաները հարկադրեցին եա առնել: Ուրիշ դումարներ ալ ստացած ենք Մարսէյլէն (Գ. անդամ), Սէն Շամոնէն (1657.50), Իսիէն եւն.: Պիտի արձանագրենք յաջորդ համարով :

Ի՞նչ կ'ակնկալի կը դառնայ Սանճաքին մէջ

ԽՄԲ.— Պէյրութի ռամկավար օրգանը, «Զարթօնք» հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ Սանճաքի մնացած Հայերու եւ կալուածական առուծախի մասին (23 օգոստ.).

Գաղափար մը տալու համար թէ Սանճաքի մէջ մնացող Հայերը որքան լուր ունին արտաքին աշխարհէն եւ ինչ կը խորհին, կ'արտագրեմ քանի մը հատուածներ 18 օգոստոս 1939 թուակիր նամակէ մը :—

— « Մենք մինչեւ Սեպտեմբեր 15 հոս ենք եւ կը յուսանք որ, առաջ – ուան պէս, մեզի համար ալ նաւով փոխադրութեան միջոց մը պիտի տրուի: Դիմեցինք պէտք եղած տեղերը, բայց ցարդ պատասխան մը չենք ստացած: Ալէքսանդրէթի եւ չրջակայից հայութեան մարդահամարը հետեւեալն է. Ալէքսանդրէթի՝ 275 անձ, Գըրըգխան՝ 160, Սօղուք Օլուք՝ 140, Ազըզ՝ 27, ընդհ. գումար՝ 602 անձ:

«Ատենօրէն 100 հոգի, կրնան իրենց միջոցներով մեկնիլ մինչեւ Սեպտ. 15: Իսկ կայ ուրիշ դասակարգ մը, մօտ 100 հոգի, որ հազիւ մինչեւ տարեդլուխ կրնայ գործը կարգադրել մեկնելու պատրաստ ըլլալու համար: Մնացող 400 հոգիէն, 100ը ճարը նայելու է: Ատոնք պզտիկ կալուածատէրեր են (տնակ, պարտէզ, այգի), որոնք իրենց ունեցածը՝ ներկայ պայմաններու տակ, ծախել կարենալէ յուսահատ՝ կ'ուզեն ձգել Սանճաքը :

« Երկու պատճառներով կարելի չէ ծախել ատոնց կալուածները :

Ա.— Թուրքերը արգիլած են մասնաւորներու կալուած գնելը :

Բ.— Եթէ ո եւ է միջոցով մը կարենան ծախել, այն ալ չափազանց ցած դինով, ծախքի մէջ կը խեղդուին: Ծախուած կալուածի մը փոխարժէքը պէտք է նախ յանձնուի Մէրքէզ Պանքասը (կեդրոնական Դըրամատուն), յետոյ կը կատարուի Ֆէրմաղի գործողութիւնը, հազար ձեւակերպութիւններով, տասը հազար նրբութիւններով, որոնց արդիւնքը կ'ըլլայ առնուած դումարին եօթը տասներորդ մասին կորուստը: Աւելի պատկերաւոր եւ հասկնալի ընծայելու համար եղածը օրինակով մը բացատրեմ: Կալուած մը, որ 10,000 ոսկի կ'արժէ, եթէ ծախուի — բախտաւոր պարագային — 1000 ոսկիէ, այս դումարը կը յանձնուի Կեդր. Դրամատուն: Այնուհետեւ կը սկսի Ֆէրմաղի գործողութիւնները էսքրով, էօթրէով: Վերջաւորութեան հազար ոսկիէն 700ը կ'երթայ կը լեցուի ձեւակերպութեանց կոկորդը : 300ը պիտի տան մեզ բաւական ժուռը է :

Ասկէ դուրս կալուածական առուծախ ընողները կը համարուին գաչաք– եւ ըստ այնմ կը պատժուին, տրուած ըլլալով որ մարդիկը արդէն պիտի տարբեր ձեւերով լքուած գոյքերու տիրանալու կերպը, հետեւաբար ի՞նչ հարկ, ըհ զաիմէք, էֆէնտիմ :

Ուրեմն դուք ալ, ձեր կարգին՝ խօսեցէք ուր որ պէտք է. գրեցէ՛ք դիմեցէք Պէյրութ կամ այլուր: Օր առաջ դիմում պէտք է ըլլայ Ֆրանսացիներու որ ճար մը ճարակ մը գըտնուի այս ցաւին: Հոս ամէն օր Թըրուառներ կը դիմեն, օդնութիւն կը խնդրեն ապրելու համար, օդնութիւն կը խնդրեն մեկնելու համար: Ահա այս է մեր վիճակը: Ըստ այնմ խորհեցէք եւ ըստ այնմ գործի լծուեցէք: Ասդ Սրբազանը Սօղուք Օլուք է, հանգիստ կ'ընէ:

«Ազգապատկան կալուածներէն Ազգային Նուպարեան վարժարանի չէնքը, (որ կ'արժէ առնուազն 2000 անգլիական ոսկի եւ ամբողջ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ նմանը չունի իբրեւ դպրոցական չէնք, կ'ուզեն գնել 60—100 Թրքական ոսկիի: Կան Առաջնորդարանը (բազմաճեմնեակ չէնք մը, նախկին դպրոց) եւ խանութները : Մենք դիմած ենք ուր որ պէտք է,

Ի՞նչ կ'ակնկալի կը դառնայ Սանճաքին մէջ

ԽՄԲ.— Պէյրութի ռամկավար օրգանը, «Զարթօնք» հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ Սանճաքի մնացած Հայերու եւ կալուածական առուծախի մասին (23 օգոստ.).

Գաղափար մը տալու համար թէ Սանճաքի մէջ մնացող Հայերը որքան լուր ունին արտաքին աշխարհէն եւ ինչ կը խորհին, կ'արտագրեմ քանի մը հատուածներ 18 օգոստոս 1939 թուակիր նամակէ մը :—

— « Մենք մինչեւ Սեպտեմբեր 15 հոս ենք եւ կը յուսանք որ, առաջ – ուան պէս, մեզի համար ալ նաւով փոխադրութեան միջոց մը պիտի տրուի: Դիմեցինք պէտք եղած տեղերը, բայց ցարդ պատասխան մը չենք ստացած: Ալէքսանդրէթի եւ չրջակայից հայութեան մարդահամարը հետեւեալն է. Ալէքսանդրէթի՝ 275 անձ, Գըրըգխան՝ 160, Սօղուք Օլուք՝ 140, Ազըզ՝ 27, ընդհ. գումար՝ 602 անձ:

«Ատենօրէն 100 հոգի, կրնան իրենց միջոցներով մեկնիլ մինչեւ Սեպտ. 15: Իսկ կայ ուրիշ դասակարգ մը, մօտ 100 հոգի, որ հազիւ մինչեւ տարեդլուխ կրնայ գործը կարգադրել մեկնելու պատրաստ ըլլալու համար: Մնացող 400 հոգիէն, 100ը ճարը նայելու է: Ատոնք պզտիկ կալուածատէրեր են (տնակ, պարտէզ, այգի), որոնք իրենց ունեցածը՝ ներկայ պայմաններու տակ, ծախել կարենալէ յուսահատ՝ կ'ուզեն ձգել Սանճաքը :

« Երկու պատճառներով կարելի չէ ծախել ատոնց կալուածները :

Ա.— Թուրքերը արգիլած են մասնաւորներու կալուած գնելը :

Բ.— Եթէ ո եւ է միջոցով մը կարենան ծախել, այն ալ չափազանց ցած դինով, ծախքի մէջ կը խեղդուին: Ծախուած կալուածի մը փոխարժէքը պէտք է նախ յանձնուի Մէրքէզ Պանքասը (կեդրոնական Դը–

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐՅԱՆԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅԱՆ)

ԳԼՈՒԽ ՀԻՍՈՒՆԵՐՈՐԴ

Ա.

Ամառվա մի տաք կեսօր էր։ Ես ու Վահանը նստած էինք մեր տան առջևի պարտեզում, ծառերի ստվերի տակ։ Մենք հանգստանում էինք, որովհետև առավոտյան շուտ էինք վեր կացել։ Ես ու Վահանը ընկերներ էինք, ինչպես ասում են, ոչ թե ամիսներով, այլ տարիներով։ Մենք միասին էինք մեծացել, միասին էինք խաղացել, միասին էինք սովորել։ Մեր հայրերը ևս ընկերներ էին եղել։ Մեր տները իրար մոտ էին։ Մեր ծնողները հաճախ էին միմյանց հյուր գնում։ Մենք միասին էինք գնում որսի։ Մեր հայրերը միասին էին գնում ձկնորսության։ Մենք միասին էինք գնում ճաշկերույթների։ Մեր մայրերը միասին էին գնում հարսանիքների։ Մենք միասին էինք գնում թատրոն։ Մեր հայրերը միասին էին գնում ժողովների։ Մենք միասին էինք գնում զբոսանքների։ Մեր հայրերը միասին էին գնում ճանապարհորդությունների։ Մենք միասին էինք գնում ուրախությունների։ Մեր հայրերը միասին էին գնում տխրությունների։ Մենք միասին էինք գնում հանգստի։ Մեր հայրերը միասին էին գնում աշխատանքի։ Մենք միասին էինք գնում խաղերի։ Մեր հայրերը միասին էին գնում հանդիպումների։ Մենք միասին էինք գնում զրույցների։ Մեր հայրերը միասին էին գնում խորհրդակցությունների։ Մենք միասին էինք գնում ընթրիքների։ Մեր հայրերը միասին էին գնում ընդունելությունների։ Մենք միասին էինք գնում հյուրասիրությունների։ Մեր հայրերը միասին էին գնում ուրախությունների։ Մենք միասին էինք գնում տխրությունների։ Մենք միասին էինք գնում հանգստի։ Մեր հայրերը միասին էին գնում աշխատանքի։ Մենք միասին էինք գնում խաղերի։ Մեր հայրերը միասին էին գնում հանդիպումների։ Մենք միասին էինք գնում զրույցների։ Մեր հայրերը միասին էին գնում խորհրդակցությունների։ Մենք միասին էինք գնում ընթրիքների։ Մեր հայրերը միասին էին գնում ընդունելությունների։ Մենք միասին էինք գնում հյուրասիրությունների։ Մենք միասին էինք

ՅԱՌԱՋԻ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԵՒ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Daneame, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՄԵԹՐՈՅԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՒԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամբողջ Եւրոպա	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
7
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
7 Sept.
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4137

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԿՈՒ ԱՀԱԶԱՆԳԵՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀՌԵՆՈՍԻ ԵՒ ՄՈԶԷԼԻ ՄԻՋԵԻ

ԼԵՀԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ ԵՐԵԻՑԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ ՎՐԱՅ

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԹՌՈՒՑԻԿՆԵՐ ՆԵՏԵԼ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԼԵՀԱԿԱՆ ՋԵԿՈՅՑՆԵՐԸ

Փարիզի մէջ օդանաւային յարձակման առաջին ահազանգը հնչեց երեք – չաբթի գիշեր ժամը 3.45ին եւ տեւեց մինչեւ ժամը 7։ Երկրորդը՝ չորեքշաբթի գիշեր ժամը 1.50էն մինչեւ 4.20։ Թէեւ առաջին փորձն էր որ կը կատարուէր, բայց երկու պարագաներուն մէջ ալ Փարիզի ժողովուրդը հանդարտութեամբ հետեւեցաւ տրուած ազդանշաններուն, ապաստանելով բնակարաններու մէջ պատրաստուած նկուղները (caves) կամ մօտակայ պաշտպարանները (abris)։

Ուրիշ մանրամասնութիւններ եւ հրահանգներ պիտի կարդաք քիչ անդին։

**** Սպարապետութիւնը հրատարակեց հետեւեալ երկու զեկոյցները, զինուորական գործողութեանց մասին.—*

Զեկոյց թիւ 3, Սեպտեմբեր 5, առտու.— Շարժումները կը կատարուին բնական ընթացքով, ամբողջ ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային ուժերուն կողմէ։

Զեկոյց թիւ 4, Սեպտեմբեր 5, իրիկուն.— Մեր զինուորները ամէն տեղ չփման մէջ են մեր սահմանագլուխին բերանը, Հռենոսի եւ Մոզէլի միջեւ։ Հարկ է յիշել թէ Հռենոսի վրայ մնայուն ամրութիւնները կը գտնուին ափը թէ մէկ եւ թէ միւս կողմէն։

**** Պաշտօնական զեկոյցներուն համաձայնութեան առթիւ, «Լ'Էօվր» եւ ուրիշ թերթեր դիտել կուտան թէ զարմանալու բան չկայ, եթէ վճռական ճակատամարտներու մանրամասնութիւններ չեն երեւար։ 1914 օգոստոսի առաջին օրերուն, մեծ ճակատամարտ տեղի չունեցաւ։ Ճիտոյ, անհրաժեշտ է հիմնական տարբերութիւն մը դնել 1914ի պատերազմին եւ այսօրուան ընդհարման միջեւ։ 1914ին չարժուն պատերազմ մըն էր որ կը մղուէր եւ երկու կողմերն ալ արընթաց յարձակողականի մը ձեռնարկեր էին։ Այսօր դէմ դիմաց չարուած բանակները կը կոթին սահմութեանց երկու հաստատուն ցանցերու, Մաժինոյի գծին եւ Զիկֆրիտի գծին։ Հետեւաբար, հասկնալի է որ առաջին երկու օրերու թշնամութիւնները պարզապէս կատարուած են դիրք բռնելու եւ չափ հաստատելու համար։*

**** Տեղեկութեանց ընդհ. տեսչութիւնն ալ իր կարգին ձայնասփիւռ ասուլիս մը հաղորդեց իր վերատեսուչին՝ դրագէտ Ժան Ժիրոտուի բերնով։ Ահաւասիկ ամփոփումը.*

— « Ֆրանսացիներ, Ֆրանսուհիներ, տեղեկութեանց վերատեսուչն է որ կը խօսի ձեզի։ Ան է որ պահիք օրերու եւ չարաթներու ընթացքին ձեզ տեղեկացնել պիտի պահէ պայքարի վարելոյն։ Այնուհետեւ դիւրին չէ իր գործը։ Որքան ալ բուռն ըլլայ ձեր սպասումը եւ իր բազմանքը՝ տեղեկութիւններ հաղորդելու, ան պիտի կրնայ ռազմագիտական դէպքերու մասին ձեզի տալ միայն այնպիսի լուրեր որոնք ազդարարութիւն մը կամ ցուցմունք մը չեն կազմեր թշնամիին համար։ Պատրաստութեան այս շրջանին մէջ, ուր դեռ բան մը չէ պատահած մեր սահմանագլուխին վրայ, բնական էր Վերատեսուչը մանրամասնութիւններ չտայ ձեզի բանակներու կեդրոնացման կամ զօրաշարժի լրացման մասին, զօրաշարժ մը զոր տպարագիտը ինք անվրէպ հռչակած է։ Մենք անսահման վստահութիւն մը կը պարտինք ժողովուրդին որ կատարեալ անձնուիրացութեամբ պատասխանեց քաղաքակիրթ աշխարհի վերջին կոչին։ Ուրեմն պարզ եւ սրտաբաց պիտի ըլլանք ձեզի հետ։ Երբ որ ըսելիք բան մը ունենանք, պիտի բացատրենք ձեզի, բացի այն պարագայէն երբ վնասակար է Ֆրանսայի համար։ Երբեք ձեր մխքէն մի անցընէք թէ կ'ուզենք կարել հաղորդակցութիւնը ձեր եւ ճշմարտութեան միջեւ, այսինքն ձեր եւ անոնց միջեւ որ կը կռուին, երբ լուութիւն կը տիրէ, իրրեւ հետեւանք, օրինակի համար, զօրծիքներու խանգարման կամ լուրերու յապաղման։ Եթէ ձեզի չենք խօսիր Իտալիոյ մասին, պատճառը այն է որ ընելիք մը չունինք Իտալիոյ մասին։ Եթէ չենք խօսիր անգլիական բանակի մասին, պատճառը այն է որ ան ալ մեր բանակին պէս կը գտնուի զօրաշարժի չրջանին մէջ։ Թերեւս պատերազմական առաջին զեկոյցները քիչ մը կարճ եւ աղօտ երեւցան ձեզի։ Բաղդատեցէք զանոնք 1914ի առաջին զեկոյցներուն հետ։ Այդ զեկոյցները չեն խօսիր ազգի մը որ անակնկալի եկաւ խաղաղ աշխատանքի պահուն, արշաւանքի մը նախօրեակին, այլ ժողովուրդի մը որ արդէն ամէն բան ունի պաշտպանութեան եւ յարձակումի համար, որուն սահմանագլուխներուն որ եւ է կէտը բռնաբարուած չէ եւ որ կրնայ խնայել իր խօսքերը։ Մենք պատերազմը կը վերսկսինք այն պահուն երբ կատարեալ է Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միութիւնը, իրենց ուժերը միացած են անվերապահ գործակցութեամբ, իրենց բարոյական կորովը զգաթնակէտին հասած, դէմ դիմաց հակառակորդի մը հետ որ անչուշտ վիթխարի է, բայց որուն արարքներուն դիւային դիտակցութիւնը կրնայ տալ միայն մոլեգին զէնքեր, այսինքն,— պատմութիւնը վկայ, պարտութեան դատապարտուած զէնքեր »։

Լոնտոնէն կը հեռագրեն սեպտ. 5 թուականով.—

Տեղեկութեանց նախարարութեան մէկ զեկոյցը, որ հրատարակուեցաւ այս իրիկուն, կը ծանուցանէ թէ Սեպտ. 4էն 5ի գիշերը հետազօտութեան նոր եւ ուժգին գործողութիւն մը կատարուեցաւ արքայական օդատորմիղի հետազօտիչ օդանաւերուն կողմէ, Ռուրի վերեւ։ Աւելի քան երեք միլիոն օրինակ նետուեցաւ ազդարարութիւն մը որ ուղղուած է գերման ժողովուրդին։ Բրիտանական օդանաւերը ընդհարումներ չունեցան թշնամի ռազմական օդանաւերուն հետ։ Այս անգամ ալ, ինչպէս նախորդ անգամ, բոլոր օդանաւերը իրենց կայանները վերադարձան։

**** Լեհական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ սեպտ. 5 թուականով.—*

Կռիւները կը չարունակուին հարաւային Լեհաստանի եւ Փոզնանիոյ մէջ։ Լեհական զօրքին արագ չարժումը զէպի գերմանական սահմանագլուխ կազմուած է գերման զօրքը որ պաշտպանողական դիրք բռնած էր։ Լեհական զօրքը բազմաթիւ գերման գերիներ բռնեց։ Լեհական ազդու հակայարձակում մը կը հաղորդեն գերման մեքենաչարժ զօրամասերուն դէմ որոնք հարաւային Լեհաստան մտեր էին, Պիէրացի ուղղութեամբ։ Թշնամին տեղին վրայ ձգեց կարեւոր թիւով հրասայլեր եւ ինքնաչարժներ որոնց գինուորները գերի բռնուեցան։

Շատ մեծ է գերիներուն ընդհանուր թիւը։ Երեսուն լեհական օդանաւեր արշաւ մը կատարեցին Պերլինի վրայ։ Բոլոր օդանաւերը իրենց կայանը վերադարձան։

**** Վարչաւայէն հասած ուրիշ հեռագիրներու համաձայն, կեդրոնական Լեհաստանի մէջ չատ մը վայրեր ռմբակոծուած են, բազմաթիւ զոհեր պատճառելով։ Վարչաւայի հարաւային մասին մէջ ռումբեր կործանած են կարգ մը տուներ։ Զոհեր ալ կան։ Լոձի մօտ եկեղեցի մը ռմբակոծուած է պատարագի պահուն։ Վիրաւորուած են պատարագիչ քահանան եւ բազմաթիւ հաւատացեալներ։ Պապի Սամոտենի շրջանին մէջ ռմբակոծուած է կառամատոյց մը որ ճամբորդներ կը փոխադրէր։ Մեռած են մօտ 15 հոգի։ Փիոթրքովի մէջ սպաննուած են 30 հոգի, Ռուինոյի մէջ հարիւր հոգի, իսկ աւելի քան հարիւր ալ վիրաւորուած են։*

Լեհական հեծելագունդը քաջութեամբ յարձակելով թշնամի զրահապատ ինքնաչարժներուն վրայ, որոնք նախորդ օրը կրակի տուած էին Ցէսթոխովան (լեհական ուխտատեղին), ցրուած է հրասայլերու զօրամասերը։ Շատ մը հրասայլեր ոչնչացած են։

**** Լեհական կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը ուղղելով ժողովուրդին, կը հրաւիրէ բոլոր քաղաքացիները պահել իրենց հանդարտութիւնը, երբ կայութիւնը կը պահանջէ հանիսարգել միջոցներ ձեռք առնել։ Յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը մինչեւ ծայրը պիտի չարունակէ հայրենիքին պաշտպանութիւնը, զերազոյն պետին հրամանատարութեան տակ, լարելով իր բոլոր ուժերը եւ անսասան հաւատալով Լեհաստանի եւ իր զինակիցներուն յաղթանակին։*

**** Ուրիշ լեհական զեկոյցներ կը հաստատեն թէ Գերմանացիները աւելի քան հարիւր ռումբ նետած են սեպտեմբեր 3ին, Վարչաւայի ամառնային գիւղերուն վրայ։ Անոնք յաճախ գնդացիրի բռնած են գիւղացիները, այս է պատճառը որ բազմաթիւ զոհեր կան գիւղական բնակչութեան մէջ, մանաւանդ կիներ եւ մանուկներ։ Հրձիգ ռումբեր մեծ հրդեհներ յառաջ բերած են շատ մը գիւղերու մէջ։ Կիրակի օր Վարչաւայի մէկ արուարձանին մէջ գերման օդանաւեր 50 քիլոնոց երկու ռումբեր ձգած են բազմութեան մը վրայ որ դերեզմանատունէն կը վերադառնար եւ որ զոհ էր թաղելու սեպտեմբեր 1ի զոհերը։*

Թնդանօթի ձայները կը լսուին Վարչաւայի մէջ։

Լեհական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ բանակը հարկադրուեցաւ լքել երկու քաղաքներ, Պիկոսոց եւ Կրունիաց։ Կռիւները կատաղօրէն կը չարունակուին բոլոր ճակատներուն վրայ։

**** Ֆրանքեւլեհական աշակցութեան նոր պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ Համաձայն 1921ի եւ 1925ի դաշինքին, վերջնապէս հաստատելով երկու պետութեանց համամասութիւնը։ Պայմանագրին Բ. յօդուածին համաձայն, փոխադարձ աշակցութեան յանձնառութեանց գործադրութեան եղանակները հաստատուած են երկու երկիրներու զինուորական, ծովային եւ օդանաւային իշխանութեանց միջեւ։*

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Անգլիոյ վարչապետը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Ֆրանսայի վարչապետին.

— « Այն պահուն երբ Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա կը նորոգեն իրենց զէնքի եղբայրակցութիւնը, նախապատմական դիմադրելու եւ պաշտպանելու համար պատիւի դատը աղգերու միջեւ, ձեզի կ'ուղղեմ, պարոն վարչապետ, եւ ձեր միջոցաւ ամբողջ Ֆրանսայի ժողովուրդին անպլիսայի ժողովուրդին սրտագին ողջոյնը։ Մենք այնքան ուժգնօրէն կանացինք պահպանել խաղաղութիւնը, բայց մեր յոյսերը ի դերեւ ելան Լեհաստանի վրայ կատարուած վայրագ եւ անարդար նախայարձակումով։ Այժմ, կող կողի, մենք միասին ձեռք կ'առնենք զէնքը, այն վստահութեամբ թէ ոչ մէկ ազդ որ եւ է ատեն պատերազմի մտած է աւելի արդար դատի մը համար։ Վստահ եմ թէ զուր պիտի չանցնին այն զոհողութիւնները զոր պատրաստ ենք կատարելու միասնաբար, եւ իրաւունքը պիտի յաղթանակէ.— Չեյմպըլէն»։

Պ. Տալատիէ պատասխանեց հետեւեալ հեռագրով.

— « Ստացայ ձեր սրտայոյզ հեռագիրը որ խորապէս պիտի յուզէ Ֆրանսացի ժողովուրդը։ Ձեր միջոցաւ, Մեծն Բրիտանիոյ կ'ուղղեմ Ֆրանսայի սրտագին ողջոյնը։ Երկու ազգերը վստահ են թէ ամէն բան փորձեցին խաղաղութիւնը պահպանելու համար։ Այն վայրագ եւ անարդար նախայարձակումէն վերջը որուն զոհ գնաց Լեհաստան, երկու ազգերը վճռած են եղբայրօրէն միացնել իրենց ճիգերը մինչեւ յաղթանակ։— Տալատիէ»։

Գիշերային ահազանգը Փարիզի մէջ

Ինչպէս ըսինք, Փարիզի առաջին ահազանգը հնչեց երեքշաբթի գիշեր, իսկ երկրորդը՝ չորեքշաբթի գիշեր եւ ժողովուրդը անմիջապէս նկուղները կամ պատսպարանները թաչուեցաւ։ Ահազանգը կը հնչեցնէին մասնաւոր սուլիչներ, կէս ժամ առաջ, ընդհատ ընդհատ, կէս վայրկեանը անգամ մը, եւ չորս վայրկեան տեւողութեամբ։ Մասնաւոր ազդարարներ ալ վտանգի նշանը կատապին դարձեալ չորս վայրկեան տեւողութեամբ, երկու տարբեր ձայներով (տօ, սօլ), որ կը կրկնուէին։ Վտանգին անցած ըլլալն ալ կը հաղորդուէր նոյն միջոցներով,— սուլիչ (երեք վայրկեան, չարունակ) եւ ազդարար, չորս տարբեր ձայներով (մի, սօլ, տօ, մի), դարձեալ չորսական վայրկեան տեւողութեամբ։

Այս առթիւ նորէն կը յիշեցնենք չարքմը գգուշութիւնները.— Ահազանգը հնչած ատեն խուճապի մի մատնուիք։ Տասը, քսան վայրկեան, երբեմն մինչեւ կէս ժամ ունիք հագուելու եւ նկուղը կամ ամէնէն մօտիկ պատսպարանը երթալու համար։

Շատ մը Փարիզցիներ նախապէս պատրաստած էին իրենց նկուղները, բայց ոչ պահանջուած կանոնաւորութեամբ։ Անհրաժեշտ է պատկէլ առաջ անկողնին քով, սէթոռի մը կամ սեղանի մը վրայ դնել ինչ որ միասին պիտի տանիք։ Նախ հագուստները, ծածկոց մը, թանկագին իրեր, ուտելիք — վտանգի չրջանը կրնայ երկար տեւել — եւ մանաւանդ ձեր կապարտել դիմակը, միշտ կազմ եւ պատրաստ, վզէն կախուած ինչպէս եւ ելեկտրական լապտեր մը, որովհետեւ հոսանքը պիտի կարուի եւ իրաւունք չունիք ծխելու կամ մոմ կամ լամբար վառելու նկուղին մէջ, թթուածինը (օքսիժէն) թանկագին ըլլալով։ Տունէն հեռացած ատեն փակեցէք ջուրը, ելեկտրականութիւնը, կազը եւ մանաւանդ դուռներն ու պատուհանները։

Առաջին գիշերը հաստատուեցաւ որ շատ մը տուներ եւ պատսպարաններ վարիչներ չունէին. այնպէս որ շատեր ձանձրանալով դուրս ելան առանց սպասելու վտանգի վարատման ազդանշանին։ Վտանգաւոր է այդ քայլը։ Պէտք է սպասէք մինչեւ որ ծանուցուի վտանգին անցած ըլլալը։

Պայթուցիկ ռումբերու դէմ պաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնուած են բոլոր պատսպարաններուն մէջ։ Եթէ նոյն իսկ տունը փլի, նկուղները կրնան դիմանալ, մինչեւ որ օգնութիւն հասնի։

Հրձիգ ռումբերու դէմ պաշտպանուելու համար կը յանձնարարուի աւազ դնել տախտակամածներուն վրայ։ Երբեք ջուր չնետել դիւրավառ նիւթերու վրայ։

Հեղձուցիչ կազերու վտանգն ալ առանձին կը ծանուցուի փոքր կաքերով եւ մէկ ազդանշանով,— կարճ, սուր, արագ։ Այդ կազերն են լէվիսիթ, իփէրիթ, փոսժէն։ Առանց դէմ պաշտպանութեան լաւագոյն միջոցն է դիմակը։ Եթէ չունիք, բերնին եւ ռունգերուն վրայ դնել պիճաքոնաք տը սուտով եւ ջուրով խառնուած լաթ մը։ Պայթուցիկ, հրձիգ կամ կազային ռումբերը կրնան կոթել ջուրի խողովակները եւ ողողել նկուղները։ Ուրեմն մի մոռնաք փակել նկուղներու ջուրի գործիքները (compteur)։

Ի՞նչ ընել երբ փողոցին մէջ կազային յարձակման կ'ենթարկուիք.— Նախ պէտք է ընդունիլ որ հեղձուցիչ կազերու դէմ պաշտպանութեան լաւագոյն միջոցն է դիմակը, իսկ խարանիչ (մորթը այրող) կազերու դէմ՝ մասնաւոր զգեստներ հագնիլը։ Բայց դիմակ ունենաք կամ ոչ, երբ կազային յարձակման կ'ենթարկուիք փողոցին մէջ, պահեցէք ձեր պարարիւնը, առանց խուճապի եւ առանց վազելու՝ աչխատեցէք հեռանալ թունաւոր չրջանակէն,— այդ նպատակով՝ քալեցէք հովին դէմ, եւ ոչ թէ հովին փչած ուղղութեամբ, միշտ դիմակը դրած։ Եթէ դիմակ չունիք, զգուշացէք աւելորդ չարժումներ ընելէ, որպէսզի ձեր թոքերը աւելի չաչխատին եւ աւելի կազ չծծէք։ Միշտ քալել հովին դէմ, աչքերը պաշտպանել ինքնաչարժի մեքենավարներու յատուկ ակնոցներով, քթին ու բերնին առջեւ դնել թաց կամ պիճաքոնաք տը սուտի լուծոյթով թրջուած լաթ մը, կամ թանձր լաթի կտոր մը։

Երբ հեռացաք թունաւոր չրջանակէն, հանգչիլ, (ոչ սանդուղ բարձրանալ, ոչ ալ վազել), գեաինը երկարիլ՝ սպասելով բժշկական օգնութեան մարմինին, հանգստութիւն։

ԿՈՎԿԱՍԻՈՅ ՍՈՎՈՐԱԿ ԵՎՈՒԵ

(Պատմական վէպ)

ԳՐՈՂ, ՊՈՂՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Ասոր պէս խօսելով Իսկոյհի Մուրատը, ինքնագոհ ժպիտով մը մը մը

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376 286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Հնգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ընդհ. երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
8 Sept.
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4138

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀՍԿԱՅԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐ ՄԸ 450 ՔԻԼՈՄԵԴՐԻ Վ ՐԱՅ

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԵՑԱՒ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԻԵՐԸ ԵՒ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԿՐ ԳՈՐԾԵՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԶՕՐԱՄԱՍԵՐՈՒՆ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 5, Սեպտ. 6, առաւօտ.—

Քանի մը տեղական յաւաջխաղացութիւններ կատարուեցան երէկ իրիկուն եւ գիշերուան ընթացքին :

Զեկոյց թիւ 6, իրիկուան ժամը 21.—

Մեր առաջին զօրամասերը յաւաջ խաղալով սահմանէն անդին, համաձայն նախատի գանազան մասերուն, ամէն տեղ կ'ընդհարին մեքենաչարժ եւ զաջային զօրամասերու : Մեր օդաւորմիղն ալ կը գործէ ցամաքային ուժերուն հետ զուգընթաց : Զօրաշարժի համար նախատեսուած գործողութիւնները, բոլոր զօրամասերու փոխադրութիւնը եւ տեղաւորումը կը չարունակուին սովորական կարգով : Զանազան զօրաշարքերու մէջ, սպանները, համաձայն մեր աւանդութեանց, կը ջանան բոլոր կարելի միջոցներով դիւրացնել զօրքին նիւթական կեանքը : Աքանչելի է բանակին բարոյական կորովը : Պարենաւորումը կը գործէ կանոնաւորապէս :

*** Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը Սեպտ. 6 թուակիր զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ կարգ մը նաւային գործողութիւններ կատարուեցան յաջողութեամբ : Ականէս, երեք գերմանական նաւեր, որոնք ծովահէն նաւերու վերածուած էին, խորտակուեցան Ատլանտեանի մէջ : Երեք պատրաստեան մէջ ալ ապահովութեան միջոցներ ձեռք առնուեցան նաւապետներուն համար : Միւս կողմէ, քանի մը անգլիական առեւտրական նաւեր յարձակում կրելով ընկղմեցան գերմանական սուզանաւերու կողմէ, որոնք իրենց կարգին յարձակում կրեցին կարգ մը կէտերու մէջ, բրիտանական մարտանաւերուն կողմէ : Գերմանական կառավարութիւնը հաղորդեց թէ ական ցանած է ծովերուն վրայ : Ապահովաբար այդ ականներուն զոհ գացած են երկու դանիական ձկներանաւեր եւ յունական առեւտրական նաւ մը : Զեկոյցը կ'աւելցնէ. — Պատճառներ կան կարծելու թէ արքայական օդաւորմիղին կողմէ գերմանական մարտանաւերուն դէմ կատարուած յարձակումները չատ աւելի մեծ յաջողութիւն ունեցած են քան կը հաղորդուէր նախապէս :

*** Գնդ. Ժան Ֆապըլ, երբեմնի պատերազմական նախարարը, հետեւեալ ռադիոգիտական տեսութիւնը կը հրատարակէ «Մաթէն»ի մէջ, (Հսկայական պայքարը կը սկսի).

— « Վարշաւայի դէմ սարքուած կեդրոնաձիգ յարձակումը կը զարգանայ թաճուն ուժգնութեամբ : Հիմնովին օդաապրծելով իրենց թուական գերազանցութիւնը, Օսէրի եւ Մորավիոյ ճակատին գերմանական ուժերը, ինչպէս եւ անոնք որ ճամբայ ելած են արեւելեան Փրուսիայէն, կը ջանան մխանալ Վիսթուլայի վրայ : Լեհական կառավարութիւնը Վարշաւայէն հեռացաւ, Լուպլին հաստատուելու համար : Քանի՛ՔՀինդ տարի առաջ, Ֆրանսան ալ անձկութեան այս ժամերը անցուց : Պելժիան ողողուած էր : Բայց ի վերջոյ Ֆրանսա եւ Պելժիա յաղթեցին : Պէտք է ըմբռնել հսկայական պայքարը որ դեռ նոր կը սկսի :

Հանդոյցը կը կապուի 450 քիլոմեթր սահմանագլուխին վրայ որ կը բաժնէ Գերմանիան եւ Գերմանիան : Պալէն (Պազէլ) մինչեւ Լոթէրի դիտաբերանը, Հենինոսի մէջ, Սթրազպուրկի հիւսիսակողմը, գետը կը բաժնէ երկու բանակները : Հենինոսէն Մոզէլ, Վիսէմպուրկէն Թիոնվիլ չափումը հաստատուած է արդէն : Այնտեղ Ֆրանսական բանակները կանգնած են Մաժինոյի գծին ամէնէն ղօրուր մասին վրայ : Այնտեղ, Պիչի եւ Սարբրիւքէնի դիմաց, 1935ին երեւցան Զիկֆրիտի գծին առաջին ամրոցները : Այնտեղ կուտակուած է ամէն ինչ որ արդի զինադուեսար եւ արհեստագիտութիւնը կրնան տրամադրել բանակներուն : Ուրեմն չփորձենք կանխել այնքան ահարկու դէպքեր : Պէտք է դիմանանք սպասել : Շատ փոքր ճիգ մըն է այդ, բաղդատելով մեր զինուորներու ճիգին հետ : Վատահինք անոնց հրամանատարներուն : Ես կը ճանչնամ զանոնք, Ակն Սիրէն եւ մեծ պատերազմէն ի վեր : Անոնք ոչ միայն մեծ եւ փորձ ուղեղներ են, այլեւ այնքան մօտէն խառնուած են մեծ դէպքերու որ, մեծ քաղաքացիներու առաքինութիւններ ունին : Կամքէն եւ ժոռժ կազմուած են Ժոֆրի եւ Ժօչի դպրոցին մէջ : Անոնք ներկայ եղած են ամէնէն ծանրակշիռ ժամերուն : Հաստատապէս վճռական ըլլանք յաղթելու եւ խորտակ որ գործեն մեզ առաջնորդող հրամանատարները : Մեր փրկութիւնը լաւ ձեռքերու մէջ է» :

ԻՐԱՔ խզեց իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները Գերմանիոյ հետ :

ՆՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ կառավարութիւնը զեկոյցով մը կը հերքէ այն լուրերը թէ պահեստները դէնքի տակ առնուած են : Կանչուած են միայն կարգ մը ծանուցագիր պահեստներ, մարզանքի շրջան մը բոլորելու համար :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ միջեւ ծովային հաղորդակցութիւնները վերահաստատուեցան :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. բռնագրաւեց կաշիի ամբողջ մթերքը : Պելժիական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Գերմանիոյ ամբողջ տնտեսութիւնը պատերազմական վիճակի մէջ դրուած է : Ինկատ հակողութեան տակ առնուած են ուտելիքները եւ ուրիշ անհրաժեշտ նիւթեր, այնպէս որ չատ մը խանութներ բաց մնալով հանդերձ, չկրցան բան ծախել : Ամէն տեսակ զուարճութիւն արգիլուած է : Ցոյներ, տուգանքներու պիտի դատապարտուին անոսատողները, կազմակերպիչ ներ

ԳԼԽԻՑ ՍԿՍԱԾ ՀՈՎԻՏԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՑ ԳԼՈՒԽՈՎ)

Գրեց՝ ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱՅԿԱԶ

— «Վերջը գրեթե ընդհատեցիր, երբ նոր էիր սկսում խոսել Ռուբենի մասին։ Ասա՛, ինչ եղավ նրա հետ, ինչպես նա ազատվեց այդ ահավոր վտանգից։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ, մինչև վերջին մանրամասնությունը։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես է ամեն ինչ ավարտվում, ինչպես է հաղթում ճշմարտությունը, ինչպես է պատիժ կրում չարագործությունը։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես է ամեն ինչ վերջանում, ինչպես է ամեն ինչ հանգչում

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 9 Sept. 1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4139

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐԸ ՆՈՐ ՈՒԺԵՐ ՓՈԽԱԴՐԱԾ ԵՆ

ԼԵՀԵՐԸ ԱՐԻԱԲԱՐ ԿԸ ԴԻՄԱԴՐԵՆ ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ԳՐՈՀԻՆ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 7, Սեպտեմբեր 7, առաւօտ.—

Նշանակալից գործունէութիւն ճակատին վրայ, երկու կողմէն ալ։

Զեկոյց թիւ 8, Սեպտեմբեր 7, իրիկուն.— Ճակատին վրայ, Հռենոսի եւ Մոզէլի միջեւ, թշնամին կը զօրանայ մեր առջեւ։ Կը հաղորդեն թէ նոր ուժեր հասած են Գերմանիոյ ներսերէն։

*** Գնդ. Ժան Ֆապրէ հետեւեալ տեսութիւնը հրատարակած է «Մաթէն»ի մէջ, զինուորական գործողութեանց մասին (8 Սեպտեմբեր).

— « Լեհական թիւ 6 զեկոյցը բացորոշապէս կը պարզէ գերմանական բանակին ձեռնարկած գործողութիւնը։ Հարաւային չրջանին մէջ, ուժգին յարձակողական մը հասած է ճակատի մը որ, Լոձէն (Վարշաւայէն 125 քիլոմեթր հեռու) կ'երթայ մինչեւ Թարնով, Վարշաւայէն 250 քիլոմեթր հեռու։

Հիւսիսային չրջանին մէջ, որ կը բացուի արեւելեան Փրուսիոյ սահմանէն, հալիւ 100 քիլոմեթր հեռու Վարշաւայէն, երկրորդ հզօր յարձակում մը հասած է մինչեւ մայրաքաղաքին կէս ճամբան։ Այս երկու յարձակումներուն միջեւ կը գտնուին Վարշաւան եւ Վիսթուլա գետին միջին ընթացքը, ինչպէս եւ կը գտնուին Վարշաւան եւ Վիսթուլա գետին միջին ընթացքը, ինչպէս եւ կուած չէ մինչեւ հիմա։ Ասոնք այն նշանակէտներն են որոնց մէկ խոյանքով հասնելու հրաման տուած էր Հիթլէր իր զօրքին։ Բայց, եօթը օրուան կռիւներէ վերջ, Լեհերը կը դիմադրեն հիւսիսի թէ հարաւի մէջ։ Անոնք ցոյց տուած են իրենց բանակներուն արժէքը, անսպասելի ճիգ մը պարտադրելով գերմանական բանակներուն։ Լեհական վերջին հակայարձակումներուն ուժգնութիւնը կ'ապացուցանէ թէ երբեք ուժասպառ եղած չէ իր դիմադրութիւնը զոր ապահովաբար թերագնահատած էր գերմանական սպայակոյտը։

Ֆրանսական ճակատին վրայ, ուր մեր ճնշումը կը շեշտուի, սկսած է թղթային պատերազմ մը։ Զինկիզրիտի գիծը անընդհատ կ'երկարի Հռենոսէն մինչեւ Մոզէլ, ծածկելով Հռենոսի եւ Մոզէլի միջեւ եղած տարածութիւնը, Սպրպզուրկէն Մայանս եւ Մէցէն Բոպլենց։ Պատսպարուած՝ իր ամրոցներով եւ զօրացած՝ աւելի կարեւոր ամրութիւններով, այս գիծը կը ներկայացնէ բազմաթիւ պատուարներ՝ հրասայլերու դէմ։ Սարի եռեւէն, երկրորդ գիծ մը կը կրկնապատկէ առաջինը։ Մեր զօրքը, մօտ 200 քիլոմեթրի վրայ, սերտ շփման մէջ է այս կազմակերպութեանց հետ որոնք պաշտպանուած են հարթնտիր զինուորներով։

*** «Նիւ Եորք Հէրըլտ» կ'իմանայ թէ գերմանական 98 զօրաբաժիններ, հաշուումով 1,600,000 զինուոր, կը ճնշեն լեհական բանակը, Վարշաւային քանի մը հեռու։ Հռենոսի եւ Մոզէլի միջեւ, Ֆրանսական զօրքը, որուն վրայ ակնկալած են Անգլիացիներ ալ, կը պատրաստուի հակայարձակողականի մը, թեթեւցնելու համար լեհաստանի դէմ կատարուած սարսափելի ճնշումը։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, ամերիկեան անթելը Պերլինէն իմացած է թէ Տանցիկի զինադադարը ինկած է գերմանական գերազանց ուժերու առջեւ։ Կը հաստատուի նաեւ Քրաքովիոյ անկումը։

*** Լեհական վերջին զեկոյցը կը ծանուցանէ թէ յաւսահատական կռիւներ կը մղուին Լոձի, Փոթրիքովի, Թոմասովի չրջաններուն մէջ եւ Թարնովի արեւմտեան կողմը։

*** Պ. Ժիրոտու, տեղեկութեանց վերատեսուչը, առջի օր ճայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ Լեհաստանի զինուորական գործողութեան մասին։ Ահնար – կիլով գերմանական յառաջախաղացութեան, վերատեսուչը ըսաւ.

— « Այդ յառաջխաղացութիւնը արդիւնք է բուն իսկ այն պայմաններուն որոնց մէջ սկսաւ կռիւը։ Ռազմագիտական եւ ոչ թէ զինուորական պատրաստութիւնը անհատապէս էր երկու հակառակորդներուն միջեւ։ Լեհաստան զերմանական նախայարձակման օրը հազիւ հրամայած էր իր զօրաչարժը. Գերմանիա այն հինգ օրերու միջոցին երբ մեր դիւանագիտական գրասենեակները դեռ կը յուսային պատուաւորել խաղաղութիւնը, մինչ պատերազմը արդէն պաշտօնական հիւրն էր Պերլինի, պարզապէս զբաղած էր գերմանական զօրքն եւ յարձակումի պատրաստ բանակ մը քշել լեհական բանակի մը վրայ, զօր եւ յարձակումի պատրաստ բանակ մը քշել լեհական բանակի մը վրայ, զօր անչուշտ կամք եւ պատրաստ էր, բայց իր հրամանատարները, անուղղակի ամենաթեթեւ պատրուակ մը չընծայելու համար, տակաւին վերջնական հրամանը արձակած չէին։

« Պ. Ժիրոտու իր ճառին մէջ հաղորդեց թէ Գերմանացիները գրաւած են Ներանցքը, Փոզնանը եւ Քաթովիցը։ «Այսօր ալ կը ծանուցանեն Քրաքովիայի գրաւումը» եւ աւելցուց.— « Անակնկալ նախայարձակումին առջեւ, լեհական սպարապետութիւնը երկու ելք ունէր,— առաջին՝ խոհեմութեան ճամբան, — խուսափիլ վճռական ճակատամարտէ մը եւ բանակը քաշել այնպիսի դիրքերու վրայ ուր վերջնական ճակատ մը կրնար կազմուիլ։ Երկրորդ ելքն էր իսկոյն դիմադրել նախայարձակին, ամբողջ սահմանագլուխին վրայ։ Անոնց համար որ գիտեն թէ այս սահմանագլուխը աւելի քան 1500 քիլոմեթր տարածութիւն ունի, զուրկ լեռնային չրջաններէ, այս ելքը անկարելի կը թուի։ Բայց եւ այնպէս լեհական սպայակոյտը այս ելքը թեամբ վիճելի կը թուի։ Բայց եւ այնպէս լեհական սպայակոյտը այս ելքը ընտրեց։ Ինչո՞ւ։ Պատճառները չատ պարզ են։ Լեհերը մեզի պէս են։ Անոնք պատերազմ չեն մղեր այնպէս ինչպէս Գերմանացիները։ Անոնք ճիշդ այն կ'ըներ նոյն ինչ որ մենք ըներնք 1914ին, ինչպէս կ'ընենք հիմա,— մեր սեփական պատերազմը։ Լեհերն ալ իրենց պատերազմը կըմղեն »։

Ուրիշ բացատրութիւններ ալ տալէ վերջ, Տեղեկութեանց վերատեսուչը թէ «Գերմանացիները վճռական ճակատամարտ մը չահած չեն տակաւին։ Ժամանակ հարկաւոր է որպէսզի գերմանական զօրքերը կարենան ամրանալ նուաճած գիրքերուն, գրաւուած թնդանօթներուն կամ վար առնուած օդանաւերուն համագումարը ընդհակառակն կը յուցնէ թէ լեհական բանակը, որ քանի մը միլիոնէ կը բաղկանայ, ծանրապէս ազդուած չէ ոչ համրանքով, ոչ ալ բարոյականով։ Միւս կողմէ, ճիշդ չէ թերագնահատել գերմանական կռուանները։ Գերմանական ճակատի իտալացի թղթակիցները չեն ծածկեր թէ՝ հակառակ գերմանական յառաջխաղացութեան, լեհական դիմադրութիւնը պիտի ամէ։ Հետեւաբար պէտք է վստահութեամբ սպասենք ապագայ դէպքերուն »։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

500,000,000 ոսկի վարկ պատերազմի համար

Անգլիոյ քաղաքական բոլոր հոսանքները զինադուլ հռչակեցին Սեպտեմբեր 7ին, միաձայնութեամբ ծափահարելով պ. Չեմպըրլէնի ճառը։ Վարչապետը մանրամասնութիւններ հաղորդեց զինուորական գործողութեանց մասին եւ սրտայոյզ կոչ մը ուղղեց ազգային միութեան, յանուն «ամէնէն ազնիւ դատին, աւելի թանկագին քան մենք,— գատը իրաւունքի եւ արդարութեան»։ Այս ճառէն վերջը խորհրդարանը իր նիստերը յետաձգեց մինչեւ չորեքշաբթի։

Թերթերը կը գրեն թէ ելմտական նախարարը պատերազմական նախահաշիւ մը կազմած է։ Նախապէս քուէարկուած 500,000,000 ոսկին պիտի ճարուի փոխառութիւններով եւ ուրիշ միջոցներով։

Պ. Չեմպըրլէն իր ճառին մէջ ներողութիւն խնդրեց որ չի կրնար չատ մանրամասնութիւններ հաղորդել զինուորական գործողութեանց մասին, բայց ներմապէս գովեց լեհական բանակը, «որ տաժանելի կռիւներ կը մղէ հզօր եւ վայրագ թշնամիի մը դէմ», որուն նպատակն է Լեհաստանը ջախջախել, դէպի արեւմուտք դառնալէ առաջ։ «Պատերազմին սկիզբը Ֆրանսացիները կը ցուցնէին վճռակամութեան եւ համերաշխութեան նոյնքան ակներեւ ոգի մը որքան կը տեսնենք այստեղ։ Երկու երկիրներուն միջեւ համաձայնութիւնը կատարեալ է »։

Վարչապետը մարամասնութիւններ չհաղորդեց զինուորական գործողութեանց մասին, միայն ըսաւ թէ չիումը հաստատուած է։ Իսկ ծովային գործողութեանց մասին յիշելով «Աթէնիա» չոգենաւին թորպիլահարումը, ոճիր կոչեց զայն։ Ցետոյ չնորհաւորեց Անգլիոյ արքայական օդատորմիղը, ըսելով թէ վերջին արշաւին ատենդերմանական յատծանուռ մը երկու անգամ զարնուած է։ Օդատորմիղը աւելի քան 10,000,000 թռուցիկներ ցրուած է Գերմանիոյ մէջ, հետազօտութիւններ կատարած ատեն։

Անգլիոյ մէջ ալ կրաւորական պաշտպանութեան միջոցները կը գործեն կանոնաւորութեամբ։ Լրացած է Լոնտոնի եւ ուրիշ խոցելի քաղաքներու պարպումը։ Այլուր փոխադրուած են 1.450.000 հոգի, մեծ մասով կիներ, մանուկներ եւ տարեցներ։

Արօճապիր պիտի է առնել տեղի տեղ արթալու համար

Ազգ. Պաշտպանութեան եւ ներքին գործերու նախարարութիւնները հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեցին երէկ, ուրբաթ.—

1939 Սեպտեմբեր 11էն սկսեալ, երթեւեկը կանոնի տակ պիտի առնուի ամբողջ Ֆրանսայի տարածութեան վրայ։ Որ եւ է օրինազանցութիւն ենթակայ է մանաւորապէս ծանր պատիժներու։

Տասնհինգ տարեկանէն վեր ամէն մարդ պէտք է շարունակ իր վրայ պահէ եւ պահանջուած ատեն ներկայացնէ.— 1. Ինքնութեան վաւերագիր մը. — 2. Եթէ տեղէ տեղ կ'երթայ ոտիէն եւ երկաթուղիէն տարբեր միջոցով մը, շրջագայութեան (circulation) մասնաւոր արտօնագիր մը։

Սահմանամերձ չրջաններէն դուրս, Սէնը եւ Սէն է Ուազը միակ եւ միեւնոյն քաղաքապետական չրջանը կը կազմեն (Commune)։

Շրջագայութեան խնդրագիրները պէտք է ներկայացնել, համաձայն բնակավայրի, կտրուելիք ճամբուն եւ երթալիք տեղին, չրջաններու հրամանատար զօրավարներուն, իսկ Սէնի նահանգին մէջ՝ ոստիկանութեան վերատեսուչին, կամ ոստիկանական տեսուչներուն (քոմիսէր), կամ քաղաքապետներուն, իսկ կարգ մը մասնաւոր պարագաներու մէջ՝ ուղղակի B. C. M. C.ին։

Ֆրանսացիները կրնան ազատ պտտիլ որոշ չրջանի մը մէջ, որ կրնայ տարբերիլ համաձայն բանակներու չրջանին, վերապահուած չրջանի մը կամ պաշարման վիճակի ենթարկուած չրջանի մը։ Այժմ ամբողջ երկիրը կը գտնուի պաշարման վիճակի մէջ։

« Մոթոսիքլէթով կամ ինքնաշարժով կամ չոգենաւով որ եւ է տեղափոխութիւն չի կրնար կատարուիլ առանց չրջագայութեան մասնաւոր արտօնագրի։ Այս կանոնը որ եւ է բացառութիւն չի տրամադրեր, ինչ որ ալ ըլլայ ենթակային հպատակութիւնը եւ տեղափոխութեան տարածութիւնը։

Ամէն օտարական որ կը տեղափոխուի իր բնակավայրի չրջանէն (Commune) կամ սահմանամերձ չրջաններէն, փոխագրութեան ինչ միջոցով ալ ըլլայ, պարտի ունենալ իր վրայ պատշաճ թուղթեր։ Ամէն օտարական որ կը տեղափոխուի իր բնակավայրի չրջանէն (Commune) կամ սահմանամերձ չրջաններէն, փոխագրութեան ինչ միջոցով ալ ըլլայ, պարտի ունենալ իր վրայ պատշաճ թուղթեր։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

»»» · ««

Համառօտակի, քանի մը յօդուածով պիտի աշխատինք ներկայացնել քիմիական պատերազմին գլխաւոր զէնքերը (կազաթոյն, հրձիգ ռումբ եւայլն), եւ անհատական ինքնապաշտպանութեան միջոցները ընդդէմ այդ զէնքերուն, (հաւաքական ինքնապաշտպանութեան միջոցները կը գործադրուին զինուորական ու քաղաքային իշխանութեանց կողմէ), ինչպէս նաեւ անմիջական խնամքի եւ դարմանումի ձեւերը՝ մինչեւ որ հասնի կարմիր Խաչը։

Ամէն մարդ պէտք է ուշադրութեամբ կարդայ եւ սորվի տրուած այս դասերը, որովհետեւ զոհ կ'երթայ, առաջին իսկ ահազանգին, ոչ միայն ինք, այլ եւ իրենները, երբ կը թերանայ անհատական ինքնապաշտպանութեան իր պարտաւորութիւններուն մէջ։

×

Առաջ, երբ պատերազմ ծագէր, մահուան վտանգը կը սպառնար միայն ռազմաճակատին վրայ կռուողներուն։ Թիկունքին վրայ այդ մահաչուքը դերը կը կատարէր միայն սովը կամ համաճարակը։

Այժմ, փոխուած է պատկերը։ Երբ պատերազմ ծագի, նոյն վտանգին ենթակայ են ռազմաճակատն ու թիկունքը։ Ամբողջ ժողովուրդը, ուրիշ խօսքով՝ բովանդակ երկիրը կը մասնակցի այլեւս պատերազմին։ Բանակէն սկսեալ գործարանները, գործարաններէն սկսեալ նախանիւթի արտադրութեանց մէջ աշխատողները։ Այսպէս թշնամին անխնայ կը յարձակի ամենուրեք, խորտակելու համար ամէն դիմադրութիւն, նիւթական, հոգեբանական ու ֆիզիքական։ Ուրեմն վտանգուած են ճակատին վրայ կռուող զինուորները, գործարաններու մէջ աշխատող բանուորները, դաշտերու կամ մթերանոցներու մէջ դիզուած ցորենը, նոյնիսկ հանքերը։

Այդ վտանգը կը թեւածէ բովանդակ երկրին վրայ, անդամալուծելու համար կենսական կեդրոնները կամ քանդելու համար դիմադրութեան ձեռնարկները.

Ա.— Հեռաձիգ թնդանօթներով, Պերթայի օրինակով։

Բ.— Օդային յարձակումներով (կազաթոյն թափել ռումբերով, անձրեւի պէս կազաթոյն տեղալ օդանաւերով եւ սաւառնակներով որոնք կը թռչին առանց զեկավարի կամ ուսերէյի օժանդակութեամբ), թունաւոր հրթիռներով։

Եթէ առաջին ձեւը կը գործէ քանդումով, երկրորդ ձեւը կը գործէ թունաւորելով մթնոլորտը լայն տարածութեան մը վրայ,— ճիշդ է թէ օդանաւերը ոչ միայն կազաթոյն կը թափեն, այլ եւ հրձիգ ռումբեր, կրակի տալու համար բնակավայրերը։ Հեռաձիգ թնդանօթներն ալ կրնան նետել կազաթոյն պարունակող ռումբեր, բայց այդ ռումբերը չեն կրնար այնքան մեծ չափով գործել որքան օդանաւային ռումբերը։ Օդային տորմիղ մը կրնայ քաղաքի մը վրայ թափել հազարաւոր ռումբեր քանի մը վայրկեանի մէջ։ Ու մինչ թնդանօթը չի կրնար ռումբ ձգել ամէն տեղ, օդանաւը կը ձգէ ամէն կէտի վրայ։ Ամերիկայի մէջ փորձերը ցոյց տուին, որ կարելի է չեմարան – օդանաւերով, երկինքի մէջ պարտող ցնցուղներու պէս, տեղալ «խիչերիթ», որու ներգործութիւնը աւելի է, ինչպէս պիտի տեսնէք՝ երբ կարդաք կազաթոյներու ներգործութեան նկարագրութիւնը։ Մի մոռնանք նաեւ որ այս ձեւով «խիչերիթը» կ'անձրեւէ, եւ ոչ թէ ռումբի պէս կ'ինայ, կը պայթի եւ ուշադրութիւն կը գրաւէ։

×

Օդանաւային յարձակման զէնքերը, քիմիական պատերազմի տեսակէտով, կը բաժնուին երկու խումբի.

1.— Հրձիգ ռումբեր։

2.— Թունաւիգ ռումբեր։

Առնենք առաջին խումբը։

Հրձիգ ռումբերը կը պարունակեն ճերմակ լուսակիր (phosphore blanc), քնապաղլեղ (aluminium)։ Առաջին տեսակի ռումբերուն դէմ կարելի է պաշտպանուիլ սովորական հրշէջ միջոցներով, բայց երկրորդ տեսակի ռումբերուն դէմ պաշտպանութիւնը կը դժուարանայ որոշ չափով,— այս վերջին ռումբերը կը կոչուին «էլէքթրոն ռումբ» եւ ուերումի ահաւոր ուժ ունին։ Առնք 5 եւ 10 քիլոնոց ռումբեր են,— պարունակը մագնեզիումի բաղադրութիւն ունի եւ կը պարունակէ «օքսիտ տը ֆէր»ի եւ «ալիւմինիոմ»ի վառօդ։ Երբ գետին իյնան, կը պայթին որոտաձայն եւ կը սկսին բոցավառիլ, այդ բոցավառումը կ'արտադրէ 2000—3000 աստիճանի ջերմութիւն։ Սովորական հրշէջ միջոցներով կարելի չէ մարել այս ռումբերուն կրակը։ Երբ իյնան, 4000 մեթր բարձրութենէ մը, բազմայարկ բնակարանի մը վրայ, կը ծակեն տանիք ու յարկ, ճիշդ ինչպէս կրակին մէջ կարմրած գնդասեղ մը կը ծակէ մեղրամոմէ գունդ մը, եւ բոցավառ կ'այրէ ամէն բան։ Մի մոռնաք որ մէկ օդանաւ կրնայ փոխադրել ու թափել նուազագոյն հազար ռումբ, այժմ երեւակայեցէք թէ ի՛նչ սարսափելի հրդեհ մը կրնայ ծագիլ քաղաքի մը մէջ, ամբակոծութենէն վերջ, — դժոխային հնոց կը դառնայ ռումբերուն թափած վայրը։

Ի՞նչ կարելի է ընել նման վտանգի մը դէմ։ Ոչինչ։ Կը յանձնարարուի միայն, որ պէտք չէ ջուր թափել, այլ աւազ։

Առնենք երկրորդ խումբը։

Ժողովուրդը աւելի չատ կը սարսափի այս կարգի ռումբերէն, որոնք կազաթոյն կը պարունակեն։ Ամբոխային երեւակայութիւնը, այսպէս, չինած է ռումբեր, որոնց արձակած թոյնը կը քնացնէ զոհերը յաւիտենական քունով մը, կամ անբուժելի բորոտութեամբ կը վարակէ զանոնք։ Նման երեւակայական կազաթոյներու մասին չատ են պատմութիւնները։ Ճշմարտութիւնն այն է որ կարելի է մեծ մասամբ սահմանափակել այս կարգի կազաթոյներու ազդեցութիւնը կամ չէզոքացնել՝ շնորհիւ ինքնապաշտպանութեան խելացի կերպով կազմակերպուած միջոցներու։

Դեռ կայ նաեւ մանրէաբանական պատերազմը, մանրէներով համաճարակ ստեղծելու մեթոտը։

Մենք յաջորդով պիտի խօսինք կազաթոյներու տեսակներուն, ազդեցութեան եւ անոնց դէմ պաշտպանութեան մասին, եւ ամէնէն վերջը՝ քանի մը խօսք եւս մանրէաբանական պատերազմին մասին։

ԲԱՂՀԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒ կեդրոնացման առաջին կայանը հետզհետէ կը լեցուի, Քոլոմպի մարզարանին մէջ։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ հսկողութեան մասին նոր օրէնք մը պատրաստուած է։ Գործատէրերը պիտի չկրնան բանուոր առնել կամ վերահաստատել առանց աշխատանքի նախարարին արտօնութեան։

ԿԱՐՄԻՐ ԲԼԲԻՒԼ

Խմբագիր՝ ՎԱՀԱՆ ՏԵՓԵՈՅԵԱՆ Թիւրագ. Ս. 2.

Մարդիկ միշտ էլ ունեցել են իրենց սովորութիւնները, որոնք ժամանակի ընթացքում դարձել են նրանց երկրորդ էութիւնը։ Ոմանք ունեն սովորութիւն ամեն առաւօտ կանուխ արթնանալ, ոմանք՝ ուշ գիշերով քնել, ոմանք՝ ամեն ինչ անել ժամանակին, ոմանք՝ ոչ մի բանի ժամանակին չանել։ Ոմանք ունեն սովորութիւն ամեն օր մի քանի անգամ լուացուել, ոմանք՝ ամիսներով չլուացուել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ սանրուել, ոմանք՝ ամիսներով չսանրուել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ուտել, ոմանք՝ ամիսներով չուտել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ խմել, ոմանք՝ ամիսներով չխմել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ծխել, ոմանք՝ ամիսներով չծխել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ծիծաղել, ոմանք՝ ամիսներով չծիծաղել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ լացել, ոմանք՝ ամիսներով չլացել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ուրախանալ, ոմանք՝ ամիսներով չուրախանալ։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ տխրել, ոմանք՝ ամիսներով չտխրել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ զայրանալ, ոմանք՝ ամիսներով չզայրանալ։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ներողութիւն խնդրել, ոմանք՝ ամիսներով չներողութիւն խնդրել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ներել, ոմանք՝ ամիսներով չներել։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «շնորհակալութիւն», ոմանք՝ ամիսներով չասել «շնորհակալութիւն»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ներողութիւն», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ներողութիւն»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «բարի լոյս», ոմանք՝ ամիսներով չասել «բարի լոյս»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «բարի գիշեր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «բարի գիշեր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ցտեսութիւն», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ցտեսութիւն»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ողջոյն», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ողջոյն»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «հաճելի է ձեզ տեսնել», ոմանք՝ ամիսներով չասել «հաճելի է ձեզ տեսնել»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս էք», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս էք»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չէր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չէր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղել», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղել»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր», ոմանք՝ ամիսներով չասել «ինչպէս չի եղելու էր կլինի էր»։ Ոմանք սովորութիւն ունեն ամեն օր մի քանի անգամ ասել «ինչպէս չի լինելու էր կլինի էր կլինի էր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵԼՈՑ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ամերիկեան երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
10
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
10 Sept.
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4140

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎՃՌԱԿԱՆ ԿՌԻԻՆԵՐ ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԴԷՊԻ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՏԱՆՑԻԿԻ ԼԵՀԱԿԱՆ ԱՄՐՈՑԸ ԻՆԿԱՒ ՀԵՌՈՍԱԿՈՆ ՊԱՑՔԱՐԷ ՄԸ ՎԵՐՋ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՒՆ ԵՒ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ

ՁՐՈՑՑ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

«Յառաջ» սովորական ձեւով լոյս տեսաւ մինչեւ անցեալ կիրակի: Այս թիւին առաքումը զուգադիպեցաւ ընդհ. զօրաշարժին (չարաթ): Երկաթուղիները եւ հաղորդակցութեան բոլոր միջոցները զինուորական իշխանութեան ենթարկուած ըլլալով, բնականաբար ամէն բանէ առաջ պիտի ծառայէին զինուորական նպատակներու: Այս առթիւ հրապարակուած պաշտօնական զեկոյցը որ եւ է պատասխանատուութենէ ազատ կը կացուցանէր երկաթուղիներու ընկերութիւնը, ինչպէս եւ թղթատարական վարչութիւնը:

Ուրեմն զարմանալի չէ որ ամբողջ ծրարները ուշ ստացած են շատ մը քաղաքներու մէջ (Մարսէյլ եւն.): Ընդհ. զօրաշարժի միջոցին զինուորական իշխանութիւնը իրաւունք ունի ոչ միայն ճամբորդներ եւ բեռներ վար առնելու, այլեւ կառախումբեր կեցնելու եւ պարպելու, անոնց ճամբան փոխելու եւայլն:

Նոյն պարագան Փարիզի մէջ ալ, ուր մէկ թաղէն միւսը նամակներ կը հասնին 3—4 օրէն: Թղթատարական վարչութիւնը երէկ հաղորդեց թէ աստիճանաբար պիտի կանոնաւորուի սպասարկութիւնը:

Միւս կողմէ, «Յառաջ»ի մէջ ալ պաշտօնեաներ պակսած, փոխուած ըլլալով, մէկ-երկու օր ուշացաւ անհատ բաժանորդներու (բայց ոչ գործակալներու ծրարներուն) առաքումը: Բարեբախտաբար ազատ մնացած ընկերներ եւ ընկերուհիներ սիրայօժար ստամոքրեցին իրենց աջակցութիւնը, եւ կը յուսանք թէ այս չարթու ամէն ինչ կը կանոնաւորուի (այնքան որքան կախում ունի մեզմէ):

«ՅԱՌԱՋ»Ը ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՆՈՎ, ԵԹԷ ԿԱՐԵԼի ԸԼԼԱՅ ՆՈՐԷՆ ՀՈՐ ՏԷՐ: *Զեռք առած ենք ամէն կարելի միջոց, որպէսզի մեր տարագիր բաժանորդները առանց հայերէն թերթի չմնան պատերազմական վիճակի փոթորիկներուն մէջ: Այս պարագան տարրական պարտականութիւն մըն է մեզի համար, ճիշդ այն պահուն երբ հազարաւոր հայ երիտասարդներ իրենց ճակատիրը կապած տեղացի զինուորներու հետ, մահը աչք առած կը հսկեն բոլոր ռազմաճակատներուն վրայ:*

Այս առաջադրութեամբ, կ'ուզէինք մեր բոլոր բաժանորդներուն, ընթերցողներուն, գործակալներուն եւ բարեկամներուն ուշադրութեան յանձնել հետեւեալ կէտերը.—

1.— Ինչպէս բոլոր հաստատութեանց եւ աշխատաւորներու, նոյնպէս սպարանքներու եւ անոնց բանուորներուն կացութիւնը միշտ փոփոխական է: Վճարումները կը կատարուին օրը օրին: Հետեւաբար, բաժնեկիները եւ օրը օրին ծախուած թերթերուն փոխարժէքը պէտք է մեր ձեռքը հասնի անյապաղ, նոյնիսկ օրը օրին: Մանաւանդ որ յոյս չունինք դրամ ստանալու արտասահմանէն:

2.— Տպագրական թուղթը ամէնէն թանկագին բանն է այսօր: Ուստի, իւրաքանչիւր գործակալ պէտք է վերջնապէս ճշդէ իր սպառած քանակութիւնը, որպէսզի տպագրութիւնը կատարուի անոր համեմատ:

Բարեկամական խրատ մը եւս,— օրը օրին թարգմանելով բոլոր բացառիկ օրէնքները, կը յանձնարարենք կարել եւ պահել զանոնք, որպէսզի հետագրգռումներու չենթարկուին, թիւրիմացութեամբ կամ անգիտութեամբ:

Բացառիկ տուրքեր ազգ. պաշտպանութեան համար

Պաշտօնաթերթը Սեպտեմբեր 9ին հրատարակեց հրամանագիր մը, հետեւեալ տրամադրութիւններով.—

ԾՕԴ. 1.— Ազգային բացառիկ տուրքը, որ հաստատուած էր 1938 Նոյեմբեր 12 հրամանագիր – օրէնքով, երկարաձգուած է 1940 յունուար 1էն սկսեալ:

ԾՕԴ. 2.— Այս տուրքին սակը արհեստակցական եկամուտներու համար՝ 4 առ հարիւրի պիտի բարձրանայ 1940 յունուար 1էն սկսեալ:

ԾՕԴ. 3.— Այդ նոյն տուրքին սակը 15 առ հարիւրի բարձրացած է 1939 Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, Ա.— Հանրային եւ մասնաւոր թոշակներու, հաստուցումներու, ոռճիկներու, կենսաթոշակներու եւ ցկեանս եկամուտներու համար, ստացուած՝ 1939 Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, 18—49 տարեկաններու կողմէ մար, ստացուած՝ 1939 Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ եւ նոյն տարիքի մարդոց մար որ կը դադրեցնեն 1939 Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ եւ նոյն տարիքի մարդոց համար:

ԾՕԴ. 4.— Այս օրէնքին գործադրութեան համար, մասնաւոր հրամանագիր մը պիտի ճշդէ այն պայմանները որոնց մէջ 18 — 49 տարեկան մարդիկը պիտի համարուին իրենց զօրաշարքի մը պատկանող կամ չպատկանող:

ԾՕԴ. 5.— Ուրիշ հրամանագիր մը պիտի ճշդէ Գ. յօդուածով նախատեսուած տուրքի գանձումին գործադրութեան եղանակները:

ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՈՒ պաշտօնական ցանկը կազմելու համար մասնաւոր յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, մասնակցութեամբ արտաքին գործերու եւ ազգային պաշտպանութեան նախարարութեանց ներկայացուցիչներուն:

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 9, Սեպտեմբեր 8, առտու,— կրցանք տեղական յառաջդիմութիւններ կատարել փոփոխակի կարեւորութեամբ, զգալապէս բարւոքելով մեր յառաջխաղացութեան պայմանները, կարգ մը կէտերու վրայ:

Զեկոյց թիւ 10, ժամ 21.30.— կը չարունակուին մեր տեղական յառաջդիմութիւնները: Այն կէտերուն վրայ ուր թշնամին կ'ընկրկի, քանդած է ամրութիւնները եւ ականներու կը հանդիպինք: Գործունէութիւն մեր օդանաւային հետազօտիչ ուժերուն կողմէ:

Ծովուն վրայ, մեր չրջուն ուժերը չատ մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն: Բրիտանական նաւային ուժերու հետ գործակցութիւնը սերտօրէն ապահով – ուած է, պաշտպանելու համար ծովային հաղորդակցութիւնները:

**** Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց Սեպտեմբեր 8 թուականով.—*

Այս առտու կանուխ չորրորդ անգամ ըլլալով օդանաւային հետազօտութիւններ կատարուեցան Գերմանիոյ վրայ, գերման ժողովուրդին ցրուելու համար ապդարարութիւն մը: Երեքուկէս միլիոն օրինակ բաժնուեցաւ այս ապդարարութենէն, հիւսիսային Գերմանիոյ մէկ մասին մէջ: Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ, ինչպէս նախընթաց պարագաներուն, անգլիական բոլոր օդանաւերը վերադարձած են ողջ առողջ:

Անգլիական երկրորդ զեկոյց մը կը յայտնէ թէ գերմանական նաւերը անընդհատ կը քշուին ծովերէն: Այս նաւերէն 54 հատ (380,000 թոն) ապահանած են Վիկոյի նաւահանգիստը (Սպանիա), իսկ ուրիշներ, համադումար 60,000 թոն, կը գտնուին ճապոնական ջուրերը: Այս բոլոր նաւերը մէնեանց հնարքները կը փորձէին, անգլիական մարտանաւերու դրաւումէն խուսափելու համար: Գերմանական «Ինն» չոգենաւը բռնուած էր երեքշաբթի օր, բայց նաւաստիները յաջողեցան ընկղմել զայն, մեր նաւ մտնելէն առաջ: 35 ճամբորդներ եւ նաւաստիներ, որոնց մէջ կը գտնուէր կին մը, ինչպէս եւ թուղունի երկու վանդակներ փրկուեցան:

**** Լեհական զեկոյցներու համաձայն, Վարշաւա երկու անգամ եւս բուռն ռմբակոծութեան ենթարկուեցաւ գերմանական ռմբաձիգ օդանաւերու կողմէ: Վարշաւայէն կը հերքեն Քրաքովիայի անկումը:*

Եօթը օր հերոսաբար դիմադրելէ վերջ, Վէսթէրփլաթէի լեհական պահակազօրքը, որ դիրք բռնած էր Տանցիկի ամրացեալ թեւակղզիին վրայ, ինկաւ սեպտեմբեր 8ին, գերմանական թնդանօթներու ահռելի կրակին տակ: Պահակազօրքը դիմադրեց երեք օրերու ընթացքին այս 200 լիւ քաղքերը, որոնք կը պաշտպանէին զինապահեստ, առանց ուտելիքի մնացած էին եւ ստիպուած էին Վիսթուլա գետին ջուրը խմել: Պահակազօրքը դիմեր ցերեկ կը ռմբակոծուէր օդանաւերու եւ յածանաւի մը կողմէ, եօթը օրէ ի վեր: Վէսթէրփլաթէի անկումը խոր տպաւորութիւն գործեց Վարշաւայի մէջ, ինչպէս կը հետագրէ Աժանս Հաւասի թղթակիցը: Այս ամրոցը խորհրդանշան մը կը կազմէր Լեհերուն համար: Լեհական ճակատագրութիւնն ապդարարը անոր անկումը ծանուցած առեն աւելցուց.— «Վէսթէրփլաթէի հերոսներուն վրէժը պիտի լուծուի: Մենք Վէսթէրփլաթէ պիտի վերադառնանք»:

Վարշաւայի վերջին ռմբակոծութեան առեն, Գերմանացիները իրենց կրակը կեդրոնացուցած էին մայրաքաղաքին կեդրոնի կամուրջներուն վրայ, բայց վնասը ծանր չի նկատուիր:

Լեհական ճակատագրութիւնը կը ծանուցանէ թէ կիներու հատուած մը պիտի կազմուի Վարշաւայի քաղաքացին պահակախումբերուն մէջ: Մինչեւ հիմա այս պահակախումբը կը բաղկանար ոչ – զինուորցու այրերէ, առանց համազգեստի: Բազմաթիւ խանութներու մէջ այրերուն տեղ կ'աշխատին կին ծառաները:

**** Վերջին լուրերու համաձայն, Լեհերը դէպի Վարշաւայի հարաւ-արեւմտեան կողմը կը նահանջեն, Գերմանացիներու ճնշումին տակ: Բազաքին հրամանատարը հետեւեալ օրակարգը հրատարակեց.*

— «Լեհական բանակին գերագոյն սպարապետը, մարեչալ Սմիկլի-Ռիծ, մեզի յանձնած է քաղաքին պաշտպանութիւնը: Ան կը պահանջէ որ թշնամիի յարձակումը խորտակուի մեր դիմադրութեան պարիսպին առջեւ: Մեր արձակած ազդանշանն է թշնամիին.— «Բաւական է, այլեւս ոչ մէկ քայլ»: Եթէ թշնամին անցնի, լեհական վերջին զինուորը պէտք է ջախջախուած ըլլայ գերմանական հրասայլերուն կողմէ: Իր հայրենասիրութիւնը անգամ մը եւս ապացուցանելու պատմական առաքելութիւնը կ'իյնայ Վարշաւայի վրայ, որ այսօր առաջին գծին վրայ կը գտնուի եւ հպարտ է»:

Այս հրամանին ընթերցումէն վերջը, ազդարարը յայտնեց որ եթէ գործիքը լռէ, կը նշանակէ թէ քանդուած է: Ցետոյ հնչեց լեհական քայլերգը որուն առաջին տունն է,— «Լեհաստանը կորսուած չէ»:

Հրամանատարին ճառէն վերջը, սպայակոյտին անդամներէն գնդապետ մըն ալ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— «Վարշաւա պիտի պաշտպանուի մինչեւ վերջին չունչը, եւ եթէ իյնայ, կը նշանակէ թէ թշնամին անցած է իր վերջին պաշտպանին դիակին վրայ: Զերմապէս կը խնդրենք որ ժողովուրդը պահէ իր կատարեալ հանդարտութիւնը եւ պաղարիւնը: Ամէն մարդ իր տեղը պէտք է մնայ: Վարչաւան լքելը այս ժամուն՝ պիտի համարուի վախկոտութիւն»:

ՆԱՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ ԻՆՔՆԱՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Պաշտօնաթերթը Սեպտեմբեր 8ին հրատարակեց նոր հրամանագիր մը, բնակութեան եւ ճամբորդութեան մասին, սկսելով զօրաշարժի թուականէն: Այս հրամանագրին 39 — 70 յօդուածները կը վերաբերին օտարականներուն: Ահաւասիկ հիմնական տրամադրութիւնները.—

Պատերազմական նախարարը գերագոյն իշխանութիւնն է, օտարականներու վերաբերեալ սեղմումներու մասին: Ֆրանսա բնակող այն բոլոր օտարականները որ ութ օրէն աւելի մնալու միտք ունին, պէտք է պատերազմական վիճակի անձնագիր խնդրեն: Այն օտարականները որ Ֆրանսա կը բնակին խաղաղութեան ժամանակի անձնագիրներով (ինքնութեան թուղթ), այդ անձնագիրները պիտի փոխանակեն պատերազմական վիճակի թուղթերու հետ, առանց ծախքի: Նոր բնակողներու համար պատերազմական վիճակի անձնագիրները պիտի յանձնուին անոնց հրապարակ ելած առեն որոշուելիք գնով: Անոնք որ կ'ուզեն Ֆրանսա մնալ երկու ամիսէն ոչ աւելի, այդ անձնագիրները պիտի առանց ծախքի:

Մինչեւ տասնըհինգ տարեկան տղաքը պէտք չունին անձնագրի, բայց անոնց անունները եւ տարիքները պէտք է արձանագրուին իրենց համար պատասխանատու անձերու անձնագիրներուն մէջ: Եթէ 15 տարեկանէն ոչ վեր տղայ մը կ'ուզէ վարձու աշխատաւորի գործ կատարել, պէտք է պատերազմ. վիճակի յատուկ անձնագիր մը ստանայ: Եօթնէն 15 տարեկան մանուկները պէտք է լուսանկարներ ունենան, կնքուած՝ համապատասխան իշխանութեանց կողմէ, եւ կցուած՝ իրենց համար պատասխանատու անձերու անձնագրին:

Պատերուն վրայ փակցուած յայտարարութիւններով պիտի ծանուցուի թէ Ֆրանսա բնակողները երբ պէտք է դիմում կատարեն, պատերազմական վիճակի անձնագիր ստանալու համար, փոխանակելով խաղաղութեան ժամանակի անձնագիրներուն հետ:

Այն օտարականները որ արտօնուած են Ֆրանսա մնալու եւ կ'ուզեն մնալ ութ օրէն աւելի, պէտք է իրենց առաջին կայանը հասնելէ 24 ժամ վերջը դիմում կատարեն անձնագրի համար:

Պատերազմական վիճակի յատուկ անձնագիրներու համար դիմում պէտք է կատարել ոստիկանական տեսչութեան (Commissariat de police), եւ կամ, եթէ ոստիկանական տեսուչ չկայ թաղին մէջ, քաղաքապետութեան: Մինչեւ անձնագրին յանձնումը ընկալագիր մը պիտի տրուի օտարականին: Այս ընկալագիրը անձնագրին տեղը պիտի բռնէ մինչեւ այն թուականը ուր պիտի յանձնուի անձնագիրը:

Օտարականը անձնագիր խնդրած առեն պէտք է.—

ա) Ապացուցանէ թէ օրինաւոր պայմաններով Ֆրանսա մտած է:

բ) Հինգ լուսանկարներ ներկայացնէ, 4×4 սանթիմեթր մեծութեամբ, ճակատէն, առանց գլխարկի եւ վերջին երկու տարիներու ընթացքին քաչուած: Նոյն տեսակէն հինգ լուսանկարներ ալ պէտք է յանձնուին 7էն 15 տարեկան իւրաքանչիւր մանուկի համար, որոնց պատասխանատու է ենթական:

գ) Ներկայացէ անհրաժեշտ ցուցմունքները, անձնական արձանագրութիւն կազմելու համար:

դ) Վճարէ նշանակուած տուրքը, եթէ չունի խաղաղութեան ժամանակի անձնագիր մը: Սակայն այս տուրքը չի պահանջուիր, եթէ Ֆրանսա բնակութեան ժամանակը երկու ամիսը չանցնիր:

Անձնական արձանագրութիւն կազմելու համար անհրաժեշտ ցուցմունքներն են.— Հպատակութիւն, անուն, մականուն, ծննդեան թուականն եւ ծննդավայրը, ծնողք (անոնց ծննդեան թուականը եւ ծննդավայրը), արհեստ, բնակութեան վիճակ, մինչեւ 15 տարեկան մանուկներու անունները եւ մականուններ, ամուսնին կամ կնոջ ծննդեան թուականը, եթէ նոյնիսկ ամուսինը կամ կինը Ֆրանսա չի գտնուիր, երկու վկայութիւններ արտասահմանէն, երկու վկայութիւններ Ֆրանսայէն, Ֆրանսայի այս կամ այն թաղին մէջ բնակութեան թուականը, հասցէն եւ գանազան տեղեկութիւններ՝ խնդրարկուին ինքնութիւնը հաստատելու համար:

Այս ցուցմունքներէն զատ, ո եւ է օտարական որ անձնագիր կը խնդրէ, պէտք է ներկայացնէ, ի հաստատութիւն իր յայտարարութեանց, վաւերական թուղթեր, որոնք կասկած չձգեն իր օրինական վիճակի եւ իրեն հետ ապրող անձերու օրինական կացութեան մասին:

Մխսին բնակին թէ առանձին, այր եւ կին իւրաքանչիւրը պէտք է ունենայ իր անձնագիրը:

Անձնագիրը պիտի ունենայ օրինապէս կնքուած լուսանկար մը եւ արձանագրութիւն՝ անձնագրի տիրոջ պարտաւորութեանց մասին, ինչպէս եւ պատժական տրամադրութիւններ, այդ պարտաւորութիւնները չկատարելու պարագային:

Նոր անձնագիրները երկու տարի պայմանաժամ պիտի ունենան, բացի այն պարագայէն երբ փոխանակուած են խաղաղութեան ժամանակի անձնագիրներուն հետ: Այս վերջին պարագային անձնագրին վաւերականութեան թուականը այն է ինչ որ նշանակուած է հին անձնագրին վրայ:

Անձնագիրներու նորոգման դիմումները պէտք է կատարուին պայմանաժամի լրանալէն երեք ամիս առաջ, եւ ամէնէն ուշը, վերջին ամսուան առաջին երկու չարաթներու ընթացքին: Բացառաբար, անձնագրի պատճէն մը կը տրուի կորսուած անձնագրի մը տեղ, տուրքը վճարելով: Այս երկրորդ օրինակին (պատճէն, տիւփլիքաթ) յանձնումը ենթակայ է ներքին նախարարին որոշման, համաձայն ոստիկանական վերատեսչութեան, կամ, ի հարկին զինուորական իշխանութեան տեղեկագրին:

Ո եւ է օտարական որ սահմանագլուխ կը ներկայանայ առանց անձնագրի, Ֆրանսայէն հեռացած առեն, պէտք է հաստատէ իր ինքնութիւնը եւ իր վերջին բնակութիւնը Ֆրանսայի մէջ եւ ապացուցանէ թէ ինչու չի կրնար ցուցնել իր անձնագիրը: Այն առեն խնդիրը կը հաղորդուի ներքին նախարարին եւ օտարականը վար կը դրուի, մինչեւ որ նախարարը որոշում տայ իր մասին:

Անձնագիրը կրնայ ետ առնուիլ որ եւ է առեն այն օտարականներէն որ այլեւս չեն ներկայացներ պահանջուած հրաշխատութիւնները:

Բնականաբար, երկրին ներսերը գտնուած մասնաւոր չրջաններու, պատերազմական վիճակի ենթակայ չրջաններու, եւ զինուորական չրջաններու մէջ անձնագիրները կրնան տրուիլ ձեռնհաս իշխանութեանց կողմէ, միայն եւ միայն զինուորական իշխանութեան արտօնութեամբ: Երբ նախապէս իրրեւ մաս-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Բոլոր տիպի փոքր հայերէն տառերու վաճառատուն

Պատուիրները կ'ուղղուին 8ին հաստատելէ - օրէնք է հաստատուելու որ նոյնիսկ գնումներ հաստատուին նախապէս գնուածքի ցուցակով մը եւ կարգադրութեամբ։

Ջրոմաշիի օբէն սկսեալ, օրական նոյնիսկ մէկ տող մը տպուած ըլլայ, ան պիտի ըլլայ մեր համար մեծ ցաւ։

Մեր հաստատութեան ներկայիս գլխաւոր նպատակն է հայերէն տառերու ճշգրիտ ձուլում։ Նոյնպէս ունինք 16 տարբեր չափ եւ տեսակներ։ Նոյնպէս կը վաճառենք նաեւ ամէն տեսակ գործիքներ եւ յարակից նիւթեր։ Մեր գործակատարները կրնան ամէն տեղ հասնիլ։

Մեր հաստատութեան հիմնադիրը 1915 թուականին Պոլսոյ մէջ հրատարակած է «Ժամանակ» օրաթերթը։ Ներկայիս ունինք մեր սեփական տպարանը։

Հասցէ՝ Ալեքսանդրիա, Ֆուատ 1ին փողոց, թիւ 2։ Հեռաձայն 2-13-14։

Ալեքսանդրիա, Ֆուատ 1ին փողոց, թիւ 2։

Ժամանակ

Ամէն օր կ'ելլէ 8 էջով։ Տարեկան բաժանորդագինը 1939 թուականին 1150 ֆրանկ է։

Ամսագրի գինը 150 ֆրանկ է։

Ամէն նոյեմբեր կը հրատարակուի տարեցոյցը։

Ժամանակ, Ալեքսանդրիա։

«Ժամ» – Դատարի բաժանորդ ընդունելէ (8 Նոյեմ.) —

»»» · «««

Ժամանակագրական

Ճշմարտութեան կռիւը մեր ընթերցողներուն ալ յայտնի է։ Ժամանակ մը ան մեզի հետ էր, ետքը մեզմէ հեռացաւ, ապա նորէն մեզի մօտեցաւ։ Ներկայիս ան կրկին մեզմէ հեռացած է։ Ուրեմն ինչո՞ւ մենք ալ չհետեւինք անոր քայլերուն։ Ինչո՞ւ մենք ալ չհեռանանք մեզմէ։ Ինչո՞ւ մենք ալ չհրաժարինք մեր սկզբունքներէն։ Ինչո՞ւ մենք ալ չդառնանք ժամանակագրական։

Ժամանակագրական ըլլալ կը նշանակէ՝ ամէն օր ամէն բան ընել, ամէն օր ամէն բան ըսել, ամէն օր ամէն բան գրել։ Ժամանակագրական ըլլալ կը նշանակէ՝ ամէն օր ամէն բան ընել, ամէն օր ամէն բան ըսել, ամէն օր ամէն բան գրել, առանց ճշմարտութեան, առանց սկզբունքի, առանց գաղափարի։ Ժամանակագրական ըլլալ կը նշանակէ՝ ամէն օր ամէն բան ընել, ամէն օր ամէն բան ըսել, ամէն օր ամէն բան գրել, առանց ամաչելու, առանց կարմրելու, առանց ինքզինքը ստիպուած զգալու։

ՅԱՌԱՋԱԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Ընդհ. եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՐՈՒՇԱԲԹ
12
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MARDI
12 Sept.
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4141

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՁԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ԿՌԻԻՆԵՐ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՋՕՐՔԸ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ԳԵՏԻՆԸ ՀԱՐԹԵԼ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

"ՈՉ", ԿԸ ՊԱՏՍՊԽԱՆԵՆ ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ՓԱՐԻԶ

Ահաւասիկ վերջին պաշտօնական դեկոյցները, Թուականի կարգով.—

Զեկոյց թիւ 11, Սեպտեմբեր 9, առաւօտ.—

Ցամաքի վրայ, դիւերուան ընթացքին, գործունէութիւն մեր առաջին գօրամասերուն կողմէ: Վարնէթի անտառը, Ֆորպախի արեւմտեան կողմը, մեծ մասով մեր ձեռքն է: Անտառը լեցուած էր ականներով եւ ամէն տեսակ փակարգներով: Օդանաւային գործունէութիւնը կը չարունակուի համընթաց ցամաքային գործողութեանց հետ:

Զեկոյց թիւ **12**, Սեպտեմբեր **9**, ժամը **21**.—

Թշնամին կը դիմադրէ ամբողջ ճակատին վրայ: Զանազան տեղական հակայարձակումներ կը ծանուցուին: Մեր զօրաբաժիններէն մէկուն վայրկեան յարձակումը մեզի ապահովեց կարեւոր դետին մը: Թշնամի օդանաւերը կը գործեն: Ցերեկուան ընթացքին մեր օդանաւային հետազօտութիւնները չարունակուեցան հակառակ թշնամի օդանաւերու հետապնդումներուն:

Զեկոյց թիւ **13**, Սեպտեմբեր **10** (առտու).—

Գերմանացիները երէկ հակայարձակումներ կատարեցին մեր ճակատի բազմաթիւ կէտերուն վրայ: Ոչ մէկ փոփոխութիւն դիւերուան ընթացքին: Ինքնաշարժ գործունէութիւն եւ օդանաւային հետազօտութիւններ:

Զեկոյց թիւ **14**, **10** Սեպտեմբեր, իրիկուն.—

Ճակատին վրայ, չարք մը մեթոտիկ գործողութիւններու ընթացքին կատարուեցան Սարի եւ Վոժի միջեւ: Թշնամին յարձակողական չարժում մը կատարեց Մոզէլի անմիջականօրէն արեւելեան կողմը, Սիէրքի հիւսիսային – արեւելեան շրջանին մէջ:

Անգլեֆրանսական նաւային ուժերը ականներ տնկեցին Մանշի եւ Հիւսիսային ծովու կարգ մը շրջաններուն մէջ:

Մեր օդանաւային հետազօտութիւնները չարունակուեցան օրուան ընթացքին:

ՋԻՆՁԻՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԿՈՐԾԻՔՈՎ

«Ննի Եորք Հէրըլտ»ի ինուորական աշխատակիցը կը գրէ թէ չաբաթ օր առաջին անգամ ըլլալով Մոզէլի եւ Հենինոի ֆրանսական գիծը ամբողջովին կը գտնուէր գերմանական հզոր վրայ: Այդ գիծը մօտաւորապէս կը հաչուի 120 մղոն, իսկ խորութիւնը երեք մղոն: Այդ օրուան հաչիւներուն համաձայն, 350 քառ. մղոն տարածութեամբ հող կը գտնուէր ֆրանսական բանակին ձեռքը: Այդ օրուան կռիւը սկսաւ արշալոյսին, եւ մեծ մասով մղուեցաւ Վարնէթի անտառին մէջ, որ կը գտնուի Սարպրուքի հարաւային արեւմտեան կողմը: Իրենց գիծը Սարի դետին հարաւային ափին վրայ, ուղղակի Զիկֆրիտի գլխաւոր ամրութեանց վրայ տանելու համար, ֆրանսացիները դէպի հիւսիս արեւմուտք յառաջացան Ֆորպախէն: Առտուն կանուխ, անոնք գրաւեցին անտառին մեծ մասը, կռուելով եւ յառաջ խոզուելով գնդացիրներու ցանցին, հրասայլերու թակարդներուն, պատնէշներու եւ բազմաթիւ ցամաքային ականներու մէջէն:

*** «Թան»ի ինուորական աշխատակիցը պարզելով կացութիւնը, դիտել կուտայ թէ Մաժինոյի եւ Զիկֆրիտի գիծերը, այնպէս ինչպէս կազմակերպուած են, տեղ – տեղ չատ մօտ են իրարու, իսկ ուրիշ կէտերու վրայ բաժնուած՝ լայն տարածութիւններով: Այսպէս, Սարլուիի շրջանին մէջ, սահմանագլուխը Զիկֆրիտէն բաժնող տարածութիւնը 20 քիլոմեթրի կը հասնի, տեսակ մը անուէր երկիր ուր ֆրանսական զօրքը զանազան չարժումներ կը կատարէ, սահմանագլուխը անցնելէ վերջ: Այսեղ թշնամին բան–գործ ըրած է ամէն տեսակ ապրներ դիզել եւ թակարդներ լարել: Ուրեմն ֆրանսական զօրքը հարկադրուած է լրջօրէն «մաքրադործել» դիրքը: Այս գործին կը ծառայէ հրասայլերը, հետեւակազօրքի վաչառը, մեքենաչարժ հեծելազօրքը եւն: Այս գործողութեան չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ գտնել Զիկֆրիտի գծին յառաջապահ դիրքերը:

*** Գնդ. Ֆապրի կը բացատրէ իր երէկուան ինուորական տեսութեան մէջ («Մաթէն», 11 սեպտեմբեր).

— «Կացութիւնը չփոթ է Լեհաստանի մէջ: Կեդրոնին մէջ, Վիսթուլայի արեւմտեան ափին եւ անոր մէջին ընթացքին առջեւ, Վարչաւայէն մինչեւ Լուպլինի բարձունքը, վերջին օրերու տաժանելի կռիւները խախտած եւ ընչաղատ ըրած են երկու ճակատները, գերմանական թէ լեհական: Գերմանական զրահապատ զօրամասեր առաւելութիւն չահած են հարեւան զօրամասերուն վրայ: Ընդհակառակն, գերմանական բանակներուն վերջապահները ծանր դժուարութիւններ կը կրեն: Վիսթուլայի արեւելեան ափին վրայ, Գերմանացիները կը ջանան վճռական հարուած մը լլցնել թէ հիւսիսային եւ թէ հարաւային կողմէն, մեծ մասով լեհական զօրքին կոնակը: Այս վերջինը դէպի կեդրոն, Վիսթուլայի վրայ կը քաչուի վերը յիշուած պայմաններու մէջ: Հիւսիսային կողմէն կատարուած յարձակումը, որ Նարէվ հասած է, դեռ պէտք է անցնի Պուկէն: Հարաւային շրջանի յարձակումը, որ դեռ լաւ սահմանագծուած չէ, կրնայ վտանգաւոր ծաւալ մը ստանալ, թէ տարածուի թէ Լուպլինի եւ թէ Լվովի (Լէմպէրկ) վրայ: Հարկ է սպասել խիստ տաժանելի օրերու: Ակներեւ է որ գերմանական հրամանատարութիւնը կ'ուզէ ժամ առաջ վերջացնել գիմադրութիւն մը որ եթէ երկարաձգուի, կրնայ կաղմալուծում մը յառաջ բերել իր բանակներուն մէջ: Ախտանչանները կ'երեւան արդէն:

... Արդէն իսկ, գերմանական ուժը կը ցուցադրէ իր ծանրութիւնը եւ սպառնալիքը: Բայց, եթէ ան կրնայ 80 միլիոն զինուոր չարել, մէջն ըլլալով Աւստրիացիները եւ Չեխերը, Ֆրանսա եւ հիւսիսային Ափրիկէն այժմ ունին 60 միլիոն սպառազէն զինուորներ, առանց հաչուելու կայսրութեան մնացեալ մասը: Մինանք հանդարտ եւ վճռական»:

*** «Ննի Եորք Հէրըլտ»ի մասնագէտ աչխատակիցը երէկ ալ չարունակելով իր զինուորական տեսութիւնը, կը գրէ (11 Սեպտ.).

— « Վերջին 24 ժամուան ընթացքին Գերմանացիները ուժգնօրէն յարձակեցան արեւմտեան ճակատին վրայ, կասեցնելու համար Ֆրանսական յառաջխաղացութիւնը եւ եթ ատնելու այն դետինը որ կորսուած էր 200 քիլոմեթր սահմանապլուխին վրայ, Հենինոի եւ Մոզէլի միջեւ: Այս բոլոր յարձակումները եթ մղուեցան, թէեւ կարգ մը պարագաներու մէջ Գերմանացիները այնքան մօտեցան որ Ֆրանսացիները հարկադրուեցան թշնամին եթ մղել իրենց սուիններով: Ինչպէս կը հասկցուի պաշտօնական դեկոյցէն, Գերմանացիները ծանր թնդանօթաձգութիւն մը սկսած են Մոզէլի ուղղակի արեւելեան կողմը, երեւութապէս անմիջական յարձակողականի մը համար: Այս չրջանը շատ մօտ է Լիւքսէնպուրկի սահմանագլուխին: Գերմանական յաղող յառաջխաղացութիւն մը այս մասին մէջ պիտի սպառնար Մաժինոյի գծին կենսական կէտի մը վրայ եւ պիտի կասեցնէր Ֆրանսական յառաջխաղացութիւնը՝ տիրելու համար Սար գետի արեւմտեան ափին, Սաարպրուքէնէն Մէրցիկ, դէպի հիւսիս: Այս գետին արեւելեան կողմէն կը սկսին Զիկֆրիտի գծին գլխաւոր ամրութիւնները »:

Վարշաւայի հերոսական դիմադրութիւնը

Վարշաւայի Բ. անթելը կը ծանուցանէ թէ կատաղի կռիւներ մղուեցան Վարշաւայի պաշտպանութեան համար, արուարձաններու մէջ, մայրաքաղաքէն 7 — 8 քիլոմեթր հեռու: Վարշաւա օդանաւային նոր յարձակում մը կրեց որու ընթացքին գերման օդանորդները հրթիռ ռումբեր նետեցին, հրդեհ յառաջ բերելով Սիէննա փողոցին մէջ: Փիլզուտսքիի եւ Փրիկայի հիւանդանոցները բոցերու մէջ են (արուարձան Վարշաւայի): Ընկերմարական կուռակցութեան կեդր. կոմիտէն յայտարարութիւն մը ուղղեց լեհ երիտասարդութեան, անյապաղ դրօշի տակ հրաւիրելով զայն Վարշաւայի պաշտպանութեան համար: Քաղաքապետական խորհուրդն ալ նմանօրինակ կոչ մը ուղղեց: Քաղաքին բնակչութիւնը պատնէշներ չինել սկսաւ:

Վարշաւայի հետազրական գործակալութիւնն ալ հաստատելով կատաղի կռիւները, կ'ըսէ թէ թշնամին չկրցաւ նչանակելի յաղողութիւն չահիլ որ եւ է կէտի մէջ եւ թէ լեհական զօրքին նահանջը տեղի կ'ունենայ զանդաղօրէն: Վարշաւա կը չարունակէ իր պաշտպանութեան պատրաստութիւնները բնակիչներուն ակտիւ մասնակցութեամբ, հակառակ չարք մը օդային ռմբակոծութեանց որոնք նոր զոհեր խլեցին քաղաքացիներէն: Ռմբաններ փորուած են մայրաքաղաքի արուարձաններու արեւմտեան կողմը, քանի մը քիլոմեթր հեռու:

*** Լեհական թերթերը կը գրեն թէ գերմանական բանակը յարձակումի ձեռնարկած էր իրը երկու միլիոն զինուորներով, չախչախելու համար որ եւ է դիմադրութիւն, հակայարձակումէ մը առաջ: Այս փորձը ձախողեցաւ, որովհետեւ լեհական բանակները նահանջեցին համաձայն կանխորոչ ծրագրի մը, նոր դիրքեր գրաւելու եւ իրենց կարգին յարձակելու համար:

*** Լեհական վերջին զեկոյցը կը ծանուցանէ թէ գերմանական օդանաւերը իրենց ռմբակոծութիւնը չարունակեցին Սեպտեմբեր 10ին, ամբողջ օրը: Կռիւները կը չարունակուին Օսթրովի եւ Մազովիքի չրջանին մէջ եւ Պուկի գծին վրայ: Թշնամին եթ մղուեցաւ Վարշաւայի չրջականերէն: Հարաւային չրջանին մէջ կռիւները կը չարունակուին Սանի գծին արեւմտեան կողմը:

Վարշաւայի հրամանատարութիւնն ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ անթելով.— Վարշաւա դժուարին օրեր կ'ապրի: Առտուն ժամը 5էն ի վեր օդանաւային յարձակումը կը չարունակուի: Առաջին յարձակման առեն գերմանական օդանաւ մը խորտակուեցաւ: Ցետոյ 14 յարձակումներ տեղի ունեցան որոնց մասնակցեցան 70 ռմբաձիգ օդանաւեր: Առնոց իրը 15ը վար առնուեցան Վարշաւայի փողոցներուն եւ չրջականերուն մէջ:

Երեք տարի պատերազմ

»»» · «««

Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը կը յայտնէ թէ Անգլիա պատերազմ կը նախատեսէ երեք տարուան համար: Ուստի, հրահանգներ տրուած են բոլոր կառավարական հաստատութեանց որ իրենց ապագայ ծրագիրները պատրաստեն այս ուղղութեամբ: Միեւնոյն առեն յառաջ կը տարուին արդէն իսկ որոչուած ընօրինութիւնները: Սպառազինութեանց նախարարութիւնը միլիոնաներ ձեռք առած է, աւելցնելու եւ փութացնելու համար ռազմանիւթերու արտադրութիւնը:

*** Անգլիոյ Տեղեկութեանց նախարարութիւնը պաշտօնական դեկոյցով մը կը յայտնէ թէ սուզանաւերու միջոցաւ ընկղմած են երկու նաւեր, 5000 եւ 5500 թոն տարողութեամբ: Ուրիշ երկու նաւեր հետապնդուեցան սուզանաւերու կողմէ, բայց յաջողեցան ազատիլ:

Մաքսանենգութեան դէմ կայաններ հաստատուած է Ճիպրալթարի, Ադէքսանդրիոյ, Քալոմպոյի եւ Սէյլանի մէջ: Գերմանական սուզանաւերը այժմ կը գործեն ընդարձակ տարածութեան մը վրայ:

Անգլիական օդանաւորմիղը հինգերորդ յարձակում մը գործեց Գերմանիոյ վրայ, Գ. Ջէյմսպրէյնի կոչը ցրուելով: Այս առթիւ երեք օդանաւեր սխալմամբ Պելճիոյ վրայէն անցած ըլլալով, հետապնդուեցան պելճիական օդանաւերու կողմէ: Օդանաւերէն մէկը վար իջաւ եւ օդաչուները, երկու սպայ եւ երեք ենթասպայ, գերի բռնուեցան: Երկրորդ օդանաւը կարծելով թէ թշնամին է որ կը հետապնդէ, կրակ բացաւ եւ բոցավառ վար ձգեց պելճիական օդանաւը: Պելճ օդաչուները յաջողեցան ազատիլ անկարգելներու չնորհիւ: Պրիւսէլի անգլիական դեսպանը ներողութիւն խնդրեց, յայտնելով թէ բոլոր վնասները պիտի հատուցուին եւ թէ հրահանգներ տրուած են որ այսպիսի դէպքեր չկրկնուին:

Զորրորդ անագանգը Փարիզի մէջ

Օդանաւային յարձակման դէմ չորրորդ ահազանգը հնչեց կիրակիէն երկուչաբթի լուսնալու դիչերը, ժամը 4.10ին: Վտանգը փարատած հռչակուեցաւ մօտ մէկ ժամէն: Ժողովուրդը նկուղները կամ պատսպարանները քաչուեցաւ նոյն հանդարտութեամբ:

ՆՈՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Պաշտօնաթերթը Սեպտեմբեր 8ին հրատարակեց նոր հրամանագիր մը, բնակութեան եւ ճամբորդութեան մասին, սկսելով զօրաչարժի Թուականէն: Այս հրամանագրին 39 — 70 յօդուածները կը վերաբերին օտարականներուն: Ահաւասիկ հիմնական տրամադրութիւնները.—

Պատերազմական նախարարը գերագոյն իչխանութիւնն է, օտարականներու վերաբերեալ սեղմումներու մասին: Ֆրանսա բնակող այն բոլոր օտարականները որ ութ օրէն աւելի մնալու միտք ունին, պէտք է պատերազմական վիճակի անձնագիր խնդրեն: Այն օտարականները որ Ֆրանսա կը բնակին խաղաղութեան ժամանակի անձնագիրներով (ինքնութեան թուղթ), այդ անձնագիրները պիտի փոխանակեն պատերազմական վիճակի թուղթերու հետ, առանց ծախքի: Նոր բնակողներու համար պատերազմական վիճակի անձնագիրները պիտի չանձնուին անոնց հրապարակ եկած առեն որոչուելիք գնով: Անոնք որ կ'ուզեն Ֆրանսա մնալ երկու ամիսէն ոչ աւելի, այդ անձնագիրները պիտի առանձն առանց ծախքի:

Մինչեւ տասնըվեցնոյ տարեկան տղաքը պէտք չունին անձնագրի, բայց անոնց անունները եւ տարիքները պէտք է արձանագրուին իրենց համար պատասխանատու անձերու անձնագիրներուն մէջ: Եթէ 15 տարեկանէն ոչ վեր տղայ մը կ'ուզէ վարձու աչխատաւորի գործ կատարել, պէտք է պատերազմական վիճակի յատուկ անձնագիր մը ստանայ: Եօթնէն 15 տարեկան մանուկները պէտք է լուսանկարներ ունենան, ինքնուրոյն՝ համապատասխան իչխանութեանց կողմէ, եւ կցուած՝ իրենց համար պատասխանատու անձերու անձնագրին:

Պատերազմ վրայ փակցուած յայտարարութիւններով պիտի ծանուցուի թէ Ֆրանսա բնակողները երբ պէտք է դիմում կատարեն, պատերազմական վիճակի անձնագիր ստանալու համար, փոխանակելով խաղաղութեան ժամանակի անձնագիրներուն հետ:

Այն օտարականները որ արտօնուած են Ֆրանսա մնալու եւ կ'ուզեն մնալ ութ օրէն աւելի, պէտք է իրենց առաջին կայանը հասնելէ 24 ժամ վերջը դիմում կատարեն անձնագրի համար:

Պատերազմական վիճակի յատուկ անձնագիրներու համար դիմում պէտք է կատարել ոստիկանական տեսչութեան (Commissariat de police), եւ կամ, եթէ ոստիկանական տեսուչ չկայ թաղին մէջ, քաղաքապետութեան: Մինչեւ անձնագրին յանձնումը ընկալագիր մը պիտի տրուի օտարականին: Այս ընկալագիրը անձնագրին տեղը պիտի բռնէ մինչեւ այն թուականը ուր պիտի յանձնուի անձնագիրը:

Օտարականը անձնագիր խնդրած առեն պէտք է.—

ա) Ապացուցանէ թէ օրինաւոր պայմաններով Ֆրանսա մտած է:

բ) Հինգ լուսանկարներ ներկայացնէ, 4×4 սանթիմեթր մեծութեամբ, ճակատէն, առանց գլխարկի եւ վերջին երկու տարիներու ընթացքին քաչուած: Նոյն տեսակէն հինգ լուսանկարներ ալ պէտք է յանձնուին 7էն 15 տարեկան իւրաքանչիւր մանուկի համար, որոնց պատասխանատու է ենթական:

գ) Ներկայացէ անհրաժեչտ ցուցմունքները, անձնական արձանագրութիւն կազմելու համար:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՓԱՐԻԶԻ ԱՅՑԵԼՈՒՔ

9 — Պաշտպանեք ձեր ծուխը մրցույթը

Իմ ծուխը ես եմ ու ոչ ոք իրավունք չունի ինձ ստիպելու, որ ես ծխեմ ուրիշի ծուխը։

Ահա թե ինչ է պատճառը, որ Ֆրանսիայի ծխախոտի ֆաբրիկանտները ստիպված են ամեն տարի ծախսեր անել՝ ծանուցելու համար, որ իրենց ծխախոտները ամենալավն են։

Ֆրանսիայի ծխախոտի ֆաբրիկանտները ամեն տարի ծախսեր են անում

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԻՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԻԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Ընդլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ամբողջ երկիրները	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
13 Sept.
1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4142

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՉՕՐՔԸ 20 ՔԻԼՕՄԵԹՐ

ՅԱՌԱՋԱՆԱԼՈՎ ՄՏԱԻ ՋԻԿՖՐԻՏԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՄՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԼԵՀԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂ ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՐՉԱՒԱՅԻ ԱՌՋԵԻ

ԱՆԳԼԻԱ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՑՆԷ ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ԵԻ ՆԱԻՄԱՅԻՆ ՀԻՏԱՊՆԴՈՒԻՄՆԵՐԸ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ **15**, Սեպտեմբեր **11**, առաւօտ.— Գիշերը հանդարտ անցաւ ամբողջ ճակատին վրայ։ Տեղական յառաջդիմութիւն մը կատարուեցաւ մեր զօրքին կողմէ։

Զեկոյց թիւ **16**, Սեպտեմբեր **11**, ժամը **21**.— Հակառակ թշնամի զօրքին դիմադրութեան, մեր յարձակումները շարունակուեցան լուրջ յառաջխաղացութեանց յանգելով իբր 20 քիլոմեթր ճակատի մը վրայ, Սարի արեւելեան կողմը։

Տեղական թերթերը այս առթիւ կը գրեն թէ Ֆրանսական զօրքը ետ մղելով գերմանական հակայարձակումը, մտած է Զիկֆրիտի ամրութեանց առաջին գիծը, որով կրնայ աւելի տոկուն արշաւ մը կատարել դէպի գլխաւոր ամրութիւնները։ «Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի զինուորական աշխատակիցը կը կարծէ թէ Ֆրանսական հրամանատարութեան նպատակն է պաշարողական չարժումով մը պատնել Սարպրուքէնի, որ ամէնէն կարեւոր քաղաքն է գերմանական Սարի հովիտին մէջ։ Ֆրանսացիները գրաւած են չորք մը անառիկներ, ռազմապիտական տեսակէտով կարեւոր բլուրներ եւ չատ մը գիւղեր։ Գրաւուած տարածութիւնը կ'ամրացուի զիչերանց, այսպէս պաշտպանութեան նոր գիծ մը կազմելով գերմանական հողին վրայ։ Զօր. Կամլէն հետեւելով մարաչախտ Փէթէնի ռազմավարութեան, կը զգուշանայ իր զինուորները թշնամի կրակին ենթարկել առանց անհրաժեշտութեան։ Նուաճումները սովորաբար կատարուած են փոքրաթիւ յառաջապահ զօրախումբերու միջոցաւ, աջակցութեամբ հրաբաղէներու եւ թնդանօթի ուժգին կրակի մը։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Ֆրանսացիներու առջեւ եղած գերմանական գիծերը մեծ մասով բռնած են պահեստի զինուորներ։ Երիտասարդ զինուորները մեծ մասով կը գործածուին արեւելեան ճակատին վրայ, Լեհերը խոտակելու համար չանթահարիչ հարուածով մը։ Դիտելի է որ մինչեւ հիմա ռուսական զօրքերէն ոչ մէկ մասնիկ մը կռիւ մտած է գերմանական ուժերուն դէմ։

Կռիւներ Վարշաւայի արուարձաններուն մէջ

Լեհաստանի սպայակոյտը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց Սեպտ. 11ին.

— Թշնամի օդանաւերը չարունակեցին բուռն գործունէութիւն ցուցնել ամբակոծելով զօրքը, հաղորդակցութեան միջոցները, քաղաքները, ինչպէս եւ քաղաքային բնակչութիւնը իրենց ճամբուն վրայ։

Սուվալքիի շրջանին մէջ, կացութիւնը կը մնայ անփոփոխ։ Նարէվի վրայ եւ Լոմցայի շրջանին մէջ, ինչպէս եւ Պուկի վրայ մեր ջոկատները մոլեգնօրէն կը կռուին թշնամիին դէմ որ մեծաքանակ մեքենաչարժ եւ զրահապատ զօրամասեր կը գործածէ։ Մոտլինի առջեւ կացութիւնը անփոփոխ է։

Վարշաւայի շրջականերուն մէջ մղուած կռիւներու ընթացքին, մայրաքաղաքին հերոս պաշտպանները ետ մղեցին թշնամիին յարձակումները։ Նոյն շրջանին մէջ, դէպի արեւելք յառաջացող զօրաբաժինները կատաղի կռիւներ կը մղեն։ Սանի գծին վրայ կռիւները կը չարունակուին։

*** Վարշաւայէն կը հեռագրեն թէ քաղաքային բնակիչները դուրս ելլելով, ուսելիք եւ ծխախոտ բերին զինուորներուն։ Լեհական անթելը կը ծանուցանէ թէ խումբ մը գերման սպաներ, որոնք վարչական ինկած կը կարգադրէր մոլեգնօրէն։ Լեհաստան պիտի իյնայ թերեւս, բայց պիտի պայքարի կատաղօրէն, մինչեւ իր վերջին զինուորը, վստահ՝ զինակիցներու վերջնական յաղթանակին վրայ։

*** Ուրիշ հեռագրի մը մէջ Հավասի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ժողովուրդին այն մասը որ չէ հեռացած Վարչաւայէն կ'օգնէ խրամներ փորելու եւ ուրիշ աշխատանքներ կատարելու։ Կատաղի կռիւներ կը մղուին ամբողջ ճակատին վրայ։ Գերմանական բանակին այն մասը որ դէպի հարաւ կը յառաջանայ արեւելեան Փրուսիայէն, բուռն դիմադրութեան կը հանդիպի Պուկ։ Ռուս արեւելեան փրուսիայէն, բուռն դիմադրութեան կը հանդիպի Պուկ։ Ռուս արեւելեան զօրամասերը մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն։

Լեհական դաշիմը նիստ գումարելով Լուպլինի մէջ միջոցներ ձեռք առաւ, հողագործական բերքեր եւ ուրիշ մթերքներ գնելու բանակին եւ վարչապետ, ինչպէս եւ արեւելեան քաղաքներու պարպուած բնակիչներուն համար։ Պատրաստութիւնները յառաջ կը տարուին ուրիշ բնակչութիւններ ալ պարպելու համար։ Լվովէն (արեւելեան Կալիցիա) կը հեռագրեն թէ միջոցներ ձեռք առնուած են քաղաքին պաշտպանութեան համար։

*** Չինակից եւ չէզոք աղբիւրներէ Լոնտոն հասած լուրերու համաձայն Լեհաստանի գլխաւոր ուժերը անվթար կը մնան, բայց ծանրապէս կը նեղուին Գերմանիոյ օդանաւային չախչախիչ գերազանցութեան հետեւանքով։ Կը վախցուի որ Լեհաստան նոր դժուարութեանց մատնուի, պաշար ճարելու համար։

Անգլիոյ գործողութիւնները

Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը Սեպտեմբեր 11 թուակիր զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ նաւային կարեւոր գործողութիւններ չեղան։ Սակայն բազմաթիւ լուրեր հասած են գերման սուզանաւերու դէմ կատարուած գործողութեանց մասին։ Անգլիական չոգենաւ մը ընկղմեցաւ եւ 21 նաւասրինները ազատուեցան։ Ուրիշ նաւ մըն ալ ընկղմեցաւ։ Զոհերուն թիւը յայտնի չէ։ Հոլանտա եւս ականներ ցանած է Հիւսիսային ծովու կղզիներուն եւ ցամաքին մերձ, իր պաշտպանութեան համար։

*** Գերմանական կառավարութիւնը ազդարարութիւն մը հրատարակեց, որով կը սպառնայ անգլիական պաշարումը խորտակել «իր տրամադրելի բոլոր միջոցներով»։

Կը նշանակէ թէ ընդծովեայ եւ օդանաւային պատերազմը պիտի մղուի առանց նկատի առնելու որ եւ է օրէնք։

*** Պ. Իրլն, Անգլիոյ գաղթապետութեանց նախարարը, ճառ մը խօսելով յայտարարեց.

— « Մենք այլեւս ետ պիտի չդառնանք։ Մենք կռիւ չունինք գերման ժողովուրդին դէմ, բայց տեւական խաղաղութիւն չի կրնար ըլլալ մինչեւ որ նացիականութիւնը, բռնութիւնը, վայրագութիւնը եւ երդմնազանցութիւնը չվտարուին աշխարհէն։ Այս հարցի մասին իրաւախոհութիւն չի կրնար ըլլալ։ Մենք վճռած ենք կռուիլ, ապացուցանելու համար թէ նախայարձակումը օգուտ չի բերեր։ Գերման ժողովուրդը պէտք է ըմբռնէ թէ մեր երկիրը վճռած է կռուիլ մինչեւ որ իր նպատակին հասնի։ Անգլիացի ժողովուրդը պատրաստ է շատ երկար պատերազմ մը մղելու մինչեւ ծայրը, եթէ հարկ ըլլայ, աչխարհը փրկելու համար հիթլէրականութենէն եւ անոր հետեւանքներէն»։

Զանազան լուրեր տագնապի վասին

ՖՐԱՆՍԱ պաշտօնապէս Ազգերու Դաշնակցութեան հաղորդեց պատերազմի յայտարարութիւնը Գերմանիոյ դէմ։

ՀԱՅԻ ԳԻՆԸ անփոփոխ պիտի պահուի, համաձայն նոր հրամանագրի մը որ հրատարակուեցաւ երէկ, պաշտօնաթերթին մէջ։

ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ ունկնդրութեան ընդունեց մարաչախտ Փէթէնը եւ սպարապետը, Զօր. Կամլէն։ Տեղական թերթերը կ'ըսեն թէ մեծ փոփոխութիւններ պիտի չկատարուին դահլիճին մէջ, այլ կարգ մը մանագէտներ պաշտօնի պիտի կոչուին։

« ՆՈՐՄԱՆԴԻ» չոգենաւը ուրիշ երկրի մը ձգելու մասին զրոյցները չրջած ըլլալով, հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը պաշտօնական զեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ չոգենաւը Ֆրանսական է եւ այնպէս ալ պիտի մնայ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ չէզոքութիւն յայտարարած ըլլալով հանդերձ, մէկ միլիոն զինուոր դրօշի տակ առած է, ինչպէս կը հաստատեն Պուքրէշէն հասած լուրեր։ Միջոցներ ձեռք առնուած են Կարպաթեան շրջանի կիներն ու մանուկները պարպելու համար։ Օտարներուն արգիլուած է երթեւեկել այդ շրջանին մէջ։

ԴՐԱՄԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (չանժ) գործողութիւնները հսկողութեան տակ առնուեցան երկուշաբթի օրէն սկսեալ։ Մասնաւոր պաշտօնատուն մը բացուած է այս առթիւ, Պանք տը Ֆրանսի հովանաւորութեամբ եւ ամէն օր ան պիտի որոշէ գինները։ Թերթերըկըզգրեն թէ անգլիականին սահմանը պիտի ըլլայ 176 ֆրանք 50 գնած եւ 177.50 ծախած առեն, տոլարը՝ 43.70 եւ 43.95, պէլգան՝ 9.84 եւ 9.92 եւն.։

Մարաչախտ կէօրինկ կը շոյէ Ֆրանսան, պատասխանատու հռչակելով Անգլիան

Մարաչախտ կէօրինկ, Հիթլէրի յաջորդը, զրմանալի ճառ մը խօսեցաւ, խօսքը մասնաւորապէս ուղղելով Ֆրանսայի։ Մարաչախտը իր ուշած մեկնութիւնը տալով դէպքերուն եւ չատ նպաստաւոր ցուցնելով Գերմանիոյ զինուորական կացութիւնը, յայտարարեց.

— « Մենք բան մը չենք պահանջեր Ֆրանսայէն։ Մենք միանգամընդմիշտ երաչխաւորած ենք անոր սահմանագլուխը։ Բայց եթէ Ֆրանսացիները կ'ուզեն զէն կռուիլ Անգլիացիներուն հետ, իրենց գիտնալիք բանն է. մենք չենք խառնուիր։ Մենք ինչո՞ւ պիտի յարձակինք Ֆրանսայի վրայ։ Գերմանիա մասնաւոր գործարաններ չինեց, իր չունեցած վառելանիւթերը ճարելու համար։ Մեր բոլոր գործարանները պիտի բանին ազգ. պաշտպանութեան համար։ Ամէն մէկը պիտի բանի ազգ. պաշտպանութեան համար,— մանուկներ, այրեր, ծերունիներ։ Գերմանիա բաւականաչափ ածուխ ունի։ Շլեզիոյ ածխահանքերուն գրաւումը տեղի ունեցաւ ճիշդ ժամանակին։ Գերմանիա երկաթ ալ ունի։ Շնորհիւ քառամեայ ծրագրին, Գերմանիա միչտ զօրաւոր պիտի ըլլայ պատերազմի առեն, միչտ աւելի չատ պիտի արտադրէ։ Գալով պաշարման, կացութիւնը բոլորովին տարբեր է 1914էն։ Վերջին պատերազմին պաշարումը գլուխ հանեցին Անգլիա, Ֆրանսա, Ռուսիա, Իտալիա, Ճափոն։ Այսօր Ռուսաստան նախանիւթեր կը ճարէ Գերմանիոյ, անոր հետ կնքուած համաձայնութիւնը անկեղծ է, երկու ժողովուրդները չեն ուզեր կռուիլ իրարու դէմ։ Հարաւային – արեւելքի մէջ, Ռումանիա եւ Եուկոսլավիա չեն կրնար մեռնիլ Անգլիոյ համար, անոնք չէզոք են, որովհետեւ խելացի են եւ գիտեն թէ վտանգաւոր է ընդդիմանալ Գերմանիոյ։ Այսօր մենք բաւական ցորեն ունինք, բայց ես զգոյշ եմ եւ կը խորհիմ յառաջիկայ տարիներու մասին։ Պէտք է վարժուիք քիչ մը պակաս ուտելու, ինչ որ պիտի նիհարցնէ ձեզ եւ մենք աւոր պէտք ունինք»։

Այստեղ ձաղկելով օտար քարոզութիւնները, ճառախօսը յայտարարեց.

— « Օտար քարոզութիւնները կ'ըսեն թէ մենք կ'ուզենք տիրապետել ամբողջ աչխարհի, թէ Լեհերէն վերջը պիտի գան Ռումանացիները, Եուկոսլաւները, Հունգարները եւն.։ Ոչ, Գերմանիա Լեհաստանի վրայ յարձակեցաւ վերսայլի անարդարութիւնները դարմանելու, յարձակեցաւ որովհետեւ Լեհերը սպանած եւ նահատակած են Լեհաստանի 1,500,000 Գերմանները»։

Մարաչախտը նորէն անդրադառնալով Ֆրանսայի, աղդարարեց.

— « Մենք որ եւ է պահանջ չունինք Ֆրանսայէն։ Եթէ Պ. Տալատիէ չի հաւատար, իր գիտնալիք բանն է, մենք բան չենք կրնար ընել։ Մենք Գերմանացիներս չենք ուզեր սպաննել Ֆրանսացիները, չենք ուզեր արիւն թափել մեր սահմանագլուխին վրայ, չենք ուզեր որ եւ է հող գրաւել ոչ Ֆրանսայի, ոչ ալ Անգլիոյ մէջ։ Մի մոռնաք որ Անգլիա մինակը կ'ուզէ պատերազմը մինչեւ Ֆրանսայի վերջին զինուորը։ Մենք պատրաստ ենք հաչտութեան համար։ Գերման ազգը միչտ խաղաղութիւն ուզած է եւ իր Առաջնորդը խաղաղութիւն քարոզած է, բայց պէտք չէ խաղաղութիւնը չփոթել տկարութեան հետ»։

Ապա խօսքը ուղղեց Անգլիոյ վարչապետին.

— « Պ. Չեմպըրլէն, դուք Հիթլէրը կ'ամբաստանէք որ պայթեցուց այս պատերազմը։ Ոչ, դո՛ւք էք, Պ. Չեմպըրլէն, որ յայտարարեցիք այս պատերազմը, դո՛ւք էք որ խորտակեցիք խաղաղութիւնը։ Գերման ժողովուրդը ամէն վայրկեան պատրաստ է պատչաճ հաչտութիւն մը կնքելու, բայց այլեւս անցած է այն ժամանակը երբ պզտիկ պետութիւններ կրնային հալածել եւ նահատակել իրենց սահմաններուն մէջ ապրող Գերմանները։ Եթէ պատերազմ կ'ուզէք, Պ. Չեմպըրլէն, կրնաք ունենալ զայն, նոյնիսկ ձեր ուզած բոլոր ձեւերով։ Անգլիա կ'ուզէ որ Գերմանիա բաժնուի իր Առաջնորդէն։ Թող գիտնայ թէ գերման ժողովուրդը կը մեծարէ զայն, կը սիրէ զայն, եւ անսահման վստահութիւն ունի անոր հանդէպ։ Մենք աւելի քան երբեք կը պատկանինք Առաջնորդին, կ'երդնունք հետեւիլ անոր եւ եթէ ուզէ, ամենամեծ զոհողութիւնները կատարել։ Գերմանիա կը սիրէ խաղաղութիւնը, բայց անհրաւականի է խաղաղութիւն մը առանց Առաջնորդին։ Հիթլէրը խորտակել՝ կը նշանակէ խորտակել Գերմանիան։ Գերմանիան Հիթլէրն է եւ Հիթլէրը Գերմանիան։ Եթէ մեզի պատասխանելիք կռիւ մը, այդ կռիւը պիտի ըլլայ այնպիսի պայքար մը որուն նմանը տեղի չէ ունեցած մինչեւ հիմա։ Պ. Չեմպըրլէն, ձեզի կը մնայ ընտրել։ Եթէ կենայ եւ մահու կռիւ մը կ'ուզէք, կ'ընդունինք. բայց երբեք պիտի չընդունինք Վերսայլի նոր բռնաւճիռ մը»։

**** Ֆրանսական եւ անգլիական թերթերը ուժգնօրէն հեգնելով այս ճառը, կ'աղդարարեն թէ հաչտութիւն չի կրնար կնքուիլ առանց խորտակելու հիթլէրականութիւնը։ Այս կէտին վրայ մասնաւորապէս կը ծանրանան անգլիական թերթերը, գլուխն ըլլալով ծանրաբարոյ «Թայմս»ը։ Անգլիական թերթ մը կ'օրինակի ճառէն կը հետեւցնէ թէ հաչտութեան առաջարկ մը պիտի ներկայացուի, հաւանաբար Պ. Մուսոլինիի միջոցաւ, եւ կ'աղդարարէ.— « Ֆրանսա եւ Անգլիա կը սպասեն աւոր եւ երկուքը մէկ միեւնոյն պատասխանը պիտի տան,— «Որ եւ է հաչտութիւն կարելի չէ առանց հիթլէրականութեան եւ բռնութեան խորտակման »։

Կէօրինկ ի զուր կը ծածկէ ճշմարտութիւնը

Կէօրինկի այս ճառին հետ Հավաս հեռագրական գործակալութիւնը հրատարակեց հետեւեալ մեկնութիւնը.—

Լեհաստանի մէջ չահուած յաղթանակներէն վերջ, գերման զեկավարի մը առաջին պաշտօնական ճառը կ'ուղղուի բանուորներու, կարծես հարկ ըլլար պաշտպանուիլ անոնց դէմ։ Ամէն բանէ առաջ, հետաքրքրական է դիտել թէ միակ հաւաստիքը, զոր Կէօրինկ կը քաղէ արագ կարծուած յաղթանակէ մը, ազդարարութիւն մըն է երկար պատերազմի մը պատրաստուելու համար։

Ճառին ամբողջութիւնը, արդարեւ, կը ձգտի բանուորները եւ բնակչութիւնը պատրաստել տեսակ մը պաշարման եւ երկար զրկանքներու, այն վախով որ ինչպէս վերջին պատերազմին պատահեցաւ՝ գերման ժողովուրդը կ'ենթարկուի ներքին իրական քայքայման։

Բազմաթիւ հակասութիւններու կարգին, բանուորներուն կը հաղորդէ թէ անսպառ աղբիւրներ բացուած են իրենց առջեւ Արեւելքի մէջ, թէ պէտք է զոհաբերութիւն ընդունի եւ զգեստի փոխ – նիւթերով (էրզաց)։ Կը ծիծաղի պաշարման վրայ, բայց կը յայտնէ գերման ժողովուրդին թէ պէտք է պատրաստուիլ ա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

նոր բոլոր հետեւանքներուն: Ցոյց կուտայ գերման բանակին անյաղթելի ուժը, բայց կը նախատեսէ ձախողութիւններն ալ:

Ի՞նչ փաստեր կը բերէ Կէօբպին, մղելու համար գերման ժողովուրդը որ նկատի առնէ Թշուառութեան նոր կեանք մը, զայն խրախուսելու համար որ նոր պատերազմ մը մղէ այն ահերներուն մէջ, ուր վերջացաւ նախորդը:

Այդ փաստերը փոխ կ'առնէ Հիթլէրէն:

Այդ լեզուով, որ առնուազն ունկնդիրը կը պզտիկցնէ փնտռուած կամ բնական ամչկութեամբ մը, կեղծ զուարթութեամբ մը որ զինք կը մղէ արտայայտուելու զոր չնականութեամբ. «Կալիցիոյ քարիւղը, Փոզնանիոյ ցորեկի ամբարները, վերին Շլեզիոյ ճարտարարուեստական չրջանը, այս ամէնը մեր գրպանը դրած ենք արդէն»:

Ու կը կրկնէ այն երկու տեսակէտները զոր Հիթլէրական փրոփականտը կը թափէ աշխարհի վրայ առանց յոգնելու: Առաջինը՝ ամբաստանութիւն Անգլիոյ դէմ, այն մտքով թէ արդեօք հանդիսացած է խաղաղ լուծում մը գտնելու ընդմէջ Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի, թէ կը հարստահարէ աշխարհը, թէ փոքր ազգերու բռնապետն է:

Երկրորդը՝ գթութիւն հանդէպ Ֆրանսայի, զոր Հիթլէր, «իմ պայքարս» ծանօթ դրքին մէջ, քանդել կը փափաքի, եւ որուն սահմանները անձեռնմխելի կը յայտարարէ հիմակ, ճիշդ ինչպէս Զեխեսլովաքիոյ սահմանները Միւնխէնի վերջ, եւ Լեհաստանի սահմանները՝ ամիս մը առաջ:

Ահա ճառը, որով առաջին անգամ ըլլալով Պաստութեան մէջ, պետական մարդ մը իր ժողովուրդէն կը խնդրէ զոհողութեան կեանք մը, ոչ թէ պաշտպանելու համար իտէալ մը, այլ միայն բռնօրէն տիրանալու համար, կենսական տարածութեան պատրուակին տակ, այն ստացուածքներուն, որոնք կը պատկանին ուրիշներուն: Ճառին մէջ իրար կը գրկեն կեղծաւոր քաղաքակիրթ մը հաշտութեան, սպառնալիքն ու չանթաժը հանդէպ փոքր պետութիւններու: Աստուած դիտէ, թէ գերման ժողովուրդին հետ խօսելու բուն տեղը կը գտնուի թնդանօթներուն եւ բանուորներուն միջեւ:

Հակառակորդին հանդէպ նախատինքն ալ պակաս չէ, ու կարելի չէ առանց նողկանքի լսել Գերմանացի մը որ աւազակ կը կոչէ Լեհաստանը, որ երեք անգամ անդամահատեցաւ Փրուսիոյ կողմէ եւ չաբաթ մը առաջ յարձակման ենթարկուեցաւ առանց վերջնագրի, ինչպէս կէօբպին ինք եւս կը յայտարարէ:

20—48 տարեկան օտարականներու զինուորագրութիւնը

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, պաշտօնաթերթը Սեպտեմբեր 10ին հրատարակեց հրամանագիր – օրէնք մը՝ 20—48 տարեկան օտարականներու բժշկական քննութեան մասին:

Այս առթիւ ըսենք որ 1939 ապրիլ 12ի օրէնքին Գ. յօդուածին տրամադրութեամբ, Ֆրանսացիներու զինուորական պարտաւորութեանց ենթակայ են 20—48 տարեկան այն օտարականները որ հպատակութիւն չունին եւ կ'օգտուին ապաստանի իրաւունքէն: Այս հրամանագրին գործադրութեան առաջին հրահանգը տրուեցաւ 1939 յուլիս 20ին, որպէսզի ցուցակագրուին այդ կարգի օտարականները: Ներկայ օրէնքը (4 Սեպտեմբեր 1939) կը պարզէ բժշկական քննութեան (révision) պայմանները.—

ԾՕԴ. 1.— Այն օտարականները որոնք ենթակայ են ծառայութեան պարտք մը հատուցանելու (prestations) զինուորական իշխանութեանց, քննիչ յանձնախումբերու առջեւ պիտի ներկայանան համաձայն ներկայ հրամանագրի երրորդ յօդուածին: Յանձնախումբերը պիտի գումարուին այն վայրերուն մէջ եւ այն թուականներուն ինչ որ Ֆրանսացիները քննող յանձնախումբերը:

Սակայն, փոխանցման չրջանի համար, քննիչ յանձնախումբ մը պիտի կազմուի իւրաքանչիւր նահանգի մէջ, որուն առջեւ պիտի ներկայանան 1940 Սեպտեմբեր 1էն առաջ ցուցակագրուած օտարականները:

ԾՕԴ. 2.— Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը պիտի նշանակէ այն թուականները որոնց մէջ այս ծառայութեան ենթակայ օտարականները, 1940 Սեպտեմբեր 1էն առաջ ցուցակագրուած, պարտին ներկայանալ քննիչ յանձնախումբերուն:

1940 Սեպտեմբեր 1էն վերջը ցուցակագրուած օտարականները քննիչ յանձնախումբերուն պիտի ներկայանան այն վայրերուն մէջ եւ այն թուականներուն ինչ որ Ֆրանսացիները:

ԾՕԴ. 3.— Քննիչ յանձնախումբը կը բաղկանայ.—

1. Նահանգապետէն, որ նախագահն է, իսկ եթէ բացակայ է, ներկայացուցիչէ մը որ կրնայ ըլլալ նահանգին ընդհ. քարտուղարը, փոխ-նահանգապետ մը կամ նահանգապետական խորհուրդի մէկ անդամէն:

2. Զօրավարէ կամ բարձրաստիճան սպայէ մը որ կը նշանակուի զինուրական իշխանութեան կողմէ:

3. Նահանգին ոստիկան – զօրքի հրամանատարէն կամ անոր ներկայացուցիչ սպայէ մը:

Երկու զինուորական բժիշկներ, կամ, անոնց բացակայութեան, պահեստի բժիշկներ որ նոյն չրջանին մէջ չեն բնակիր եւ կը նշանակուին զինուրական իշխանութեան կողմէ, ներկայ կ'ըլլան քննիչ յանձնախումբին:

Յանձնախումբը չի կրնար վճիռ արձակել առանց բժիշկներու կարծիքը լսելու: Այդ կարծիքները կ'արձանագրուին մասնաւոր սիւնակի մը մէջ, ընդհանուր ցուցակին վրայ, իւրաքանչիւր անունի դիմաց:

Շրջանի զինուորական հրամանատարին կողմէ նշանակուած սպայ մը կը կատարէ կառավարութեան պատուիրակի պաշտօնը:

ԾՕԴ. 4.— Նիստերուն ներկայ կ'ըլլան այն քաղաքապետները որոնց չրջանին կը պատկանին քննիչ յանձնախումբերուն առջեւ կանչուած օտարականները: Յանձնախումբը կը լսէ ենթականները, եւ, ի հարկին, քաղաքապետները: Նիստերը հրապարակային չեն և խորհրդակցութիւնները գաղտնի կըպահուին: Որոշումները կրնան տրուիլ միայն երկու ձայնի մեծամասնութեամբ: Նախագահին ձայնը գերակչիռ չէ:

ԾՕԴ. 5.— Յանձնախումբին որոշումները չեն պատճառաբանուիր եւ վերջնական են: Սակայն կրնան վերաքննուիլ բուն իսկ քննիչ յանձնախումբերուն կողմէ, հետեւեալ պատճառաբանութիւններէն մէկն ու մէկով.— Նիւթական սխալ այն թուղթերուն մէջ որոնց հիման վրայ տրուած է որոշումը.— Թերութիւն այն պաշտօնատարներուն կամ քաղաքային կամ զինուորական պաշտօնեաներուն որոնց յանձնուած էր թուղթերու կազմութիւնը կամ յանձնումը: Վերաքննութեան խնդրանքը կը քննուի սխալը երեւան հանուելէ անմի – ջապէս վերջը գումարուած նիստին մէջ: Խնդրագիրը կը ներկայացուի ազգ. պաշտպանութեան նախարարին կողմէ ի պաշտօնէ, կամ ենթակային ինդրանքով:

Ակէ զատ, ամէն օտարական որ ծառայութեան ենթակայ է, կրնայ որ եւ է ատեն ազատիլ այս պարտաւորութենէն, դադրեցնելով իր բնակութիւնը Ֆրանսայի մէջ, յետագային որոշուելիք պայմաններու տակ:

ԾՕԴ. 6.— Քննիչ յանձնախումբը կ'որոշէ.—

ա) Ենթական վերջնապէս ընդհ. ցուցակին վրայ պահելու խնդիրը:

բ) Ենթակային ֆիզիքական յարմարութիւնը զինուորական պարտաւորութեան:

գ) Ցետաձգում զօրագունդերու մէջ մտնելու:

դ) Եւ, եթէ հարկ ըլլայ, կարգ մը օտարականներու տեղաւորումը մասնաւոր զօրախումբերու մէջ, յետագային որոշուելիք պայմաններով:

ԾՕԴ. 7.— Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը պիտի որոշէ ֆիզիքական անհրաժեշտ յարմարութեան աստիճանը:

ԾՕԴ. 8.— Քննիչ յանձնախումբը 1939 յուլիս 20ի հրամանագրով հաստատեալ ընդհ. ցանկին վրայ արձանագրուած օտարականները կը բաժնէ երեք դասերու.—

1. Անոնք որ յարմար են 1939 ապրիլ 12ի հրամանագրով սահմանուած պարտաւորութեանց:

2. Անոնք որ ֆիզիքապէս անբաւական ըլլալով, կը յետաձգուին նոր քննութեան մը համար:

3. Անոնք որ, իրենց ֆիզիքական ընդհանուր կազմութեամբ կամ անկարութեանց հետեւանքով, ազատ են որ եւ է զինուորական պարտաւորութենէ:

Իրենց կացութիւնը արգարացնելու համար, քննիչ յանձնախումբին առջեւ հանուած օտարականները զինուրական իշխանութենէն պիտի ստանան անհատական տետրակ մը զոր պարտաւոր են ներկայացնելու որ եւ է ատեն, երբ պահանջեն զինուրական, դատական կամ քաղաքային իշխանութիւնները:

ԾՕԴ. 9.— Նոր քննութեան մը համար յետաձգուած օտարականները պարտաւոր են յաջորդ տարին ներկայանալ քննիչ յանձնախումբին, որ պիտի գումարուի այն վայրին մէջ ուր նախապէս քննուած են, բացի այն պարագայէն երբ ենթականերուն բնակած նահանգին նահանգապետին մասնաւոր արտօնութեամբ թոյլ տրուի ուրիշ յանձնախումբի մը առջեւ ներկայանալու:

Եթէ նորէն յետաձգուին, անոնք նոյն պայմաններով ենթակայ պիտի ըլլան երրորդ քննութեան մը, որ պիտի կատարուի յաջորդ տարին, եւ եթէ յարմար չդատուին, այն ատեն զինուրական պարտաւորութենէ ազատ պիտի համարուին:

Փոխանցման չրջանի համար (առժամապէս), յետաձգուածներուն քննութիւնը պիտի տեղի ունենայ.— 1940ին՝ նահանգապետութեան քաղաքին մէջ անոնց համար որ 1939ին քննուած են նոյն վայրին մէջ:

1941ին պատասխանի կեդրոնին մէջ անոնց համար որ 1940ին նահանգապետութեան քաղաքին մէջ քննուելով, յետաձգուած են:

ԾՕԴ. 10.— Զինուորական պարտաւորութենէ ազատ համարուած օտարականները թշնամութեանց պարագային պէտք է նոր քննութիւն մը կրեն ազգ. պաշտպանութեան նախարարին կողմէ նշանակուած ժամանակաչրջաններուն:

ԾՕԴ. 11.— 1928 Մարտ 31ի դինագրաւութեան օրէնքին 22 եւ 23 յօդուածներուն տրամադրութիւնները, որ կը վերաբերին զօրագունդերու մէջ տեղաւորման յետաձգումներուն, ինչպէս եւ նոյն օրէնքին 24 յօդուածին տրամադրութիւնները՝ նիւթական յատկացումներու մասին (allocations) գործադրելի են զինուորական պարտաւորութեանց ենթարկուած օտարականներուն:

ԾՕԴ. 12.— Վարչապետը, նախարար ազգ. պաշտպանութեան եւ ներքին գործերու նախարարը պաշտօն կ'ունին գործադրելու այս հրամանագիրը, իւրաքանչիւրը իրեն վերաբերեալ մասին մէջ:

Հ. Հ. ԳԱՂԹ. ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ, 71 AVENUE KLÉBER

Անխափան կը չարունակէ իր աշխատանքը: Գրասենեակը բաց է, կիրակիէն եւ տօնական օրերէն զատ, ամէն օր ժամը 10 — 12.30:

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme .. Paris (13)

Նոր օրհիմներ օտարականներու երթեւեկի եւ անցագրի մասին

Ինչպէս հաղորդած էինք, պաշտօնաթերթը նոր օրէնք մը հրատարակեց Սեպտեմբեր 8ին, ինքնութեան թուղթերու, չրջագայութեան եւ անցագրի մասին: Ինքնութեան թուղթերու օրէնքին տրամադրութիւնները հրատարակած ենք արդէն: Մնորեւ կ'ամփոփենք միւս օրէնքներն ալ: Այս առթիւ ըսենք որ երթեւեկի օրէնքը գործադրելի էր Սեպտեմբեր 11էն սկսեալ, բայց նոր հրամանագրով մը յետազգուեցաւ մինչեւ սեպտեմբեր 20.—

Երթեւեկը ազատ է օտարականին բնակավայրին եւ իր բնակավայրի սահմանէրձ համայնքին (վարչական չրջան=commune) մէջ, պայմանաւ որ պատերազմական վիճակի յատուկ անձնագիր ունենան: Այս առթիւ Սէնի եւ Սէն է Ուազի նահանգները կը համարուին մէկ վարչական չրջան: Բայց – նարգել երթեւեկելու տրամադրութիւնը չեղեալ կը համարուի, եթէ այս երկու նահանգները դառնան զինուորական չրջաններ կամ յատկապահ գօտիներ: Այդ պարագային այս երկու նահանգներուն մէջ երթեւեկը կ'իյնայ բուն իսկ զինուորական իշխանութեանց իրաւասութեան տակ: Մեծ քաղաքներն ալ մէկ վարչական չրջան կը համարուին իրենց արուարձաններով, եւ երթեւեկի պարմանները պիտի որոշուին մասնաւոր հրամանագրով կամ զինուորական իշխանութենէ կողմէ, եթէ բանակի վերապահուած չրջան հռչակուին:

Սէնի եւ Սէն է Ուազի միացեալ չրջանին մէջ, ամէն մարդ կրնայ ազատ չրջագայիլ, պայմանաւ որ կարենայ ապացուցանել իր ինքնութիւնը, երբ պահանջեն իշխանութեան ներկայացուցիչները: Այս ազատ երթեւեկը արտօնուած է միայն ոտքով, ձիով, հեծելանիւով, ձիաքարշ կառքով կամ երկաթուղիով եւ կամ ինքնաշարժ կառքով մը կամ հանրային փոխադրութեան յատկացուած չոգենաւով մը: Բայց, մոթոսիքլէթով, ինքնաշարժով, նաւով կամ օդանաւով ճամբորդելու համար այս երկու նահանգներէն կազմուած չրջանին ներսը, անհրաժեշտ է որ կառքին վարիչը (կամ նաւին հրամանատարը) առժամեայ կամ մնայուն արտօնագիր ունենայ, համաձայն 41րդ յօդուածին, եթէ Ֆրանսացի է, եւ 85րդ յօդուածին, եթէ օտարական է:

Աւելի երկար ճամբորդութեան համար անհրաժեշտ է ապահովագիր մը (ազատ անցքի թուղթ – sauf conduit), որ պէտք է վաւերացուի (վիզա) երթեւելիք տեղը հասնելէ 24 ժամ վերջը: Այս ապահովագիրը վաւերական է միայն մէկ ճամբորդութեան համար, առ առաւելն 8 օրուան մէջ, որոշ գծի մը վրայ, մեկնած տեղը վերադառնալ թէ ոչ: Ապահովագիրը իրաւունք կուտայ կանգ առնելու միջանկեալ վայրերու մէջ, պայմանաւ որ 24 ժամէն աւելի չտեւէ: Ապահովագրին մէջ պէտք է նշանակուած ըլլայ փոխադրութեան միջոցը:

Տասնհինգ տարեկանէն վար տղաքը կրնան ճամբորդել անարգել, բայց ընկերակցութեամբ: Այս կարգի տղաքներու մականունները եւ անունները պէտք է նշանակուած ըլլան ընկերացող անձին անձնագրին վրայ, եւ եթէ տղան 7—15 տարեկան է, իր կնքուած լուսանկարը պէտք է գտնուի ընկերացող անձնագրին վրայ:

Օտարական մը ապահովագիր ստանալու համար պէտք է դիմէ իր բնակավայրի ոստիկանական տեսչութիւն, կամ եթէ չկայ, քաղաքապետութեան: Այն իշխանութիւնները որ իրաւասու են ապահովագիրներ, վիզաներ, երթեւեկի առժամեայ տոմսեր կամ մոթոսիքլէթով, ինքնաշարժով եւ չոգենաւով ճամբորդելու մասնաւոր արտօնագիրներ տալու, կը տարբերին համաձայն պահանջուած թուղթին կամ ճամբորդելիք վայրին. բայց, ամէն պարագայի մէջ, օտարականը պէտք է դիմէ ոստիկանական տեսչութեան կամ քաղաքապետութեան:

Ճամբորդութեան ընթացքին, երբ վիզա կամ անհրաժեշտ վաւերագրին-ներու համար տեղեկութիւն պահանջուի, ճամբորդը պէտք է դիմէ տեղին ոստիկանութեան կամ քաղաքապետութեան, ուր, եթէ պէտք ըլլայ, կը յանձնուի պատասխանատու իշխանութեան:

ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ԿԱՄ ՖՐԱՆՍԱՅԷՆ ՄԵԿՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ.— Ոչ մէկ օտարական կրնայ Ֆրանսա մտնել կամ Ֆրանսայէն մեկնիլ առանց ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ վաւերացուած (վիզա) անցագրի մը: Վիզա ստանալու համար, անցագիրը պէտք է ունենայ տիրոջը լուսանկարը, հետեւեալ պայմաններով.— չափ՝ 4 × 4 սանթիմէթր, ճակատէն, առանց գլխարկի եւ քաշուած՝ վերջին երկու տարիներու ընթացքին: Անցագիրը պէտք է ստորագրուի եւ պատ ու պատշաճ ձեւով կնքուած ըլլայ իշխանութեանց կողմէ: Տասնըհինգ տարեկանէն վար տղաքը պէտք չունին անցագրի, բայց չեն կրնար Ֆրանսա մտնել կամ Ֆրանսայէն մեկնիլ առանց ընկերակցութեան: Անոնց անուն – մականունը պէտք է արձանագրուած ըլլայ ընկերացող անձին անցագրին վրայ, 7—15 տարեկան մանուկներու համար, պատ ու պատշաճ ձեւով կնքուած լուսանկար մը պէտք է փակցուի անցագրին վրայ:

(Մնացեալը յաջորդով)

Լիոնի Հայերու ուշադրութեան

Լիոնի մէջ «ՅԱՌԱՋ»ը կը ծախուի միայն ԿԷՆՃԵԱՆ նպաստավաճառատունը, 45 Rue de Bonnel, Lyon, մինչեւ 9. ԽՆԿԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆի վերադարձը:

ՆՈՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Մխասին բնակին թէ առանձին, այր եւ կին իւրաքանչիւրը պէտք է ունենայ իր անձնագիրը:

Անձնագիրը պիտի ունենայ օրինապէս կնքուած լուսանկար մը եւ արձանագրութիւն՝ անձնագրի տիրոջ պարտաւորութեանց մասին, ինչպէս եւ պատժական տրամադրութիւններ, այդ պարտաւորութիւնները չկատարելու պարագային:

Նոր անձնագիրները երկու տարի պայմանաժամ պիտի ունենան, բացի այն պարագային երբ փոխանակուած են խաղաղութեան ժամանակի անձնագիրներուն հետ: Այս վերջին պարագային անձնագրին վաւերականութեան թուականը այն է ինչ որ նշանակուած է հին անձնագրին վրայ:

Անձնագիրներու նորոգման դիմումները պէտք է կատարուին պայմանաժամի լրանալէն երեք ամիս առաջ, եւ ամէնէն ուշը, վերջին ամսուան առաջին երկու չաբաթներու ընթացքին: Բացառաբար, անձնագրի պատճէն մը կը տրուի կորսուած անձնագրի մը տեղ, տուրքը վճարելով: Այս երկրորդ օրինակին (պատճէն, տիփլիքաթ) յանձնումը ենթակայ է ներքին նախարարին որոշման, համաձայն ոստիկանական վերատեսչութեան, կամ, ի հարկին զինուորական իշխանութեան տեղեկագրին:

Ո եւ է օտարական որ սահմանադրուիս կը ներկայանայ առանց անձնագրի, Ֆրանսայէն հեռացած առեն, պէտք է հաստատէ իր ինքնութիւնը եւ իր վերջին բնակութիւնը Ֆրանսայի մէջ եւ ապացուցանէ թէ ինչու չի կրնար ցուցնել իր անձնագիրը: Այն ատեն խնդիրը կը հաղորդուի ներքին նախարարին եւ օտարականը վար կը դրուի, մինչեւ որ նախարարը որոշում տայ իր մասին:

Անձնագիրը կրնայ ետ առնուիլ որ եւ է ատեն այն օտարականներէն որ այլեւս չեն ներկայացներ պահանջուած երաշխաւորութիւնները:

Բնականաբար, երկրին ներսերը գտնուած մասնաւոր չրջաններու, պատերազմի վիճակի ենթակայ չրջաններու, եւ զինուորական չրջաններու մէջ անձնագիրները կրնան տրուիլ ձեռնհաս իշխանութեանց կողմէ, միայն եւ միայն զինուորական իշխանութեան արտօնութեամբ: Երբ նախապէս իրրեւ մասնաւոր չրջաններ չնչանակուած վայրեր մասնաւոր չրջաններու վերածուին, զին. իշխանութիւնը կրնայ պահանջել որ օտարականներու յանձնուած անձնագիրները վերաքննուին:

*** Այսօր նորէն կը հրատարակենք երթեւեկի կամ չրջագայութեան արտօնագրի օրէնքը, որ գործադրելի էր Սեպտեմբեր 11էն սկսեալ (երկուշաբթի): Տեղական թերթերը կը զրեն թէ խնդրագիրները պէտք է այժմէն պատրաստել հինդ լուսանկարներով, եւ թէ օրէնքին գործադրութեան մանրամասնութիւնները պիտի հրատարակուին առանձին:

ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆԸ կը սաստկանայ Գերմանիոյ մէջ, համաձայն Զուրիխցերիա հասած լուրերու: Կ'ըսուի թէ բուռն բողոքներ կատարուած են պատերազմին դէմ: Հացի, կարագի, շաքարի եւ միսի չափը անբաւական կուգայ ժողովուրդին եւ կացութիւնը երթալով կը ծանրանայ: Անթելը բացարձակապէս արդիլուած է:

ՈՐ ԵՒ Է ԼՈՑՄ պէտք չէ երեւայ տուներու բակերէն, սանդուղներուն վրայ կամ վերելակներու մէջտեղ, ահազանգի պահուն: Թերացողները պիտի պատժուին:— Այս առթիւ կը յանձնարարուի նաեւ մաքրել պատսպարանները եւ նկուղները, ահազանգէն վերջը: Պէտք չէ թուղթի կտորներ եւ ուրիշ բաներ նետել, ոչ ալ ծխել:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆԵՐԸ կիրակի օրերն ալ բաց պիտի մնան, մինչեւ կէս օր:

Անգլիոյ պաշտօնաթերթը, «Ուլտրա», խմբագրականով մը դիտել կուտայ թէ «Ա. Միութիւնը գանձ մըն է, բայց Գերմանիան չի կրնար գնել զայն»: Ուրիշ յօդուածագիր մը Գերմանիոյ ներկայ մեկուսացումը կը բաղդատէ Նափոլէոն Գ.ի կղզիացման հետ, զայն հետեւանք համարելով դերմանեւրոպորդայնի դաշինքին: «Այսօր խնդիրը Լեհաստանով չի սահմանափակուիր, այլ եւրոպական հարց մըն է»:

ՊԵԼՃԻԱ պահեստիներու կարգ մը նոր դասեր ալ դրօշի տակ առաւ:

ԱՆԳԼՈՒՀԻՆԵՐԸ խումբ խումբ կը զինուորագրուին նաւատորմին մէջ: Ամէն օր 3 — 400 դիմումներ կը կատարուին: Արդէն իսկ պաշտօնի անցած են 1040 կիներ, որոնց մէջ սպաներ ալ կան:

100,000 ԿԻՆԵՐ եւ աղջիկներ զօրակոչի ենթարկուած են Գերմանիոյ մէջ, 17 — 25 տարեկան, զանազան ծառայութիւններ կատարելու համար:

50,000ի պիտի հասնի Ֆրանսայի մէջ կազմուած չեխական բանակը, առանց հաշուելու անոնք որ պիտի գան Անգլիայէն եւ Ամերիկայէն: Այս ուժը պիտի կռուի Ֆրանսական բանակին մէջ, հրամանատարութեամբ 600 չափ սպաներու: Կարգ մը թերթեր կ'առաջարկեն որ աւստրիական զօրագունդ մըն ալ կազմուի:

ՊԵՐԼԻՆԷՆ ամերիկեան թերթերու հասած լուրերու համաձայն, դիւանագիտական սերտ հաղորդակցութիւններ կը պահուին Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, վերջին օրերու ընթացքին: Շարունակ խորհրդակցութիւններ տեղի կ'ունենան իտալական դեսպանին հետ, Գերմանիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ: Կ'ըսուի թէ իտալական դեսպանը կամ իր խորհրդականը բանակատեղի պիտի երթան, տեսակցելու համար Հիթլէրի հետ: Մուսոլինի միշտ կապի եւ պատրաստ մնալով, պատուիրած է «աշխատիլ լուռ ու մունջ»:

ՔԱՆԱԴԱ եւս պատերազմ հռչակած ըլլալով, գերմանական դեսպանը մեկնեցաւ:

ՕՏԱՐ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ զինուորագրութիւնը սկսած է արդէն: Ամէն մէջոց ձեռք առնուած է, դիմումներուն գոհացում տալու համար:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԻԱՑ	ՆՈՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
14
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
14 Sept.
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4143

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՆԳԼԵՒՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ

ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԳՈՒՄԱՐՈՒԵՑԱԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ԱՄԷՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻԻՆ ՊԻՏԻ ԸՆԾԱՅՈՒԻ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՋՕՐԻՆ ՅԱՒՈՒԶԹԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

ՏԵՂԱՍՏՄԱՓ ԱՆՁՐԵՒՆԵՐԸ Կ'ՕԳՆԵՆ ԼԵՀԵՐՈՒՆ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան :—

Զեկոյց թիւ **17**, Սեպտեմբեր **12**, առաւօտ :—

Գիշերը հանդարտ անցաւ ամբողջ ճակատին վրայ :

Զեկոյց թիւ 18, Սեպտեմբեր 12, ժամ **20.30**.—

Ցառաջդիմութիւնները կը շարունակուին երկուան ճակատին վրայ : Թշնամին ուժգնօրէն կը հակազդէ, մասնաւորապէս հրետանիով :

Իսկ վարչապետութիւնը մամուլին հաղորդեց հետեւեալ զեկոյցը.

— « *Այսօր զերազոյն խորհուրդի ժողով մը տեղի ունեցաւ Ֆրանսական հողին վրայ : Ներկայ էին, Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ, պ. Չեմպըլէյն, վարչապետ, Լորտ Զէթֆիլտ, նախարար ազգ. պաշտպանութեան դասատորման : Ֆրանսայի կողմէ՝ պ. Տալատիէ, վարչապետ եւ նախարար ազգ. պաշտպանութեան, զօր. Կամլէն, սպարապետ, նախագահ ազգ. պաշտպանութեան ընդհ. սպայակոյտին : Այս ժողովը կատարելապէս հաստատեց Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ անվկանդ վճիռը,— բոլոր ուժերը եւ նիւթական աղբիւրները նուիրել, ճակատելու համար այն ընդհարումին որ պարտադրուեցաւ իրենց : Անոնք վճռած են իրենց բոլոր աջակցութիւնն ընծայել Լեհաստանի, որ այնքան արիաբար կը դիմադրէ իր երկիրին դէմ կատարուած վայրագ արշաւանքին* » :

« *Նիւ Եորք Հէրըլտ*»ի զինուորական աշխատակիցը խօսելով այս զեկոյցներուն վրայ, կ'ըսէ թէ երեքշաբթին պայծառ օր մը եղաւ զինակից ուժերուն համար, թէ արեւելեան եւ թէ արեւմտեան ճակատներուն վրայ : Արեւելեան ճակատին վրայ, տեղատարափ անձրեւներ տեղացին, որոնց համար Լեհերը կ'ապրէին երկար առնէ ի վեր : Անոնք կը հաւատան թէ Գերմանիոյ մեքենայարժ եւ զրահապատ զօրամասերը պիտի խրին տղմուտներու մէջ, եւ այն տեղ լեհական հուժկուսր հեծելազունդերը ասպարէզ պիտի նետուին, թշնամի բանակին կողերէն եւ կռնակէն : «Կրնայ ըլլալ որ աւելի պայծառ օրեր ծագին յառաջիկայ մէկ երկու շաբաթներու ընթացքին, որովհետեւ Լեհաստանի անձրեւաբեր եղանակը սովորաբար կը սկսի սեպտեմբերի վերջերը : Բայց անգամ մը որ եղանակը սկսաւ, երկու ամիս կը տեւէ, եւ մեքենայարժ զօրամասերը չեն կրնար գործել : Ամէն պարագայի մէջ, լեհ զինուորները տակաւին կառչած էին Վարշաւայի, անցեալ գիշեր, կատաղի ճակատամարտ մը մղելով քաղաքին շրջականերուն մէջ, իսկ սպարապետութիւնը կը վերակապէ մէր բանակին գլխաւոր մասը, Պուկ եւ Վիսթուլա գետերուն եռակը :

Արեւմտեան ճակատին վրայ, Ֆրանսական զօրքը կ'աւելցնէ իր ճնշումը գերմանական ուժին դէմ, Զիկֆրիտի գծին առջեւ : Սարպրուքէն, որուն գերման քաղաքային բնակչութիւնը պարպուած էր արդէն, գերմանական զօրքը կը պաշտպանէ միայն փոքր ամրութիւններ, քաղաքին հարաւային կողմը : Ֆրանսական դիրքը նպաստաւոր կը համարուի : Արդէն իսկ Ֆրանսացիներուն ձեռքը անցած են չորք մը գերմանական դիւղեր եւ ռազմավարական կէտեր : Մոզելի եւ Հաենոսի միջեւ փռուած 120 մղոն երկայնութեամբ ճակատին արեւմտեան կողմը, Սար գետին ափերուն վրայ գերմանական բոլոր քաղաքները թնդանօթի կրակին տակ են : Մեւնոյն տեղ կը կազմակերպուին եւ ճակատ փոխադրուելու կը պատրաստուին այն անգլիական զօրամասերը որ Ֆրանսա եկան անցեալ շաբթուան ընթացքին » :

*** Լոնտոնի թերթերը հաղորդելով անգլիական զօրքին ժամանումը Ֆրանսայի մէջ, կը փառաբանեն երկու երկիրներուն սերտ գործակցութիւնը : « Թայմզ » այս առթիւ կ'ըսէ թէ Ֆրանսա դրկուած զօրքին թիւը աւելի մեծ է քան 1914ին : Բոլոր թերթերը մանրամասնօրէն կը նկարագրեն Ֆրանսայի մէջ եղած սիրալիր ընդունելութիւնը : « Թայմզ »ի թղթակիցը կը գրէ :— «Ֆրանսա այժմ պիտի որ բրիտանական զինուորները իր հողին վրայ են : Այն երբեք չկասկածեցաւ թէ այդ զօրքը պիտի գար, բայց անոր ներկայութիւնը այնպիսի տպաւորութիւն մը գործեց որ աւելի դիւրին է զգալ քան նկարագրել» : Ուրիշ թերթ մը յիշելով Գերմանացիներու հեգնութիւնը՝ բրիտանական «զանցառելի փոքր բանակի» մասին, կ'ագդարարէ :— « Սարի եւ Մոզելի միջեւ Ֆրանսացիներուն հետ գործող բրիտանական համեմատաբար փոքրաթիւ զօրքը պարզապէս յառաջապահն է ազգի մը որ վճռած է իր հաշիւները կարգադրել այն գազանին հետ, կիսախելագար եւ բացարձակապէս անվստահելի մարդուն հետ գործենակոտ, կիսախելագար եւ բացարձակապէս անվստահելի մարդուն հետ որ կը կոչուի Հիթլէր, ինչպէս եւ նացիականութիւն կոչուած աւազակախումբը

20—48 տարիան օսարաիմարիմ վիմուրպարիմ

Ինչպես տեղեկանում ենք հրդեհային ծառայության 10-րդ հրամանատարությունից – օրդեհ մը 20—48 տարեկան օտարականների կողմից։

Այս առթիվ ըսված է որ 1939 մարթի 12-ի օրդերնի գ. յոլոտաճի գիտելիքներ վկայեցին, որ 20—48 տարեկան օտարականները չունեին իրենց վրայ հրդեհային վկայականներ։ Այս հրամանատարությունն տակաւին չէ որոշած թէ ի՛նչ տուգանք պիտի տրուի անոնց, որոնք 20 յունուար 1939-ին ստացած են հրդեհային վկայականներ։ Նիկոլ օրդեհի (4 Պետրոսեան 1939) մը ակնթարթին հրշեջ (television) սարքերով։

ԳՈՐ. 1— Այն օտարականները որոնք ունին հրդեհային վկայականներ կրնան ներկայացնել (presentations) վկայականները իշխանութեանց հետ։ Ասոնք պիտի ներկայացնեն վկայականները ամէն տարի մէկ անգամ։ Հրշեջ յանձնաժողովը կրնայ ստուգել վկայականները ամէն պահ։

ԳՈՐ. 2— Այն օտարականները որոնք ունին հրդեհային վկայականներ պիտի ներկայացնեն զանոնք ամէն տարի մէկ անգամ։ Հրշեջ յանձնաժողովը կրնայ ստուգել վկայականները ամէն պահ։

ԳՈՐ. 3— Հրշեջ յանձնաժողովը կրնայ ստուգել ամէն տեսակ հրդեհային սարքեր, որոնք կրնան ունենալ օտարականները։ Ասոնք պիտի ներկայացնեն ամէն տարի մէկ անգամ։

ԳՈՐ. 4— Ամէն օտարական որ կ՚ուզէ ունենալ հրդեհային սարքեր պիտի դիմէ հրշեջ յանձնաժողովին։

ԳՈՐ. 5— Յանձնաժողովը պիտի որոշէ թէ կրնայ արդեօք իր վկայականները նորոգել, թէ ոչ։ Նախ քան որոշում մը տալը հրշեջ յանձնաժողովը պիտի քննէ ամէն տեսակ հանգամանքներ։

ԳՈՐ. 6— Հրշեջ յանձնաժողովը կրնայ՝

ա) Ներկայ վկայականները չեղեալ յայտարարել։

բ) Ներկայ վկայականները փոխարինել նորերով։

գ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր մերժել։

դ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

ե) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

զ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

է) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ը) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

թ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ժ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

ի) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

լ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

խ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ծ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

կ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

հ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

ձ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ղ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

ճ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

մ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

յ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ն) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

շ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ո) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

չ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

պ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

ջ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ռ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

ս) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

վ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

տ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ր) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

ց) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ւ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

փ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ք) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

օ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր պահանջել։

ֆ) Ցանկացած օրդեհային սարքեր ընդունել։

Le Gérant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (ACOPIAN)

17, Rue Damesme .. Paris (13)

"Ցարոց"ի վաչկուտի մը

Վերջերս մեր տղոց մէկ հետաքրքրական խմբակ, որոնք ամէնքն ալ ուսանող են, ուզեցին ամառնային արձակուրդի օրերը անցնել Ֆոնթենպլոյի անտառին մէջ։ Ուրախ ու զուարթ, իրենց հետ վրանները, անկողինները, ուտելիքները եւ ամէն պէտք եղած իրերը առած, ճամբայ ելան։ Ֆոնթենպլոյ հասնելով, ընտրեցին անտառին մէջ գեղեցիկ տեղ մը, ուր վրանները զետեղեցին։ Ամէն ինչ կարգի դնելէ ետք, ուզեցին ճաշ պատրաստել։ Ճաշը պատրաստելու համար, հարկ էր որ ջուր ունենային։ Ջուրը ամենամօտ աղբիւրէն պիտի բերէին։ Ուստի, ջուրի համար, ամանները առին եւ գացին աղբիւրին մօտ։ Ջուրը առնելէ ետք, ուզեցին ետ դառնալ, բայց ճամբան կորսնցուցին։ Ինչքան որ ետ դառնալ կ՚ուզէին, չէին կրնար գտնել իրենց վրանները։ Ամբողջ օրը անտառին մէջ թափառեցան։ Ի վերջոյ, երեկոյեան ժամ 7-ի մօտ, ոստիկանական պահակատուն մը գտան։ Ոստիկանները, տեսնելով որ անծանօթ երիտասարդներ են, կասկածեցան թէ գողեր են։ Ուստի, ձերբակալեցին զանոնք եւ տարին բանտ։ Ոստիկանները, երբ իրենց հարցաքննութեան ենթարկեցին զանոնք, ըսին որ "Ցարոց"ի վաչկուտի մը պատկանին։ Ոստիկանները, որոնք ֆրանսերէն չգիտէին, չհասկցան թէ ինչ կ՚ըսէին։ Ուստի, հեռագրեցին Փարիզ, հարցնելով թէ ինչ ընեն։ Փարիզէն պատասխանեցին որ զանոնք ազատ արձակեն։ Ոստիկանները, ազատ արձակելէ ետք, ըսին որ "Ցարոց"ի վաչկուտի մը պատկանելու համար, պէտք է որ ունենան ոչ միայն վրաններ, այլ նաեւ ուղտեր, ձիեր, ոչխարներ եւ այլն։ Ուստի, ոստիկանները ուղտ, ձի եւ ոչխար չգտնելով, չկրցան հաւատալ թէ "Ցարոց"ի վաչկուտի մը պատկանին։ Ուստի, ազատ արձակեցին զանոնք։ Ոստիկանները, երբ իրենց հարցաքննութեան ենթարկեցին զանոնք, ըսին որ "Ցարոց"ի վաչկուտի մը պատկանին։ Ոստիկանները, որոնք ֆրանսերէն չգիտէին, չհասկցան թէ ինչ կ՚ըսէին։ Ուստի, հեռագրեցին Փարիզ, հարցնելով թէ ինչ ընեն։ Փարիզէն պատասխանեցին որ զանոնք ազատ արձակեն։ Ոստիկանները, ազատ արձակելէ ետք, ըսին որ "Ցարոց"ի վաչկուտի մը պատկանելու համար, պէտք է որ ունենան ոչ միայն վրաններ, այլ նաեւ ուղտեր, ձիեր, ոչխարներ եւ այլն։ Ուստի, ոստիկանները ուղտ, ձի եւ ոչխար չգտնելով, չկրցան հաւատալ թէ "Ցարոց"ի վաչկուտի մը պատկանին։ Ուստի, ազատ արձակեցին զանոնք։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԻՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներէ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
15
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
15 Sept.
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4144

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Պ. ՏԱԼԱՏԻԷ ՎԵՐԱԿԱԶՄԵՑ ԴԱՀԼԻՃԸ

ԻՐ ՁԵՌՔԸ ԱՌՆԵԼՈՎ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ՊԼՏՒՔ Է ՎԵՐՋ ՏԱԼ», Կ'ԱԶԴԱՐԱՐԻ Պ. ՉԷՅՄՊԵՐԼԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

ԼԵՀԵՐԸ ԵՏ ՍՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՔԱՂԱՔ ՄԸ, ԼՈՒԾ

Կռիւներ կը շարունակուին Վարշաւայի արեւմտեան կողմը

Պ. Տալատիէ, վարչապետ եւ նախարար ազգ. պաշտպանութեան, լրացնելով իր խորհրդակցութիւնները, վերակազմից դահլիճը, համաձայն պահպանողական վիճակի պահանջներուն:

Նոր դահլիճին մէջ վարչապետը իրեն վերապահած է արտաքին նախարարութիւնը, Պ. Ժոռժ Պոնկէ յանձնելով զատականը: Ստեղծուած են երկու նոր նախարարութիւններ,— 1. Պաշարումի նախարարութիւն, որուն գլուխը կը գտնուի Ժոռժ Փէրնօ, 60 տարեկան ծերակուտական մը.— 2. Ռազմանիւթ - ինքնաշինութեան նախարարութիւն, որ յանձնուած է Ռաուլ Տոթրիի, երկաթուղիներու շինութեան նախկին նախագահը, որ մեծ վարկ չհեցաւ իրրեւ կազմակերպիչ եւ որուն գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ փութացնել ռազմանիւթերու արտադրութիւնը:

Նոր դահլիճին կրթական նախարարն է Պ. Իվոն Տէլպոս, որ արտաքին նախարար էր ժողովրդական ճակատի դահլիճին մէջ (1936), Պ. Ժան Զէ գինուոր դարձած ըլլալով: Առեւտրական նաւատորմիղին նախարարն է ծերակուտական Պիֆոնս Ռիօ, միւսը՝ Լուի Շափոնէլէն հիւանդ ըլլալով:

Իր բազմակողմանի նախարարութեանց հոգերը թեթեւցնելու համար, վարչապետը կազմած է երկու խորհրդականի պաշտօններ, մէկը՝ ազգ. պաշտպանութեան եւ միւսը արտաքին նախարարութեան մէջ: Առաջին պաշտօնը պիտի վարէ Պ. Իփոլիթ Տիւքօ, արմատական, իսկ երկրորդը՝ Շանթիէ տը Թիպ, որ հանգստեան թոշակներու նախարար էր նախորդ դահլիճին մէջ: Այս վերջին պաշտօնը յանձնուած է Պ. Ռընէ Պէսի: Ազգ. տնտեսութեան նախարարութիւնը ջնջուած ըլլալով, ելմտական նախարար Պ. Փօլ Ռէյնօ պիտի վարէ նաեւ այդ պաշտօնը: Միւս նախարարները կը պահեն իրենց պաշտօնները:

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ նոր դահլիճը չի ներկայացներ բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնները, իրրեւ ազգ. միութեան կառավարութիւն:

*** Ընկերվարական կուսակցութեան վարչական ժողովը բանաձեւ մը ընտրեց որ չնորհակալութիւն յայտնելով հանդերձ վարչապետին կոմիտէ նման հրաւէրին կը յայտարարէ թէ «չի կրնար նպաստաւոր պատասխան տալ ժամանակութեան հրաւէրին»: Բայց եւ այնպէս, կը խոստանայ վարչապետին ընծայել կուսակցութեան կառավարել եւ անվերապահ գործակցութիւնը, այն բոլոր մէջոցներով որ կը պահանջէ ազգին փրկութիւնը»:

Զինուորական գործողութեանց ընթացքը

Երէկ հրատարակուեցան հետեւեալ զեկոյցները.—

Զեկոյց թիւ **19**, Սեպտեմբեր **13**, առաւօտ.—

Թշնամին հրետանին չարունակեց իր ընդդիմադործութիւնը պիչերուան ընթացքին: Երէկ ցերեկ մեծ գործունէութիւն ցոյց տուին օդանաւային ուժերը, երկու կողմէն ալ:

Զեկոյց թիւ **20**, Սեպտեմբեր **13**, ժամը **21.15**.—

Մեր զօրքը բարելաւեց նախընթաց օրերու ընթացքին գրաւած դիրքերը, ընդհանրապէս: Մեր նաւային ուժերը զօրեղապէս կ'ընդդիմադործեն թշնամի սուզանաւերուն դէմ: Նաւագում օդանաւային գործունէութեան, իրրեւ հետեւանք օդին անյարմարութեան:

Անգլիական զեկոյցը կը ծանուցանէ թէ 9465 թօն տարողութեամբ չոգենաւ մը ընկղմած է: Նաւաստիները ազատուած են ամերիկեան չոգենաւ մը կողմէ: Զօրս անգլիական նաւեր յարձակում կրած են սուզանաւերու կողմէ, բայց յաղթած են խուսափիլ:

*** «Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի դինուորական աշխատակիցը վերլուծելով պին - ուորական կացութիւնը, կը գրէ թէ ֆրանսական զօրքը չորեքշաբթի առաւ արշլոյսին յարձակեցաւ Սիէրք գիւղին հիւսիսային արեւելեան կողմէն եւ ֆրանսական հողէն վանեց գերմանական նոր զօրագունդերը որոնք յաւուր խաղացած էին հակայարձակումով մը: Կէս օրէն վերջը, ֆրանսական զօրքը ամրացուց իր դիրքը ճակատի այս մասին վրայ, յաւուր խաղաց դէպի Սարպրուքէնի արեւելեան կողմի կեդրոնը, եւ գիշերը իր դիրքը նորէն կը գտնուէր սովորական գերմանական հողի վրայ: Շատ քիչ կռիւներ մղուեցան այդ օրը: Ձնծաղեւը կը տեղար եւ դէպի Սիէրքի հիւսիս-արեւելքը յաւուր խաղալէ վերջ, ֆրանսացիները խրամներ փորեցին եւ ուրիշ մէջոցներ ձեռք առին, պաշտպանելու համար տասը օրէ ի վեր չհոսած դիրքերը:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, անգլիական զօրքը տակաւին չի գտնուիր կրակի գծին վրայ: Անգլիացի զինուորները ֆրանսա հասած են իրապէս եւ ամէն օր նոր զօրամասեր կը հասնին, ցամաք ելլելով անձանօթ նաւահանգիստ մը:

Միեւնոյն առեն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի նաւային ուժերը սերտօրէն զործակցելով, կը հետապնդեն գերմանական սուզանաւերը Ատլանտեանի մէջ: Իրազեկներ 20էն աւելի կը հաշուեն այդ սուզանաւերը:

ԱԶԱՏ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ պիտի ոմբակոծուին Լեհաստանի մէջ, համաձայն գերմանական սպայակոյտին որոշման, ինչպէս կը հաղորդէ լեհական աղբիւրէ հաղորդուած հեռագիր մը:

Բուռն կռիւներ Լեհական ճակատին վրայ

»»» · «««

Երէկ նախ իրրեւ զրոյց, յետոյ իրրեւ պաշտօնական դեկոյց հաղորդուեցաւ թէ Լեհերը յաջողած են ետ առնել իրենց ճարտարագործական մեծ կեդրոնը, Լոձ, որ կը գտնուի Վարշաւայի հարաւային արեւմտեան կողմը, 75 մղոն հեռու: Նոյն աղբիւրին համաձայն, կարգ մը ջոկատներ որոնք պաշարման վտանգին տակ կին Փոզնանի եւ Բոմործայի միջեւ, յաջողած են ճամբայ բանալ դէպի դլխաւոր բանակները եւ թէ գերմանական յառաջխաղացութիւնը անելի յանգած է բոլոր ճակատներուն վրայ:

Ռուսաստան, Պալքանները, Միջերկրական

Գնդ. Ֆապրի չարունակելով իր զինուորական տեսութիւնները «Մաթէն»ի մէջ, կը գրէ թէ մինչ Գերմանացիները կը սասակացնեն իրենց ճնշումը Նարէվ եւ Պուկ գետերուն վրայ, բուռն կռիւներ տեղի կ'ունենան Վիսթուլայի ձախ ափին վրայ, Վարշաւայի արեւմտեան կողմը:

— «Գերմանական ամէնէն վտանգաւոր ճնշումը կը չարունակուի դէպի Լվով (Լէմպէրկ) եւ Տնիէսթէր: Վճռական յառաջխաղացութիւն մը այս ուղղութեամբ գերմանական ճակատը պիտի մօտեցնէ հունգարական եւ ռումանական սահմանագլուխներուն: Այդ պարագային կենսական խաղ մը պիտի բացուի դիւանագիտական ճակատին վրայ: Ամէն ինչ կարծել կուտայ թէ Ռուսաստան կը պատրաստուի ի հարկին գրաւելու կարկանդակէն իրեն ինկած բաժինը: Հիթլէրի գինուորներուն ժամանումը Ռումանիոյ սահմաններուն վրայ՝ ամենածանր հարցական մը պիտի դառնայ Պալքաններու, Եուկոսլավիոյ եւ Իտալիոյ համար: Եւ պատասխանները պիտի հասնին ուշ կամ ուշ: Այն ատեն է որ անշուշտ պիտի չափուի մեր վայելած առաւելութիւնը՝ Միջերկրականի ազատութեան համար: Ֆրանքեւանգլիական ցամաքային բանակը մեծ տարածութիւն չունի տակաւին,— թոշնուն Թուիչքով հասնիլ 150 քիլոմեթր՝ Հռենոսէն Մոզել: Բայց այս ցամաքային ճակատին վրայ կ'աւելնայ ծովային լայնատարած ճակատ մը, որ Միջերկրականի մէջ հզօրապէս կոթնած ըլլալով Հիւսիսային Ափրիկէի, Եգիպտոսի եւ Թուրքիոյ ամրոցներուն վրայ, սերտ հաղորդակցութեան մէջ է ծովեզերեայ երկիրներուն հետ»:

Անգլիոյ վարչ պետին վճռական խօսքերը

— —

Պ. Չէյմպրլէն երեսփ. ժողովին մէջ պարզելով օրուան կացութիւնը, նախ յիշեց անգլեւֆրանսական զինուորական դերադոյն խորհուրդին դումարումը, որ տեղի ունեցաւ երեքշաբթի օր, Ֆրանսական հողին վրայ: «Այս ժողովին նպատակն էր կարծիքներ փոխանակել ուղղակի եւ անձնապէս, թշնամութեանց սկզբնաւորութենէն անմիջապէս վերջը: Ժողովին մէջ ներկայ կացութիւնը քննուեցաւ իր բոլոր երեսներով եւ ուսումնասիրուեցան յառաջիկային ձեռք առնուելիք միջոցները: Ուրիշ ժողովներ ալ պիտի դումարուին երբ անհրաժեշտ համարուի: Այս առթիւ ուրախութեամբ կը յայտարարեմ թէ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ երկու երկիրներուն միջեւ: Ֆրանսայի ժողովուրդը եւ Մեծն Բրիտանիոյ ժողովուրդը հաւասարապէս վճռած են ոչ միայն յարդել իրենց բոլոր պարտաւորութիւնները Լեհաստանի հանդէպ, այլեւ միանգամընդմիշտ վերջ տալ կեանքի անհանդուրժելի ձգտումին՝ նացիական նախայարձակման մշտնջենական սպառնալիքին տակ: Մեր զինակիցները, Ֆրանսացիները, ինչպէս մենք, խաղաղասէր ժողովուրդ մըն ենք: Բայց անոնք ալ մեզի պէս համոզուած են թէ խաղաղութիւն չի կրնար ըլլալ, ցորչափ վերջնապէս անհետացած չէ հիթլէրականութեան սպառնալիքը: (Այս տեղ վարչապետը ազդարարեց ֆրանսերէն,— Il faut en finir,— պէտք է վերջ տալ): Ես գերագոյն խորհուրդի ժողովին մեկնեցայ կազդուրուած եւ քաջալերուած երկու կառավարութեանց միջեւ տիրող կատարեալ համաձայնութենէն, քաղաքական թէ ռազմագիտական խնդիրներու մասին»:

Վարչապետը յետոյ նոյն գոհունակութեամբ յիշեց բրիտանական գաղթապետութեանց բացարձակ միութիւնը եւ վճռականութիւնը: Ապա ներկայացնելով զինուորական կացութիւնը, ըսաւ թէ առ այժմ գործողութեանց գլխաւոր կեդրոնը կը գտնուի արեւելքի մէջ: «Կը թուի թէ Գերմանացիները կը ջանան վճռական արդիւնք մը ձեռք բերել արագօրէն, այդ ճակատին վրայ, դէպի արեւմուտք գտնալէ առաջ: Եթէ իրենց յոյսերը չիրականացան մինչեւ հիմա, այդ հետեւանք է Լեհերու աննկուն կամքին: Լեհերը կը մերժեն ահաբեկման ենթարկուիլ իրենց դէմ հանուած սպառազինութեանց ծանրութենէն, ինչպէս եւ գերմանական օդաւարմիղին ջախջախիչ գերազանցութենէն: Արեւմուտքի մէջ, Ֆրանսացիները մեթոտիկ յառաջխաղացութիւն մը կատարած են, իրրեւ առաջին չրջան: Ըսուեցաւ թէ բրիտանական արշաւագունդը արդէն մասնակցած է Ֆրանսայի մէջ կատարուած գործողութեանց: Այդ լուրերը բոլորովին ճիշդ չեն: Բայց ճիշդ է որ անգլիական զինուորներ կը գտնուին Ֆրանսայի մէջ»:

Պ. Չէյմպրլէն տեղեկութիւններ հաղորդեց նաեւ օդանաւային եւ ծովային գործողութեանց մասին: Այս առթիւ ըսաւ թէ 1,105,000 թոն տարողութեամբ գերմանական նաւեր չկատման գատապարտուած են զանազան նաւահանգիստներու մէջ, հետապնդուելով կամ չէզոք նաւահանգիստներ ապատանելով:

Զանազան լուրեր որուան տագնապին մասին

— —

ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ դիւրացնելու համար հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ երէկ: Իրաւասու պաշտօնեաներուն կը յանձնարարուի կարճ կապել ձեւակերպութիւնները: Անհրաժեշտ չէ որ ամուսնացողները ներկայանան: Զինուորներուն համար հրամանատարները պիտի կրնան «հաւանութեան թուղթեր տալ»:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ նպաստի օրէնքին մէջ ալ փոփոխութիւններ կատարուեցան: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՄԵԹՐՕՆ, որ կը բանէր գիշեր ցերեկ, երէկուընէ սկսեալ դադրեցուց գիշերային սպասարկութիւնը: Սեպտեմբեր 14էն սկսեալ պիտի չբանի ժամը 23.30էն 5.30:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ խորհրդարանը նիստի հրաւիրուած է Սեպտ. 21ին, քննելու համար չէզոքութեան օրէնքը:

ՌՈՒՄԱՆԻԱ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առաւ, իրրեւ հետեւանք պերմանական բանակին յառաջխաղացութեան դէպի Հարաւ: Պուքրէշի մէջ սկսան պարպել մանուկները:

ՊԵՐԼԻՆԻ փողոցները պիտի լուսաւորուին այսուհետեւ, որպէսզի ներքին թշնամիները չկարենան դատապրական գործեր կատարել:

ԼԵՀ ԳԵՐԻՆԵՐԸ ԿԸ ԶԱՐԴՈՒԻՒՆ, համաձայն հոլանտական թերթի մը տեղեկութեանց, որ զանոնք քաղած է գերման սպայէ մը: Սպան ըսեր է թէ «մեզի համար անկարելի է գերիներ պահել, որովհետեւ կը վախնանք որ գինուորներ սպրդին մեր կռնակը: Գրեթէ գերի չենք բռնած: Բոլորը ջարդած ենք: Լեհերը չատ քաջ ռազմիկներ են: Լեհաստանի նուաճումը դիւրին գործ չէ»: Թղթակիցը 30,000էն աւելի կը հաշուէ ջարդուած գերիներուն թիւը:

ՄԱՐՄԱՋԱՒՈՑ ԿԻՕՐԻՆԿ գլխաւոր բանակատեղին երթալով երկու ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլէրի հետ:

ՉԱՐԱՇԱՒՈՒԹԵԱՆ դէմ պայքարը կը չարունակուի մեծ խստութեամբ: Վերջին օրերս գատապարտուեցան 30 հոգի եւս, Փարիզի մէջ:

405 ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ ռազմափորձ պիտի կատարեն Մ. Նահանգներուն մէջ, 42.000 սպաներով եւ զինուորներով, ինչպէս եւ 130 մարտանաւերով, Սեպտեմբեր 23ին:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ վրայ դրաքննութիւն հաստատուած ըլլալով, նոր հրամանագիր մը խստօրէն կ'արգիլէ չվաւերացուած թերթերու, դիրքերու, ձայնասփիւռ զեկուցումներու եւ չարժանկարներու բաշխումը եւ վաճառումը:

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ ուտելիքներու համար պարենաչափ պիտի սահմանուի մօտերս: Արձանագրուած ամէն այր, կին եւ մանուկ անձնագիր մը պիտի ստանայ, որուն համաձայն ոսմսեր պիտի բաժնուին, երբ պարենաչափ հաստատուի (վէսիքա):

ՈՒՏԵԼԻՔԻ չափը աւելի պակսեցուցած են Գերմանիոյ մէջ: Մին պիտի ստանայ չաբաթը 500 կրամ, իւրաքանչիւր անձի համար:

ԿԱՆՈՒԽ ՊԱՐԿԵՑԻՔ.— Մանաւորապէս կը յանձնարարուի կանուխ պառկիլ իրիկունները, որպէսզի եթէ ահազանգը մէկ - երկու ժամ աւելի, չնեղուիք: Արդէն փողոցները մութ են, ղբօսանքները սահմանափակուած, հետեւաբար պէտք չունիք թափառելու դիշերը ուշ ատեն:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. Ազգերու Դաշնակցութեան հազորդելով պատերազմի յայտարարութիւնը, յայտնեցին թէ այլեւս ազատ են Ազգաժողովի ուխտին 36րդ յօդուածին տրամադրութենէն:

ՇԷՔ - ՓՈՍԹԱԼԻ կեդրոնը Լիմոժ փոխադրուած ըլլալով, վճարումները ընդհատուած էին Փարիզի մէջ: Այսօրուընէ սկսեալ (15 Սեպտեմբեր) վճարումները կը վերսկսին Rue des Favorites:

ԲՈԼՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ եւ սրճակոկնները փակուած են Գերմանիոյ մէջ, «հաւատացեալները պաշտպանելու համար օդանաւային յարձակումներու դէմ»:

ՓԱՐԻԶԻ եկեղեցիին բոլոր պաշտօնեաները արձակուած են, նիւթական անճկութեան պատճառով:

«ԱԶԳԱՅԻՆ ՋՈՋԵՐԷՆ» չատեր հեռացած են Փարիզէն, գլխաւորապէս ըլլալով Բարեգործականի գլխաւոր պաշտօնեաները, Պ. Լեւոն Բալալեան եւն.. Բարեգործականի կեդրոնը փոխադրուած է Փարիզէն 100 քիլոմեթր հեռու վայր մը, դղեակի մը մէջ:

ՀԱՑ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ օդնութեան համար առժամեայ մարմին մը կազմուեցաւ Փարիզի մէջ, եօթը անդամներէ,—Տիրան վրդ. Ներսոյեան, Պ.Պ. Արշակ Զօպանեան, Պօղոս Խմէրեան, Սահակ Տէր Թոմասեան, Արամ Անտոնեան, Արամ Շիմպիւշեան եւն.:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"Յառաջ"ի բերթողներուն, բաժանորդներուն եւ գործակալներուն

Պատերազմը, աշխատաւորներու զինուորագրութիւնը, հաղորդակցութեանց սահմանափակումը, թղթատարական սպասարկութեան կրճատումը եւ ուրիշ դժուարութիւններ կը հարկադրեն մեզ թերթը հրատարակել առ այժմ երկու էջ, հաղորդելու համար օրուան լուրերը: (Ֆրանսերէն թերթերն ալ չորս էջէն աւելի տպելու իրաւունք չունին):

Այս առթիւ յատկապէս կը խնդրենք մեր բոլոր գործակալներէն ծախուած թերթերուն փոխարժէքը փութացնել ՇԱԲԱԹ ՇԱԲԱԹ, ՆՈՑՆԻՍԿ ՇԱԲԱԹ ԵՐԿՈՒ ԱՆԴԱՄ: ԱՊԱՀՒԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՆԿԱՏԻ ԶԵՆ ԱՌՆՈՒԻՐ: Իսկ ամէնէ որ պարտէր ունին, թող մասնաւոր ճամակի չսպասեն, անտանելի հոգեր պատճառելով մեզի:

Նոր օրէնքներ օտարականներու երթեւեկի եւ ապրուստի մասին

(Բ. եւ վերջին մաս)

Անցագիրները վաւերացնելու (վիզա) իրաւունք ունին հետեւեալ ան – ձերը ։—

1.— *Ֆրանսական դեսպանատուներուն մէջ՝ կուսակալը, կառավարիչը, փո– խանորդը կամ անոնց ներկայացուցիչները ։*

2.— *Ֆրանսական հովանաւորութեան կամ հոգատարութեան ենթակայ երկիրներու մէջ՝ ընդհ. պատուիրակը, մարզպանը (բարձր քոմիսէր), ընդհ. կառավարիչը, վերին պատուիրակները կամ անոնց ներկայացուցիչները ։*

3.— *Օտար երկիրներու մէջ Ֆրանսայի դիւանագիտական ներկայացուցիչ– ները, ընդհ. հիւպատոսները, կամ փոխ–հիւպատոսները, հիւպատոսական գործակալները որ կը նշանակուին արտաքին գործերու նախարարութեան կողմէ ։*

1.— *Ոստիկանական վերատեսչութիւնը այն օտարականներուն համար որ Սէնի նահանգը կը բնակին ։*

2.— *Իւրաքանչիւր նահանգի կուսակալը այն օտարականներուն համար որ իրենց նահանգը կը բնակին ։*

3.— *Բացառաբար՝ փոխ – նահանգապետները այն վարչական չրջաններուն մէջ* (arrondissements) *ուր կը գտնուին սահմանային լայն կայարաններ կամ նաւահանգիստներ, ինչպէս եւ այն օտարականներուն համար որ փոխ – նա– հանգապետութեանց չրջանակին մէջ կը բնակին ։*

Օտարականները կրնան Ֆրանսա մտնելու համար վիզա խնդրել նամա – կով ։ Այդ պարագային իրենց պիտի ղրկուին հարցարաններ, երեք օրինակ, որոնք պարտ ու պատշաճ եղանակով պէտք է լեցուին եւ վերադարձուին երեք լուսանկարներով, յարեւնման անցագրին վրայ փակցուած լուսանկարին։ Եթէ վիզան մերժուած չէ, օտարականին լուր պիտի տրուի թէ ե՛րբ կրնայ անձամբ ներկայանալ, վիզան ստանալու համար ։

Ֆրանսայէն մեկնելու վիզա ստանալու համար, օտարականը, ի հարկին ստանալով ճամբորդութեան արտօնագիրը ձեռնհաս իշխանութեան դտնուած վայրը երթալու համար, նոյն իշխանութեան առջեւ պիտի ներկայանայ ան– ձամբ ։ Մխաին առնելով իր անձնագիրը, խնդրարկուն պէտք է ճարէ ամէն տեղեկութիւն եւ յարակից վաւերաթուղթեր իր կատարելիք ճամբորդութեան մասին ։ Եթէ խնդրարկուն հիւանդ ըլլալով չի կրնար անձամբ ներկայանալ, փոխանորդ մը կրնայ ներկայանալ, օրինաւորապէս վաւերացուած բժշկական վկայագրով մը ։

Ֆրանսա մտնելու համար վիզա տուած ատեն, ձեռնհաս իշխանութիւնը անցագրին վրայ կը նշանակէ մուտքի կէտը, տեղեկութիւններ՝ ճամբորդու – թեան տեւողութեան եւ այցելելիք վայրերու մասին, եւ այն թուականը ուր ճամբորդը կը յուսայ անցնիլ Ֆրանսական սահմանագլուխը ։ Սկզբունքով այս թուականը պէտք է ըլլայ առ նուազն երեք օր առաջ եւ վիզայի չնորհումէն վերջը ոչ աւելի քան ութ օր ։ Թուականի այս սահմանափակումները կրնան յարմարցուիլ պայմաններուն, մանաւանդ պարագաներուն մէջ երբ անհրաժեշտ են երկար ճամբորդութիւններ՝ վիզայի վայրին եւ Ֆրանսա մըտ– նելու միջեւ ։

Ֆրանսա մտնելու համար վիզան արտօնող իշխանութիւնը անցագրին տի– րոջ կը յանձնէ մէկ օրինակը այն հարցարանին զոր պիտի լեցնէր ։ Այս օրինա– կը ճամբորդին կողմէ կը ձգուի սահմանագլուխին վրայ, սահմանային կա – յարանի կամ ցամաք ելած նաւահանգիստի մասնաւոր քոմիսէրին ։

Ֆրանսայէն մեկնելու համար, վիզան արտօնող իշխանութիւնը պէտք է անցագրին վրայ նշանակէ այն կէտը ուրկէ ճամբորդը պիտի մեկնի Ֆրանսա– յէն եւ այն թուականը ուր կը յուսայ անցնիլ Ֆրանսական սահմանագլուխը ։ Այս թուականը պէտք է համապատասխանէ վերը նշանակուած սահմանափա– կումներուն (ոչ աւելի կանուխ քան երեք օր եւ ոչ աւելի ուշ քան ութ օր, վի– զայի չնորհումէն վերջը)։ Եթէ սահմանագլուխը դոց ըլլայ, վիզայի վաւերա– կանութեան ժամանակը կ'երկարաձգուի, Ֆրանսայէն մեկնելու կամ Ֆրանսա մտնելու համար, ութ օրէն ոչ աւելի ժամանակամիջոցի մը համար ։

Այն օտարականները որ վիզա ստացած են Ֆրանսա մտնելու համար եւ ստացած՝ լրանալիք վիզային վրայ նշանակուած պայմանաժամը, պէտք է նոր վիզա խնդրեն ։ Այս նոր վիզան կրնայ խնդրուիլ սահմանային կայարանի կամ ցամաք ելլելիք նաւահանգիստի չրջանին մէջ ։ Օտարականը վար կը դրուի սահմանային կայարանը կամ նաւահանգիստը, մինչեւ որ նոր վիզան ստացուի ։

Այն օտարականները որ արտօնուած են Ֆրանսայի մէջ ճամբորդելու ա– ռանց դադարի, պէտք է իրենց անցագրին վրայ վիզա ստանան սահմանային կայարանի կամ նաւահանգիստի մասնաւոր քոմիսէրէն, Ֆրանսայէն մեկնած ատեն ։ Եթէ, կամքէ անկախ պատճառներով (փոռս մաժէօր), ճամբորդու– թիւնը ընդհատուի Ֆրանսական հողին վրայ, ճամբորդը պէտք է տեղեկու – թիւն տայ 24 ժամէն, ոստիկանական կայանին կամ քաղաքապետութեան, այն վարչական չրջանին մէջ ուր կ'ընդհատուի ճամբորդութիւնը ։ Ան չի կրնար հեռանալ այդ վայրէն, դադարի միջոցին ։ Եթէ դադարը ութ օրէն աւելի տեւէ որ եւ է պատճառով, մանաւանդ հիւանդութեան համար, ճամբորդը պէտք է պատերազմական վիճակի յատուկ անձնագիր մը խնդրէ ։

Ֆրանսա մտնող բոլոր օտարականները պէտք է անմիջապէս եւ ամէնէն ուղղակի ճամբով երթան անցագրի վիզային վրայ նշանակուած վայրը ։ Հա– սած ատեն, օտարականը պէտք է 24 ժամէն տեղեկութիւն հաղորդէ ոստիկա– նութեան կամ քաղաքապետութեան ։ Եթէ ճամբորդը ութ օրէն աւելի մնալու միտք չունի, պէտք է Ֆրանսայէն մեկնելու վիզա խնդրէ անցագրին վրայ նշանակուած վայրը հասնելէ անմիջապէս վերջը ։ Եթէ, կամքէ անկախ պատ– ճառներով, ճամբորդը ութ օրէն աւելի պիտի երկարաձգէ իր բնակութիւնը Ֆրանսայի մէջ, պէտք է արտօնութիւն խնդրէ իր իջած գաւառին նահանգա– պետէն, որ կրնայ ութ օր պայմանաժամ տալ ։ Մանաւանդ կամ բանակի չա – տուկ չրջաններու մէջ, նահանգապետը կրնայ պայմանաժամ չնորհել միայն ու – րական իշխանութեանց հետ խորհրդակցելէ վերջը միայն ։ Աւելի երկար պայ– մանաժամներ կրնայ տալ միայն ներքին նախարարը, խորհրդակցելէ վերջ ճամբորդութեանց գինուորական գրասենեակին հետ ։

Մանաւանդ կամ գինուորական չրջաններու մէջ ճամբորդելու համար ան – ցագրի վիզայի բոլոր խնդրագիրները պէտք է սովորական ձեռնհաս իշխանու– թեանց կողմէ փոխանցուին գինուորական իշխանութեանց ։ Այն օտարական– ները որ արտօնուած են մանաւանդ կամ գինուորական չրջաններու մէջ բնակե– լու, կրնան Ֆրանսայէն մեկնելու համար վիզա ստանալ սովորական իշխանու– թիւններէն (նահանգապետներ կամ փոխ – նահանգապետներ) երբ այս իշխա– նութիւնները խորհրդակցած եւ վիզա տալու արտօնութիւն ստացած են գին– ուորական իշխանութիւններէն ։ կարգ մը պարագաներու մէջ գինուորական իշ– խանութիւնները կրնան թոյլ չտալ որ օտարականը մեկնի Ֆրանսայէն, առանց բարանքիայի ենթարկուելու Ֆրանսայի մէջ եւ մանաւանդ կամ գինուորական չրջաններէն դուրս, գինուորական իշխանութեանց կողմէ նշանակուելիք ժա– մանակաշրջանի մը համար ։ Ամէն պարագայի մէջ, Ֆրանսայէն մեկնելու վիզա չի կրնար տրուիլ օտարականի մը որ մանաւանդ կամ գինուորական չրջան մը բնակած է, մինչեւ որ առնուազն ութ օր անցած չըլլայ այդպիսի չրջանէ մը մեկնելէ ի վեր ։

Եթէ օտարականի մը անցագրին վրայ բաւարար տեղ չկայ վիզայի մը հա– մար, վիզան կը նշանակուի կցուած թուղթի մը վրայ՝ որ պէտք է կրէ անցա– գրին թիւը, անոր տիրոջը ստորագրութիւնը, լուսանկարով ։ Այս յաւելուածը արժէք ունի միայն այն ատեն երբ կցուած է անցագրին ։

Վրդովիչ կացութիւն Սանճաքին մէջ

Պէյրութի «Ազդակ»էն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները Սանճաքի կացութեան մասին (31 Օգոստոս)։—

Այլեւս Սանճաքէն ճշդրիտ լուրեր քաղելը կը ներկայացնէ այն բոլոր դժ– ուարութիւնները, ինչ դժուարութիւն որ ունինք ստանալու Թուրքիոյ մասին ամէն լուր ։ Վերջնական կցումէն դեռ քանի մը չաբաթ առաջ ալ դժուար չէր հանդիպիլ Անտիոքէն եկած հայ կամ օտար ճամբորդներու ։ Իսկ հիմա, չա – բաթներ հարկ է սպասել, որպէսզի չինական պարիսպներէն դուրս ինկող մը ըլլայ եւ տեղեկութիւններ տայ երկրի մը մասին՝ որ դեռ տարի մը առաջ մերն էր ու այսօր մերը չէ ....

Ահա թէ ինչու, մանաւանդ ուշադրութեամբ մամուլին կը յանձնենք հե– տեւեալ խիստ յատկանշական լուրերը, որ մեզի տուաւ Սանճաքէն քանի մը օր առաջ միայն Հալէպ հասած վստահելի ճամբորդ մը ։

Նախ եւ առաջ՝ խորհրդաւոր ոճիր մը, որուն զոհն է տարաբախտ հայ աղ– ջիկ մը ։ Ինչ որ դիտցուած է, կամ ինչ որ ժողովուրդին թոյլ տուած են դիտնալ՝ հետեւեալն է ։— Օգոստոս 26ին Սուէտիոյ ճամբուն մէկ եզերքը, գտնուած է դեռատի աղջկան մը դիակը ։ Քննութիւնը ցոյց տուած է, թէ աղջիկը հայ է ու դեռ վրան չունէ կայ ։ Հիւանդանոց փոխադրուելէ ետք, հասկցուած է թէ թուրք շօֆէօր մըն է ոճրագործը, որ իր օթոյին մէջ փորձելէ ետք բռնաբա– րել զոհը, ի վերջոյ դաշունահարած եւ նետած է ճամբան ։ Ուրիշ մանրամաս– նութիւն չկայ ոճրին չուրջ ։ Պարզուած չէ նաեւ, թէ ինչ պարագաներու մէջ հայ աղջիկը,— որուն անունն ու մականունը զանց կ'առնենք — միւնակ կը գտնուէր Թուրքին օթոյին մէջ ...

**** Սանճաքի բոլոր հայ պաշտօնեաները, առանց բացառութեան եւ ա – ռանց ատիճանի խտրութեան՝ զրկուած են իրենց պաշտօններէն ։ Պայ Ֆէ – րուզ, Աղասեան, Շմաւոն, Սուէտիոյ միւտիւրը եւն ։ Իսա Գազանճեան եւ Ֆիրուզ, ուրիշ գործ չունենալով, «օգափոխութեան» համար քաշուած են Վաղըֆ ։*

Իսկ Վաղըֆի մնացող Հայերը, «տեղեկանալէ» ետք թէ Սուրիա եկող Սան– ճաքցի Հայերը թշուառ ու լքուած վիճակ մը ունին եւ մեծապէս կը փափաքին Սանճաք դառնալ ... ։ Բայց կ'ամչնան, տրամադրութիւն յայտնած են, ու նա– մակով մը այդ փափաքը յայտնած պատիւ իրենց հայրենակիցներէն մէկուն՝ թէ իրենք, սիրով յանձն կ'առնեն բարեխօս միջնորդի դերը, թուրք կառավա– րութեան մօտ ...

«Վերադառնալ փափաքող» Սուէտիացիները չեն ուզած օգտուիլ այս բա– ցառիկ պատեհութենէն ...

**** Սանճաքի նոր կառավարիչին Լէֆչէկ ընդունուած օրը, Վաղըֆի եւ չրջանի Հայերը չեն համարձակած մէկտեղ ելլել,*

Վաղըֆի մէջ կան այժմ 42 ԸՆՏԱՆԻՔ Հայեր ։

Միւս հայկական գիւղերը պարապ են ։ Թրքական կառավարութիւնը ալէ– վի պահապաններ դրած է Հայերու պարտէզներուն մէջ ։ Այդ պահապաններն են որ պտուղի բերքը կը տանին Անտիոք ու կը ծախեն կառավարութեան հաշ– ւոյն ...։

**** Ամբողջ Սանճաքի մէջ սարսափելի սղութիւն կը տիրէ ։ Իսկ պատե– րազմի վախը մէկտեղ գալէն ի վեր, ուտեստեղէնի գիները հասած են առա– պելական չափերու ։ 60 սուրիական ոսկի առնող պաշտօնեայ մը, հազիւ չոր հաց մը կրնայ ճարել ։*

**** Բացի Վաղըֆէն, միւս բոլոր հայ գիւղերը ամայի են ։ Երբեմն չէն պիթիասին մէջ, որ այս օրերուն կը խայտար զուարթ ու չէնչող բազմութիւն– ներով, ամայութիւնն է որ լայն փռած է իր թեւերը ։ Վայրենացած կատուներ, չուներ ու չնագայլեր վոհմակներով կը չրջին գիւղին մէջ, ցերեկները զոյգ տեսլով ու գիչերները ոռնալով ...*

Ամբողջ Մեծաւոր Արեւելքը Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի կռնակը

La Tribune des Nationsէն կը քաղենք հետեւեալ շահեկան տեսութիւնը, Փիէռ Տոմինիքի ստորագրութեամբ ։ (7 Սեպտ.)։—

Ըսած ու կրկնած եմ յաճախ,— Միչտ Գերմանիոյ ծաւալումին նշանակէ– տըն է եղած Մերձ. Արեւելքը, որ — դէթ ներկայիս — հին աշխարհի քաքիւ– ղի մեծագոյն աղբիւրն է ։ Այդ էր նշանակէտը 1914ի պատերազմէն առաջ, այդ նպատակով ալ ծրագրած Պաղտատպանի գիծը ։ Այդ է իր նշանակէտը նաեւ այսօր ։

Անչուշտ, 1914ի պատերազմէն առաջ, Գերմանիոյ այդ ծրագիրը, տնտե– սական չէչտուած նկարագիր ունենալով հանդերձ, այնքան յստակ առանցք մը չունէր, որքան ներկայիս, քարիւղի մեծագոյն աղբիւրներուն տիրապետու– թեան տեսակէտով ։ Այն ատեն, քաղաքական էր ծրագիրը առաւելապէս ։ Գերմանիա Մերձ. Արեւելքի մէջ կը տեսնէր, ամէն բանէ առաջ, դաշտ մը զին– ուորական գործողութեանց, աչքը սեւեռած՝ Մերձ. Արեւելքէն անդին՝ Սուէ– զի ջրանցքին ու Հնդկաստանի վրայ ։

Այժմ Գերմանիոյ նպատակն է քաղաքական ու տնտեսական միանգամայն, կամ աւելի ճիշդը այդպէս էին, որովհետեւ խորտակուեցաւ Գերմանիոյ ճիգը վերջին կէտին վրայ ։ Ֆրանսա եւ Անգլիա տարին յաղթանակը,— մեծ յաղթա– նակ,— այն օրը երբ յաջողեցան իրենց ձակատին կապել Թուրքիան ։

Թուրքիոյ մուտքը այս ձակատէն ներս այն իմաստն ունի որ պաշտպան– ուած է Մերձ. Արեւելքը, Դաշնակիցները ոչ միայն ապահոված են Իրանի եւ Իրաքի քարիւղը իրենց համար, այլ եւ արգիլած քարիւղ յանձնել Գերմանիոյ ։ Մի՞ջանկեալ արձանագրենք որ Թուրքիա, Իրաք, Իրան եւ Աֆղանիստան իրա– րու կապուած են դաշինքով մը, այնպէս որ Մերձ. Արեւելքի, հետեւաբար Սուէզի ջրանցքին ու Հնդկաստանի ճամբուն պաշտպանութիւնը եւս ապահո– ւուած է առաւել քան երբեք ։ Աւելցնենք նաեւ որ Իրաք եւ Եգիպտոս արդէն պատերազմ յայտարարած են Գերմանիոյ դէմ ։ Այս կողմէն, ուրեմն, վիճակը ձգուած է այլեւս ։

Գործունէութիւնը, որու մասին կը խօսիմ, հսկայական արժէք կը նե– կայացնէ հինգ տեսակէտով,— տնտեսական , քաղաքական , բարոյական , զինուորական ու ծովային ։

Տնտեսական տեսակէտով ։— Ինչպէս վերը ըսի, ապահոված ենք Իրանի եւ Փելեթոյի, Անէխոի, Նէօյլեի, Պուլոնյըի, Լէվալուա Փէռէի եւ Բլիւելի զաւա– չատ առատ կ'արտադրեն եւ դեռ կարելի է աւելին արտադրել, որովհետեւ, յատաջիկայ ամիսներու ընթացքին, բոլոր այն պետութիւնները, որոնք պատե– րազմի մէջ մտած են, պիտի ստիպուին քառապատիկ աւելի սպառել,— այդ պարագան աղէտ մը պիտի դառնայ Գերմանիոյ համար ։

*Քաղաքական տեսակէտով ։— Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի կողքին հաւաքուած պետութիւններու ուժն ու աչխարհագրական դիրքը, մանաւանդ Բագուի մօտիկ գտնուիլը, կը ստեղծեն այնպիսի կացութիւն մը, ուր Ռուսիոյ չէզ– ոքը կը պահանջէ այսուհետեւ քաշուիլ բացարձակ չէզոքութեան մը, նոյնիսկ բա– ցարձակ տնտեսական չէզոքութեան մը մէջ ։ Արդէն Ռուսիա կը սպառէ իր քարիւղի արտադրութեան դրեթէ ամբողջութիւնը, քարիւղի արտածումի բնական ճամբան ալ Պաթումի նաւահանգիստն է որ կը գտնուի Սեւ ծովուն մէջ, ինչպէս իր ցորենի արտածման ճամբան Օտեսան է, նոյնպէս Սեւ ծովուն մէջ,— պարագայ մը որ իրեն կ'արգիլէ խաղակից դառնալ Գերմանիոյ ։ Բայց քաղաքական տեսակէտով, անդլեֆրանքեւԹուրքեւբրետանեւարաբական պե – տութիւններու խմբակցութիւնը աւելի մեծ կարեւորութիւն մը ունի Եւրոպայի քան Մերձ. Արեւելքի մէջ ։ Արդարեւ, Եւրոպայի մէջ խմբակցութիւնը կ'ներ– կայի մինչեւ Ցունաստան,— Եուկոսլաւիոյ զգացումները ծանօթ են մեզի ։ Ռումանիա դաշնակից է թէ Ֆրանսայի եւ թէ Լեհաստանի ։ Թուրքիա անկեղծ– օրէն կապուած է Աթէնքի, Պելկրատի եւ Պուքրէշի ։ ԱնգլեֆրանքեւԹրքական դիւանագիտութիւնը մեծ դեր պիտի խաղայ Պալքաններու մէջ ։

(Մնացեալը յաջորդով)

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme .. Paris (13)

17—55 տարեկան օտարականներուն

(ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԿՈՒԶԵՆ ԿԱՄԱՒՈՐ ԳՐՈՒԻ)

Առնուազն 17 տարեկան եւ առ առաւելն 55 տարեկան այն օտարականները որ Փարիզ կը բնակին եւ կ'ուզեն կամաւոր զրուիլ պատերազմի տեւողութեան համար, պէտք է ներկայանան հետեւեալ գրասենեակները, ուր անհրաժեշտ տեղեկութիւնները պիտի տանան եւ պիտի արձանագրուին, յատաջիկային կանչուելու համար ։ —

8րդ, 9րդ, 17րդ եւ 18րդ *թաղամասերը բնակող օտարականները՝* 1bis, Passage Duhesme, *փորթ Քլինանքուռի մօտ ։*

2րդ, 3րդ, 11րդ, 12րդ *թաղամասերը եւ Շառանթոնի, Նոժան սիւր Մառ– նի, Սէն Մոռի, Վէնսէնի եւ Մոնթրէույլի գաւառակները բնակողները՝ Ազ – ջկանց վարժարան*, 21, Rue de Reuilly ։

10րդ, 19րդ, 20րդ *թաղամասերը եւ Սէն Տընի, Սէնթ Ուէն, Օպէրվիլիէ, Փանթէն, Նուազի լը Սէք գաւառակները բնակողները՝ Վէնսէն, մանչերու դպրոցը*, Rue de l'Egalité ։

Առաջին, 7րդ, 15րդ, 16րդ *թաղամասերը եւ Քուրպվուայի, Քոլոմպի, Իրաքի քարիւղը, մինչ զրկուած է Գերմանիա ։ Արդ, քարիւղի այդ աղբիւրները ռակները բնակողները՝ Քուրպվուա*, Boulevard de Verdun, *Փօլ Պէռ փողոցին անկիւնը ։*

4րդ, 5րդ, 6րդ, 13րդ, 14րդ *թաղամասերը եւ Սոյի, Վանվի, Վիլֆիւֆ – ֆի, Իվռիի գաւառակները բնակողները՝ Պիսէթր, մանչերու վարժարանը*, 27 Rue de la Convention ։

Ընդհանրապէս Սէնի նահանգը բնակողները՝ զինուորական վարժարան, Place Joffre, D. չէնքը ։

Գերմանացիները եւ Իտալացիները կը հեռանան Սուրիայէն եւ Լիբանանէն

Պէյրութի թերթերուն մէջ կը կարդանք ։—

Կարեւոր թիւով գերմանահպատակներ մեկնեցան դէպի Ցունաստան, ան– կէ անցնելու համար Գերմանիա ։ Մնացած Գերմաններն ալ կը պատրաստուին մեկնելու ։

Միւս կողմէ, կատարեալ խուճապի մատնուած են օտար գիւղաղնացները ։ Բոլորն ալ կը պատրաստուին օր առաջ վերադառնալու իրենց ընտանիքներուն քով ։ Փոխադրական դժուարութիւնները սակայն կը չարունակուին ։ Ֆրան – սական եւ անգլիական նաւեր այլեւս ճամբորդ չեն փոխադրեր ։

Հրապարակը կը մնայ կայուն ։ Կանգ առած է առուտուրը եւ սաստկացած անվստահութիւնը ։ Դրամատուները կը չարունակեն դժուարութիւն ցոյց տալ ։

Եգիպտոսի եւ Իրաքի կառավարութիւնները, հետզհետէ պաշտօնի գլուխ հրաւիրած են արձակուրդով Լիբանան կամ Սուրիա գտնուող իրենց պաշտօ– նեաները ։

Լիոնի Հայերու ուշադրութեան

Լիոնի մէջ «ՅԱՌԱՋ»ը կը ծախուի միայն ԿԷՆՃԵԱՆ նպարա– վաճառատունը, 45 Rue de Bonnel, Lyon, *մինչեւ գ. ԱՆԿԻՒ ԿԷՆՃԵԱՆի վերադարձը։*

"Յառաջ"ը Վալանսի մէջ

Վալանսի մեր գործակալը զօրակոչի ենթարկուած ըլլալով, թերթը այ– սուհետեւ կը ծախուի Mr. Prudhonի *մօտ*, 19, Bld. d'Alsace ։

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ՒՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ՏԱՍԱՄՍԵԱՑ
Ձրանաս եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Եգիպտոս եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
16
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
16 Sept.
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4145

ԽՄԲԱԳԻԸ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԵՐՄԱՆ ԳԵՐԻՆԵՐԸ

ԿԱՋ ԵՒ ՄԱՆՐԷ ՊԻՏԻ ՉԳՈՐԾԱԾՈՒԻ, ԵԹԷ...

ՏԵՂԱՏԱՐԱԾ ԱՆՁՐԵՒՆԵՐԸ ԿԸ ԽԱՆԳԱՐԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 21, Սեպտեմբեր **14**, առաւօտ.—

Թշնամի ծանր հրետանին ուժգնօրէն կը գործէ Սարպրուքի հարաւային չրջանի բարձունքներուն վրայ:

Զեկոյց թիւ **22**, իրիկուն.— *Տեղական յառաջդիմութիւններ որոնց ընթացքին գերիներ բռնեցինք :*

Լեհական զեկոյց, **14** Սեպտեմբեր.— *Սեպտեմբեր 12—13ի գիշերը լեհական ջոկատներ չարունակեցին ետ մղել Թշնամին Վարշաւայի անմիջական չրջականերէն: Կէս օրէն վերջը գերմանական օդանաւեր ռմբակոծեցին Վարշաւայի հիւսիսային եւ հիւսիս – արեւմտեան չրջակաները: Զինուորական գիրքերը չվնասուեցան, բայց Զոլիպորցի մէջ վառեցան բանուորական տուներ: Մեր հակօդային հրետանին վար առաւ երեք Թշնամի օդանաւեր: Անցեալ գիշերուան ընթացքին գերմանական հրետանին հրթիռ ռումբեր նետեց Վարշաւայի վրայ: Բժչկական հետազօտութեանց կաճառը, Եոզէֆ-Փիլսուտսքի, կրակի տրուեցաւ: Ռումբ մը ինկաւ պապական նուիրակի պալատին վրայ: Մեր կողմէ կրակի տրուեցան Թշնամի հրասայլ մը և քանի մը զրահապատինքնաչարժներ: Թշնամին մեծ կորուստներ կրեց, սպանեալ Թ՛ երեք վիրաւոր: Լվով քաղաքը (Լէմպէրկ) ռմբակոծուեցաւ ծանր Թնդանօթներով: Թշնամին յարձակումի ձեռնարկեց Լվովի դէմ, բայց՛ետ մղուեցաւ: Գերմանացիները տեղին վրայ ձգեցին տասը հրասայլ, զրահապատ ինքնաչարժ մը եւ 11 սպառազէն հեծելանիւներ :*

Լեհական եւ անգլիական աղբիւրներէ հասած լուրերու համաձայն, տեղատարափ անձրեւները մեծապէս կ՛օգնեն լեհական բանակին, Թեթեւցնելով Վարշաւայի վրայ եղած ճնշումը եւ դանդաղեցնելով գերման մեքենաչարժ հրետաձիգներուն գործունէութիւնը :

Գերմանական լուրեր կ՛ըսեն Թէ Կոմինտերի լեհական նաւահանգիստը (Ցանցիկ) ինկած է, Թէեւ կռիւները կը չարունակուին քաղաքին հիւսիսային կողմը:

Լեհական աղբիւրէ կը ծանուցանեն Թէ 280 գերմանական օդանաւեր վար առնուած են պատերազմի առաջին 12 օրերու ընթացքին եւ Թէ 13,000 գերիներ բռնուած են, առանց հաշուելու մեծաքանակ ռազմամթերքը :

**** « Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի զինուորական աշխատակիցը պարզելով կացութիւնը, կ՛ըսէ Թէ Զիկֆրիտի գիծէն գործող գերման հրետանին վերջացուց 36 ժամուան Թնդանօթաձգութիւնը Գերմանիոյ Ֆրանսական դիրքերուն վրայ, Սարպրուքէն դիւղին հարաւային կողմը: «Ամէն չափ կը Թափուէր Ֆրանսացիները հետու պահելու համար բուն դիւղէն: Անընդհատ կը ռմբակոծուէին դէպի դիւղը տանող նեղ ճամբաները, ինչպէս եւ անտառապատ բլուրները այն չրջանին մէջ զոր Ֆրանսացիները գրաւեցին եւ ամրացուցին չաբթուան սկիզբը: Միեւնոյն առեն ուրիչ Ֆրանսական չոկատներ յառաջ խաղացին Սարպրուքէնի արեւմտեան կողմը, չարունակելով պաչարողական չարժում մը, եւ յառաջապահ զօրամասեր զրկուեցան դէպի արեւելք, բայ դաչտը: Բայց կարեւոր արդիւնք ձեռք չբերուեցաւ երկու կողմէն ալ: Անձրեւները խանգարեցին որ եւ է ազդու գործունէութիւն: Իսկ Լեհաստանի մէջ անձրեւները որոնք սկսած էին երկու օր առաջ եւ քանի մը ժամ դադրեցան չորեքչաբթի օր, նորէն սկսան, վերածուելով չարունակական տեղատարափի մը: Տղմուտ ճամբաները կ՛ուչացնեն գերման մեքենաչարժ հետեւակազօրքին յառաջխաղացութիւնը, քիչ մը չունչ քաչել տալով Վարշաւայի լեհական բանակներուն: Սակայն հիւսիսային եւ հարաւային չրջաններուն մէջ գերմանական բանակները կը չարունակեն յառաջ խաղալ: Հիւսիսային բանակները անցան Պուկ գետը, իսկ միւսները յաջողեցան անցնիլ Սան գետը, Եարոսլավէն Սանոք: Հարաւային բանակը նոյն իսկ մեքենաչարժ զօրաբաժին մը ղրկեց դէպի Լվով: Հետեւաբար տակաւ կ՛ընդլայնի Թէեւ անձրեւները կը չարունակուին: Հետեւաբար տակաւ կ՛ընդլայնի Թէեւ անձրեւները կը չարունակուին: Հետեւաբար տակաւ է լեհական դիրքը, Թէեւ անձրեւները կը չարունակուին: Լեհաստանի կեդրոնական բանակը դեռ կառչած է Վարշաւայի եւ Նոյնիսկ Լոձը (դէպի արեւմուտք) դեռ Լեհերուն ձեռքն էր, բայց կրնայ ըլլալ որ հարկադրուին դէպի արեւելք քաչուիլ, Վիսթուլայի մէջէն եւ չարունակեն նահանջը դէպի Պրէսթ–Լիթովսք» :*

«Փառի - Սուառ»ի զինուորական աշխատակիցը ալ վերլուծելով զինուորական կացութիւնը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ՛ընէ.

*— « Գերմանական ծրագիրն է մխրճուիլ Տնիեսթէրի Նրբանցքին մէջ, ձեռք դնելու համար այդ չրջանի քարիւղին վրայ եւ փակելու համար ճամբան դէպի Ռումանիա: Հակառակ մեր զինակիցներուն քաջութեան եւ յամառութեան, պէտք չէ սին յոյսեր սնուցանել: Իրականին մէջ, ամէնէն լաւատես պետ

Ի՞նչպես պետք է ընտրել ձեզ համար ճիշտ ապրանքը

Ամեն առևտրական հեռուստատեսային գովազդ ձեզ ասում է, թե ինչ գնել, բայց ոչ ոք չի ասում, թե ինչպես գնել։ Ահա թե ինչու մենք որոշեցինք ձեզ տալ մի քանի խորհուրդներ, որոնք կօգնեն ձեզ ընտրել ամենալավ ապրանքը։

1. Նախ որոշեք, թե ինչ եք ուզում գնել։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ նպատակով եք գնում ապրանքը։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

2. Նախ որոշեք գնի սահմանները։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե որքան գումար եք ուզում ծախսել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

3. Ընտրեք ապրանքի տեսակը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

4. Ընտրեք ապրանքի որակը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

5. Ընտրեք ապրանքի գույնը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

6. Ընտրեք ապրանքի չափը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

7. Ընտրեք ապրանքի ձևը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

8. Ընտրեք ապրանքի նյութը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

9. Ընտրեք ապրանքի ոճը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

10. Ընտրեք ապրանքի ապրանքանիշը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

11. Ընտրեք ապրանքի երաշխիքը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

12. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի կետը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

13. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի ժամանակը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

14. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի վայրը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

15. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի ձևը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

16. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի պայմանները։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

17. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի վայրը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

18. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի ձևը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

19. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի պայմանները։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

20. Ընտրեք ապրանքի վաճառքի վայրը։ Ձեր ընտրությունը կախված է նրանից, թե ինչ եք ուզում գնել։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան նվիրել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։ Եթե ուզում եք ինչ-որ բան ձեզ համար գնել, ապա ընտրեք ձեզ համար ամենահարմարը, բայց ոչ նվիրելու համար։

Ֆիզիկո պետի վճռարարության ներքո

Ֆիզիկոպետական ընտրությունների հետևանքով ընտրվել է նոր ֆիզիկոպետ, որի անունը դեռևս հայտնի չէ։ Նոր ֆիզիկոպետը կոչված է լինելու ֆիզիկոպետական ընտրությունների հետևանքով ընտրված ֆիզիկոպետ։ Նրա անունը դեռևս հայտնի չէ։ Նոր ֆիզիկոպետը կոչված է լինելու ֆիզիկոպետական ընտրությունների հետևանքով ընտրված ֆիզիկոպետ։ Նրա անունը դեռևս հայտնի չէ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՑԵՄՄՍՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Եգիպտոս եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ DIMANCHE 17 Sept. 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4146

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱԿԱՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԵՏ ՄՂՈՒԵՑԱՒ ՖՐԱՆՔԵԻԳԵՐՄԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

ԲՈՒՌՆ ԿՌԻՒՆԻՐ ԼԵՀ ՋՕՐՔԸ ՊԱՇԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 23, Սեպտեմբեր 15, առաւօտ.—

Վերջին օրերու զործողութեանց ընթացքին, յարձակեանք, Սիէրքի հիւսիսային - արեւելեան մասին մէջ, չահիլ այն դեմինը որուն համար կռիւներ կը մղուէին Սեպտեմբեր 10ի զեկոյցով հաղորդուած գերմանական յարձակողականին ի վեր: Ասկէ զատ, կրցանք աւելի յառաջ երթալ: Գիշերը տեղական բարձրութիւ մեր առաջին գծին վրայ, հակառակ թշնամիին եւ մանաւորապէս անոր հրետաձիգ ուժին բուռն ընդդիմադրութեանց:

Զեկոյց թիւ **24**, Սեպտեմբեր **15**, իրիկուն.—

Ամբացուցինք նախընթաց օրերու ընթացքին չահուած դիրքերը եւ ետ մղեցինք հակայարձակում մը, կորուստներ պատճառելով թշնամիին: Ուժգին ընդդիմադրութիւններ թշնամի հրետանիին եւ իր օդաւորմիդին կողմէ, նախատի մէկ մասին վրայ: Մեր հետապնդող օդաւորմիդը ետ մղեց թշնամի օդանաւերը որոնք յարձակում մը կը փորձէին մեր առաջին գիծերուն վրայ, ցածէն թռչելով :

Անգլիական զեկոյց.— *Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը սեպտեմբեր 15ին հաղորդեց ծովային նախարարութեան հետեւեալ զեկոյցը .— Ն. Վեհափառութեան Թորփիլահալածները, պահականաւերը եւ օդանաւային ուժերը տեւական հետապնդումներ կատարեցին լայն տարածութեանց վրայ, թշնամի սուզանաւեր փնտռելով: Բազմաթիւ յարձակումներ կատարուեցան եւ կարգ մը սուզանաւեր խորտակուեցան: Ուր որ կարելի էր նաւազները ազատուեցան եւ գերի բռնուեցան :*

Ուրիշ զեկոյց մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.— Սեպտեմբեր 9ին լրացող չաբթուան ընթացքին մաքսանենգութեան դէմ գործող ուժերը զրաւեցին մեծ քանակութեամբ ապրանքներ, որոնք սահմանուած էին Գերմանիոյ: Այդ ապրանքներուն մէջ կը գտնուին հետեւեալ նիւթերը.— 28.500 թոն քարիւղ, 26,350 թոն հանածոյ երկաթ, 3400 թոն կարմիր հանածոյ, 6600 թոն մանկանէզ եւն .:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, գերմանական սուզանաւեր յարձակեցան անգլիական չոգենաւի մը վրայ, Իրլանտայի ափերուն վրայ: Ամերիկեան նաւ մը օգնութեան հասնելով ազատեց նաւազները:

**** «Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի զինուորական աշխատակիցը վերլուծելով կացութիւնը, կը գրէ թէ գերման մեքենաւարժ զօրամասերը աւելի յառաջ զացին լեհական հողին վրայ, սպառնալով հաղորդակցութենէ զրկել կեդրոնի բանակը որ կը պաշտպանէ Վարշաւայի շրջանը եւ ծածկելով Լէմպէրկի (Լվով) դաշտերը, դէպի հարաւ, ինչպէս եւ Պրէսթ Լիթովսքը, դէպի արեւելք:*

« Վերջին երկու շարաթներու ընթացքին, այս զօրամասերը յառաջ խաղացին այնպիսի արագութեամբ մը որ անծանօթ է զինուորական պատմութեան մէջ, բայց հետեւեցան ռազմավարութիւն մը որ տրամաբանական զարգացումն է Նափոլէոնի, Զօր. Միւռայի եւ ամերիկացի Զօր. Սթիւըրթի ռազմագիտութեանց: Անոնք արշաւեցին լայն ճակատներու վրայ, աշակցութեամբ ռմբաձիգներու եւ հետապնդող օդանաւերու, առանց կանգ առնելու եւ ճամբան մաքրելու: Այս գործողութեան նպատակն էր խանգարել Լեհաստանի զօրաշարժը պատերազմի առաջին օրերը, եւ կը թուի թէ մասամբ յաջողած է: Միեւնոյն ատեն, այս մեքենաւարժ զօրամասերը քանդեցին Լեհաստանի հաղորդակցութիւնները, կարելու համար Լեհերու նահանջի գիծը եւ Լէմպէրկ եւ գրեթէ Լուպլինի առնչ (նոր մայրաքաղաքը), դէպի հիւսիս եւ Լէմպէրկ եւ գրեթէ Լուպլինի առնչ (նոր մայրաքաղաքը), դէպի հիւսիս եւ դէպի արեւելք յառաջանալով, կտրելու համար Լեհերու նահանջի գիծը եւ դէպի արեւելք յառաջանալով, կտրելու համար Լեհերու նահանջի գիծը եւ միանալու ուրիշ գերման զօրամասերու՝ հարաւի մէջ: Երկու բանակները կը դանդաղցնէին վախնալով արեւելեան կողմը եւ ոչ շատ հեռու իրարմէ: Հետեւաբար, Լեհաստանի կեդրոնի բանակը, որ հերոսական ճակատամարտ մը կը մղէ վարշաւայի պաշտպանութեան համար, շատ նեղ ճամբայ մը ունէր դէպի մղէ վարշաւայի պաշտպանութեան համար, շատ նեղ ճամբայ մը ունէր դէպի Լուպլին, որ կը կապէ զայն լեհական ուրիշ բանակներու հետ: Այս քանի մը օրերը վճռական կը թուին արեւելեան ճակատին վրայ:

Արեւմտեան ճակատին վրայ, ֆրանսական զօրքը յառաջ խաղաց, ճնշելով Զիկֆրիտի գիծը պաշտպանող գերմանական ուժերը: Դէպի Սարլրուքէնի արեւելեան կողմը յառաջանալով, ֆրանսական զօրքը գրաւեց երկու դիւղեր եւ կարեւոր բլուր մը, որ արժէքաւոր պիտի դառնայ յառաջիկայ մեծ յարձակողականին առեն: Դէպի Սիէրքի արեւմտեան եւ հիւսիսային կողմերը, ծրանսացիները չարունակեցին երկու օր առաջ սկսած արշաւը, որ ֆրանսական հողէն դուրս քշեց գերման զօրքը, աւելի ետ այն գիծէն ուրկէ ճամբայ ելած էին հինգ օր առաջ: Ֆրանսացիները գրաւեցին փէրլը, սահմանապլուխը անցնելէ վերջ: Անոնք նախ չարժեցան Մոզէլի ալ ափին վրայ, դարձան ուղիղ դէպի ալ, եւ հրաապլէրով կտրեցին Մեցէն Թրիէր գացող երկաթուղին: Այստեղ Գերմանացիները ետ քաշուեցան, պայթեցնելով ամրոցներ եւ փոքր կամուրջներ»:

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹԻ հազարամեակի տօնակատարութիւնները սկսած են Հայաստանի եւ ամբողջ Ա. Միութեան մէջ: Անցեալ օր Մոսկուայի ձայնասփիւռը կը հաղորդէր զանազան ճառեր եւ նուագներ,

ԱՄԲՈՂՋ ՔԱՂԱՔՆԵՐ ՔԱՆԴՈՒԱԾ

Լեհական աղբիւրէ պաշտօնապէս կը հաղորդեն թէ Սիոլից, Լուպլին, Ցէսթոչովա քաղաքները աւերակոյտերու վերածուած են: Վարշաւայի քաղաքապետարանը եւ մեծ թատրոնը մոխիր դարձած են, բազմաթիւ քաղաքներ ամբողջովին կործանած են: Դիակները այնքան շատ են որ կը թաղուին հանրային պարտէզներու եւ դաշտերու մէջ: Գերմանական օդանաւերը կը ռմբակոծեն ճամբաները որոնք խճողուած են քաղաքացի փախստականներով: Գերմանական իշխանութիւնները պաշտօնապէս կը ծանուցանեն բաց քաղաքներու անխնայ ռմբակոծութիւնը («Մաթէն»):

Լվովի անթելը կը ծանուցանէ թէ պաշտօնական տեղեկութեանց համաձայն իրր 20,000 քաղաքացիներ սպաննուած են գերմանական ռմբակոծութեանց հետեւանքով: Վիրաւորներուն թիւը տասնեակ հազարներով կը հաշուէն: Այս թիւերը կը զերազանցեն ճակատին վրայ սպաննուած կամ վիրաւորուած զինուորներուն թիւը :

Գերմանական օդանաւեր անխնայ ռմբակոծեցին լեհական Ռզզմինից քաղաքը, որ կը գտնուի ռումանական սահմանագլուխին վրայ: Գերմանական օդանաւ մը երեւցաւ քաղաքին վրայ եւ տասնի չափ ռումբեր նետեց կեդրոնին վրայ: Շուկայի օր եւ հրէական տօն ըլլալով, ահագին բազմութիւն խըտնուած էր չրջականերէն: Մինչեւ հիմա կը հաշուուին 20 մեռեալ եւ 30 վիրաւորներ, որոնց մէջ կիներ եւ մանուկներ ալ կան: Տասնի չափ տուներ քանդուեցան: Հաւասի թղթակիցը պատած ըլլալով քաղաքը, աննկարագրելի կը դտնէ տեսարանը: Կատարեալ թշուառութիւն կը տիրէ քաղաքին մէջ, որ ունի 25,000 բնակիչ :

**** Գերմանական սպարապետութիւնը Սեպտեմբեր 15ին հաղորդեց Պրէսթ-Լիթովսքի գրաւումը, բայց լեհական ձայնասփիւռը անմիջապէս հերքեց: Ամէնէն կատաղի կռիւները կը մղուին Լեհաստանի հարաւային շրջանին մէջ: Վարշաւայի օտար դեսպանները Ռզզմինից հասան (ռումանական սահմանագլուխին վրայ) եւ նորէն պիտի տեղափոխուին — չորրորդ անգամ— քանի որ այդ քաղաքն ալ ռմբակոծութեան ենթարկուած է:*

**** Լեհական վերջին զեկոյցը կ'ըսէ թէ թշնամի օդաւորմիդը կը շարունակէ բուռն գործունէութիւն ցուցնել: Ռմբակոծուեցան Տուպրօ եւ Վլոձիմից քաղաքները: Սուվալիքի շրջանին մէջ Գերմանացիները անցան լեհեւգերման սահմանագլուխը: Թշնամին, որ Նարէվի եւ Պիէպրծոյի շրջանը սպրդած էր, նշմարուած է Պիրլիկոթոքի եւ Պիլսքի շրջանին մօտերը: Ուրիշ ճակատներու վրայ կռիւը կը չարունակուի յուսահատօրէն: Հարաւային շրջանին մէջ թշնամի զրահապատ զօրամաս մը հասած է Զամոց: Գերմանական ծանր հրետանին ռմբակոծեց Լվովը, յեսոյ յարձակեցաւ քաղաքին վրայ, բայց ետ մղուեցաւ: Գերմանացիները կորնցուցին 10 հրասայլ, զրահապատ կառք մը եւ 11 զրահապատ հեծելանիւներ :*

Ի՞նչ կը խորհին օտարականներու մասին

Le Jour - L'Echo de Paris, *Սեպտեմբեր 15ի թիւին մէջ կրկին կը յուզէ օտարականներու խնդիրը, հետեւեալ նախաբանով.*

— « Մենք կ'երթանք մեր պարտականութիւնը կատարելու, առանց պատասխանատուութեան, բայց վճռական, կ'ըսեն զինուորագրեալները: Բայց կ'ուզենք վստահ ըլլալ թէ մեր եաին չենք ձգեր օտարականներ որոնք ապաստան եւ արդիւնաւորապէս առեւտուր պիտի ընեն մեր փակուած խանութներուն քով: Մենք կ'ուզենք տակաւին աւելի վստահ ըլլալ թէ մեր եաին չենք ձգեր անբաղձալիներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ պիտի խաթարեն մեր երկրին բարոյականը, երկիր զոր կը պաշտպանենք առաջին գծին վրայ»:

Ծագումածագիրը , Պ. Ֆէրնան Լառան, որ յաճախ ջերմապէս պաշտպանած է հայ տարագիրները, յեսոյ կը բացատրէ թէ զինուորագրեալները իրաւունք ունին: «Ըսենք անմիջապէս թէ կառավարութիւնը լիովին լսած է զանոնք: Այսպիսի հարցի մը մէջ պէտք էր էական զանազանութիւն մը դնել թշնամիներուն եւ չէզոքներուն միջեւ»:

Այս կէտէն անդին պարապ մը կ'երեւայ (գրաքննուած): Ցետոյ կը չարունակէ.

— « Միւնհերը, անոնք որ փախած են հիթլէրական Գերմանիայէն առելով անոր կառավարութիւնը, անոնք որ ճշմարիտ հալածականներ պիտի համարուին, կամ պիտի արտօնուին կամաւոր գրուելու, եւ կամ պիտի ենթարկուին քաղաքացիական կամ զինուորական պարտքի հատուցման (պարտաւորիչ ծառայութեան,— Prestations): Բայց պէտք է մանրակրկիտ եւ խիստ մաղէ մը անցընել ասոնք. որովհետեւ հաւանական է որ կեղծ դիմակով կարծեցեալ հալածականներ ուրիշ բան չըլլան եթէ ոչ հիթլէրական Գերմանիոյ ականջները»: (Այստեղ ալ մաս մը գրաքննուած է):

— « Կը մնան վերջապէս չէզոք ազգերու հպատակները որոնք կամաւոր յանձնառութիւն մը կնքած չեն: Պէտք է խոստովանիլ որ զինաթափ ենք ասոնց հանդէպ. միջազգային փոխադարձ պայմանագրութիւնները կը պահեն իրենց ամբողջ ուժը: Բայց ես ի վիճակի եմ զինուորագրեալներուն տալու կրկնակ հաւաստիք մը,— առաջին՝ պատերազմին սկիզբէն ի վեր օտար առեւ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ի. Միութիւնն ալ աւար կը սպասէ Լեհաստանին

ՁՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ ԶԻՆՈՒՈՐ ՁԵՆԻՒԻ ՏԱԿ

Լոնտոնի թերթերը երկու օրէ ի վեր մանաւանդ ուշադրութեամբ կը հետեւին Ի. Միութեան ընթացքին, որ հանելուկ դարձած է, պատերազմի յայտարարութենէն ի վեր: Փարիզի թերթերն ալ արտատպեցին Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթին, «Փրաւտա»յի մէկ խմբագրականը որ հետեւեալ ձեւով կը պարզէ Լեհաստանի զինուորական պարտութեան ներքին պատճառները.

— « Թէեւ հազիւ տասը օր անցած է Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի Թշնամութեանց սկզբնաւորութենէն ի վեր, կարելի է արդէն հաստատել թէ Լեհաստան զինուորական պարտութիւն մը կրեց կորսնցնելով իր քաղաք- եւ տնտեսական գրեթէ բոլոր կեդրոնները: Դժուար է Լեհաստանի այսքան արագ պարտութիւնը բացատրել միայն Գերմանիոյ գինարուեստին եւ զէնքի պերազանցութեամբ, ինչպէս եւ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ ազդու աջակցութեան բացակայութեամբ »:

Ամբագրականին մնացեալ մասը խստօրէն կը քննադատէ Լեհաստանի վարած քաղաքականութիւնը Ուկրայնացիներու եւ Սպիտակ Ռուսերու հանդէպ, «որոնք կը ներկայացնեն Լեհաստանի ժողովուրդին մէկ երրորդը»: «Փրավդա» իր յօդուածը կը վերջացնէ այսպէս.

— « Լեհաստանի ազգային փոքրամասնութիւնները չեն եղած եւ չէին կրնար ըլլալ ապահով միջնաբերդ մը պետական կարգուսարքին համար: Բազմազգեան պետութիւն մը որ ամբարձուած չէ բարեկամութեան կապերով եւ ժողովուրդներու հաւասարութեամբ, այլ ընդհակառակն հիմնուած է ազգային փոքրամասնութեանց հարստահարման եւ անհաւասարութեան վրայ, չի կրնար զինուորական ամուր ուժ մը ներկայացնել: Այս է արամատական պատճառը Լեհաստանի տկարութեան եւ իր զինուորական պարտութեան ներքին պատճառը»:

« Փըթի - Փառիզիէն» այս խմբագրականը ամփոփելէ վերջ, կը հրատարակէ «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Մոսկուայի թղթակցին մէկ հետադրիը, որուն համաձայն եւրոպական Ռուսիոյ մէջ զօրաշարժը գրեթէ վերջացած է եւ չորս միլիոն զինուորներ զէնքի տակ են: Նոյն աղբիւրին համաձայն, ռուսական սպայակոյտը կրնայ 35 — 40 պահեստի զօրաբաժիններով զօրացնել այն 75— 80 զործօն զօրաբաժինները որ յատկացուած են արեւմտեան սահմանագլուխին: Այս պարագաները անշուշտ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն Ի. Միութեան դիտամներու մասին:

« Փառի - Միտի »ի Լոնտոնի թղթակիցն ալ կը հետադրէ թէ անգլիական մամուլը իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է Ի. Միութեան վրայ: Խորհրդային թերթերուն կատաղի պայքարը Լեհաստանի դէմ, աւելնալով զօրաշարժի զործողութեանց վրայ, ենթադրել կուտայ թէ խորհրդային կառավարութիւնը պիտի միանայ Գերմանիոյ, Լեհաստանի ժառանգութիւնը բաժնելու համար: Այնուհանդերձ ենթադրութիւն է տակաւին . եւ սակայն անգլիական թերթերը կը չեշտեն թէ վերջին 48 ժամերու ընթացքին արձանագրուած զէպքերը՝ զիւանագիտական ճակատին վրայ ազդանշաններն են կարեւոր փոփոխութեան մը, միջազգային կացութեան մէջ: «Մանչէսթըր Կարտիըն»ի զիւանագիտական խմբագրին կարծիքով, «Փրավդա»յի խմբագրականը «կը հաստատէ ինչ որ տասնէ մը ի վեր արդէն պիտիին Լոնտոնի մէջ,— այսինքն Մոսկուա, Համախորհուրդ Պերլինի հետ, պիտի չհակագրդուի Լեհաստանի կացութեամբ, անմիջապէս որ Վարշաւան իյնայ:» Ապահովաբար Մոսկուայի եւ Պերլինի մէջ նախատեսած են Լեհաստանի բաժանումը Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ: Կասկած չկայ թէ Պերլին եւ Մոսկուա, բոլորովին համաձայն ըլլալով, այն տեսակէտն ունին թէ Լեհաստանի ապագան կը չահագրգռէ միայն Գերմանիան եւ Ի. Միութիւնը, դուրս ձգելով ուրիշ ամէն պետութիւն, մինչեւ ան գամ Լեհաստանը»:

« Նիւզ Քրոնիքլ» աւելի խորանալով, կը գրէ թէ երբ Գերմանացիները ջախջախեն լեհական դիմադրութիւնը, խորհրդային գինուորները պիտի գրաւեն Ուկրայնան եւ Սպիտակ Ռուսիան, մինչեւ Քրզզնի գիծը (1919): Լեհաստանի անդամահատման ծրագիրը առժամապէս կը թաղէ Հիթլէրի երազը՝ Ռուսաստան մանելու մասին եւ կը հաստատէ Պերլինի մէջ տիրող այն տպաւորութիւնը թէ յաջորդ վտը Ռումանիան է»:

Նոյն թերթին դիւանագիտական խմբագիրը այս առթիւ քննելով ռուսական միջամտութեան հետեւանքները, կը չարունակէ.

— « Եթէ Ի. Միութիւնը հրաժարի չէզոքութենէ, այն ատեն երեւան պիտի գայ թէ՝ իրրեւ դին Մոսկուայի հետ կնքուած դաշինքին, Գերմանիա որոշած է այլեւս չպաշտպանել Պալթեան պետութեանց անկախութիւնը: Լեհական հողէն բաժին ստանալէ զատ, կը կարծուի թէ խորհրդային ծրագիրը կը նախատեսէ Ռիկայի դրաւումը, ինչպէս եւ Էսթոնիոյ եւ Լեթոնիոյ կցումը : Կարելի է որ չէզոք հողաշերտ մը կամ պատուար – Քեւարկութիւն մը հաստատուի երկու երկիրներուն միջեւ, մէջն առնելով Լիթուանիան»:

**** Երէկ առտուան բոլոր թերթերը արտատպելով այս տեղեկութիւնները, կը հրատարակեն նաեւ Մոսկուայէն «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի հաղորդուած հետագիր մը, որուն համաձայն մէկ միլիոնէն 1,200,000 պահեստներ զէնքի տակ առնուած են արեւմտեան նահանգներուն մէջ, լրացնելու համար այնտեղ համախմբուած 80 զօրաբաժիններուն թիւը: Զանազան ենթադրութիւններ կ'ըլլան այս զօրաշարժին համար: Կարծողներ կան թէ Մոսկուայի նպատակն է գրաւել Լեհաստանի կարգ մը շրջանները, իսկ ուրիշներ կը կարծեն թէ զգուշական միջոց մըն է, գերմանական յաւակնոտութեան դէմ :(Լը Թան):*

**** Զուիցերիոյ հետագրական գործակալութիւնը Մոսկուայէն կ'իմանայ թէ Ի. Միութիւնը միտք չունի մասնակցելու պատերազմին եւ թէ Սթալին կ'ուզէ չէզոքութիւն պահել: «Իզվեստիա», Մոսկուայի կառավարական օրգանը, կը գրէ այս առթիւ.— «Ի. Միութիւնը պիտի չմասնակցի պատերազմին, բայց արթնութեամբ կը հետեւի գործողութեանց ընթացքին»:*

**** Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը կը տեղեկացնէ թէ Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանատունը յանձնարարած է հպատակներուն որ հեռանան Ի. Միութենէն: («Նիւ Եորք Հէրըլտ»):*

**** Խորհրդային կառավարութիւնը կրճատեց զէպի լեհական սահմանագլուխ բռնող կառախումբերը: Սեպտեմբեր 15ին միայն երեք կառախումբեր ճամբայ ելան Մոսկուայէն, Ռուսաստանի զինուոր զիծերուն համար:*

տրականի արտօնագիր տրուած չէ եւ պիտի չտրուի, պատերազմի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին: Երկրորդ՝ կառավարութիւնը կը խորհի եմտական մասնաւոր տնօրինութիւններ հաստատել այն օտարականներու մասին որ Ֆրանսա կը մնան եւ կը շարունակեն իրենց առեւտուրը: Տարրական արդարութիւնը կը մնայ եւ կը շարունակէ իրենց պահանջը «ամբողջական զօրաշարժի» ենթարկուին յօդուտ այն երկրին որ հիւրընկալած է զիրենք, — անոնք որ իրենց անձով չեն վճարեր, պիտի վճարեն իրենց գրպանով»:

ՄՄՐ.— Հայ տարագիրները լիուլի կը կատարեն իրենց պարտականութիւնը, թէ իբրեւ գործօն զինուոր, թէ իբրեւ ենթակայ պարտաւորիչ ծառայութեան (20 — 48 տարեկան) եւ թէ իբրեւ կամաւոր.

Անդին մնացած սահմանաքիւ առեւտրականներն ալ կը մնան միշտ օրինապահ, եւ պատրաստ՝ կատարելու իրենց բաժինը:

Զանազան լուրեր օրուան տագնապին մասին

ՀԻԹԼԷՐ Լոծ (Լեհաստան) այցելած է անցեալ չորեքշաբթի օր, «մեծ պարմանք պատճառելով» զինուորներուն եւ ժողովուրդին, ինչպէս կը հեռագրեն հոլանտական թերթերու թղթակիցները, Պերլինէն: Այս այցելութենէն քիչ վերջն էր որ Լեհերը ծանուցին թէ քաղաքը ետ առնուած է:

ԹՇՆԱՄԻ երկրի մը հպատակները չեն կրնար Ֆրանսական հպատակ դառնալ, ամուսնանալով Ֆրանսացիներու հետ, համաձայն նոր հրամանագրի մը:

ԵՐԹԵԼԵԿԻ հրամանագրին գործադրութիւնը, որ յետաձգուած էր մինչեւ Սեպտեմբեր 20, նորէն յետաձգուած է մինչեւ Սեպտեմբեր 30, ինչպէս կը գրէ «Լը Փոփիւլէր»: Մեր ընթերցողները լիովին ծանօթ են այս հրամանագրին մանրամասնութեանց, երկու անգամ հրատարակուած ըլլալով:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանատունը զեկոյցով մը կը հրաւիրէ բոլոր պին – ուորցուները ստիպողաբար վերադառնալ Ռումանիա, ինչպէս հաղորդած էին բոլոր թերթերը, «Թան», «Մաթէն», «Լ'Իօվռ» եւն.:

ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ համար 20 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Ֆրանսացի մը, Քրիսթոֆ Թոնէր, Մէցի մէջ: Բուն պատիժը մահ է, բայց յանցանքը հրամանագրէն առաջ գործուած ըլլալով, լրտեսը աժան ազատած է:

30,000 *ՉԵԽ* ուսուցիչներ ձերբակալուած են պատերազմի սկիզբէն ի վեր, կը գրեն հոլանտական թերթերը: Կէսթափոն բազմաթիւ խուզարկութիւններ կը կատարէ ամէն օր:

ԹՈՒՐՔ թերթերը կը շարունակեն բուռն յօդուածներ հրատարակել Գերմանիոյ դէմ: Երեսփոխան Շիւքրի խմբէք բաղդատելով անգլիական եւ գերմանական մեթոտները, դիտել կուտայ թէ Անգլիա կը ջանայ լուսաքանել ժողովուրդը, մինչդեռ Գերմանիա կը ճգնի ծածկել ճշմարտութիւնը, մահուան սպառնալիքով: («Ուլուս»): Եւնուս Նատ ալ «Ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ կը գրէ թէ հակառակ գերմանական քարոզութեանց, ամբողջ աշխարհ գիտէ որ եթէ Գերմանիա յաջողի նոր երկիրներ գրաւել, միլիոնաւոր մարդկային էակներ տառապանքի պիտի դատապարտուին:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ վարչութիւնը մասնաւոր պատուիրակներ ղրկեց Ֆրանսա, Գերմանիա, Անգլիա եւ Լեհաստան, յարաբերութիւններ հաստատելու համար պատերազմիկներուն հետ: Միեւնոյն ատեն կ'ուսումնասիրուի գերիներու փոխանակութեան խնդիրը:

3000 *ՀՆԴԻԿՆԵՐ* Այապարի կիրճը անցնելով (հիւս. Հնդկաստան) Աֆղանիստան արշաւեցին, սակայն ճախողեցան: Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ չարժումը «ներշնչուած էր օտար ազդեցութիւններէ»:

ՖՐԱՆՔԵԻԳԵՐՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՑ, գերմանական քաղաքներու պարպումը կը չարունակուի: Կ'ըսուի թէ 15 — 20 միլիոն հոգի պիտի տեղափոխուին: Գերմանական զեկոյց մը հերքելով Ֆէօլնի պարպումը, կը խոստովանի թէ Մարի չրջանին մէջ կարգ մը քաղաքներ պարպուած են «իբրեւ պարզ առաջամեայ միջոց»: Հոլանտական սահմանին վրայ եւս քաղաք մը պարպուած է:

« *ԻՄՄԱՆԻԹԷ*»ն բազմագիր մեքենայով տպագրուած եւ առանց դրաքննութեան հրապարակ հանած ըլլալով, ուրիչ խոովայոյզ հրատարակութեանց հետ, ձերբակալուեցաւ 46 տարեկան բոլշեւիկ մը, եւ ուղղակի զինուորական բանտ առաջնորդուեցաւ: Ուրիչ ձերբակալութիւններ ալ կատարուեցան:

ՓԱՐԻԶի հրշէջները այնքան լաւ կազմակերպուած են որ կրնան հազար հրդեհ մարել միաժամանակ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ճախոնական դեսպանը եւ Ա. Միութեան արտաքին գործակալը, Մոլոթով, շրթ ժամ խորհրդակցելէ վերջ, որոշեցին անմիջապէս դադրեցնել թշնամութիւնները Մանչուրիա – Մոնկոլիա սահմանագլուխին վրայ: Կարգ մը չրջանակներ կը կարծեն թէ այս քայլը նախապատրաստ է ճախոնեա–խորհրդային ոչ–յարձակման դաշինքի մը:

Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒՆ մէջ պայքարը կը չարունակուի չէզոքութեան օրէնքին վերաքննութեան համար: Բազմաթիւ ձերակուականներ եւ երեսփոխաններ հակառակ են վերաքննութեան եւ դիտել կուտան թէ այդ օրէնքին լքումը համազօր պիտի ըլլայ պատերազմի մասնակցութեան:

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ ծրագիր մը կը մշակեն, բոլոր ճարտարագործութիւնները զօրաշարժի ենթարկելու համար, ի նախատեսութիւն եռամեայ պատերազմի:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ երեք կարեւոր մասնաճիւղերու (նաւագներ, հանքագործներ եւ թղթատարական պաշտօնեաներ) վարիչները զեկոյց մը հրատարակեցին, որով այսուհետեւ կը մերժեն որ եւ է գործակցութիւն բոլշեւիկներուն հետ:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ 15րդ եւ 16րդ չարքերուն հարիւրնոց տոմսակները ետ պիտի առնուին փոխարժէքը վճարելով, համաձայն պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած որոշումի մը:

ԲԱՆԱԿի մատակարարութեան վարչութիւնը ամէն օր հինգ միլիոն զինուոր կը հագուեցնէ, կը տեղաւորէ եւ կը կերակրէ, ինչպէս կը գրեն «Մաթէն» եւ ուրիչ թերթեր: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

5000է աւելի գաղթականներ անձրեւին տակ

— ∞ —

Պէյրութի «Ազդակ»ը կը գրէ (2 Սեպտ.).—

Երեք օրէ ի վեր նորէն կ'անձրեւէ Պասխի չրջանին մէջ: 5000է աւելի գաղթականներ կը մնան անձրեւի տակ: Բոլոր գոյքերն ու կահ կարասիները թրջուած են: Ջուրի հոսանքէն պաշտպանուելու համար տարաբախտ գաղթականները ամբողջ գիչերը կ'անցընեն ոտքի վրայ, առանց քնանալու:

Հիւանդութիւնները չատցած են: Քանի մը հարիւր հիւանդներ կան ներկայիս Պասխի մէջ: 200 հիւանդներ ալ փոխադրուեցան Լաթաքիա եւ տեղաւորուեցան պետական վարժարանի չէնքին մէջ: Նպաստաբաչխ մարմինը օրական երեք անգամ կերակուր կուտայ անոնց, իսկ Օգն. Ասչէ տիկիններն ու օրիորդները, ինչպէս նաեւ հայ բժիչկները անձնուիրաբար կը խնամեն զանոնք:

Ժողովուրդը անհամբեր կը սպասէ փոխադրութեան ժամուն:

Երանի թէ մէկոց մը գտնուէր քանի մը օրուան ընթացքին աւարտելու փոխադրութիւնը, որովհետեւ, եթէ չարունակուին անձրեւն ու այս խոտանբեր եղանակը, Թչուառութիւնը պիտի կրկնապատկուի:

Ի՞նչպէս պիտի վճարուի գործազրկութեան նպաստը

Բազմաթիւ գործազուրկներ հեռացած ըլլալով փարիզեան չրջանէն, նըպաստներու վճարումը պիտի կատարուի հետեւեալ ձեւով.—

1.— *Երբ գործազուրկը իր բնակավայրէն հեռացած է գաւառ երթալու համար ամբողջ ընտանիքով.— կարելի չըլլալով որ եւ է ստուգում կատարել այս մասին եւ միւս կողմէ անիրագործելի համարուելով նպաստի վճարումը գաւառի մէջ, այլեւս պիտի չվճարուին:*

2.— *Երբ գործազուրկը զօրակոչի ենթարկուած չէ, Սէն կը մնայ եւ կը գանձէ գլխաւոր նպաստը, ինչպէս եւ կնոջը եւ զաւակներուն բաժինը.—*

Երկու պարագաներ կը ներկայանան այս հարցին մէջ, նայելով թէ կինը ինքն ալ գործազուրկ է կամ չէ:

Առաջին պարագային, կինը ենթակայ է ստուգումի (pointage) միեւնոյն պայմաններուն ինչպէս այրը որ կ'օգտուի գլխաւոր նպաստէն:

Երկրորդ պարագային, այսինքն երբ կինը ինքն ալ գործազուրկ չէ, բայց գաւառ կ'երթայ զաւակներուն հետ, ամուսինը փարիզ մնալով, յաւելումներու վճարումը պիտի չարունակուի, պայմանաւ որ,— 1. Կինը եւ զաւակները բեռ չըլլան տեղական իշխանութեանց.— 2. Կինը վճարովի աշխատանք մը գտած չըլլայ գաւառի մէջ:

3.— *Երբ գործազուրկը զօրակոչի ենթարկուած է.— Վերջին հրահանգներու համաձայն, կինը կը ստանայ գլխաւոր նպաստը, ամուսնին փոխարէն, ի հարկին նաեւ զաւակներուն բաժինը: Այս առթիւ ենթակայ է ստուգումի ձեւակերպութեանց (փուանթաժ): Գլխաւոր նպաստին ստացումը կը նչանակէ թէ ենթական գործազուրկ է:*

4.— *Երբ զաւակները կը մնան արձակուրդի կայաններու մէջ.— Առժամապէս որոչուած է սովորական կարգադրաթղթի ղրկումը 50 օրէն անդին:*

5.— *Երբ տղաքները բնակավայրէն հեռացած են (պարպուած).— Այս պարպումը վարչ. կարգադրութեամբ եղած եւ տղաքը իրենց հասած տեղական իշխանութեանց խնամքին յանձնուած ըլլալով, զաւակներու համար սահմանուած բաժինը առ այժմ պիտի չվճարուի:*

Այրի տիկին Ազատի Մազիկեան, Այրի տիկին Պայծառ Պապայեան, Պ. Մարգար Թիւեաքեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Փէշլիմանեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Փէշլիմանեան, Այրի Տիկին Հայկանուշ Փէշլիմանեան եւ զաւակը՝ Ծինոնդ, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, մեծ հօր, փեսին եւ աղգականին՝

ԽԱՉԻԿ ԾԻՂԻԿԵԱՆԻ

գտնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ սեպտեմբեր 15ին Շէօվրէօզի հիւանդանոցին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ 18 Սեպտեմբեր երկուշաբթի առաւօտ ժամը 10ին Մօնիլմոնթի գերեզմանատունը:

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑ.— *Վերապրիլն առնել օթօպուս եւ իջնել կրէօլի:*

ՇԱՆՕԹ.— *Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:*

Թուրքիոյ դիրքը՝ Թուրքերու աչքով

»»» · «««

Թուրքերէն «Թան»ի խմբագրապետը կը գրէ «Թուրքիոյ դիրքը» խորագրով խմբագրականի մը մէջ (6 Սեպտեմբեր).

— « Աչխարհ նոր ընդհ. պատերազմի մէջ մտած է: Մենք ալ կարգ մը յանձնառութիւններով կարգ մը պետութեանց կապուած ենք: Մեր զինակից պետութիւններն ալ իրենց բնմամիներուն հետ պատերազմական վիճակի մէջ կը գտնուին: Այս պայմաններուն մէջ ի՞նչ պիտի ընէր մեր դիրքը: Թուրքիա իր զինակիցներուն հետեւելով պիտի մասնակցի՞ պատերազմին, թէ ոչ իսկայիոյ նման չէզոք պիտի մնայ:

Այս հարցումին պատասխանը կարենալ տալու համար կառավարութեան տեսակէտին պէտք է տեղեակ ըլլալ: Ի վիճակի չենք կառավարութեան ինչ խորհիլը վճռապէս գիտնալու: Բայց մինչեւ հիմա հետապնդուած քաղաքականութենէն սա կերպով կրնանք բանաձեւել կառավարութեան հետեւած ճամբան.—

Թուրքիա միայն երկու պայմաններու իրականացած պարագային է որ պատերազմի մտնելու կրնայ տիպուիլ:

1.— Մեր սահմաններուն, իրաւունքներուն եւ չահերուն դէմ ուղղակի յարձակում մը գործուած պարագային:

2.— Մեր զինակիցներուն հետ կնքուած համաձայնութեանց բերումով մեր յանձնառութիւնները կատարելու տիպման տակ գտնուած պարագային:

Մեր կարծիքով, մինչեւ որ այս երկու հատանականութիւններէն մէկը չիրականանայ, Թուրքիոյ պատերազմի մտնելուն համար պատճառ մը կամ անհրաժեշտութիւն մը չկայ:

Եթէ այս ձեւին համաձայն քննենք կացութիւնը, վերի հարցումին բաւարար պատասխան մը կրնանք տալ.

1.— Թուրքիա դեռ չատ հեռու է պատերազմի մարզէն: Պատերազմը քննքական սահմանները կրնայ գալու համար,— պէտք է որ Պալքաններէն անցնի կամ Միջերկրականի գոյամիճակը կամ ապահովութիւնը խանգարուի:

Մինչդեռ Գերմանիա առայժմ Լեհաստանի հետ զբաղած է, անգլիական ուժերն ալ, արեւմտեան ճակտին վրայ մեծ յարձակումի մը համար կը պատրաստուին: Գերմանիա արեւմտեան ճակտէն անհանգիստ եղած պարագային, Լեհաստանի հետ պատերազմը հազիւ 5 — 6 ամիսէն կրնայ լրացնել: Արեւմտեան ճակտէն կատարուելիք զօրաւոր ճնչումը թեթեւցնելու համար երբ իր ուժերուն մէկ մասը հոն փոխադրել ստիպուի, Լեհաստան աւելի երկար առեն ալ կրնայ դիմադրել: Այս պատճառաւ, Գերմանիոյ արեւելեան եւ արեւմտեան ճակատներէն ազատելով դէպի Պալքանները կամ Միջերկրական իջնելու առայժմ գրեթէ կարելիութիւն չկայ:

Աւելին ըլլալով, Հունգարիա ալ միասին, բոլոր Պալքանեան պետութիւնները իրենց չէզոքութիւնը յայտարարած են: Միւս կողմէ ալ, ո եւ է յարձակումի ենթարկուելու հաւանականութեան դէմ, կիսովին զօրաշարժի վիճակի մէջ, սահմանները կը պահեն իրենց բանակները: Գերման բանակները բոլոր այս ընդդիմութիւնները խորտակելով մինչեւ մեզի կարենալ հասնելու համար, ամիսներ կրտնցնելու պատապարտուած են:

Գալով Պալքանեան ճակատի վրայ Իտալիոյ Ալպանիայէն յարձակում մը գործելուն, ասիկա միմիայն Գերմանիոյ Պալքանները իշնելու որոշում տալուն կապուած է: Իտալիա այսպիսի չարժումի մը չի ձեռնարկեր եւ չի կրնար ալ ձեռնարկել:

Հետեւաբար, առ այժմ Պալքաններու մէջ իրարանցումի եւ մահոզութեան տեղի տուող կացութիւն մը չկայ: Արդէն Պալքանեան պետութիւնները որոշած են Պալքաններու մէջ խաղաղութիւնը պահել եւ ոչ մէկ պետութեան գործիք չըլլալ: Այս ալ երաչխիք մը կը կազմէ թէ ապահովութիւնը պիտի չարունակէ Պալքաններու մէջ:

2.— Ռուսիա, 15 տարիէ ի վեր, միչտ Թուրքիոյ ամէնէն զօրաւոր եւ հաւատարիմ բարեկամը մնացած է: Ան երբեք աչք չունի Թրքական հողերուն: Արդէն ան ալ որոշած է չէզոք մնալ: Հետեւաբար Ռուսիոյ կողմէ ապահովութեան մէջ են Թուրքիոյ սահմանները:

3.— Միջերկրականի մէջ գոյամիճակն ու անդորրութիւնը խանգարելու կարող միակ պետութիւնը Իտալիան է: Թէեւ ո եւ է պատճառ չկայ ընդունելու թէ ան հրաժարած է Միջերկրականի տիրապետելու իր գաղտնի, այնպէս կ'երեւայ որ, որոշած է չմասնակցիլ ո եւ է պատերազմական չարժումի եւ որքան կարելի է չէզոք մնալ:

Ամփոփենք.— Թուրքիա, առայժմ, ոչ ուղղակի վտանգի մը ենթակայ է, ոչ ալ իր յանձնառութիւնները կատարելու հարկադրանքին դէմ յանդիման կը գտնուի:

Կացութիւնը որքան ատեն որ այս ձեւով չարունակուի, ո եւ է պատճառ չկայ Թուրքիոյ պատերազմի մտնելուն: Ընդհակառակն, Թուրքիոյ չահը կը պահանջէ կարելի եղածին չափ հեռու մնալ պատերազմէն:

"Ցաղաջ"ը Վալանսի մէջ

Վալանսի մեր գործակալը զօրակոչի ենթարկուած ըլլալով, թերթը այսուհետեւ կը ծախուի Mr. Prudhon'ի մօտ, 19, Bld. d'Alsace:

Հայ զինուորներ դրօշի տակ

Օգոստոս 29ին զինուոր մը եկաւ ձեռքը թուղթ մը,— կոչնագիր՝ անմիջապէս պատկան վայրկեան միանալու: Ցաջորդ օրը իմ դասի զինուորներուն հետ,— ամէնքն ալ պահեստներ— արդէն կը սպասէի կայարանը, Մ... մեկնելու համար:

Շոգեկառքը լեցուն էր բերնէ բերան: Արցունք ու ծիծաղ կայարաններու մէջ:

Ճանապարհին կը բարեկամանանք իրարու հետ: Շոգեկառքը կը սուրայ Ափրիկեան լեռնաշղթաներուն մէջէն, մեր խօսակցութիւնները կ'երկարին: Մէկը կը պատմէ որ հինգ զաւակ դրան առեւր ձգած կը մեկնի: Ուրիչ մը կինը երկունքի մէջ ձգած բաժնուեր է, ուրիչ մը՝ ծերունի եւ անօգնական հայրն ու մայրն է ձգած ...

Պակաս չեն զուարճախրներն ու լաւատեսները: Պահեստներէն մէկը կ'ըսէ որ մեր սուինները պէտք չէ մտնեն իրենց պատեանը, մինչեւ որ իրական խաղաղութիւն մը չվերահաստատուի: Ինչ է, մինչեւ ե՞րբ Հիթլէրի համար ամէն տարի զօրաշարժ պիտի ընենք: Մէկը կը համաձայնի, միւսը կ'ընդդիմախօսէ յարելով— Ամէն տարի թող զօրաշարժ ըլլայ, բայց պատերազմ թող չըլլայ: Թող վերկուի խաղաղութիւնը ամէն անգամ, որ կարելի է վերկել: Զօրաշարժ՝ պատերազմ ըսել չէ: Տխուր եւ զուարթ խօսակցութիւններով կը հասնինք մեր զօրապետնդին կեդրոնը: Ամէնքս ալ իսկոյն սպայի մը առաջադրութեամբ դասակ առ դասակ կը հասնինք զօրանոց: Մեզի պէս շատերն են եկած եւ բակին մէջ խռնուած կարգի կը սպասեն: Քարերուն վրայ կը նստինք: 4—5 ժամ վերջ մանիչակագոյն տոմս կուտան: Իրիկունը մեզ առաջնորդեցին դպրոցի չէնք մը: Աչքերս կը լեցուին ի տես դպրոցական գրատախտակներուն եւ գրասեղաններուն: Հետս ուսուցիչ մըն ալ կայ: Կը զգայ յուզումս եւ կը տեսնեմ որ իր աչքերն ալ թաց են: Խումբ - խումբ կը խօսինք: Մեր խումբը կը մեծնայ եւ մեր զգացումը կը համակէ բոլորը... Խոտ փռած կը պառկինք դեռնին վրայ՝ դասարաններէն մէկուն մէջ: Ցաջորդ օրը ամէնքս ալ կը կանչուինք եւ կը խմբուինք դպրոցի բակին մէջ: Կ'առաջնորդեն մեզ ուղղակի պահեստ՝ զինուորական հագուստներ եւ պիտոյքներ ստանալու համար: Ամէնքն ալ չարուած են պատէն, հագուստ, հրացան ու փամփուշտ ստանալու համար: Կարգը կուգայ ինծի: Ձեռքս դպաւ հրացանի պաղ խողովակին: ... Քանըհինգ տարի վերջ ձեռքս կրկին կը դպչէր մահացու գործիքին:

Քանի մը ժամ վերջ՝ հրացանն ու տոպրակը նետած մեր կռնակը, գրեթէ անճանաչելի դարձած հագուստներու մէջ, կը մեկնինք: Ժամ մը չոգեկառքով ճամբորդելէ վերջ, նչանակուած վայրը կ'իջնենք: Սպան՝ հեղինակաւոր չեշտով մը, մեզ վեցեակներու կը բաժնէ եւ պահակ կը նչանակէ: Երկաթուղին՝ լեռնաշղթայի մը կուրծքը մտած 25 ներքնուղիներ է բացած: Պէտք է պահպանել, որպէսզի բանակը չզրկուի իր անմիջական հաղորդակցութեան ջիղերէն:

Շաբաթ մըն է մեր վեցեակը կ'ապրի արաբ խաչնարած ցեղախումբերուն մէջ: Գիչեր - ցերեկ խիստ հսկողութիւն է նչանակուած: Գիչերային խորունկ լռութեան մէջ միջատ ու լեռ իրենց համանուագն ունին: Ամէն ինչ կ'արձագանգէ, խորհրդաւոր հանգամանք մը կ'առնէ: Մերթ ընդ մերթ չոգեկառքը կ'անցնի եւ անցորդներ պատուհաններէն թերթ կը նետեն զինուորներուն: Չէ՞, որ այդ լեռներուն մէջ աչխարհէն կտրուած, անհամբեր լուրի կը սպասենք, հոգեպէս եւ բարոյապէս կազդուրուելու համար:

Ձեռքս թերթ մը անցաւ, վերջապէս: Կը կարդանք Հիթլէրի ճառը Ռայխթակին մէջ: Կը լսենք որ լեհ-գերմանական պատերազմը արդէն սկսած է: Ընդհանուր զօրաշարժ է յայտարարուած: Զօրաշարժին մաս կը կազմեն, անշուշտ, ստուար թիւով օտարականներ:

Եւ այսպէս կազմ ու պատրաստ կեցած ենք, որպէսզի թնդանօթի որոտին հետ մենք ալ ռազմադաշտ նետուինք: Գիտակից մահուան ուրուականը կ'անցնի մեր աչքերուն առջեւէն: Ոճրագործ Հիթլէր... Վ. Համբարձումեան

Առտնահմանի գործակալներուն եւ թաժանորդներուն

Առ այժմ կը չարունակենք արտասահմանի գործակալներուն (Ռումանիա եւ Իրան), ինչպէս եւ առ հասարակ բոլոր բաժանորդներուն թերթերը: Բայց, կացութիւնը կը հարկադրէ մեզ անոնց ուշադրութեան յանձնել հետեւեալ կէտերը.—

1.— Թղթատարական վարչութիւնը պատասխանատու չէ առաքումներու յապաղման համար, ինչպէս Ֆրանսայի մէջ ալ:

2.—Գործակալները պէտք է անյապաղ իմացնեն թէ ի՛նչքան կրնան սպառիլ որպէսզի աւելորդ ծախքերու չենթարկուինք:

3.— ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԸ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՊԱՐՏԱԻՈՐ ԵՆ ԳՏՆԵԼ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ, թերթերուն փոխարժէքը օր առաջ ղրկելու համար:

4.— Թէ արտասահմանի եւ թէ Ֆրանսայի մէջ ո՛վ որ կը զգայ թէ ի վճակի չէ վճարելու, թող բարեհաճի տեղեկացնել անմիջապէս, որպէսզի դադրեցնենք առաքումը:

Հ. Հ. ԳԱԶԹ. ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ, 71 AVENUE KLÉBER

Անխափան կը չարունակէ իր աչխատանքը: Գրասենեակը բաց է, կիրակի եւ տօնական օրերէն զատ, ամէն օր ժամը 10 — 12.30:

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme .. Paris (13)

ՅԱՌԱՋԸՆԹԱՑ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Ընդլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MARDI
19 Sept.
1939

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

15e Année — 15e Année No. 4147

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՌՈՒՍԵՐԸ ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԱՐՇԱՒԵՑԻՆ ԹԱՂՈՒՑԱԳԻՐ ՄԸ ՅԱՆՁՆԵԼՈՎ ԳԻՇԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐԸ ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

ԲՈՒՌՆ ԿՈՒԻՆԸՐ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒԱՆՔԻՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ

Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ չատ ծանր տպաւորութիւն գործեց Մ. Մխուեան բռնած դիրքը, թէեւ անակնկալ մը չէր, Գերմանիոյ հետ կնքուած ոչխարձակման դաշինքէն վերջը: Մանաւանդ որ, դեռ երկու օր առաջ ալ Մոսկուա համաձայնութիւն մը կը կնքէր ճափոնի հետ, լուծելով Մանչուրիա - Մոնկոլիոյ վէճը եւ դեսպան մը նշանակելով մէկ տարիէ ի վեր թափուր մնացած դեսպանատան :

Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց տպասել Մոսկուայի դեսպանին մանրամասն տեղեկագրին, իր դիրքը ճշդելու համար: Վարչապետը եւ արտաքին նախարարը խորհրդակցեցան ամբողջ օրը: Մինչեւ կիրակի իրիկուն Մոսկուայի անգլիական դեսպանը միայն կարճ տեղեկագիր մը ղրկած էր:

«Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի ինուորական աշխատակիցը խօսելով ռուսական արշաւանքին վրայ, կ'ըսէ թէ այս քայլը «իրապէս յուզեց Ֆրանսայի հանրային կարծիքը: Փարիզի մէջ բացէ ի բաց կ'ընդունին թէ խորհրդային արշաւանքը յուսահատական կը դարձնէ լեհական բանակներուն դիրքը, հակառակ անոնց հերոսական պայքարին: Սակայն պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հաւատան թէ նոյն իսկ եթէ Լեհաստան կատարեալապէս խորտակուի զօրշ եւ կարմիր բանակներուն կողմէ եւ առժամապէս անհետանայ իբրեւ պետութիւն, պատերազմը պիտի չարունակուի: Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւնները վճռած են չարունակել պայքարը, մինչեւ որ հիթլերականութիւնը անհետանայ եւ ոչ միայն Լեհաստանը պարպուի, այլ եւ Չեխոսլովաքիան վերահաստատուի իբրեւ անկախ պետութիւն: Փարիզի մէջ անձկութեամբ կը հարցնեն թէ խորհրդային արշաւանքը Գերմանիոյ հետ համախոհո՞ւրդ կը կատարուի թէ անոր դէմ: Հանրային կարծիքը երկուքի բաժնուած է այս մասին: Շատեր կը կարծեն թէ Հիթլէր եւ Սթալին արդէն իսկ դաշինք մը կնքած են Լեհաստանի բաժանման համար, ճիշդ ինչպէս կատարին կայսրուհին եւ Մեծն Ֆրեդերիք ըրին 150 տարի առաջ: Ուրիշներ այն կարծիքն ունին թէ Մոսկուա վախնալով որ գերմանական զօրքը ռուսական սահմանապլուխ պիտի հասնի, կ'ուզէն խափանել զայն եւ ետ առնել կարգ մը նահանգներ, ինչպէս Ուկրայնան եւ Փինսքի շրջանը, որոնք նախապէս Ռուսաստանի կը պատկանէին: Այս կարծիքին կուսակիցները հաւանական կը գտնեն ընդհարում մը նաեւ բոլշեւիկ զօրքերուն (անոնց որ ներու դիրքը, կ'ազդարարէ այդ կուսակցութեան վարիչներուն (անոնց որ ինուոր պատած չեն):

— «Վերջին վայրկեանն է այս, վերջին պատեհութիւնը երեք չարաթէ ի վեր սպասուած ժէնքըլհաուարելու: Անոնք այլեւս չեն կրնար կասկած ունենալ. ուրիմն ի՞նչպէս կրնան վարանիլ: Թող արտայայտուին, թող հնչէ իրենց խղճմտանքին ձայնը. թող աղաղակեն ի լուր ամբողջ երկրին թէ Մոսկուայի հետ կնքուած դաշինքը խղճած է, թէ Սթալինի սարքած ոճրախորճը վիրենք ապատած է իրենց ուխտէն, թէ ամէն բան վերջացած է, թէ իրենք այլեւս ուրիշ բան չեն եթէ ոչ Ֆրանսացի քաղաքացիներ, ազատ, կատարելապէս ազատ, այսինքն չունին ուրիշ պարտականութիւն եւ կարգապահութիւն քան Ֆրանսայինքն չունին ուրիշ պարտականութիւն եւ կարգապահութիւնը: Բայց սպիներու հատարակաց պարտականութիւնը եւ կարգապահութիւնը: Բայց թող աճապարեն: Շատ չանցած, այլեւս ոչ մէկ բան կրնայ լեցնել փոսը»:

Ռումանիոյ մէջ ռուսական արշաւանքը չատ խոր տպաւորութիւն գործեց, թէեւ լուրը չհրատարակուեցաւ առաջին օրը: Պուքրէշի մէջ մեծ մտահոգութեամբ կը հետեւին կացութեան զարգացման, մանաւանդ ուկրայնական շրջանակներու խլրտումներուն: Կիրակի առտու հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ, որ պատերազմական վիճակի մէջ կը դնէ երկրին տնտեսութիւնը: Այս հրամանագրին համաձայն կառավարութիւնը կրնայ աւելցնել կամ պակասեցնել արտածումները եւ ներածումները: Կրնայ նաեւ ջնջել հում նիւթերու յանձնումը, եթէ պէտք ունենայ իր ազգային պաշտպանութեան համար:

Լեհեւռումանական սահմանապլուխը փակուեցաւ կիրակի առտու: Այլեւս անկարելի է հաղորդակցիլ սահմանամերձ շրջաններու լեհական իշխանութեանց հետ: Ռուսական հեծելազօրքին արշաւանքը մեծ տպաւորութիւն գործեց Պուքովինայի մէջ, ուր խլրտումներ կը նշմարուին տակաւին մը ի վեր: Բազմաթիւ փախստականներ կը հասնին ռումանական սահմանապլուխը: Հեռագրի մը համաձայն, Վարշաւայի օտար դեսպաններն ալ Ռումանիա անցած են մեծ մասով:

Միջոցներ ձեռք առնուած են Պուքրէշը պարպելու համար:

Իտալիոյ մէջ խոր տպաւորութիւն գործեց ռուսական արշաւանքը: Թէեւ խիստ վերապահութիւն կը տիրէ, բայց Հռոմի կիսապաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ խորհրդային արշաւանքը կրնայ «աննախատեսելի հետեւանքներ» ունենալ:

Պալթեան երկիրները ծանր մտահոգութեան մատնուած են: Լիթուանիա զօրացուց լեհական սահմանապլուխը: Էսթոնիա եւ Լեթոնիա կը վախնան խորհրդային արշաւանքէ մը:

Մ. Նահանգներուն մէջ ալ տպաւորութիւն պատճառեց ռուսական արշաւանքը: Ուոշինկթընի մէջ վտանգուած կը նկատուին պալքանեան պետութիւնները, վախնալով ընդհ. պատերազմէ մը:

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արեւմտեան եւ արեւելեան ճակատներու վրայ

Վերջին 48 ժամուան ընթացքին հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 25, Սեպտեմբեր 16, առաւօտ.—

Գիշերային գործունէութիւն ճակատի բազմաթիւ կէտերուն վրայ: Խիստ ուժգին ընդհարում գործունէութիւն Քչնամի հրետանիով ուժերուն կողմէ Սար - պրուքի հարաւային հատուածին մէջ: Քանի մը յառաջխմումներ կատարուեցան մեր զօրքին կողմէ Մոզելի արեւմտեան կողմը: Թշնամի ուժգին հակայարձակում մը, որուն կ'ենթարկէին հրետանիով ուժերը, ետ մղուեցաւ Նիէմի ստորին հովիտի հարեւան շրջանին մէջ :

Զեկոյց թիւ 26· իրիկուն.— *Մեծ գործունէութիւն երկու կողմի հրետանիով ուժերուն եւ զօրքին մէջտեղ ճակատին վրայ: Թշնամին չարունակ կը զօրանայ մեր առջեւ: Քանի մը կէտերու վրայ լքեց եւ քանդեց իր կարգ մը դիրքերը, ետ քաշուելով :*

Զեկոյց թիւ 27, Սեպտեմբեր 17, առաւօտ.—

Երէկ իրիկուան դէմ թշնամին յարձակումներ կատարեց մեր ճակատի երկու կէտերուն վրայ, մէկը՝ Մոզելի հովիտին արեւելեան կողմը, միւսը՝ դէպի ճակատին կեդրոնը, Սարբ եւ Վոժի միջեւ: Այս յարձակումները ետ մղուեցան: Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ, ինչպէս հաղորդուած էր վերջին քանի մը օրերու ընթացքին, Լեհաստանէն ուժեր կը վերադառնան մեր ճակատին վրայ (օդանաւեր եւմեծ զօրամասեր) :

Զեկոյց թիւ 28, իրիկուն.— *Ոչ մէկ կարեւոր դէպք: Օդանաւային գործունէութիւնը նուազած է իբրեւ հետեւանք մթնոլորտի պայմաններու:*

**** Ռութէր կը տեղեկանայ թէ Գերմանացիները սկսած են պարպել Էքս լա Շափէլը (Ախէն): Անկար եւ ծեր քաղաքացիները կրնան չորեկոտք եւ ինքնաշարժ նստիլ, իսկ միւսները, մէկ ըլլալով կիները եւ 12 տարեկանէն վեր մանուկները, պէտք է ոտքով երթան մինչեւ Քէօլն (երեք օր): Ամէն մէկը պարտաւոր է բաւարար ուտելիք առնել, իսկ բեռները 15 քիլոյէն աւելի պիտի չըլլան: Անոնք որ կը փոքձեն Պելժիա կամ Հոլանտա փախչիլ, պիտի կորանցնեն իրենց տասցուածքը :*

**** Վարչապետ Պ. Տալատիէ, նախարար ազգ. պաշտպանութեան, արեւմտեան ճակատը այցելելով, աչքէ անցուց Մաժինոյի գիծը եւ ուրիշ գիրքեր եւ վերադարձաւ Լեմ գոհունակութեամբ: Իրեն կ'ընկերանար Զօր. Տէքան: Պ. Տալատիէ մամնաւորապէս նշանակալից դաւաւ Ֆրանսական կորուստներուն փոքր համեմատութիւնը :*

Վարչապետը այցելեց ամբողջ Սարի շրջանը, ընկերակցութեամբ սպայակոյտի անդամներուն, աչքէ անցընելով զրաւեալ շրջանները եւ ջերմապէս գնահատեց զօրքին քաջութիւնն ու վճռակամութիւնը: Այս առթիւ հաստատեց թէ զօրքին պաշարը կը հասնի գոհացուցիչ եղանակով, եւ խոստացաւ կարելին ի գործ դնել, որպէսզի զինուորներուն թղթաթերի չուտ հասնի:

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Լեհական վերջին զեկոյցները կը հաստատեն թէ կիները կը չարունակուին նոյն աստիճութեամբ: Հեռագրի մը համաձայն Լեհերը 1200 զերի եւ 42 հրասայլ բռնած են:

Թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Վարշաւայի անձնատուութեան համար տրուած վերջնագրի մասին.—

Շաբաթ առտու ժամը 8ին գերման սպայ մը ներկայացաւ Վարշաւայի յառաջապահ դիրքերը եւ առաջնորդուեցաւ գունդի մը սպայակոյտին կեդրոնը: Սպան բաւ թէ անձնատուութեան դիր մը պիտի ներկայացնէ Վարշաւայի հրամանատարին: Մէկուկէս ժամ սպասցնելէ վերջ, պատասխանեցին թէ հրամանատարը կը մերժէ ընդունիլ: Սպան հարցուց թէ կարելի չէ՞ ուրիշ մէկուոյ մը, դրաւորապէս յանձնել պայմանները: Այդ ալ մերժուեցաւ: Սպան մեկնեցաւ: Ժամը 15.10ին գերմանական օդանաւեր թռան Վարշաւայի վրայ եւ միլիոնաւոր թռուցիկներ ցրուեցին: Այդ յայտարարութիւնները կ'ըսէին թէ լեհական կառավարութիւնը պայքարի հրաւիրած ըլլալով քաղաքացի ժողովուրդը, գերման հրամանատարութիւնը կը պահանջէ.—

Վարշաւա քաղաքը պէտք է անձնատուր ըլլայ 12 ժամէն.— Միեւնոյն ատեն լեհական զօրքը պէտք է իր զէնքերը գերմանացիներուն յանձնէ նոյնպէս 12 ժամէն.— Քաղաքացի ժողովուրդին կը տրուի 12 ժամ միջոց, Վարշաւայէն հեռանալու եւ Քիէլցէ եւ Կարվոլին երթալու համար: Եթէ այդ պայմանաժամին մէջ պատասխանը ժխտական ըլլայ, ամբողջ Վարշաւան պիտի համարուի զինուորական չրջան, առանց խտրութեան :

Տրուած պայմանաժամը լրացաւ կիրակի առտու ժամը 3.15ին, բայց Լեհերը յայտով հակայարձակումներ կատարեցին քաղաքին արուարձաններուն մէջ: Գերմանական օդանաւերը եւ թնդանօթները ամբողջ օրը ուժգնօրէն ռմբակոծեցին քաղաքին կեդրոնը, նոյնիսկ պայմանաժամին լրանալէն առաջ: Եկեղեցի մը կործանեցաւ, եւ հիւանդանոց - կառախումբեր ռմբակոծուեցան, հակառակ Կարմիր Խաչի դրօշին :

Վերջին լուրերու համաձայն, կառավարական պաշտօնեաները ձեռնարկած են պարպումի գործողութեանց: Հաւատ կ'ի՛մանայ թէ գերման հրամանատարութիւնը հաւանած է որ քաղաքացիները եւ օտարականները պարպուին երկու տարբեր ճամբաներով: Երկու կողմերը համաձայնած են որ կիները եւ մանուկները հեռանան ազատօրէն :

Լեհերը կը չարունակեն դիմադրել Պրէսթ - Լիթովսքի, Լէմպէրկի եւ ուրիշ կարեւոր քաղաքներու մէջ: Գերմանացիները սկսան օդատորձել զրաւեալ շրջաններու գործարանները եւ ուրիշ հաստատութիւններ :

**** Հոլանտա հասած ճամբորդի մը տեղեկութեանց համաձայն, Գերմանացիները մինչեւ հիմա ունեցած են 100,000 սպանեալ եւ վիրաւոր:*

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ յայտարարներու մասին վարչապետ զեկոյց մը հրատարակելով, մանրամասնօրէն կը բացատրէ թէ ինուորական փոխադրութիւնները առաջնութիւն վայելելով, տնտեսական պէտքերու համար տոհմատած են գործածել չամբրնթաց եւ նուազ կանոնաւոր կառախումբեր: Ճետոյ, թղթատարական պաշտօնեաներուն իրր 3/4ը ենթակայ է զօրակոչի, նորերը պէտք է վարժուին եւն.: Հակառակ այս դժուարութեանց, կառավարութիւնը կարելի միջոցները ձեռք առած է, որպէսզի թղթատարական սպասարկութիւնը հետզհետէ կանոնաւորուի :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Չամպարեան տարեկան տպաւորիչ վաճառ

Մարտիլի մեր թղթակիցը կը գրէ (12 Նոեմբեր). — Երեկ· գօրավար Հայր Չամպարեան հրաւիրած էր իր հարազատները ընթրիքի: Ընթրիքը տեղի ունեցաւ Հայր Չամպարեանի հարազատ տան մէջ, որ կը գտնուի Մարտիլի ամենագեղեցիկ տեղերէն մէկուն մէջ: Ընդ. 48 հոգի էին հաւաքուած այդ ընթրիքին, որոնց մէջ կային նաեւ Մարտիլի քաղաքապետը եւ ուրիշ պատուաւոր անձեր: Ընթրիքի ընթացքին Հայր Չամպարեան ելոյթ մը ունեցաւ, որուն մէջ ան յիշեցուց, որ 1914ին ինք եւ իր եղբայրները Մարտիլ հաստատուելով, սկսան զբաղիլ ծխախոտի արդիւնաբերութեամբ, որ ներկայիս ունի տարեկան 35,000 ոսկի արտադրութիւն: Ներկայիս գործը կը վարեն Հայր Չամպարեանի զաւակները, որոնք ամէնքն ալ ծնած են Մարտիլ: Ան ըսաւ, որ ինք ամէն տարի կ՚այցելէ Հայաստան եւ ամէն անգամ կը տեսնէ, որ Հայաստան կը յառաջդիմէ: Ան կոչ ուղղեց իր զաւակներուն, որ ամէն տարի Հայաստան այցելեն, որպէսզի ծանօթանան հայրենի հողին եւ ժողովուրդին հետ:

Ապա խօսք առաւ Մարտիլի քաղաքապետը, որ գովեց Հայր Չամպարեանի ձեռնարկը, որ ոչ միայն նպաստեց Մարտիլի ծխախոտի արդիւնաբերութեան զարգացման, այլ նաեւ հանդիսացաւ Մարտիլի եւ Հայաստանի միջեւ մշակութային կապերու հաստատման: Ան ըսաւ, որ ինք կը ցանկանայ, որ Մարտիլի քաղաքապետարանը կարենայ Հայաստանի հետ ունենալ նման կապեր: Ան ըսաւ, որ ինք կը ցանկանայ, որ Մարտիլի քաղաքապետարանը կարենայ Հայաստանի հետ ունենալ նման կապեր: Ան ըսաւ, որ ինք կը ցանկանայ, որ Մարտիլի քաղաքապետարանը կարենայ Հայաստանի հետ ունենալ նման կապեր:

Ընթրիքի ընթացքին ներկաները ողջունեցին Հայր Չամպարեանի ելոյթը եւ ընդունեցին զայն մեծ ծափերով: Ընթրիքը տեւեց մինչեւ ուշ գիշեր:

Ոսկերչական ձեռնարկ մեր հայրենակիցներէն

Մարսէյլի մեր հայրենակիցներէն Ս. Ա. Ոսկանեան, որ 1914ին հաստատուած է Մարսէյլ, ոսկերչական ձեռնարկ մը հիմնած է Մարսէյլի մէջ: Ան ունի 16 տարեկան որդի մը, որ ներկայիս կը սորվի ոսկերչական գործը հօրմէ: Ան ունի նաեւ 18 տարեկան դուստր մը, որ կը սորվի ֆրանսերէն լեզուի դասեր: Ոսկանեան ընտանիքը ունի 4 — 5 սենեակներէ բաղկացած բնակարան մը: Ընտանիքի մեծահասակները կը խօսին հայերէն, ֆրանսերէն եւ իտալերէն լեզուներով:

Ոսկանեան ընտանիքը 1939 թուականին մեծ ուրախութեամբ ընդունեց 20ի մօտ մեր հայրենակիցներ, որոնք Մարսէյլէն կ՚անցնէին: Ընդունելութեան ներկայ էին նաեւ Մարսէյլի հայ գաղութի որոշ անձնաւորութիւններ: Ընթրիքի ընթացքին ելոյթներ ունեցան Ս. Ա. Ոսկանեան, Ա. Ա. Ոսկանեան եւ ուրիշներ, որոնք յիշեցին հայրենի հողէն հեռու հայ ընտանիքներու ունեցած դժուարութիւնները եւ ընդգծեցին հայ ընտանիքներու պարտականութիւնները հայրենի հողին նկատմամբ:

Ընթրիքի ընթացքին Ոսկանեան ընտանիքի անդամները ստացան շնորհաւորական հեռագրեր Ամերիկայէն, Պէյրութէն, Հալէպէն, Պուքրէշէն, Պելճիքայէն եւ Ֆրանսայի տարբեր քաղաքներէն:

Ընթրիքի ընթացքին ներկաները ողջունեցին Հայր Չամպարեանի ելոյթը եւ ընդունեցին զայն մեծ ծափերով: Ընթրիքը տեւեց մինչեւ ուշ գիշեր:

Ոսկերչական ձեռնարկ մեր հայրենակիցներէն

Մարսէյլի մեր հայրենակիցներէն Ս. Ա. Ոսկանեան, որ 1914ին հաստատուած է Մարսէյլ, ոսկերչական ձեռնարկ մը հիմնած է Մարսէյլի մէջ: Ան ունի 16 տարեկան որդի մը, որ ներկայիս կը սորվի ոսկերչական գործը հօրմէ: Ան ունի նաեւ 18 տարեկան դուստր մը, որ կը սորվի ֆրանսերէն լեզուի դասեր: Ոսկանեան ընտանիքը ունի 4 — 5 սենեակներէ բաղկացած բնակարան մը: Ընտանիքի մեծահասակները կը խօսին հայերէն, ֆրանսերէն եւ իտալերէն լեզուներով:

Ոսկանեան ընտանիքը 1939 թուականին մեծ ուրախութեամբ ընդունեց 20ի մօտ մեր հայրենակիցներ, որոնք Մարսէյլէն կ՚անցնէին: Ընդունելութեան ներկայ էին նաեւ Մարսէյլի հայ գաղութի որոշ անձնաւորութիւններ: Ընթրիքի ընթացքին ելոյթներ ունեցան Ս. Ա. Ոսկանեան, Ա. Ա. Ոսկանեան եւ ուրիշներ, որոնք յիշեցին հայրենի հողէն հեռու հայ ընտանիքներու ունեցած դժուարութիւնները եւ ընդգծեցին հայ ընտանիքներու պարտականութիւնները հայրենի հողին նկատմամբ:

Ընթրիքի ընթացքին Ոսկանեան ընտանիքի անդամները ստացան շնորհաւորական հեռագրեր Ամերիկայէն, Պէյրութէն, Հալէպէն, Պուքրէշէն, Պելճիքայէն եւ Ֆրանսայի տարբեր քաղաքներէն:

Ոստրոպի հայ գործարանատէրերը

Ոստրոպի մեր թղթակիցը կը գրէ (8 Նոեմբեր). — Ոստրոպի հայ գործարանատէրերը ամէն տարի կը հաւաքուին Ոստրոպի մէջ, որպէսզի քննարկեն իրենց գործերուն վերաբերեալ հարցերը: Այս տարի ալ հաւաքուեցան Ոստրոպի մէջ եւ քննարկեցին իրենց գործերուն վերաբերեալ հարցերը: Ներկայ էին 12 հայ գործարանատէրեր: Անոնք քննարկեցին նաեւ հայ գործարանատէրերու միջեւ եղած տարաձայնութիւնները եւ որոշեցին զանոնք լուծել խաղաղ ճանապարհով: Ներկայ էին նաեւ Ոստրոպի քաղաքապետը եւ քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ:

Ներկայ էին նաեւ Ոստրոպի քաղաքապետը եւ քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ: Քննարկեցին նաեւ հայ գործարանատէրերու միջեւ եղած տարաձայնութիւնները եւ որոշեցին զանոնք լուծել խաղաղ ճանապարհով: Ներկայ էին նաեւ Ոստրոպի քաղաքապետը եւ քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ:

Հայ գործարանատէրերը Ոստրոպի մէջ

«Մարդկութիւն», Նոյեմբեր 2, Նոյեմբեր Լօզան մէջ տարբեր գործերէն առ նուազն 12 Նոեմբեր հայ գործարանատէրեր հաւաքուեցան Ոստրոպի մէջ, որպէսզի քննարկեն իրենց գործերուն վերաբերեալ հարցերը: Հանդիպումը տեղի ունեցաւ Ոստրոպի քաղաքապետարանի շէնքին մէջ: Ներկայ էին նաեւ Ոստրոպի քաղաքապետը եւ քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ:

Հանդիպումը տեւեց մինչեւ ուշ գիշեր: Քննարկեցին նաեւ հայ գործարանատէրերու միջեւ եղած տարաձայնութիւնները եւ որոշեցին զանոնք լուծել խաղաղ ճանապարհով: Ներկայ էին նաեւ Ոստրոպի քաղաքապետը եւ քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ:

Հայ գործարանատէրերը Ոստրոպի մէջ

«Մարդկութիւն», Նոյեմբեր 2, Նոյեմբեր Լօզան մէջ տարբեր գործերէն առ նուազն 12 Նոեմբեր հայ գործարանատէրեր հաւաքուեցան Ոստրոպի մէջ, որպէսզի քննարկեն իրենց գործերուն վերաբերեալ հարցերը: Հանդիպումը տեղի ունեցաւ Ոստրոպի քաղաքապետարանի շէնքին մէջ: Ներկայ էին նաեւ Ոստրոպի քաղաքապետը եւ քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ:

Հանդիպումը տեւեց մինչեւ ուշ գիշեր: Քննարկեցին նաեւ հայ գործարանատէրերու միջեւ եղած տարաձայնութիւնները եւ որոշեցին զանոնք լուծել խաղաղ ճանապարհով: Ներկայ էին նաեւ Ոստրոպի քաղաքապետը եւ քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ:

Le Gérant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (ACOPIAN)
17, Rue Damesme .. Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍՆԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամբողջ երկիրները	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
20 Sept.
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4148

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԵՐԿՈՒ ԿՐԱԿԻ ՄԷՋ

ԵՐԿՈՒ ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐԸ ԱՐԴԷՆ ԻՍԿ ԲԱԺՆԱԾ ԵՆ ԱՒԱՐԸ

ԼԵՀԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՅ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ ՉԷԶՈՔ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Հեռզհեռէ կը պարզուին ռուս-գերմանական դաշտագրութեան ծալքերը Լեհաստանի դէմ, որ յատահատական պայքար մը կը մղէ այս միջոցին, ինկած՝ երկու կրակի մէջ, զարնուած՝ ճակատէն եւ կռնակէն։

Տեղական մամուլին կողմէ հրատարակուած յուրերու համաձայն, Ռուսերը եւ Գերմանացիները արդէն իսկ հանդիպած են Պրէսթ-Լիթովսքի մէջ, — արեւելեան Լեհաստանի կարեւոր կեդրոնը, որ չարաչուք համբաւ մը շահեցաւ մեծ պատերազմի ընթացքին ալ։ Արդարեւ, այդ քաղաքին մէջ էր որ 1918 մարտ 7ին կայսերական Գերմանիան եւ ցարական Ռուսաստանը դաշնագիր մը կնքէին։ Այս դաշնագրով Ռուսաստան կը բաժնուէր իր դաշնակիցներէն, կը դաւաճանէր անոնց շահերուն, ինչպէս եւ հայ ժողովուրդի տարրական իրաւունքներուն դէմ ...

Եւ ահաւասիկ երկրորդ Պրէսթ-Լիթովսքը։ Օրուան լուրերը կ'ըսեն թէ ռուսական եւ գերմանական դունդերը իրարու հանդիպելով, եղբայրական ողջոյններ փոխանակեցին։ Մի քանի ամսական ձայնափիւռ զեկուցումներ հաղորդուեցան Մոսկուայի եւ Պերլինի մէջ, ինչպէս կ'ըսէ անգլիական անձնաղը։

*Գերմանական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ Ռուսերը արդէն զրաւած են Վիլնան, թէեւ ուրիշ հեռագիր մը կը հերքէր այս լուրը։ Ռուսական զօրամասմը յառաջ խաղաց Փրիպէթի ուղիսատաններէն, Փինսքի մօտ։ Ուրիշ զօրամաս մը գործելով հարաւային շրջանին մէջ, յառաջ խաղաց դէպի Հէրէհէնքաեւ զրաւեց Պարանովիչին։ Ռուսական տուներթիւ հեծելազունդեր, հրաձգային եւ մեքենաշարժ զօրամասեր կը դրծեն Լեհաստանի, Ռուսիոյ եւ Լիթվիոյ միացեալ սահմաններուն վրայ։ Միջազգային բոլոր կառնխոմբերու երեսեակը դարձած է Մ. Միութեան, Լեհաստանի եւ Պալթեան երկիրներուն միջեւ, սահմանագլուխի ռուսական մասին մէջ։ Լիթուանիա իր կարգին վերնալով արշաւանքէ մը, դէնքի ուժ առաւ պահեստները ե

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՑԵՂԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

ռուսական արշաւանքին մասին

« Ժուռնալ », կը գրէ «Ճիճիկով խանի ժառանգորդը» խորագրով յօդուածի մը մէջ·

— «Գիտէինք թէ Գերմանացին, որ քաղաքակրթութեան հասած է մեզմէ տասը դար վերջ, բարբարոս մըն է, եթէ նկատի չառնենք Հռենոսի ջրջանի բնակչութիւնը: Բայց այս բարբարոսութիւնը, զոր հոմէական քաղաքակրթութիւնը, քրիստոնէութիւնը, արեւմտեան միտքը երկար տարի աշխատեցան զգաստութեան բերել, հոգեկան բորբոքումի մէջ կը գտնուի իր արդի վարիչներուն ներշնչումին տակ:

1939ի Գերմանացիները, հիթլէրական թոյնին ազդեցութեան տակ, ետ գացին մինչեւ նախնական ցեղախումբերու կեանքը: Անոնք կը սպաննեն այնքան դիւրութեամբ որքան կը շնչեն՝ նախնական ժողովուրդներու մտայղացումով մը, սարսափելի յետադիմութիւն մը կատարելէ վերջ, որմէ պիտի ամչնար կէօթէ, եթէ նորէն աշխարհ գար :

Ահա թէ ինչու, Եւրոպայի մէջ, ով որ կը սիրէ իր տունը, իր ստացուածքը, իր կեանքը, իր կինը եւ իր զաւակները, անմիջապէս պիտի փարէր իր հրացանին՝ եթէ արդէն փարած չէ: Մենք կը գտնուինք մարդակերպ գայլերու վոհմակի մը առջեւ: Ընտրութիւն կատարելու խնդիր չկայ,— կամ պիտի սպաննենք զանոնք, կամ անոնք պիտի ուտեն մեզ:

«Տէյլի Մէյլ»ի մէջ, Ուտրա Փրայս, խօսելով ռուսական բանակին միջամտութեան մասին, կը կարծէ թէ տակիկա չինչանակեր որ զինուորական գործակցութիւն մը պիտի սկսին Ռուսերը եւ Գերմանացիները միասնաբար, ու կը շարունակէ ·—

Որ եւ է պատճառ չկայ հնթադրելու թէ խորհրդային կառավարութեան գործակցութիւնը Գերմանիոյ հետ պիտի կատարուի աւելի քանպաշտպանութիւնը երկու երկիրներու չահերուն, համաձայն ռուսեւգերմանական դաշինքին տրամադրութեանց :

Ռուսական բանակը չէ կրցած իրաժրցոյց տալ իր երկրէն դուրս, պաշտպանողական ճակատի վրայ: Օգտուելով երկրին ընդարձակ տարածութիւններէն, ուր հաղորդակցութեան միջոցները չատ քիչ են, ռուս զինուորը լաւ կռուեցաւ անցեալին մէջ, բայց Գերմանացիները կը թերագնահատեն անոր ռազմական յատկութիւնները: Կը յիշեմ, Հիթլերի ամէնէն մօտիկ գերման հրամանատարներէն մին, Զօր· Ռայխնաու, լինի կը պատմէր որ ընդհ· պատերազմին սկիզբը տեսեր է ռուսական ամբողջ վաշտեր որոնք անձնատուր եղած են առանց մէկ գնդակ արձակելու :

Հիթլէր եւս, խօսելով ռուս զինուորին ռազմական յատկութիւններուն մասին, կ'ըսէր որ թէեւ Ռուսերը օդային բազմաթիւ տորմիղներ ունին, մեքենաշարժ ուժեղ գունդեր, այսուհանդերձ ռուսական ճարտարարուեստը անկարող է լեցնելու բացը զոր կը ստեղծէ պատերազմը: Քանի մը չարաթ կռիւէ վերջ, Ռուսիոյ ճամբաները պիտի փակուին հրասայլերով եւ թնդանօթներով, զորս Ռուսերը պիտի չկրնան մաքրել :

« Ֆիկարոյ»ի մէջ, Վլատիմիր տ'Օրմբսոն կը վարանի Գերմանիոյ հետ մեղսակցութիւն համարիլ ռուսական միջամտութիւնը, ու կը շարունակէ·

— « Արդեօ՞ք կը գտնուինք գերմանեւռուսական մեղսակցութեան մը առջեւ, որ որոշուած էր նախապէս, արդեօ՞ք Հիթլէր եւ Սթալին, անցեալ Օգոստոսի 24ին, դաշինք կնքած են բաժնելու Լեհաստանը, թէ Սորհ· Միութիւնը, վախնալով այն համեմատութենէն զոր կը ստանար գերմանական արշաւանքը դրացի երկրի մը մէջ, ուզեց ապահովել իր դիրքը Պալթեան երկիրներու եւ Ուքրայնայի չահերու տեսակէտով :

Ինչ ալ ըլլան ռուսական միջամտութեան բուն պատճառները, արդիւնքը միեւնոյնն է Լեհաստանի համար: Գէթ ներկայիս: Կոնակէն զարնուած՝ այն պահուն երբ կը կռուէր մարդասպաններու դէմ, Լեհաստանի հերոսական դիմադրութիւնը կը ստանայ, աչխարհի խղճմտանքին առջեւ, մարտիրոսութեան մը ձեւը:

Արեւելեան Եւրոպան ներկայիս զարճած է թատերաբեմ մը դէպքերու, որոնք հետզհետէ աւելի պիտի ծանրանան, մինչեւ որ աղէտը տարածուի աւելի :

Բայց վերջնական յաղթանակը կը պատկանի անոնց, որոնք կը դիմադրեն երկար, ու վստահ ենք որ մերը պիտի ըլլայ այդ յաղթանակը :

« Թան »ի խմբագրականը եւս կը չօշափէ նոյն հարցը ·—

Ինչ ալ ըլլայ կեղծիքը, որով Ռուսիա կը ջանայ ծածկել իր միջամտութեան իրական նկարագիրը,— միջամտութիւն մը որ պարզապէս յարձակում մըն է, — պիտի չկարենայ փոխել իրողութիւնը, որ պերճախօս է ամբողջ աչխարհի առջեւ, անարդարանալի յարձակում մը ազատ ժողովուրդի մը վրայ:

« Լ'Էօվր»ի մէջ Տիկին Ժրնըվիեւ Թապուի կը գրէ·

— Փարիզի մէջ չատեր կը կարծեն թէ Սորհ· Միութիւնը կ'աչխատի ապահովել Հիւսիսի մէջ, Թերեւս նաեւ Հարաւի մէջ, ռուսական չահերը միայն, մինչ ուրիշներ կը խորհին թէ Սորհ· Միութիւնը պիտի չուզէր պաղեցնել Թուրքիան, որ ինքզինք վտանգուած պիտի զգայ Պեսարապիոյ գրաւումով: Ըստ այս վերջիններուն, Մոսկուա պէտք ունի Թուրքիոյ, փակելու համար Սեւ Ծովը Գերմանացիներուն առջեւ :

Եւ դեռ ուրիշ քաղաքագէտներ ալ կան, որոնք կը կարծեն թէ Սորհ· Միութիւնը հաստատակաց չահեր ունի Գերմանիոյ հետ՝ ոչ միայն հողային նոր բաժանումներ կատարելու տեսակէտով, այլ եւ գաղափարաբանական պայքար մը տանելու համար ժողովրդապետութեանց դէմ:

« Փոփիւլէր»ի մէջ Լէոն Պլում կ'ընդվզի չէզոքութեան կեղծիքին դէմ , որով բոլչեւիկները կ'աչխատին ծածկել իրականութիւնը ·—

Եթէ նոյնիսկ ենթադրենք որ չէզոքութեան այդ կեղծիքը ընդունելի է դիւանագիտութեան, պարագան նոյնը չէ բանուորը դասակարգին համար: Ըսել կ'ուզեմ թէ համայնավար տեսակէտը ընդունելի չէ բանուորներուն, ընկերվարականներուն, մեզի համար: Ու կոչ կ'ուղեմ, դարձեալ, համայնավար կուսակցութեան ղեկավարներուն, անոնց որոնք զօրաչարժի ենթակայ չեն ու կը մնան թիկունքը, անգամ մը եւս պաղատելով կը խնդրեմ, առանց յուսահատելու, յայտարարելով որ վերջին վայրկեանն է այս, վերջին պատեհութիւնը, որպէսզի կատարեն այն ժէսթը, որու կը սպասուի երեք չարաթէ ի վեր: Այլեւս կասկածի տեղի չմնաց, տակաւին ի՞նչպէս կը վարանին, թող խօսին, թող վերջապէս արտասանեն աղաղակը, որ պատրաստ է արդէն իրենց խղճմտանքին մէջ, թող պոռան երկրին առջեւ թէ խղուած է այլեւս իրենց դաչինքը Մոսկուայի հետ, թէ Սթալինի ոճիրը զիրենք ապատեց երգումէն կամ ուխտէն, թէ ամէն ինչ վերջացած է այլեւս, թէ այսուհետեւ ֆրանսացի քաղաքացիներ են եւ ուրիշ ոչինչ, այսինքն թէ չեն ճանչնար ուրիշ պարտականութիւն եւ կարգապահութիւն, բայց եթէ Ֆրանսացիներու հասարակաց կարգապահութիւնը եւ պարտականութիւնը: Բայց թող աճապարեն, այլապէս յետոյ ոչինչ կրնայ լեցնել վտոը :

Ընդհանուր վրդովում Անգլիոյ մէջ

Անգլիական մամուլը ռուսական արշաւանքը կ'անուանէ «դաչոյնի հարուած մը Լեհաստանի կռնակին» եւ խստօրէն կը դատապարտէ : Այս առթիւ չատ մը թերթեր Ռուսաստանը կը նմանցնեն անգղի մը որ խոյացաւ լեհական աւարին վրայ: Եւ կը բացատրեն թէ կացութիւնը որքան ալ անհաճոյ ըլլայ,չի կրնար խորապէս ազդել զինուորական գործողութեանց վրայ եւ չի փոխեր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պատերազմի նպատակները,— փրկել Լեհաստանը , խափանել գերմանական գերակայութիւնը Եւրոպայի մէջ եւ ոչնչացնել հիթլէրականութիւնը :

Բոլոր թերթերն ալ այն տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ խորհրդային նախայարձակումը որ եւ է զարմանք չէ պատճառած Լոնտոնի մէջ, թէ Լեհաստանի բաժանումը կանխաւ որոշուած էր Պերլինի եւ Մոսկուայի մէջեւ, թէ խորհրդային միջամտութիւնը գահավիժ ընթացք ստացաւ իրրեւ հետեւանք գերմանական յաւակնոտղացութեան արագութեան եւ թէ վերջապէս Ռուսերը պատահարար բարեկամներ են Գերմանացիներուն, չատ կը կասկածին անոնցմէ եւ մտահոգութեամբ կը դիտեն անոնց մերձեցումը Ուկրայնայի: Վերջապէս, կարգ մը թերթեր այն կարծիքը կը յայտնեն թէ խորհրդային միջամտութիւնը դեռ նոր սկսաւ եւ կրնայ տարածուիլ Պալթեան երկիրներուն եւ Ռումանիոյ վրայ :

« Թայմզ » երբեք անակնկալ մը չնկատելով ռուսական արշաւանքը, կ'ըսէ թէ չատոնց նախատեսուած էր եւ թէ համաձայնութիւնը կատարեալ է Մոսկուայի եւ Պերլինի միջեւ:

«Թայմզ»ի կարծիքով, «Լեհերը այլեւս չեն կրնար երկար դիմանալ: Հարկ է սպասել, դիտնալու համար թէ ո՞րը աւելի ճարպիկ պիտի փրթի, Սթալի՞ն թէ Հիթլէր»: Եզրակացնելով, «Թայմզ» չի հաւատար որ լեհ· «անկախ» պետութիւն մը կարենայ կանգուն մնալ երկու արշաւողներուն միջեւ :

« Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի կարծիքով, Լեհաստան արամադիր չէ պատերազմական վիճակ յայտարարելու Ռուսիոյ դէմ, իսկ անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները պիտի քննեն կարգ մը խնդիրներ, իրենց դիրքը ճշդելէ առաջ:

Անգլիոյ աչխատաւորական օրկանը, «Տէյլի Հէրըլտ» մանաւոր ուժգնութեամբ կը դատապարտէ Ռ· Միութիւնը·— «Ձկայ եւ չի կրնար ըլլալ որ եւ է չթմեղանք Ռուսիոյ արարքին համար:Այն չարժեցաւ ոչ միայն հակառակ այն բոլոր խէաչնեղուն զոր իր վարիչները կը հռչակէին բարձրաձայն, այլ եւ ուղղակի բռնաբարելով իր հանդիսաւոր դաչինքը: Խորհրդային Ռուսիան կը հետեւի զինակիցին օրինակին եւ կը պատռէ իր դաչնագիրը, սուրի դաչոյ խոյանալու համար»:

Գերմանական ռազմավարութիւնը

Թերթերու զինուորական թղթակիցները զարմանքով տեսան որ Գերմանացիները գրաւ տալու նոր ձեւ մը ընդունած են: Այդ մասին կը տրուին հետեւեալ տեղեկութիւնները ·—

Հետեւակազօրքը չի մասնակցիր յարձակողական արչաւին: Ամբողջ զօրաժողութիւնը կը կատարեն զրահապատ զօրաբաժինները, որոնք ալիք ալիք կը նետուին լեհական պաչտպանողական դիրքերուն վրայ: Լեհական պաչտպանողական գիծը, երկար ըլլալով, կը ներկայացնէ բարակ կեղեւ մը, կաբելի չէ եղած խուսափիլն ու խորութիւն տալ այդ գծին, որովհետեւ լրացած չէր զօրաչարժ: Միւս կողմէ, հրասայլերու արգելիչ կրակի գիծն ալ տկար էր: Այնպէս որ գերմանական զրահապատ գրոհը, մեքենական արագութեամբ սուրալով, կը գտնուի լեհական պաչտպանողական բարակ գծին, կը խորտակէ զայն, յետոյ կը չարունակէ յառաջանալ 30, նոյնիսկ 40 քիլոմէթր դէպի ներս, առանց սպասելու որ հետեւակազօրքը հասնի իրեն: Միւս կողմէ, օդաչուները, չատ ցածէն թռչելով, կը հալածեն լեհական հետեւակազօրքը: Այս արագ եւ յանկարծական ներխուժումին հետեւանքով, լեհական հրամանատարութիւնը կը տկարուի բանակէն, նոյնիսկ հրամանատարութիւնը կը տիպոսի խուսափիլ զրահապատ զրոհներու յարձակումէն, որու կը յաջորդեն գերմանական հրասայլերու կոհակները, անոնց հետեւէն հետեւակազօրքը:

Զօր· Կուտէրեան, որ քննիչն է գերման զրահապատ զօրաբաժիններուն, յատկապէս նման պատերազմի մը մասին գրած իր մէկ դիրքին մէջ, կ'ըսէ թէ «զրահապատ զօրաբաժիններու զրոհին պահն է նախքան արշալոյսը , երբ տակաւին չէ ծագած լոյսը: Կամ երբ թեթեւ մշուշ մը կը ծածկէ երկիրը, որպէսզի հետեւ նման պահերու մէջ կարելիութիւն ունենանք օգտագործել հրասայլերու արգելիչ դէնքերը, եւ երբ կ'երեւան հրասայլերը, անակնկալի կուգան :

Կարեւորն այն է որ զրահապատ զօրաբաժինները արագօրէն թափանցեն եւ չատկանան թշնամի գիծէն ներս, ընկերակցութեամբ բազմաթիւ հրասայլերու : Միաժամանակ պէտք է յարձակիլ թշնամի մարտկոցներու վրայ, որոնք իրենց դիրքերէն կ'օգնեն հրասայլերու արգելիչ կրակին:

Զրահապատ զօրաբաժիններու զրոհը կրնանք բաժնել չորս բաժիններու.

Առաջին բաժինը պէտք է անչարժութեան դատապարտէ պահեստներու եւ հրասայլերու գործունէութիւնը, մանաւանդ անպէտ դարձնել թշնամի սպայակոյտը եւ հրամանատարութիւնը, խզելով հաղորդակցութիւնը կատարին հետ: Իր ճամբուն վրայ, պէտք է աչխատի փճացնել հրասայլերու արգելիչ գիծը, առանց մտնելու ուրիշ կռիւներու մէջ:

Երկրորդ բաժինը պաչտօն ունի քանդելու թշնամի հրետանին եւ հրասայլերու արգելիչ կազմակերպութիւնը :

Երրորդ բաժինը պաչտօն ունի դիւրացնել հրասայլերու օժանդակ կազմին անցքը թշնամի հետեւակազօրքին մէջէն:

Չորրորդ բաժինը, որ պէտք է ստուարաթիւ ըլլայ, պաչտօն ունի ձեռնարկելու դիմադրող դիրքերու պաչարումին:

Այս զրոհները պէտք է կատարուին ընդարձակ ճակատի մը վրայ, զրոհ տուող ալիքները պէտք է իրարու յաջորդեն անընդհատ եւ միչտ պատրաստ գտնուին հրասայլերու հակայարձակման »:

Զրահապատ զօրաբաժիններու գրոհը սակայն կարելի չէ կատարել արեւմտեան ճակատին վրայ, ուր Ֆրանսական գիծը ոչ միայն երկար չէ լեհականին պէս, այլ եւ Ֆրանսական բանակը օժտուած է հրասայլերու այնպիսի ուժով մը որ կը խորտակէ ամէն գրոհ:

Հիթլեր եւ Սթալին աւարը բաժնո՞ծ էին

Զուիցերիոյ մէջ չատ զարմանք չպատճառեց ռուսական զօրքին արչաւանքը 1400 քիլոմէթր ճակատի մը վրայ: Դեռ անցեալ չարթու կարգ մը թերթեր կը դրէին թէ Սթալին համաձայնութեան հասած Հիթլէրի հետ պիտի օգտուի առաջին պատրուակէն, մասնակցելու համար Լեհաստանի չորրորդ բաժանման : Թերթերը մասնաւորապէս չեչեռլով նախապարձակման հանդամանքը, նորէն կը յիչեն թէ Մոսկուա եւ Պերլին ձեռք ձեռքի կը քալեն: «Անոնք բացարձակապէս համաձայն են իրենց բանակներու զրաւման չրջաններու մասին: Այս առթիւ կ'ըսեն թէ Լեհաստանի ճակատագիրը վճռուած էր օգոստոս 24էն 25ի դիչերը, Ռիպպէնթրոպի եւ Սթալինի երկար խորհրդակցութեան ընթացքին: « Այս խորհրդակցութիւնը իրականին մէջ աւելի չատ կապ ունէր Լեհաստանի ժառանգութեան քան թէ ոչ - յարձակման դաչինքին հետ, որ արդէն կնքուած էր » :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սթալին պայման դրած է Լեհաստանի բաժանումը, ապահովելու համար գերմանական բանակին թիկունքը, երբ այս վերջինը յարձակման ենթարկուէր արեւմուտքէն: Ցիւրիխի «Նուվէլ Կազէթ»ը կը կարծէ թէ երբ ռուսական եւ գերմանական զինուորները իրարու հանդիպին, եղբայրակցութեան տեսարաններ պիտի պարզուին, ինչպէս եղան խաղական եւ գերմանական բանակներուն միջեւ, Պրէսնէլի վրայ, Աւստրիոյ արչաւանքին առեն (1938) :

Այս առթիւ կը հաւատան թէ գերմանական «Պրէմէն» չոգենաւը, որ կը հետապնդուէր Նիւ Եորքէն ճամբայ ելած առեն, ռուսական նաւահանգիստ մը ապաստանած է :

Ռումանիոյ մէջ մտահոգութիւնը խոր է մանաւանդ անոր համար որ կը վախցուի թէ Գերմանիա եւ Ռումանիա հասարակաց սահմանագլուխ մը պիտի կազմեն արեւելեան Կալիցիոյ միջոցաւ: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ արդէն իսկ 30,000 լեհ փախստականներ կը գտնուին Ռումանիոյ մէջ եւ թէ Լեհաստանի դանձին կէսը ճամբայ հանուած է դէպի Աղեքսանդրիա, իսկ ազգ· դրամատան եւ խնայողութեանց տետուկի տնօրէնները Փարիզ պիտի գան:

ԺՈՐԺ ՓԻԹՕԵՒ, հայազգի ծանօթ արուեստագէտ - թատերագիրը, մեռաւ Ժընեւի մէջ: Մնած էր 1886ին, եւ բեմական չրջանը սկսած Փեթերսպուրկի մէջ, 1912ին: Մեծ պատերազմէն վերջը Փարիզ եկաւ, ուր կը վարէր «Թէաթր տէ զ'ԵՒռը»: Այնուհետեւ սարքեց բազմաթիւ ներկայացումներ կնոջը հետ: Ֆրանսական հպատակութիւնը ստացած էր երկար տարիէ ի վեր:

Թ. Միութեան դիրքը բրեհան ակնոցով

— ∞ —

Զէֆէրիա Սերթել կը գրէ իր թերթին մէջ (թուրֆերէն «Թան», 7 սեպտ.) ·

— « Գերմանեւխորհրդային ոչ - յարձակման ուխտին կնքումէն ի վեր, ամբողջ աչխարհի հանելուկ մը դարձաւ Ռուսիոյ դիրքը:

Պատերազմը փութացնող ուխտ մը վերջ, ի՞նչ պիտի ըլլայ Սովիէթներուն դիրքը: Ս· Ռուսիա անկե՞ղծ է իր չէզոքութեան մէջ, թէ ոչ դարանակալ աւերմի մը կը սպասէ:

Ս· Ռուսիոյ դիրքը մասնաւորաբար կեդր· Եւրոպան, Պալքանները եւ Թուրքիան բուն կերպով չահագրգռելուն, այս թնճուկը քակելու եւ այս հանելուկը լուծելու պէտք կայ :

Ս·Ռուսիոյ հինէն ի վեր բիւրեղացած քաղաքական կացութիւնը սա էր·— Ռուսիա երկրին մէջ նոր պատերազմ մը հիմնելով զբաղած է: Մինչեւ այս գործը պլուխ հանելը՝ պէտք չէ որ պատերազմի մը մէջ մտնէ եւ ուրիշներու եռեւէն ալ չքչուի: Միայն նոյն եւ փաչական պետութիւններն են որ կրնան պատերազմի քչել Եւրոպան: Պէտք է խորտակել անոնց թափը, կանխել յարձակումները: Ասոր համար, ի հարկին, կարելի է ժողովրդապետութեանց հետ ալ գործակիլ: Իրենց այս քաղաքականութեանը «հաւաքական երաչխաւորութիւն» անունը տուած էին:

Այս նպատակով Ազգաժողով մտաւ, Հապչիստանի եւ Սպանիոյ պատերազմներուն չարժակողներու դէմ ճակատ կազմեր, Զեխոսլովաքիոյ գրաւման առեն չարժակումը կասեցնելու համար չարժման անցնելու պատրաստ ըլլալը յայտներ, եւ, վերջապէս, Անգլիացիներուն չարժակումին առաջքը առնելու համար ծրագրուած խաղաղութեան ճակատին միանալու համար ալ բանակցիլ սկսեր էին:

Բայց երբ տեսան որ այս ձեռնարկները գրական արդիւնք չեն տար եւ եւրոպական պետութիւնները միչտ իրենց հանդէպ անկիւն մը թողուելիք վտանգաւոր ասիական պետութեան մը վերաբերումը ցոյց կուտան, փոխեցին իրենց քաղաքականութիւնը, նախընտրեցին եւրոպական պետութեանց բախումը հետաձգել եւ, այս միջոցին չէզոք մնալով, թէ իրենց ներքին գործերը լրացնել եւ թէ երկու կողմերուն ալ օգնելով հարստանալ ու զօրանալ:

Այս մտադրութեամբ, իրենց սահմանները չարժակումի մը դէմ պաչտպանելու համար, Գերմաններուն հետ ոչ — չարժակման ուխտ մը կնքեցին եւ իրենց պատեհը քաչուեցան :

Սովիէթներուն համար թէ Գերմանիոյ եւ թէ ժողովրդապետութեանց տկարանալը փափաքելի է: Երկու կողմերն ալ թեղմ վիճակի մէջ դուրս պիտի գան պատերազմէն: Մինչեւ այն առեն Սովիէթները չէզոք մնալով, պիտի կարենան այս աչխարհակալութեան պատերազմէն զօրաւոր եւ անվնաս դուրս գալ:

Պիտի ըսէք որ՝

— « Եթէ Ռուսիա չէզոք մնալու մտադիր է, ինչո՞ւ նախանիթ եւ պարէն տալով Գերմանիան կը զօրացնէ: Ինչո՞ւ Լեհաստանի սահմանը զօրք կը ղրկէ: Եւ ինչո՞ւ վերջին օրերուն երկու դաս զէնքի տակ կանչեց »:

Մեր համոզումով, Սովիէթները Գերմաններուն հետ կնքած ոչ - յարձակման ուխտին տակ դրած իրենց ստորագրութեանը կարեւորութիւն չեն տար: Հաչտ աչքով ալ չեն կրնար նայիլ գերման բանակներուն Լեհաստանը ամբողջովին գրաւելով մինչեւ Ռ· Ռուսիոյ սահմանները հասնելուն: Ուչ - կանուխ, Գերմանիա Ռուսիոյ մեծագոյն թշնամին է: Եթէ Գերմանիա այս փորձանքէն յաղթական ելլէ, բացարձակ է որ պիտի կռուի Սովիէթներուն հետ: Ահա այս պատճառաւ Ռուսերը անհրաժեչտ նկատած են Լեհաստանի սահմաններուն վրայ ամէն հաւանականութեան դէմ, պատրաստ գտնուիլ:

Յետոյ, Սովիէթները չեն ուզեր որ Գերմանիա Ռումանիան գրաւելով Սեւ Ծով իջնէ, եւ կամ Պալքանները իջնելով Նեղուցները ձեռք անցընէ: Եթէ Գերմանները Ռումանիոյ վրայ չարժակին եւ կամ Պալքանները իջնելու ձեռնարկեն, Սովիէթները ինքնաբերաբար Գերմաններուն հետ կնքուած ուխտը պատռելու եւ անպատճառ անոր այս գրաւման չարժումը կանխելու պիտի ստիպուին: Այս տեսակէտով, Ռ· Ռուսիա զէնքի տակ աւելի զինուոր պահելու եւ զգուչական միջոցներ ձեռք առնելու հարկադրանքին մէջ կը գտնուի:

Այս չրջանին երբ ամբողջ աչխարհ եւ իրենք զիրենք պաչտպանելու տակաւ փոքր ազգերն իսկ ոտից ցգլուխ կը զինուին եւ կիսովին զօրաչարժի մէջ կ'ապրին, անբնական չէ Ռ· Ռուսիոյ կարգ մը դասերը զէնքի տակ առնելը:

Հետեւաբար, մինչեւ որ գերման բանակները խորհրդային սահմանը չհասնին եւ կամ Ռումանիան գրաւելու կամ Պալքանները իջնելու չձեռնարկեն, ոչ մէկ պատճառ կայ որ Ռ· Ռուսիա հրաժարի իր այսօրուան չէզոքութենէն :

Ռ· Ռուսիոյ Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները՞միչտ ուղղամիտ եղած են : Երկու երկիրները միչտ հաստատած են իրենց բարեկամութիւնը: Եւ Ռ· Ռուսիա, վերջին օրերուն, յայտնելով թէ անտարբեր պիտի չմնայ Նեղուցներուն դէմ օտար յարձակումի մը, հաստատած է թէ անխախտ կուսակից է Նեղուցներու վրայ Թուրքիոյ տիրապետութեան:

Ուրեմն, Թուրքիոյ համար ոչ մէկ վրդովիչ պարագայ կայ Ռուսիոյ դիրքին բերումով: Ընդհակառակն, վերը պարզուած պատճառներով, Ռ· Ռուսիոյ չէզոքութիւնը տեսակ մը երաչխիք կը կազմէ Պալքաններու խաղաղութեան եւ ապահովութեան »:

Հ· Հ· ԴԱՂԹ· ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ, 71 AVENUE KLÉBER

Անխափան կը չարունակէ իր աչխատանքը: Գրասենեակը բաց է, կիրակի եւ տօնական օրերէն զատ, ամէն օր ժամը 10 — 12.30:

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme .. Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.256

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
21
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
21 Sept.
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4149

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԼԵՀԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԱՊԱԱՏԱՆԵՑԱԻ

ԵՐԵՔ ԲԱՆԱԿՆԵՐ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԴԻՄԱԴՐԵԼ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՁԳՆԻ ԶԻՄԵՂԱՅՆԵԼ ԻՐ ԱՐԱՐՔԸ

Լեհաստանի կառավարութիւնը եւ հանրապետութեան նախագահը, որոնք վարչապետին Լուպլինի, յետոյ ուրիշ քաղաք մը եւ վերջապէս ռումանական սահմանագլուխին վրայ՝ Քուտի փոխադրուած էին,

Թէեւ երկու տարի մէջ մնացած, լեհական երեք բանակներ կը շարունակեն զիմադրութիւնը, հերոսական կռիւներ մղելով։ Վարչապետ կանգուն է տակաւին, հակառակ գերմանական թնդանօթներու եւ օդանաւերու կատաղի ռմբակոծութեան։

Արեւելեան Լեհաստանի մէջ, Ռուսերը շարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը, ներս մտած են մինչեւ 90 մղոն, իսկ հիւսիսային բանակը՝ 80 մղոն։ Շատ մը աղբիւրներէ կը հաստատուի թէ խորհրդային զօրքին զործողութիւնները անձամբ կը վարէ մարալխալ Վորոշիլով, պատերազմական գործավարը։ Այս տաթիւ կը հաւատան թէ 10 միլիոն արշաւանքը որոշուեցաւ շաբաթ գիշեր, Քաղաքական Բիւրոյին կողմէ (Պոլիտբիւրօ)։ Այս ժողովին մէջ Պերլինի խորհրդային դեսպանատան պետ ներկայացուցիչը, գնդապետ Տուրկայեւ զեկուցում մը կարդաց, գերմանական հրամանատարութեան հետ ունեցած խօսակցութեան մասին եւ անմիջապէս որոշուեցաւ զործի ձեռնարկել։ Մարալխալ Վորոշիլով օդանաւ մը նստելով սուրաց դէպի Ճակատ։ Այս տաթիւ հազարաւոր ժողովներ զումարուեցան ամբողջ 10 միլիոնի մէջ, փաթաթանելով արշաւանքը — ինչպէս երբեմն կը փաթաթանին հակահիթլերական ձեռնարկները։

Վերջին հեռագիրներու համաձայն, Սեպտեմբեր 19ի առաւօտ բազմաթիւ ռուսական հրաձգիչներ մտան Վիլնա, Լեհաստանի ծայրագոյն հիւսիս – արեւմտեան չէջնը, եւ յետոյ դիմաւորը բանակը գրաւեց քաղաքը։ Վիլնայի զօրանոցները պարապ էին եւ լեհ պինուորները քաղաքային հպատակներ հագնելով, կը գրաւէին անհատական տուները։

Վարչապետի քաղաքապետը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ իւրաքանչիւր 100 ոթի վրայ չէնք մը կործանած է օդանաւերու եւ թնդանօթներու ռմբակոծութեամբ եւ քաղաքին մարի մասը աւերակներու վերածուած է։ Ռմբակոծութիւնը կը շարունակուի անխնայ։ Քաղաքապետը կ'ապրարէ թէ երբեք անձնասուր պիտի չըլլան եւ թէ կռիւը պիտի շարունակուի մինչեւ վերջին փամփուշտը։

Պուքրէշէն կը հաղորդեն թէ հարիւր հազար Լեհեր ապաստանած են Ռումանիա։ Սահմանամերձ Չէրնաուրի քաղաքը հասած Լեհերը անմիջապէս փոխադրուեցան երկրին ներսերը։ Փոխադրութիւնը չափազանց դժուարացած է, իրրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու որոնք ճահճախուտներ բացած են։

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, լեհական հրոսախումբեր ծանր վնասներ կը պատճառեն գերմանական բանակի թիկունքին, խանգարելով մատակարարութիւնը։ Այս հրոսախումբերը շատ լաւ զինուած ըլլալով, վճռած են կռիւը շարունակել մինչեւ վերջը։

Անգլիական անթելը կը տեղեկացնէ թէ վերին Շլեզիոյ պղինձի հանքերը ողողուած են լեհ հանքագործներուն կողմէ։ Բազմաթիւ լեհ փախստականներ հասած են Լաթվիա, 83 օդանաւերով։ Փախստականներուն մէջ կը գտնուի մարալխալ Փիլզուտոքիի այրին իր երկու զաւակներով։

Զուիցերիական թերթերը կ'իմանան թէ խորհրդային բանակին յառաջապահները Լվով հասած են արդէն (Լէմպէրկ)։ Փէշթայի մէջ չըլած լուրերու համաձայն, ռուսական զօրամասերը մօտեցած են հունգարական սահմանագլուխին։ Վերջապէս Հավասի գործակալութեանց համաձայն ռուսական եւ գերմանական բանակները առաջին անգամ իրարու հանդիպած են Պրէսթ – Լիթովսքի մէջ,— «զաւաճանութեան դասական կեդրոնը», ինչպէս կ'որակէ տեղական թերթ մը։

Սեպտեմբեր 19էն ի վեր լեհական անթելը այլեւս չի գործեր։ Սպասկոյին ալ որ եւ է զեկոյց չհրատարակեց։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, խորհրդային բանակն ալ կը հետեւի գերմանական ռազմավարութեան,— մեքենայական զօրամասեր եւ հրաձգիչներ, ընկերակցութեամբ հետեւակազօրքի եւ օդանաւերու։

Զինուորական մանազէտներու կարծիքով, այլեւս կարելի չէ պատրանքներ սնուցանել հերոսական Լեհաստանի ճակատագրի մասին։ Հինգերորդ — ոչ թէ չորրորդ — անգամն ըլլալով երկու հզօր զրացիներու կողմէ կ'անգամ մասուի այդ երկիրը, տեսակ մը ճակատագրականութեամբ։ Այն երեք բանակները որ կը շարունակեն դիմադրութիւնը, այլեւս կապ չունին իրարու հետ եւ յուսահատական կռիւ մըն է որ կը մղեն։ Ճակատին դիմադրութեան կեդրոնները կան Քութնոյի, Վարշաւայի, Լուպլինի եւ Լվովի մէջ, բայց ոչ մէկ ընդհանուր կապակցութիւն։ Իսկ պարենաւորումը չափազանց դժուարացած է։ «Այս պայմաններուն մէջ այլեւս ի՞նչպէս կրնան աւելի երկար դիմադրել Լեհերը, կը հարցնէ «Մաթէն», երբ Ռուսերը կռնակէն կը հարուածեն, հիւսիսէն եւ հարաւէն, ինչպէս եւ Տնիէսթէրի հովիտին մէջ, ուր միացած են Գերմաններուն»։

**** Ռուսական եւ գերմանական հրամանատարութիւնները կը շարունակեն զեկոյցներ հրատարակել միասնաբար։*

**** Ռումանական կառավարութիւնը փակեց սահմանագլուխը։ Սեպտեմբեր 18ին ռումանացի պաշտօնատարներ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին ռուսական յատկապահ զօրամասերու հրամանատարութեան հետ։ Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին։ Ռումանական զինուորները չղթայ մը կազմած են սահմանագլուխին վրայ։ Ոչ ոք կրնայ մօտենալ մինչեւ եօթը քիլոմեթր, առանց մասնաւոր արտօնութեան։*

ՆՇԱՆԱԿԱԼԻՑ ԹՂԹԻՒՄՆԵՐ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան։—

Զեկոյց թիւ **31**, Սեպտեմբեր **19**, առաւօտ։— Թշնամի զօրքին կողմէ մասնակի յարձակում գիշերը, Սարի արեւելեան մասին մէջ։ Ցարձակումը ետ մղուեցաւ։

Զեկոյց թիւ **32**, իրիկուն։— Ետ մղուեցաւ տեղական յարձակում մը Թշնամի զօրքին կողմէ, Պլիի արեւելեան կողմը։ Թշնամի օդաւորմիքին կողմէ զործունէութիւն միեւնոյն չրջանին մէջ։

Ծանօթ։— Պլի մէկ վտակն է Սար գետին եւ կը հոսի դէպի արեւելք, Սարկէմինէն, Սարպրուքէնի եւ Փիրմասանի միջեւ։

*** Անգլիոյ զինուորական մասնագէտները չերմապէս գնահատելով զօրակամչէնի ռազմապատութիւնը, կ'ըսեն թէ անգլեւֆրանսական գերազոյն խորհուրդը ամէն բան նախատեսած է, եւ դաշնակից զինուորական իշխանութիւնները երբեք յանկարծակիի պիտի չգան, ինչ որ ալ որոշէ գերմանական սպայակոյտը։ Նոյն չրջանակներուն մէջ Պելժիոյ մասին ալ վախ չունին, քանի որ Ֆրանսական ամրութիւնները կ'երկարին հասարակաց սահմանագլուխին վրայ։ «Այդ ամրութիւնները այնքան զօրաւոր չեն որքան Մաժինոյի գիծը, բայց զօրացած են Պելժիոյ չինած ամրութիւններով»։ Գալով Հոլանտայի, ճիշդ է որ անոր ամրութիւնները չեն կրնար բաղդատուիլ Պելժիոյ ամրութեանց հետ եւ գերմանական զօրքեր համախմբուած են սահմանին վրայ, բայց բուն իսկ Հոլանտացիները հաւանական չեն գտներ որ Գերմանները իրենց երկիրը արշաւեն։ Եթէ սահմանագլուխը բռնաբարուի, Հոլանտա պատերազմ պիտի հռչակէ, իր բանակը յամրաբար պիտի նահանջէ դէպի արեւմուտք, Թումբերը պիտի բացուին եւ դաշտերը պիտի ողողուին, անչարժութեան դատապարտելով թշնամի մեքենաչարժ զօրամասերը։

Զուիցերիոյ մասին ալ մեծ վտանգ մը չեն տեսներ Անգլիոյ զինուորական իշխանութիւնները, քանի որ այդ երկիրը ունի բնական պատնէշներ եւ իր բանակը աւելի լաւ պատրաստուած է քան 1914ին։ Իսկ Սպանիոյ մասին երբեք հաւանական չի նկատուիր որ Գերմանիա փորձէ զինուորական խարիսխ դարձնել զայն։

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՁԱՌԷ ԵՒ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

"Զորս տարի, վեց տարի, եօթը տարի..."

Պատերազմի պայթումէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Հիթլէր ճառ մը խօսեցաւ Տանցիկի մէջ, Սեպտեմբեր 19ին։ Ամէն մէկուց ձեռք առնուած էր որպէսզի ճառը լսուի ոչ միայն ամբողջ Գերմանիոյ, այլեւ Պոհեմիոյ, Մորաւիոյ, Լեհաստանի եւ արտասահմանի մէջ։

Առաջնորդը իր ճառը սկսաւ ուժգնօրէն ձաղկելով Վերսայլի բռնաւճռութիւնը (տիկտաթ)։

— « Այդ բռնաւճիռը ամենամեծ անարդարութիւնն եղաւ գերման ժողովուրդին դէմ։ Եթէ այսօր կ'ըսեն թէ այլեւս չեն կրնար վստահիլ մեր խօսքին, ես ալ իմ կարգիս կը յայտարարեմ թէ ամէն վստահութիւն կորսնցուցած եմ ժողովրդապետութեանց խօսքին վրայ։ Անոնք միայն ապուշութիւն կ'արտադրեն »։

Հիթլէր յետոյ յարձակեցաւ Լեհաստանի վրայ, զործածելով իր երկու սովորական բանաձեւերը,— գերման փոքրամասնութեանց հարստահարումը եւ լեհական կառավարութեան նոր քաղաքականութիւնը՝ մարալխալ Փիլզուտոքիի մահէն վերջը։ Գերմանիոյ Առաջնորդը հետեւեալ տարօրինակ բացատրութիւնը տուաւ ներկայ պատերազմի պատճառներու մասին .

— « Ես փորձեցի կարգադրութեան մը յանգիլ։ Գիտէք իմ չափաւոր առաջարկներս։ Ես աւելի քան համեստ եղայ։ Ես ուզեցի գերման եւ լեհ ժողովուրդներուն թոյլ նոր ընդհարումի մը առաջքը առնել։ Անցեալ գարնան կրկնեցի իմ որոշ առաջարկներս, ուզեցի նոյն իսկ երաշխաւորել Լեհաստանի մնուս սահմանագլուխները։ Լեհաստան պատասխանեց զօրաշարժով եւ ահա – բեկումով »։

Այստեղ Հիթլէր յիշեց Լեհաստանի յարձակումը գերմանական հողին դէմ եւ աւելցուց։ «Եթէ Լեհաստան նախընտրեց պատերազմը, պատճառը այն է որ ուրիշներ մղեցին զայն»։ Յետոյ փորձեց մարալխալ Կէօրինկի ռազմավարութիւնը.— իբր ձգել Փարիզն ու Լոնտոնը։ Այս առթիւ զանազան բարբարոսութիւններ վերագրելով Լեհերուն, յայտարարեց ։

— « Ես հրամայեցի մեր օդանաւային ուժերուն մարդկային պատերազմ մը մղել։ բայց ժողովրդապետութիւնները թող չերեւակայեն թէ միշտ ալ այսպէս պիտի չարունակուի։ Եթէ կ'ուզեն որ փոխուի այս մեթոտը, պիտի փոխուի »։

Ապա անցնելով Մոսկուայի հետ հաստատուած գործակցութեան, Հիթլէր յայտարարեց ։

— « Ֆրանսա եւ Անգլիա ոճիր մը, զաւաճանութիւն մը կը նկատեն այս գործակցութիւնը։ Ոչ գերմանական, ոչ ալ ռուսական կարգուսարքը չեն ուզեր մէկ հատիկ մարդ զոհել արեւմտեան ժողովրդապետութեանց չահերուն համար։ Ուրախ եմ հերքելու Անգլիոյ քաղաքագէտներուն այն սուտը թէ Գերմանիա կ'ուզէ իր տիրապետութիւնը հաստատել մինչեւ Ուրալ։ Ռուսիա եւ Գերմանիա համաձայնած են իրենց պատերազմական նպատակներու մասին։ Գերմանիոյ պատերազմի նպատակները չատ սահմանափակ են։ Գերմանիա եւ Ռուսիա պիտի ոչնչացնեն հրդեհի վառարանը Լեհաստանի մէջ։ Ես պատերազմական նպատակներ չունիմ ոչ Ֆրանսայի, ոչ ալ Անգլիոյ դէմ։ Ես յաւէտ ցողեցայ անհետացնել ամէն թիւրիմացութիւն Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Եթէ, հակառակ ամէն բանի, կ'ուզեն չարունակել պատերազմը, ես մէկ ըսելիք ունիմ.— վերսայլի դաշնագրով հաստատուած Լեհաստանը երբեք չարութիւն պիտի չառնէ։ Եթէ Անգլիա կ'ըսէ թէ պատերազմը ուղղուած է այս կարգուսարքին եւ ինծի դէմ, իրրեւ ներկայացուցիչը այդ կարգուսարքին, ես կը պատասխանեմ.— Ինծի համար ամէնէն մեծ պատիւն է այս վերաբերումը։ Եթէ կը կարծեն դիս բաժնել իմ ժողովուրդէս, կը նշանակէ թէ ապուշի տեղ կը դնեն զայն։ Գերման ժողովուրդը չարժակում կրնայ։ Կ'ըսեն թէ այս պատերազմը երեք տարի պիտի տեւէ։ Վա՜յ Ֆրանսայի վիճակին։ երեք տարի, չորս տարի, վեց տարի, եօթը տարի վերջն ալ Գերմանիա անճառնասուր պիտի չըլլայ »։

Վերջացնելով, Հիթլէր յայտարարեց թէ Անգլիա գերմանական կարգուսարքին դէմ չէ որ պատերազմ կը մղէ, «այլ գերման ժողովուրդին, անոր կիներուն եւ զաւակներուն դէմ», ինչպէսկ'ապացուցանէ պաշարումը որ ուղղուած է նաեւ չէզոքներուն դէմ։ Ճառը տեւեց մօտ 1.15 ժամ։

ԻՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Այս ճառին տաթիւ Ֆրանսայի տեղեկութեանց վերատեսչութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, Աժանս Հավասի միջոցաւ։ Զեկոյցը կ'ըսէ թէ այս «տխուր պաշտպանողականը» սահմանուած է Գերմանիոյ հանրային կարծիքին վրայ ազդելու։ «Հիթլէր հարկ դատած է ինքզինքը չբեղացնել գերման ժողովուրդին առջեւ, այն ահաւոր ազէտին մէջ ուր խրեց զայն։ Այն յարաճուն դեհկութեամբ մը կը կրկնէ գերման քարոզութեանց սովորական կաղապարը։ Ոչինչ կը պակսի այդ ճառին մէջ,— ոչ սուտը՝ լեհական յարձակման եւ վայրագութեանց մասին, ոչ սովորական յանկերգը Վերսայլի դաշնագրի մասին, ոչ Անգլիան եւ Ֆրանսան իրարմէ բաժնելու աւանդական ռազմախաղը, ոչ ահաբեկման փորձը, ոչ նախատինքը հակառակորդին հանդէպ, ոչ ալ զոհին ողնահարումը։ Ինչպէս Հիթլէրի բոլոր ճառերուն մէջ, սուտերը կը վխտան այս պաշտպանողականին մէջ։ Առաջնորդը պատերազմին պատճառները կը տանի կը կապէ Անգլիոյ կողմէ Լեհաստանի տրուած երաշխաւորութեան։ Ան կ'ուզէ իր ժողովուրդէն ծածկել թէ այդ երաշխաւորութիւնը ուղղակի հետեւանքն է իր դրուժանութեան, իր յանձնառութեանց բռնաբարման, Չեխոսլովաքիոյ կործանման, որ յաջորդեց Աւստրիոյ փլուզման, եւ Փրակայի գրաւման գերման զօրքին կողմէ։ Գալով Լեհաստանի դէմ կատարուած գերմանական նախայարձակման, Հիթլէր դայն կը բացատրէ Տանցիկը ետ առնելու միակ անհրաժեշտութեամբ։ Արդ, քիչ վերջը կը յայտարարէ թէ երբեք թոյլ պիտի չտայ որ յարութիւն առնէ Լեհաստանը։ Ուրեմն Տանցիկը պարզապէս պատրուակ մըն է։ Իրականին մէջ Հիթլէր կ'ուզէր կործանել Լեհաստանը, կործանում մը որ ինքնին ուրիշ բան չէ եթէ ոչ նոր հանդրուան մը դէպի Եւրոպայի տիրապետութիւնը։

« Խաղաղութիւնը պիտի փրկուէր, կ'ըսէ Հիթլէր, եթէ Լեհաստան ընդունած ըլլար իմ չափաւոր առաջարկներս»։ Դժբախտաբար Լեհաստան երբեք ծանօթ չէր այդ առաջարկներուն։ Մնաց որ, Հիթլէր կը խոստովանի թէ Օգոստոս 23ին իսկ համաձայնած էր Սթալինի հետ, կնքելու համար Լեհաստանի ճակատագիրը։ Այն ատեն ի՞նչպէս անկեղծ կրնային ըլլալ իր օգոստոս 31ի «չափաւոր» առաջարկները։ Հիթլէր լեհական զօրաշարժը կը ներկայացնէ իրրեւ վճռական տարրը ընդհարման։ Բայց այսօր գիտենք որ գերմանական հինգ զօրարանակներ կազմ եւ պատրաստ էին եւ թէ աշխարհակալութեան ծրագիրը միայն զործադրութեան կը սպասէր։ Իտալական թերթ մը, «Կազէթթա տէլ Փոփոլօ», Սեպտեմբեր 17ին կը գրէր թէ լեհական բանակին ճախողումը մասամբ կը բացատրուի սա իրողութեամբ որ լեհական ընդհ. զօրաշարժը կարելի չէր եղած գլուխ հանել սովորական ձեւով, իրրեւ հետեւանք Գերմանիոյ ցամաքային եւ օդային բանակներու չանթահարիչ յարձակողական կանոնին։ Վերջապէս Հիթլէր կը զգուշանայ որ Ֆրանսա եւ Անգլիա պատերազմ կը մղեն իրեն եւ ոչ թէ գերման ժողովուրդին դէմ։ Արդարեւ, Ֆրանսա եւ Անգլիա թոյլ պիտի չտան որ Հիթլէրի դիկտատուրան գերութեանդատապարտէ աշխարհը, կործանելով բոլոր քարոյական արժէքները եւ ազատութիւնը»։

**** Անգլիոյ մէջ ալ խստօրէն կը դատապարտեն Հիթլէրի ճառը, «սուտերու հիւսուածք մը» կոչելով զայն։ Նոյն պարբաւանքը ուրիշ երկիրներու մէջ։*

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ռազմականան տեսչութեան վաւերացումէն ետք են այլեւս, այսինքն պիտի կրնան ուղղակի զարնուիլ, բայց այն չրջանակներէն որ ենթակայ են զինուորական իշխանութեանց։ Հետաքրքրի մասնաւոր հաղորդակցութիւններն ալ վերահաստատուած են, նոյն վերապահութեամբ ։

ԳԻՐՔԵՐԸ ալ զրաքննութեան ենթակայ են եւ փոթերը պէտք է ներկայացուին տպագրութենէն առաջ։

ԱՆԳԱՐԱՁԻՆ կը հեռագրեն թէ կրաւորական պաշտպանութեան փորձեր կատարուեցան մայրաքաղաքին մէջ։ Այս տաթիւ 14 օդանաւեր կեդծ արշաւ մը կատարեցին Անգարայի վրայ ։

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՈԶՎԵԼԹ ճառ մը պիտի խօսի այսօր, ճշդելով իր կառավարութեան դիրքը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Սեւ յոռետեսութիւն Ամերիկայի մէջ

Ամերիկեան թերթերը խօսելով Ա. Միութեան արշաւանքին վրայ, կ'ըսեն թէ այդ պետութիւնը երկրորդ լախտի հարուածը իջեցուց Եւրոպայի, հարուած մը որուն հետեւանքներ կարելի չէ նախատեսել։

Այս առթիւ բոլոր թերթերն ալ կը չեշտեն թէ Մ. Նահանգները չեն կրնար անտարբեր մնալ։ «Գերագոյն յիմարութիւնը պիտի ըլլար այս ազգը անկարողութեան դատապարտել՝ որ եւ է ազդեցութիւն գործելու համար դէպքերու ընթացքին վրայ»։

«Նիւ Եորք Թայմզ» կը գրէ թէ «Ռուսիա ազնիւ բորենիի դերը կը կատարէ դերմանական առիւծին առջեւ»։ Չհաւատալով հանդերձ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ վերջնական զինակցութեան, ամերիկեան թերթը կ'աւելցնէ թէ «հիթլէրականութիւնը թուրս համայնավարութիւն մըն է, իսկ սթալինականութիւնը կարմիր ֆաշականութիւն մը»։ Ուրիշ թերթ մը դիտել կուտայ թէ «պատերազմը իր երկրորդ շրջանը կը մտնէ, անհունօրէն աւելի չարաշուք եւ չատ աւելի վտանգաւոր։ Այլեւս յոյս չկայ ընդհարումը սահմանափակելու։ Կարմիր Նափոլէոնը իր տեղը զրաւեց թուխին քով։ Գաղափարական տեսակէտով, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ազատ ժողովուրդներուն պատերազմն է որ կը մղուի երեք կառավարութեանց դէմ որոնք սարկութեան ենթարկած են 320,000,000 քաղաքացիներ»։

Պելժիոյ հագերը պարենաւորման մասին

« Թան »ի թղթակիցը կը գրէ Պրիւսէլէն։—

Պելժիոյ, ինչպէս բոլոր չէզոք պետութեանց համար, անտեսական հարցը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ ներկայիս։ Կառավարութիւնը երկար ժամանակէ ի վեր մտահոգութիւն ցոյց կուտար արդէն երկրին բնակչութեան եւ բանակին պարենաւորման մասին։ Այդ էր պատճառը որ անցեալ մայիսին, արքայական հրովարտակով մը ստեղծուեցաւ պարենաւորման եւ քաղաքային բնակչութեան յատուկ նպաստի վարչութիւն մը։ Եւ այդ օրուընէ սկսեալ, մթերուեցան պարէն եւ պարէնի արդիւնաբերութեան միջոցներ։ Այդ ամէնը երկրին պիտի բաւեն տակաւ քանի մը ամիս։

Երբ քննենք պելժ բնակչութեան սպառած միսի, հաւկիթի, գետնախնձորի, կաթնեղէնի, չաքարի քանակը, կը տեսնենք որ բոլոր այդ նիւթերը ներքին արտադրութիւն են։ Ցորենին գալով, Պելժիա մասամբ ստիպուած է արտասահմանէն գնել հացահատիկը։ Իսկ բրինձը, մարկարինի արդիւնաբերութեան յատուկ նախանիւթերը ամբողջովին պարտաւոր է ստանալ արտասահմանէն։ Հողային արդիւնաբերութիւնը եւս կը պակսի։ Այսպէս, եգիպտացորենը կը ներածուի արտասահմանէն, նոյնպէս եւ զարին, չանչը (անասուններու կեր բուսական հունտերէ պատրաստուած)։ Փրոֆ. Պոտուէն ուսումնասիրութեամբ մը ճշդած էր թէ ինչ նիւթեր անհրաժեշտ են Պելժիոյ, անունդի արդիւնաբերութեան տեսակէտով,— ըստ այդ ուսումնասիրութեան՝ հարիւրին 25 համեմատութեամբ այդ նիւթերը պէտք է ներածել արտասահմանէն։ Իրապէս մեծ է այս համեմատութիւնը, երբ նկատի առնենք ներածուած այդ նիւթերուն ֆրանքով արժէքը։

Այսպէս ուրեմն Պելժիա կը սպառէ 8000 միլիար աննդական գոլ, իսկ իր հողը կ'արտադրէ 4563 միլիար։ Մնացեալը ստիպուած է ներածել արտասահմանէն։

Այս կացութեան պատճառն այն է որ երկիրը աւելի չատ անասնապահութեամբ կը զբաղի, մինչդեռ փրոֆ. Պոտուէն անհրաժեշտ կը համարի աւելի չատ զարկ տալ հողագործութեան՝ մշակելով ցորեն, ճակնդեղ, գետնախնձոր, փոխանակ արօտավայրի վերածելու ահագին տարածութիւններ։ Միւս կողմէ, միշտ նոյն փրոֆէսօրին կարծիքով, եթէ Պելժիա քիչ մը նուազ արտածէ երկրին արտադրութիւնը, նուազ սպառէ գարեջուրը, եւ ցորենի ալիւրին խառնէ ընդեղէնի ալիւր, այն ատեն ներածելի նիւթերու քանակը պիտի մեծ չափով։

Պելժիա, անանելու համար, արտասահմանի հետ փոխանակութիւն կը կատարէ ներածող երկիրներուն հայթայթելով ածուխ եւ մետաղ։ Իր ածուխը չատ կը փնտռուի, բայց աւելի արտադրելու համար նախ պէտք է լուծել բանուորական հարցը։ Հանքային ճարտարարուեստի մէջ Պելժիա կը գործածէ 260,000 բանուոր, միւս կողմէ ունի 175,000 գործազուրկ։ Ներկուող արուեստներուն, որպէսզի փոքր մը համար վարժեցնեն գործազուրկները։ Շարլըռուայի շրջանին մէջ կատարուած փորձերը յաջող արդիւնք մը տուին, եւ 200 գործազուրկներ աշխատանք գտան։ Այժմ նման փորձ մը կը կատարուի Քուրթրէյի հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստին մէջ։

Մեր ընթերցողները կը յիշեն որ Սեպտեմբեր 11 — 12, Պրիւսէլի մէջ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Օսլոյի պետական խմբակցութեան ներկայացուցիչները։ Անոնք համերաշխ մթնոլորտի մը մէջ որոշեցին պարբերաբար իրարու հաղորդել այն միջոցները, որոնք պիտի նպաստեն բարելաւել իրենց անտեսական կեանքը։ Միւս կողմէ, Օսլոյի խմբակցութիւնը տեւական յարաբերութեան մէջ պիտի գտնուի պատերազմիկ պետութեանց հետ, պահպանելու համար իրենց տնտեսական շահերը։ Բայց պէտք է արձանագրել, որ իւրաքանչիւր երկիր, աշխարհագրական տարբեր պայմաններու մէջ, տարբեր պահանջներ ունի, ինչպէս Զուիցերիա, որ այդ խորհրդակցութեան կը մասնակցէր իբրեւ դիտող։ Բոլորը համաձայն են սակայն, որ կացութիւնը չահագործելու, մէկը միւսէն աւելի չահ ապահովելու փորձ պիտի չըլլայ, եւ այս չէզոք պետութիւնները ամէն ջանք պիտի թափեն որ հաց եւ աշխատանք հայթայթեն իրենց բնակչութեան, որքան ալ բարդանան միջազգային դէպքերը։

Կացութիւնը Իտալիոյ մէջ

« Թան »ի թղթակիցը, ժանիթիզոն, կը գրէ Հռոմէն։—

Պատերազմական գործողութիւնները չխանգարեցին խաղաղ մթնոլորտը, որ կը տիրէ Իտալիոյ մէջ։ Գլխաւոր պատճառը այն ընդհանուր վստահութիւնն է, զոր Իտալացի ժողովուրդը կը տնուցանէ իր Առաջնորդին հանդէպ։ Այդ վստահութիւնը աւելի զօրացաւ վերջերս։ Ճիշդ է թէ ոչ ոք տեղեակ է Դուչէին ծրագիրներուն։ Իր մտերիմ շրջապատն իսկ կ'անգիտանայ բացարձակապէս։ Այսուհանդերձ ժողովուրդը վստահ է թէ երկրին ճակատագիրը վարող այս մարդը պիտի գիտնայ գտնուիլ իր բարձրութեան վրայ, ինչպէս միշտ։ Քանի՛ քանի անգամ, Դուչէն (Առաջնորդ) կրցած է երկիրը դուրս հանել տագծանելի կացութիւններէ։ Ու ժողովուրդը մեծ յոյս ունի որ այս անգամ եւս պիտի յաջողի պաշտպանել երկրին չահը։ Անդադար կ'աշխատի Դուչէն։ Եւ իր ժողովրդականութիւնը անսահման է այժմ աւելի քան երբեք։

Զինուորական պատրաստութիւնները կը չարունակուին երկրին մէջ։ Այնքան որ Իտալիա յանկարծակիի չի կրնար գալ։ Այս պատրաստութիւնները չեն կրնար զարմանք պատճառել, քանի որ այն երկիրներն իսկ, որոնք չէզոքութիւն յայտարարած են, ինչպէս Հոլանտա, Պելժիա, Զուիցերիա, ընդհանուր զօրաշարժ կատարած են։ Զինուորական այս պատրաստութիւններուն հետեւանքով քաղաքային կեանքը որոշ սահմանափակումներ կրեց։ Սեպտեմբեր 4էն ի վեր, արդիլուեցաւ անհատական ինքնաշարժով ճամբորդութիւնը։ Ցաւարենական հաղաքը նոր կերպարանք ստացաւ։ Ձիաքարշ կառքերը նորէն մէջտեղ ելան։ Հեծելանիւները բազմապատկուեցան։ Ճաշարաններու մէջ հաստատուեցաւ մէկ պնակ ճաշի դրութիւնը։ Բայց որ եւ է պարէնի վաճառում հսկողութեան տակ չտնուեցաւ։ Միայն սուրճի վաճառումը արգիլուեցաւ, որպէսզի չսպառի բանակին անհրաժեշտ սուրճին մթերքը։ Թերթերը գրեցին թէ երկիրը հացի նեղութիւն պիտի չկրէ հակառակ ցորենի պատերազմին վրայ կը գտնուին բազմաթիւ իտալացի թղթակիցներ, ընդհանրապէս արեւելեան ճակատին վրայ, որոնց հեռագիրներով ողողուած են թերթերը։ Այդ թղթակիցները կը նկարագրեն գերման բանակին արժէքը եւ յաղթանակը մեծ քանակութեամբ հացահատիկ պնուեցաւ։ Իսկ միջոցներ ձեռք առնուեցան, արգելք հանդիսանալու համար սննդեղէնի վրայ չարաչահութեան։ Գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ, անոնք որ չարաչահութեամբ կը գործէին, բանտ նետուեցան։ Ներկուրդներ տրուեցան քաղաքներու բնակչութեան, որ քաշուին գիւղերը։ Հրաման տրուեցաւ թատրոններու, սինէմաներու, ճաշարաններու, գրօսարաններու անօբէններուն, որ փակեն կէս – գիշերին։ Իսկ պարտուններըը փակեցին բոլորովին։ Սեպտեմբեր 9էն ի վեր, աչլիւլոզի սպառումը նուազեցնելու համար, հրաման տրուեցաւ թերթերը տպագրել միայն չորս էջի վրայ։ Քաղաքներու լոյսերը պակսեցուցին։ Օդա – նաւային յարձակումներու դէմ պաշտպանութեան փորձերը վերջացան։ Հռոմի մէջ ոչ մէկ իրամ չինուած է։ Ռմբակոծութիւններու դէմ պաշտպանուելու համար, չինուած են միայն ապաստաններ։ Պալատներու եւ տուներու պատերը պաշտպանուած են ռումբերու պայթումին դէմ։ Աչխատանք թափուեցաւ, որ օրքան կարելի է նուազ կազմալուծուի քաղաքային կեանքը իբրեւ հետեւանք կրաւորական պաշտպանութեան կազմակերպութեան։ Առեւտուրին ու ճարտարարուեստին մէջ կը փորձուի պահպանել խաղաղ մթնոլորտ մը։ Ամէն կողմ յայտարարութիւններ թէ յամառօրէն պիտի չարունակուին խաղաղութիւնը վերահաստատելու ճեռնարկները։ Պարի քաղաքին հրահանգ տրուեցաւ, որ սովորական ձեւով բացուի, այս աչնան, Արեւելեան Տօնավաճառը։ Նաւային ընկերութիւնները վերսկսան իրենց սպասարկութիւնը Ամերիկայի, Արեւելեան Աֆրիկէի հետ։

*Ցաչական մեթոտներով կազմակերպուած մամուլին համար հարկ չեղաւ նուազեցուցած մասնաւոր ու նոր գրաքննութիւն մը հաստատել։ Բոլոր թերթերն ալ կը հետեւին տրուած հրահանգներուն։ Կը հրատարակեն լեհական պատերազմական գեկոյցներն ալ, գերմանականներն ալ։ Բայց գերման ռազմաճակատին վրայ կը գտնուին բազմաթիւ իտալացի թղթակիցներ, ընդհանրապէս արեւելեան ճակատին վրայ, որոնց հեռագիրներով ողողուած են թերթերը։ Այդ թղթակիցները կը նկարագրեն գերման բանակին արժէքը եւ յաղթանակատարութիւնը։ Ցորենի մթերքները ճ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՀԵՌԱԽՕՍԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՒԱՄՍԵԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Իտալիա եւ Իսպանիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱՔ
22
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
22 Sept.
1939

ԹԻ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4150

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՎՃՌԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ ՄԷՋ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԻՐ ՈՒԺԵՐԸ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐԷ ԴԷՊԻ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ

Մինչ պատերազմական գործողութիւնները կը չարունակուին, Լոնտոնէն եւ Փէյրշայէն հաղորդուած տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ բուռն ապստամբութիւն մը ծագած է Պոհեմիոյ, Մորավիոյ եւ Սլովաքիոյ մէջ (Նախկին Չեխոսլովաքիա)։ Մանրամասնութիւնները պիտի կարդաք քիչ անդին։

Անգլիոյ պատերազմական նախարարը Փարիզ գալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Տալատիէի հետ, նախարարական խորհուրդէն անմիջապէս վերջը։ Վերակազմուած գահլիճին առաջին լայն ժողովն էր այս եւ տեւեց երեք ժամ։ Վարչապետը յետոյ տեսակցեցաւ ապարապետ Կամլէնի եւ ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու հետ։ Այս խորհրդակցութիւնն ալ տեւեց երկու ժամ։

Նախարարական խորհուրդէն վերջը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակուեցաւ որ կ'ըսէ թէ ժողովը միաձայնութեամբ ընդունելով վարչապետին եղրակացութիւնները, Ջերմապէս գնահատեց հերոսական Լեհաստանը «որ հասարակաց յաղթանակին մէջ պիտի դնէ իրաւունքին արդար հատուցումները»։ Ժողովը վաւերացուց զինուորական, տնտեսական եւ ելմտական տնօրինութիւնները, «որոնք սահմանուած են պատերազմը չարունակելու մինչեւ վերջնական յաղթանակ»։ Այս առթիւ անդամ մը եւս հաստատեց Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ համերաշխութիւնը որ աւելի սերտ հանգամանք կը ստանայ ամէն օր։

**** Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—*

Զեկոյց թիւ 33, Սեպտեմբեր 20, առաւօտ.— Գիշերը հանդարտ անցաւ ամբողջ ճակատին վրայ։ Թշնամի հրեռաձիգ ուժերու գործունէութիւն պիլի արեւելեան կողմը։

Զեկոյց թիւ 34, իրիկուն.— Թշնամի հրեռաձիգ ուժերու գործունէութիւն ճակատի զանազան մասերուն վրայ։ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ հետապնդող օդանաւերը կարգ մը կռիւներ մղեցին։ Թշնամի օդանաւ մը վար առնուեցաւ մեր գիծերուն մէջ։

«Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի զինուորական աշխատակիցը պարզելով կացութիւնը, կը գրէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը «մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայէ Գերմանիոյ զինուորական գործունէութեան՝ էքս լա Շափէլի չրջանին մէջ, ճիշդ Պելճիոյ Լիէժ քաղաքին արեւելեան կողմը։ Կ'ըսուի թէ առատաքիւ զինուորներ կեդրոնացած են այդ չրջանին մէջ, մաս մը զինուորներ լեհական ճակատէն քաշուած ըլլալով։ Լուրեր կը չրջին նաեւ քաղաքացի բնակչութեան պարպումի մասին։ Ֆրանսայի զինուորական մասնագէտները կը հարցնեն թէ արդեօք Գերմանացիները նորէն կը խորհին Պելճիա՞ արշաւել, ինչպէս ըրին 1914ին»։ Այս հնարաւորութեան մասին խօսելով, «Մաթէն»ը կ'ընդունի թէ գերմանական գործունէութիւնը կրնայ պարզապէս մաս կազմել Զիկֆրիտի գծին պաշտպանութեան. բայց դիտել կուտայ թէ էքս լա Շափէլ 150 քիլոմեթր հեռու է Ֆրանսական սահմանագլուխէն, իր ամէնէն մօտաւոր կէտին վրայ, եւ առ նուազն 140 քիլոմեթր Զիկֆրիտի գծին յատկապահ ամրութիւններէն։

«Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի աշխատակիցը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ երէկուան տեսութեան մէջ.

— «Երէկ գիշեր անձկութիւն կը տիրէր Գերմանիոյ գործունէութեան մասին՝ էքս լա Շափէլի չրջանը։ Զինուորական մասնագէտները նորէն կը հարցնեն թէ Գերմանիա ծրագիր մը չունի՞ արդեօք Պելճիա արշաւելու։ Մտատաքիւ զինուորներու կեդրոնացման մասին չրջած գրոյցներէ զատ, այդ չրջանին մէջ, լուր կար թէ Գերմանացիները 1500—1800 ռմբաձիգ օդանաւեր կը համախմբեն պելճիական սահմանին վրայ։ Եւ նոյն օրը Զօր. Վալթէր Ֆոն Պրաուչիչ, գերմանական բանակին սպարապետը, որ կը վարէր Լեհաստանի պատերազմը, մեկնեցաւ։ Տակաւին զինուորական գործողութիւնները, արեւմտեան ճակատը մեկնեցաւ։ Տակաւին ոչ-ոք կը հաւատայ թէ Գերմանիա կը խորհի արշաւանք մը կատարել Պելճիոյ վրայ։ Կը կարծուի թէ Գերմանիա պարզապէս զգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնէ, զօրացնելու համար Զիկֆրիտի գծին կարգ մը տկար կէտերը։ Կարելի է նաեւ որ նոյնները պարզապէս կը մտածեն օդանաւային ճակատամարտ մը սկսիլ այս ճակատին վրայ, յարձակումներ կատարելով Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դէմ, պելճիական հողին վրայ։ Բայց երէկ գիշեր հետզհետէ աւելի որոշ կը դառնար թէ մօտալուտ է բուն պատերազմը այս ճակատին վրայ։ Երէկ Ֆրանսական զեկոյցը հաղորդեց օդանաւային առաջին ճակատամարտը պատերազմի յայտարարութենէն ի վեր (17 օր առաջ)։ Այս ընդհարման միջոցին վար առնուած է գերմանական օդանաւ մը։ Որքան ծանօթ է Փարիզի մէջ, օդանաւային առաջին կորուստն է այս Ֆրանքեւգերման ճակատին վրայ։ Ծբդանաւային կորուստ չէ, իսկ Ֆրանսական հողին վրայ տեղւոյն բանակային օդանաւ կորսուած չէ, իսկ Ֆրանսական հողին վրայ տեղւոյն անգլիական օդանաւերը տակաւին արտօնուած չեն սահմանին վրայ թռչելու.»։

**** «Մաթէն»ի զինուորական աշխատակիցն ալ կը հաստատէ թէ Գերմանացիները ռմբաձիգ օդանաւեր կը կուտակեն էքս լա Շափէլի մէջ։ «Գերմանական գործունէութիւնը այս չրջանին մէջ կը չարունակուի մեթոտով։ Դրժնական գործունէութիւնը այս չրջանին մէջ կը չարունակուի մեթոտով։ Դրժուար է հաշուել օդանաւային այս կեդրոնացումը, բայց ամէն պարագայի մէջ*

կարեւոր է, եւ կը կազմէ սպառնալիքի սկզբնաւորութիւն մը որուն բուն նպատակը չի գիտցուիր,— Պելճիա՞, Հոլանտա՞ թէ Անգլիա։ Կը պատրաստուին զէպքեր որոնք կրնան լուրջ դարձուածք մը ստանալ օրին մէկը»։

**** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ, համաձայն ամերիկեան անթելին քաղած տեղեկութեանց, նաւամարտ մը տեղի կ'ունենայ Շուէտի եւ Տանըմարքայի միջեւ, Պալթիկ ծովուն մէջ։ Թնդանօթի ձայներ լսուած են ժամերով։*

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ՄԻԱՑՍ ՄԻԱԿԱՄ ԵՒ ՎՃՌԱԿԱՆ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Պ. Զէյմպըլէն իր հերթական զեկուցումը տալով, միեւնոյն առեն պատասխանեց Հիթլէրի ճառին, որուն ամփոփումը հաղորդեր էինք երէկ։

Ահաւասիկ Անգլիոյ վարչապետին յայտարարութեանց հիմնական կէտերը.

— «Անցեալ շաբթու այնքան կարեւոր դէպքեր պատահեցան որ դժուար է չափել հետեւանքները։ Շարունակուեցան գերմանական ճնշումը լեհական բանակին վրայ եւ Լեհերու դիմադրութիւնը։ Տակաւին գոյութիւն ունին լեհական դիմադրութեան քանի մը փոքր չրջաններ, ինչպէս Վարշաւան, որ կը մերժէ տալ գերմանական արշաւանքի հեղեղին առջեւ։ Սեպտեմբեր 17ին պատահեցաւ դէպք մը որ կրնայ վճռական ազդեցութիւն ունենալ պատերազմի ընթացքին վրայ։ Սեպտեմբեր 17ի առաւօտ ռուսական զօրքը անցաւ Լեհաստանի արեւելեան սահմանը։ Չեմ կրնար ըսել թէ անսպասելի էր խորհրդային կառավարութեան այս գործողութիւնը»։

Այսուհետ Պ. Զէյմպըլէն յիշեց խորհրդային ծանուցագիրը Մոսկուայի լեհական դեսպանին, որ անմիջապէս իր անցագիրը պահանջեց։ (Այդ ծանուցագրին մէկ պատճէնը հաղորդուած էր Անգլիոյ եւ միւս կառավարութեանց)։ Ցետոյ չարունակեց.

— «Այս պայմաններուն մէջ, բրիտանական կառավարութիւնը սեպտեմբեր 18ին արտօնեց հրատարակութիւնը յայտարարութեան մը որ կ'ըսէր թէ խորհրդային կառավարութեան այս յարձակումը չի կրնար արդարանալ եղած պատճառաբանութիւններով եւ թէ եթէ տակաւին անկարելի է չափել պատահած դէպքերուն ամբողջ տարողութիւնը, բայց եւ այնպէս ոչինչ կրնայ փոխել բրիտանական կառավարութեան վճռականութիւնը՝ կատարելու իր պարտաւորութիւնները Լեհաստանի հանդէպ եւ իր ամբողջ ուժով չարունակելու պատերազմը, մինչեւ որ իր պարտաւորութիւնները գործադրուին։ Բնականաբար չատ ծանր եղան ռուսական արշաւանքին հետեւանքները լեհական բանակին վրայ որ արդէն զոհ գացած էր ահագին ճնշումի մը։ Լեհական ուժերը տակաւին կը դիմադրեն արիաբար։ Տակաւին չատ կանուխ է վճռական դատաստան մը կազմելու համար խորհրդային գործողութեան չարժառիթներուն եւ հետեւանքներուն վրայ։ Այս վայրագ յարձակման դժբախտ զոհին համար ատոր հետեւանքը եղաւ ծանր ողբերգութիւն մը։ Ամբողջ աշխարհ կը հիանայ հերոսութեանը վրայ այս քաջերուն որոնք այսօր իսկ կը մերժեն ընդունիլ պարտութիւնը։ Թէեւ Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա չկրցան արդիւնել լեհական բանակներուն պարտութիւնը, բայց հաւաստեցին Վարշաւայի կառավարութեան թէ չեն մոռցած իրենց պարտաւորութիւնները իրեն հանդէպ եւ թուլցած չէ իրենց վճռականութիւնը՝ չարունակելու համար պայքարը»։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԻԹԼԷՐԻ ՃԱՌԻՆ

Պ. Զէյմպըլէն յետոյ անցնելով Հիթլէրի ճառին, բացատրեց թէ անոր յայտարարութիւնները չեն համապատասխաններ ճշմարտութեան։ Այդ անճշդութեանց կարգին յիշեց այն պարագան թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը ընդունած էր Իտալիոյ միջնորդութիւնը զոր մերժած էր Անգլիա։

— «Իր ճառին մէջ Պ. Հիթլէր կը խօսի իր մարդկային մեթոտներու մասին որոնց հետեւած է եղեր թշնամութեանց սկզբնաւորութենէն ի վեր։ Չի բաւեր մարդկային մեթոտներ կոչել, որպէսզի այդպէս ըլլան։ Բաց քաղաքներու եւ փախստականներու ռմբակոծութիւնը գերման զօրքին կողմէ՝ զայրոյթ պատճառեցին ամբողջ աշխարհի։ Այս պատերազմին մէջ մեր նպատակը ծանօթ է։ Մենք կ'ուզենք եւրոպան փրկել գերման յարձակման տեւական եւ չարաճուն երկիւղէն եւ ապահովել Եւրոպայի ժողովուրդներուն անկախութիւնը եւ ազատութիւնները։ Ոչ մէկ սպառնալիք պիտի կրնայ սարսեցնել մեր վճռականութիւնը, ինչպէս մեր Ֆրանսայի զինակիցներուն վճռականութիւնը։ Մենք չուզեցինք այս պատերազմը, ինչպէս կ'ապացուցանեն վաւերագիրները, մենք անդադար յայտարարեցինք թէ պատրաստ ենք ամէն կարգադրութեան բանակցութեանց միջոցաւ»։

Պ. Զէյմպըլէն յետոյ պարզելով զինակիցներուն ընդհանուր կացութիւնը, ըսաւ թէ արեւմտեան ճակատին վրայ Ֆրանսացիները չարունակեցին մեթոտիկ յառաջխաղացութիւնը, որ ամէն տեղ պահուած է յաջողութեամբ, հակառակ գերմանական յարձակման ճնշումին։ «Սուզանաւերու դէմ պայքարին արդիւնքները երկու չաբաթէն պակաս ժամանակամիջոցի մը մէջ գերազանցեցին այն ինչ որ ձեռք բերած էր բրիտանական տորմիղը վերջին պատերազմին մէջ։ Այժմ մենք ենք որ յարձակողականի ձեռնարկած ենք թշնամի սուզանաւերուն դէմ որոնք ամէն տեղ յարձակում կը կրեն անխնայ։ Վստահ եմ թէ ամբողջ ճշմարտութիւնը յայտնած չեմ ըլլար, եթէ ըսեմ որ արդէն իսկ 6—7 գերման սուզանաւեր վճարած են իրենց յարձակումներուն գլխով մեր առեւտրական նաւերուն դէմ»։

Վարչապետը պարզելով ծովային պատերազմին նպատակները — ոչնչացնել թշնամի տորմիղը, պաշտպանելով հանդերձ բրիտանական եւ չէզոք առեւտուրը — չեշտեց թէ չէզոքներուն չահերը համաբաշխ են զինակիցներուն չահերուն հետ։ Ցետոյ ջերմապէս գնահատելով պաղթապետութեանց աշակցութիւնը, եզրակացուց.

— «Այսպէս մեր ճիգը կ'ուղղի բոլոր ասպարէզներուն մէջ եւ ամէն ուղղութեամբ։ Բայց կ'ուզեմ որ վերջին խօսքերս ըլլան ազդարարութիւններ։ Չկայ ղեկավարութիւն մը որուն առջեւ վարանինք։ Չկայ ձեռնարկ մը որուն առջեւ ընկրկինք, կը բաւէ որ մեր պատասխանատու խորհրդականները, մեր զինակիցները եւ մենք համոզուած ըլլանք թէ անոնք պիտի նպաստեն վերջնական յաղթանակին։ Բայց կայ բան մը զոր չենք ուզեր ընել,— խրիլ արկածախնդրութեանց մէջ որոնք յաջողութեան ոչ մէկ յոյս կը ներշնչեն։ Մեր պատրաստութեանց տարողութիւնը եւ արդէն իսկ յայտնուած այն իրողութիւնը թէ այդ պատրաստութիւնները հիմնուած են եռամեայ պատերազմի մը հեռանկարին վրայ, բաւական երաշխիք մըն են թէ մեր ուժերը անդադար պիտի աճին, գլուխ հանելու համար իրենց պարտականութիւնները»։

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ
Պոհեմիոյ, Մորավիոյ եւ Սլովաքիոյ մէջ

»»» · «««

Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը իր սեփական աղբիւրներէն քաղելով, կը ծանուցանէ թէ ընդարձակ ապստամբութիւն մը ծագած է կիրակի օր Պոհեմիոյ, Մորավիոյ եւ արեւելեան Սլովաքիոյ մէջ։ Գեպլոխոսկական չարժումը յաջողցնելով Փրակայի բանուորական խրտուիններուն, «արագօրէն ծաւալեցաւ եւ ծանր ընդհարումներ տեղի ունեցան ժողովուրդին եւ գերման բանակին, մասնաւորապէս հարուածային զօրամասերուն միջեւ։ Հրաձգութիւններ գործածուեցան երկու կողմէն ալ եւ կ'ըսուի թէ կորուստները չատ ծանր են։ Անթելի մը համաձայն, ընդհարումը պայթեցաւ, երբ գերման հարուածային զօրամասերը կրակ բացին Փրակայի չեխ բանուորներուն վրայ, ցոյցի մը առթիւ։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, ընդհարումներ պատահած են չատ մը քաղաքներու մէջ եւ Գերմանացիներ անդամ միացած են Չեխերուն։ «Շարժումը չորեքշաբթի օր տարածուած էր արեւմտեան Սլովաքիոյ մէջ, ուր սլովաք պահակազօրքերը ապստամբեցան երեք քաղաքներու մէջ։ Տասնրհինգ հազար զինուորներ զինաթափ եղան։ Հազարաւորներ ձերբակալուած են եւ հարիւրաւորներ գնդակահարուած, զսպելու համար ապստամբութիւնը որ կը թուի թէ լաւ կազմակերպուած չարժում մըն է եւ ոչ թէ կղզիացեալ ցոյցեր։ Փրակայի մէջ բանուորներու կիները այրերուն հետ կը կռուէին զամբ զամուած տախտակներով»։

Մրեւնոյն աղբիւրէն հաղորդուած տեղեկութեանց համաձայն, կամուրջներ եւ ճամբաներ քանդուած, հրչէջ կայաններ խորտակուած, երկաթուղիներու կամրջներ եւ ապրանքներ վնասուած, կարեւոր գործարաններ ռմբակոծուած եւ մեքենաներ փճացած են։

Գերմանացիները տեղի կուտան Ռուսերուն

Լեհական ճակատէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, կռիւները կը չարունակուին վարչապետի չուրջը։ Քաղաքը չորս անգամ ամբակոծուեցաւ չորեքշաբթի օր։ Գերման օդանաւերը հրթիռ ռումբեր ալ ձգեցին այս անգամ, բազմաթիւ հրդեհներ յառաջ բերելով։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ զինուորներուն համար պատարագ կը մատուցուէր Ս. Ֆաչ եկեղեցին, ռմբակոծութեան պատահուն։ Գնդ. Լիփինսքի, Վարչապետի հրամանատարը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով յայտարարեց թէ «քաղաքը ամուր է ինչպէս ժայռ մը եւ կը դիմադրէ անսասան»։

Խորհրդային զօրքը չարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, գրաւեց Պրէսթ - Լիթովսքը եւ Պիալիսթոքը։

Ռուսական զօրքը գրաւեց նաեւ Քուէին, ռումանական սահմանագլուխին վրայ։ Մոսկուայէն պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ ռուսական զօրքը գրաւած է նաեւ Լվովը (Լէմպէրկ)։

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, ռուսական զօրքն է որ կը տիրապետէ Ռումանիոյ եւ Հունգարիոյ սահմաններուն վրայ։ Քանի հազար Լեհեր ապաստանած են Հունգարիա եւ ամէն օր նոր փախստականներ կը հասնին Ռումանիա։

Գերմանական բանակէն եւ օդատորմիղէն պատուիրակութիւն մը, որ կը բաղկանայ չորս սպաներէ, Մոսկուա հասաւ մասնաւոր օդանաւով մը, խորհրդակցելու համար կացութեան մասին։ Պատուիրակութիւնը ճամբայ ելաւ Հիթլէրի բանակատեղիէն։

**** Լեհաստանի պետական գանձը, դիւանաթուղթերը եւ գաղտնի վաւերագիրներ փոխադրուեցան Ռումանիա, տասը մասնաւոր կառախումբերով։*

10 առ հարիւրի օրէնքը չքչուած

Ինչպէս պիտի կարդաք Բ. էջին վրայ, նոր հրամանագիր — օրէնք մը մասնաւոր հրահանգներ կը հաղորդէ օտար աշխատաւորներու գործածութեան մասին։

*Նոյն հրամանագրին համաձայն, չքչուած է **1932** օգոստոս **10**ի օրէնքը, որ **10** առ հարիւրի կ'իջեցնէր օտար աշխատաւորներու համեմատութիւնը։*

Ուրիշ հրամանագիր մը կ'արտօնէ օտար աշխատաւորներու գործածութիւնը հանրային հաստատութեանց մէջ, պատերազմի ժամանակ։ Երբ Ֆրանսացի աշխատաւորներու թիւը անբաւական գայ, հանրային վարչութիւնները եւ հանրօգուտ հաստատութիւնները կրնան առժամապէս գործածել օ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ծանրաչափ ձախասլաց փոլ

Université des Annales politiques et littéraires-ի մշտական աշխատակից Փոլ Ռիշարի հետ հանդիպումը տեղի ունեցավ Ռիշարի տանը՝ Ավենյու Վիկտոր Հյուգոյի վրա գտնվող շքեղ շենքի 4-րդ հարկում։ Ես ներս մտա ճիշտ այն պահին, երբ Ռիշարը ավարտում էր հեռախոսային խոսակցությունը։ Նա ինձ ընդունեց ընդարձակ աշխատասենյակում, որտեղ ամենուր գրքեր էին՝ դարակների վրա, սեղանների, աթոռների, հատակին։ Ես նկատեցի, որ նրանց մեծ մասը ֆրանսիական գրականության վերաբերյալ աշխատություններ են։

— Ներողություն, որ ստիպեցի սպասել, — ասաց նա, ձեռքս սեղմելով։ — Ես հրատարակչի հետ էի խոսում։ Նա ինձ համոզում էր, որ իմ հուշերի երրորդ հատորը պետք է գրեմ ոչ թե 1914-ից, այլ 1918-ից սկսած։ Ես նրան ասացի, որ ինձ համար ավելի հեշտ է գրել 1914-ի մասին, քանի որ այդ ժամանակ ես ավելի երիտասարդ էի։ Ի պատասխան նա ինձ հարցրեց, թե ինչ եմ կարծում Ռուսաստանի մասին։ Ես պատասխանեցի, որ ոչինչ չեմ կարծում, որովհետև ոչինչ չգիտեմ։ Ռուսաստանի մասին ոչ ոք ոչինչ չգիտի։ Ռուսաստանը մի առեղծված է, որը ոչ ոք չի կարող լուծել։ Ռուսաստանի մասին միայն մի բան կարելի է ասել՝ որ նա գոյություն ունի։

Ռիշարը ժպտաց։

— Ես ձեզ հարցրի, թե ինչ եք կարծում Ռուսաստանի մասին, որպեսզի իմանամ, թե ինչ չեք կարծում։ Ես ձեզ շնորհակալ եմ։ Ես ինքս էլ այդպես եմ կարծում։

Ռիշարը ծխախոտ առաջարկեց ինձ, ինքն էլ վառեց մի խոշոր սիգար։

— Ես ձեզ կանչեցի, որովհետև ուզում եմ ձեզ հետ խոսել ֆուտբոլի մասին։ Ես գիտեմ, որ դուք ֆուտբոլասեր եք։ Ես էլ եմ ֆուտբոլասեր։ Ես ամեն կիրակի գնում եմ Բուլոնի անտառ՝ ֆուտբոլ խաղալու։ Ես ձախասլաց փոլ եմ խաղում։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խաղալ։ Ես ձեզ կհրավիրեմ մեր թիմի մեջ։ Ես ուզում եմ ձեզ ծանոթացնել մեր թիմի մյուս խաղացողների հետ։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ ճաշել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել ֆուտբոլի մասին

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ	ՏՈՒԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Ընդհ. եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՇԱԲԱԹ 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 23 Sept. 1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4151

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. ՏԱԼԱՏԻԷԻ ՓԱՍՏԱՑԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՀԻԹԼԵՐԻ

ԱՄԵՐԻԿԱ ՊԻՏԻ ՎԵՐՑՆԷ՞ ՋԻՆԻՔ ԱՐՏԱԾՄԱՆ ԱՐԳԻԼՔԸ

Ծանրակչիռ դէպք մը եւս, ճիշդ այն պահուն երբ զերմանական եւ ռուսական բանակները ձեռք ձեռքի տուած, կը կործանէն Լեհաստանը, իրենց մէջեւ բաժնելով հարուստ աւարը :

Ռումանիոյ վարչապետը, Արման Գալինէսքու, որ մեւնոյն տունն պատերազմական նախարարն է, սպաննուեցաւ Սեպտ. 21ին, ժամը 1.45ին, երկաթեայ պահակներու կողմէ սարքուած դաւադրութեամբ մը, երբ տուն կը վերադառնար : Վարչապետը զարնուեցաւ 11 գնդակներով, որոնց երեքը հանդիպեցան դէմքին : Սպաննուեցաւ նաեւ դաղտնի ոստիկան մը որ իրեն կ'ընկերանար, իսկ կառավարը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ : Սպաննութեան պահուն երկու ռումբեր ալ պայթեցան չորքականները : Ձաթքեհիչները անմիջապէս Գուքրէչի անթելի կայանը վազելով, կաչկանդեցին պահակը եւ իրենք հաղորդեցին թէ վարչապետը սպաննուեցաւ երկաթեայ պահակներուն կողմէ : Տասը վայրկեան վերջը բոլորն ալ ձերբակալուեցան եւ անթելը վերահաստատուեցաւ : Ոստիկանութիւնը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ ամբողջ երկրին մէջ : Մայրաքաղաքին մէջ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնը դադրեցաւ 20 վայրկեան եւ դաշխիճը նիստ դումարեց նախագահութեամբ թագաւորին : Կէս օրէն վերջը կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէր Պուքրէշի մէջ :

Երկուքը անձնասպան եղան, հօրը գնդակահարուեցան

Ահաբեկիչներէն երկուքը հետապնդուելով, չէնքի մը մէջ ապաստանեցան եւ անձնասպան եղան : Ուրիշ հօրը մեղակիցներ ձերբակալուեցան աւելի վերջը : Մէկը փաստաբան մըն է, Տումէթրէսքու, որուն համար կ'ըսեն թէ Ռուման Պահակներու կողմէ սարքուած դաւադրութեամբ մը, երբ տուն կը վերադառնար : Վարչապետը զարնուեցաւ 11 գնդակներով, որոնց երեքը հանդիպեցան դէմքին : Սպաննուեցաւ նաեւ դաղտնի ոստիկան մը որ իրեն կ'ընկերանար, իսկ կառավարը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ : Սպաննութեան պահուն երկու ռումբեր ալ պայթեցան չորքականները : Ձաթքեհիչները անմիջապէս Գուքրէչի անթելի կայանը վազելով, կաչկանդեցին պահակը եւ իրենք հաղորդեցին թէ վարչապետը սպաննուեցաւ երկաթեայ պահակներուն կողմէ : Տասը վայրկեան վերջը բոլորն ալ ձերբակալուեցան եւ անթելը վերահաստատուեցաւ : Ոստիկանութիւնը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ ամբողջ երկրին մէջ : Մայրաքաղաքին մէջ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնը դադրեցաւ 20 վայրկեան եւ դաշխիճը նիստ դումարեց նախագահութեամբ թագաւորին : Կէս օրէն վերջը կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէր Պուքրէշի մէջ :

Ինչպէս ըսինք, դաւադիրներէն երկուքը անձնասպան եղան, իսկ միւսները անմիջապէս գնդակահարուեցան ճիշդ այն վայրին մէջ ուր կատարուեցաւ սպանութիւնը : Գործողութիւնը կատարուեցաւ իրիկուան ժամը 10ին : Դաւադիրները ոճրին վայրը փոխադրուելով, լսեցին մահամերձ վարչապետին առջեւ եւ յետոյ անմիջապէս հրացանի բռնուեցան դարձեալ բակին առջեւ : Իրենց մարմինները փողոցին մէջ մնացին 24 ժամ :

Նոր վարչապետ նշանակուեցաւ Զօր. Արկէչեանու, ներքին նախարար՝ Զօր. Մարինէսքու, ազգ. պաշտպանութեան նախարար՝ Զօր. Իլքուս (այս երեք պաշտօնները միասին կը վարէր սպանեալ վարչապետը) :

*** Գալինէսքու անողորմ թշնամին էր նացիներու եւ երկաթեայ պահակներու : Ներքին նախարարութիւնը կը վարէր 1937էն ի վեր, եւ իր կեանքը վտանգեց խորտակելու համար երկաթեայ պահակները, ինչպէս եւ կերմանացի զործակալները : Վարչապետ էր այս տարուան սկիզբէն ի վեր : Շատոնց է որ կան դաւերը : Վարչապետ էր այս տարուան սկիզբէն ի վեր : Շատոնց է որ կան դաւերը : Վարչապետը, միւս երեք կառքերէն մէկը դիտմամբ զարնուեցաւ պ. Գալինէսքուի կառքին : Ցետոյ ծպտուած ահաբեկիչները իրենց սայլը քշեցին վարչապետի կառքին առջեւ, որպէսզի չկարենայ չարժիլ : Մէկ երկվայրկեան վերջը, միւս երկու կառքերը կանգ առին, մէկ դէպի աջ, միւսը դէպի ձախ : Ցետոյ դուրս եկան խումբ մը երիտասարդներ, որոնց մէացան փողոցը սալարկողները, եւ ամէնը մէկ կրակեցին վարչապետին վրայ : Անցորդները ցիրուցան եղան : Դաւադիրները այնքան արագ չարժեցան որ երբ ոստիկանութիւնը հասաւ, հազիւ մէկ հոգի կրցաւ ձերբակալել : Ոստիկանները բացին ինքնաչարժին դուռը, եւ վարչապետին մարմինը ինկաւ սալայատակին վրայ :

Անմիջապէս խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան ամբողջ երկրին մէջ : Գաղտնի ոստիկանութիւնը եւ բանակը հսկողութեան տակ առին բոլոր անոնք որ կասկածելի կը համարուէին, իրրեւ նացի (Հիթլէրական) կամ համակիր եւ կամ խռովարարներ : Նախարարները թագաւորին հետ ժողով դումարեցին մինչեւ իրիկուն ժամը 6, զաղտնի պահելով խորհրդակցութեանց արդիւնքը :

Ինչպէս ըսինք, դաւադիրներէն երկուքը անձնասպան եղան, իսկ միւսները անմիջապէս գնդակահարուեցան ճիշդ այն վայրին մէջ ուր կատարուեցաւ սպանութիւնը : Գործողութիւնը կատարուեցաւ իրիկուան ժամը 10ին : Դաւադիրները ոճրին վայրը փոխադրուելով, լսեցին մահամերձ վարչապետին առջեւ եւ յետոյ անմիջապէս հրացանի բռնուեցան դարձեալ բակին առջեւ : Իրենց մարմինները փողոցին մէջ մնացին 24 ժամ :

Նոր վարչապետ նշանակուեցաւ Զօր. Արկէչեանու, ներքին նախարար՝ Զօր. Մարինէսքու, ազգ. պաշտպանութեան նախարար՝ Զօր. Իլքուս (այս երեք պաշտօնները միասին կը վարէր սպանեալ վարչապետը) :

*** Գալինէսքու անողորմ թշնամին էր նացիներու եւ երկաթեայ պահակներու : Ներքին նախարարութիւնը կը վարէր 1937էն ի վեր, եւ իր կեանքը վտանգեց խորտակելու համար երկաթեայ պահակները, ինչպէս եւ կերմանացի զործակալները

Հայ գրականության մեծ բարեկամը

Մահվան լուրը ստացանք Ֆրանսիայի գրական աշխարհից։ Հանգուցյալ Ժան Ռիշարը ոչ միայն ֆրանսիացի մեծ գրող էր, այլև հայ գրականության անկեղծ բարեկամ։ Նա ոչ միայն ծանոթ էր հայ գրականության ընթացքին, այլև ինքն էլ թարգմանել էր հայ գրողների մի քանի գործեր։ Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։

Ժան Ռիշարը ծնվել է 1876 թվականին։ Նա ֆրանսիական գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներից մեկն էր։ Նրա գրչին են պատկանում մի շարք վեպեր, պատմվածքներ, ինչպես նաև գրական-քննադատական հոդվածներ։ Ռիշարը հայ գրականության մեջ հատկապես հայտնի է իր «Ֆրանսիական նամակներ» գրքով, որտեղ նա ծանոթացնում է ֆրանսիական ընթերցողներին հայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչների ստեղծագործություններին։ Այդ գրքում Ռիշարը թարգմանաբար տպագրել է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարդարյանի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի, Չարենցի և ուրիշների գործերից։

Ռիշարը հայ գրականության մեծ բարեկամն էր։ Նա ոչ միայն ծանոթ էր հայ գրականության ընթացքին, այլև ինքն էլ թարգմանել էր հայ գրողների մի քանի գործեր։ Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։

Ժան Ռիշարը ծնվել է 1876 թվականին։ Նա ֆրանսիական գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներից մեկն էր։ Նրա գրչին են պատկանում մի շարք վեպեր, պատմվածքներ, ինչպես նաև գրական-քննադատական հոդվածներ։ Ռիշարը հայ գրականության մեջ հատկապես հայտնի է իր «Ֆրանսիական նամակներ» գրքով, որտեղ նա ծանոթացնում է ֆրանսիական ընթերցողներին հայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչների ստեղծագործություններին։ Այդ գրքում Ռիշարը թարգմանաբար տպագրել է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարդարյանի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի, Չարենցի և ուրիշների գործերից։

Ֆրանսիական նամակներ

Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։ Նա ոչ միայն ծանոթ էր հայ գրականության ընթացքին, այլև ինքն էլ թարգմանել էր հայ գրողների մի քանի գործեր։ Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։

Ժան Ռիշարը ծնվել է 1876 թվականին։ Նա ֆրանսիական գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներից մեկն էր։ Նրա գրչին են պատկանում մի շարք վեպեր, պատմվածքներ, ինչպես նաև գրական-քննադատական հոդվածներ։ Ռիշարը հայ գրականության մեջ հատկապես հայտնի է իր «Ֆրանսիական նամակներ» գրքով, որտեղ նա ծանոթացնում է ֆրանսիական ընթերցողներին հայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչների ստեղծագործություններին։ Այդ գրքում Ռիշարը թարգմանաբար տպագրել է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարդարյանի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի, Չարենցի և ուրիշների գործերից։

Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։ Նա ոչ միայն ծանոթ էր հայ գրականության ընթացքին, այլև ինքն էլ թարգմանել էր հայ գրողների մի քանի գործեր։ Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։

Ժան Ռիշարը ծնվել է 1876 թվականին։ Նա ֆրանսիական գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներից մեկն էր։ Նրա գրչին են պատկանում մի շարք վեպեր, պատմվածքներ, ինչպես նաև գրական-քննադատական հոդվածներ։ Ռիշարը հայ գրականության մեջ հատկապես հայտնի է իր «Ֆրանսիական նամակներ» գրքով, որտեղ նա ծանոթացնում է ֆրանսիական ընթերցողներին հայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչների ստեղծագործություններին։ Այդ գրքում Ռիշարը թարգմանաբար տպագրել է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարդարյանի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի, Չարենցի և ուրիշների գործերից։

Ֆրանսիական նամակներ

Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։ Նա ոչ միայն ծանոթ էր հայ գրականության ընթացքին, այլև ինքն էլ թարգմանել էր հայ գրողների մի քանի գործեր։ Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։

Ժան Ռիշարը ծնվել է 1876 թվականին։ Նա ֆրանսիական գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներից մեկն էր։ Նրա գրչին են պատկանում մի շարք վեպեր, պատմվածքներ, ինչպես նաև գրական-քննադատական հոդվածներ։ Ռիշարը հայ գրականության մեջ հատկապես հայտնի է իր «Ֆրանսիական նամակներ» գրքով, որտեղ նա ծանոթացնում է ֆրանսիական ընթերցողներին հայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչների ստեղծագործություններին։ Այդ գրքում Ռիշարը թարգմանաբար տպագրել է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարդարյանի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի, Չարենցի և ուրիշների գործերից։

Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։ Նա ոչ միայն ծանոթ էր հայ գրականության ընթացքին, այլև ինքն էլ թարգմանել էր հայ գրողների մի քանի գործեր։ Ռիշարի մահը մեծ կորուստ է ոչ միայն ֆրանսիական, այլև հայ գրականության համար։

Ժան Ռիշարը ծնվել է 1876 թվականին։ Նա ֆրանսիական գրականության ամենանշանավոր ներկայացուցիչներից մեկն էր։ Նրա գրչին են պատկանում մի շարք վեպեր, պատմվածքներ, ինչպես նաև գրական-քննադատական հոդվածներ։ Ռիշարը հայ գրականության մեջ հատկապես հայտնի է իր «Ֆրանսիական նամակներ» գրքով, որտեղ նա ծանոթացնում է ֆրանսիական ընթերցողներին հայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչների ստեղծագործություններին։ Այդ գրքում Ռիշարը թարգմանաբար տպագրել է Րաֆֆու, Պեշիկթաշլյանի, Զարդարյանի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Տերյանի, Չարենցի և ուրիշների գործերից։

Le Gérant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme . . Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e) (ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ձեւրիչ եւ Բելճիքա	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
24
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
24 Sept.
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4152

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԳՈՒՄԱՐՈՒԵՑԱԻ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

ՄՕՍԿՈՒԱ ԵՒ ՊԵՐԼԻՆ ՏԻՐԱԲԱՐ ԿԸ ԲԱԺՆԵՆ ԼԵՀԱՍՏԱՆԸ

293 ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՊԱՀԱԿՆԵՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Անգլեֆրանսական Գերագոյն Խորհուրդը, որ իր անդրանիկ նիստը գումարած էր Ֆրանսայի մէջ, երկրորդը գումարեց Անգլիոյ մէջ, Սեպտեմբեր 22ին, առաջինէն ութ օր վերջը, քննելու համար կացութիւնը, եւ մանաւանդ պատրաստ Ա. Միութեան միջամտութեան պարագան :

Այս ժողովին մէջ Ֆրանսայի ներկայացուցիչներն էին Պ. Տալատիէ, վարչապետ եւ նախարար ազգ. պաշտպանութեան եւ արտաքին գործերու, Պ. Տոթըի, նախարար սպառազինութեանց, Ջօր. Կամլէն, սպարապետ եւ ծովակալ Տարլան, որոնք ժողովատեղին զացած էին օդանաւով : Իսկ Անգլիոյ կողմէ կը մասնակցէին վարչապետը, արտաքին նախարարը եւ ծովային նախարարը :

Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկու նիստ գումարուեցաւ, մէկը առաւօտ, միւսը կէս օրէն վերջը «եւ քննուեցան Սեպտ. 14ի նիստէն ի վեր պատահած եղելութիւնները եւ անոնց հետեւանքները դէպքերու ապագայ ընթացքին վրայ : Կատարեալ համաձայնութիւն գոյացաւ որուելիք որոշումներու վրայ, ընթացք տալու համար զինակիցներու ծրագրին : Գերագոյն Խորհուրդը քննեց սպառազինութեանց արտադրութեան խնդիրը եւ համաձայնեցաւ հետեւելիք մեթոտի մասին, ներգաշնակելու եւ ամեցնելու համար երկու կառավարութեանց ջանքերը» :

Ֆրանսայի վարչապետը Փարիզ վերադարձաւ ժամը 18.15ին : Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ ժողովը տեղի ունեցաւ գաւառական քաղաքի մը քաղաքապետութեան յարակից սրահին մէջ, երբ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները օդակայան մը իջան : Թէեւ ժողովը գաղտնի պահուած էր, բայց մեծ բազմութիւն մը խռնուած էր եւ ջերմագին ծափահարեց երկու կառավարութեանց պատուիրակները, երբ զուրս կ'ելլէին ժողովասրահէն :

*** Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան. —

Զեկոյց թիւ 37, Սեպտեմբեր 22, առաւօտ,— Մեր յառաջապահները զորաջոգութիւններ կատարեցին Սարպրուքի հարաւային եւ պլիի արեւելեան շրջանին մէջ : Երկու կողմէն ալ թնդանօթաձգութիւններ կատարուեցան ամբողջ ճակատին վրայ :

Զեկոյց թիւ **38**, իրիկուն :— Հանդարտութիւն ամբողջ ճակատին վրայ : Մեր ծովային ուժերը կը շարունակեն արդիւնաւորապէս ապահովել մեր փոխադրանաւերուն պաշտպանութիւնը եւ հետապնդել թշնամի սուզանաւերը :

Անգլիական զեկոյց մըն ալ կը տեղեկացնէ թէ չորեքշաբթի օր, օդանաւային գործողութեանց ընթացքին, գերմանական օդանաւ մը վար առնուեցաւ անգլիական օդաւորմիղին կողմէ, Ֆրանսայի մէջ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ՝ 150,000 ՀՈԳԻ

Ժան Ժիռոտու, Ֆրանսայի տեղեկութեանց վերատեսուչը, ձայնասփիւռ ելոյթով մը հաղորդեց թէ Լեհաստանի պատերազմը Գերմանիոյ արժած է 150 հազար մը հաղորդեց թէ Լեհաստանի պատերազմը Գերմանիոյ արժած է 150 հազար սպանեալ եւ վիրաւոր, 400 — 600 սաւառնակ եւ 700 օդաչու : Այս առթիւ չեչտեց .

— « Գերմանական տեսակէտով լեհական պատերազմին ամէնէն աննպաստ պարագան այն է որ Գերմանիա չկրցաւ գործադրել իր ծրագիրը՝ խանգարելու համար Ֆրանսայի զօրաշարժը օդանաւային յարձակումներով : 1914ին, պատերազմի պայթումէն 20 օր վերջը, Ֆրանսա կոթնցուցած էր իր հանգածուածքի 85 առ հարիւրը, իսկ արտադրութեան 85 առ հարիւրը, 1918ին 80 առ հարիւրը, ալքոլին 60 եւ պողպատին 65 առ հարիւրը, հետեւաբեղէնի 30 առ հարիւրը, ալքոլին 60 եւ պողպատին 65 առ հարիւրը : Այսօր մենք անվթար կը մնանք բանակով եւ անոր չաթարին 75 առ հարիւրը : Այսօր մենք անվթար կը մնանք բանակով եւ անոր չաթարին 75 առ հարիւրը : Լեհաստանի նուաճումը չի վերջնաւոր խաղաղութեամբ մը որ պիտի աղբիւրներով, 100 առ հարիւր : Լեհաստանի նուաճումը չի վերջնաւոր խաղաղութեամբ մը որ պիտի կորուստը Գերմանիոյ համար : Այդ երկրամասը, որ ճարտարագործութեան եւ հանքային արտադրութեան արդիւնաւոր շրջան մըն է, կը զոնուի մեր թնդանօթներու կրակին տակ : Լեհաստան տարեկան կ'արտադրէ 900,000 թոն հանքածուխ, իսկ Սարբ շրջանը՝ 2,000,000 : Մենք կը զոնուինք Գերմանիոյ ճարտարագործական ամէնէն բազմամարդ եւ հարուստ շրջանին սեմին վրայ : Պատերազմը Գերմանիոյ դուռը հասած է : Գերման ռազմագէտները միշտ կանխատեսած են չանթահարիչ հարուածը պատերազմի առաջին օրերուն, որպէս տպաւորուած են չանթահարիչ հարուածը պատերազմի առաջին օրերուն, որպէս զի թշնամին ստիպուի հեռանալ իր ճարտարագործական շրջաններէն : Գերմանիոյ թշնամին ստիպուի հեռանալ իր ճարտարագործական շրջաններէն : Գերմանիոյ նիոյ տնտեսական կացութիւնը արդէն այնքան վատթարացած է որ պերման նիոյ տնտեսական կացութիւնը արդէն այնքան վատթարացած է որ պերման բանուորները մեր բանուորներուն ստացած պարէնին մէկ 1/3ը կը ստանան : բանուորները մեր բանուորներուն ստացած պարէնին մէկ 1/3ը կը ստանան : 1914ին Վիլհէլմ կայսրը կ'ըսէր, 3 չաթաթ վերջը.—«Մեր ժողովուրդը ուրախ 1914ին Վիլհէլմ կայսրը կ'ըսէր, 3 չաթաթ վերջը.—«Մեր ժողովուրդը ուրախ զուարթ կը նայի նոր պատերազմին» : Այսօր Գերմանացիները պատերազմին չարունակութիւնը կը դիտեն երկիւղով եւ զզուանքով» :

Պ. Ժիռոտու յետոյ բացատրեց թէ թէեւ պատերազմին առաջին շրջանը վերջացաւ Գերմանիոյ հողային նուաճումներով, ինչպէս անարիւն զբաւումը Աւստրիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ, բայց հիմնական տարբերութիւն մը կայ այս եւ Զեխոսլովաքիոյ, բայց հիմնական տարբերութիւն մը կայ այս օր,— « Լեհաստանի նուաճումը չի վերջնաւոր խաղաղութեամբ մը որ պիտի հաստատէր իր չահերը, այլ երկար պատերազմի մը հեռանկարով » :

»»» · «««

ՍՈՒՐԻՈՑ, եգիպտոսի, Պաղեստինի, Լիբանանի եւ Իրաքի պատուիրակները ժողով գումարեցին Ալեքսանդրիոյ մէջ, իրենց երկիրներուն պարենաւորման եւ տնտեսական փոխանակութեանց խնդիրները քննելու համար :

ՕՏԱՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ գործադուլին համար արտօնութիւն պէտք է սպասել մինչեւ 15 օր, ինչպէս գրած էինք : Քաղաքապետութեանց մէջ մասնաւոր հաքցարաններ պատրաստուած են, այս ձեւակերպութիւնները կատարելու համար :

Ռումանիոյ վարչապետին ապահովութեան հետեւանքները

Չանգուածային գնդակահարութիւններ ոճիրի վայրին վրայ

Պուքրէշէն կը հեռագրեն Աժանս Հավասի (արտատպուած «Նիւ Եորք Հերըլտ»ի մէջ) .—

Վարչապետ Արման Քալինէսքուի սպանութենէն քանի մը ժամ վերջը, ռումանական կառավարութիւնը գործի ձեռնարկեց, անողորմաբար չախչախելու համար ահաբեկչական գործունէութիւնը, հրապարակաւ գնդակահարելով հարիւրաւոր երկաթեայ պահակներ ամբողջ երկրին մէջ եւ փողոցները ձգելով անոնց դիակները լման 24 ժամ, հետեւեալ արձանագրութեամբ.

— « Այսպէս պիտի կորսուին դաւաճանները եւ երկրին թշնամիները» :

Պաշտօնական տեղեկագիրները գնդակահարուածներուն թիւը կը ներկայացնեն 293, բայց անպաշտօն հաշիւներու համաձայն բուն թիւը մինչեւ երկու հազարի կը հասնի : Այս թիւին մէջ են այն երկաթեայ պահակները որոնք արգելափակուած էին կեդրոնացման կայաններու մէջ :

Վարչապետին եօթը սպանիչները որոնք ձերբակալուած էին Պուքրէշի մէջ, իրիկուան ժամը 10ին ոստիկանական կառքով մը փոխադրուեցան ոճիրին վայրը, Տէմովիցայի կամուրջին մօտ : Երբ կառքէն կ'իջնէին, մէկ - մէկ հրացանի բռնուելան ոստիկան զինուորներու կողմէ, մինչ անցորդները սարսափահար կը դիտէին տեսարանը : Անձնասպան եղած երկու դաւադիրներուն դիակներն ալ քաշկռտուելով փոխադրուեցան ոճիրին վայրը, եւ նետուեցան միւսներուն մէջ :

Այս առաւօտ (22 Սեպտեմբեր) դէպքին ամբողջ ահաւորութիւնը ժողովուրդին հաղորդուեցաւ թերթերուն միջոցաւ, որոնք բոլորն ալ սեւ շրջանակներու մէջ հրատարակած էին ահաբեկման լուրը, վարչապետին եւ ահաբեկիչներուն մարմիններուն լուսանկարներով : Մայրաքաղաքի դիմաւոր փողոցներ մէջ սուգի դրօշներ պարզուեցան, իսկ ոճիրին վայրը ոստիկանները շրջապատ կազմեցին, պաշտպանելու համար ինը ահաբեկիչներուն դիակները : Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ այս սպանութիւնը ծանր հետեւանքներ պիտի ունենայ :

Ձիշդ այն պահուն երբ ահաբեկիչները կը գնդակահարուէին, Ջօր. Արկէսեանու, նոր վարչապետը, ժողով կը գումարէր դահլիճին հետ, յայտարարութիւն մը ուղղելու համար ժողովուրդին : Կառավարութիւնը ամենախիստ միջոցներ ձեռք առաւ բարեկարգութիւնը պահպանելու համար : Այս առթիւ անգամ մը եւս յայտարարուեց թէ Ռումանիա պիտի չարունակէ իր խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը, իր բարեկամական յարաբերութիւնները դրացիներու հետ, խիստ չէզոքութիւն պահելով :

Սպանեալ վարչապետին յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, կիրակի, իր ծննդավայրին մէջ, ուր իր մարմինը պիտի փոխադրուի գիւղական կառքով մը, լծուած՝ վեց եզներու, համաձայն իր բաղձանքին :

*** Վարչապետին սպանութեան լուրը խոր յուզում եւ զայրոյթ պատճառեց բոլոր երկիրներուն մէջ : Ամէն կողմէ ցաւակցական հեռագիրներ կը հասնին Պուքրէշ : Զինակից երկիրներու թերթերը ոճիրը կը վերագրեն հիթլէրականութեան, իսկ գերմանական թերթերը... Անգլիոյ եւ Լեհաստանի : Շատ մը թերթեր այս սպանութիւնը կը բաղդատեն Աւստրիոյ վարչապետին սպանութեան հետ : Ամերիկացի պաշտօնատար մը ըսելով թէ «հեղինակը ստորագրած է իր ոճիրը», փոքր երկիրները ներսէն պայթեցնելու փորձ մը կը նկատէ դայն :

Թուրքիոյ արտաքին նախարարը Մոսկուա գնաց

Շուքրի Սարաճօղլու, Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, Անգարայէն ճամբայ ելաւ Սեպտեմբեր 22ին, Մոսկուա երթալու համար Օտէսայի ճամբով : Մեկնելէ առաջ նախարարը յայտարարեց թէ իր այցելութեան նպատակն է «աւելի ամրապնդել երկու երկիրներուն միջեւ տիրող բարեկամութիւնը» : Ցետոյ չարունակեց .

— « Գիտէք մեր սիրալիր յարաբերութիւնները Ռ. Միութեան հետ : Իմ այցելութիւնս պատասխանն է Մոսկուայի կառավարութեան բարեկամական հրաւէրին եւ փոխադարձ այցելութեան : Գիտէք նաեւ մեր յարաբերութիւնները Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հետ : Թուրքիա պիտի չարունակէ հետեւիլ այն քաղաքականութեան զոր գծած է արեւմտեան երկու մեծ պետութիւններ հետ համաձայնելու համար : Կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութեան նիստը որոշապէս կը բացատրէ այդ քաղաքականութեան իմաստը, որ սահմանուեցաւ Սեպտեմբեր 11ին, վարչապետ Րէֆիք Սայտամի կողմէ» :

*** Թուրք մամուլը վերլուծելով կացութիւնը, կ'եզրակացնէ թէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միացեալ հարուածութիւնները վճռական դեր մը պիտի կատարեն երկարատեւ պատերազմի մը մէջ : Երեսփոխան Րէֆիք Աթայ բացատրելով թէ արեւմտեան ճակատին վրայ պատերազմը պիտի ըլլայ նիւթական եւ տնտեսական պայքար մը, «Ուլուս»ի մէջ կը ներկայացնէ ռուսիի պահեստները եւ

ԵՐԿՈՒՒ ԽՕՍՔ

ԱՇԽԱՐՀԸ ԿՐԱԿ, ՄԵՐ ՍԻՐՏԸ ՄՈԽԻՐ

— Ի՞նչու ընդհատեցիք «Երկու խօսքը», ըսելի՞ք չունիք, թէ ձեր կամքէն անկախ պատճառներ թոյլ չեն տար :

— Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը : Փոթորիկ մը պայթեցաւ, նախ ուզեցինք անոր ցնցումները արձանագրել օրը օրին, աննախընթաց անցուդարձը ներկայա – ցնելու համար կարելի մանրամասնութեամբ : Մանաւանդ որ պարագաները հարկադրեցին երկու էջի վերածել թերթը : Այս հետ ի հետ աշխատանքին մէջ, անշուշտ մեր մտածումն ալ կը սահէր տողերուն, լուրերուն հետ, Ջանալով լուսաբանութիւն մը աւելի տալ փոթորիկի ելեւէջներու, մեր պարտականութեանց, լեռնակուտակ հրամանագիր–օրէնքներու, մօտաւոր կամ հեռաւոր վտանգներու մասին : Մէկ խօսքով, ձեռքէ չձգել դէպքերուն հանգոյցը, դէպքեր որոնք իրենց եղերականութեամբ ցնցեցին նաեւ հայկական կեանքը :

Արդ, երեք չաթաթ անցած ըլլալով պատերազմին պայթումէն ի վեր, կացութիւնը «դասաւորուած է» արդէն, ինչպէս կ'ըսեն դիւանագէտները :

Աշխարհը կրակ, մեր սիրտը մոխիր,— աւելի քան երբեք ժամանակն է չօշափելու, քննելու նաեւ մեր հոգերը, որոնք բացատրութեան չեն կարօտիր :

Սկսինք անմիջականէն, չատ աւելի ամփոփ եւ խտացեալ քան առաջ :

Պատերազմ է, ջիղերը լարուած են ամէն ուղղութեամբ, եւ միտքերը աւելի սուր կ'ըմբռնեն ամէնէն կարճ խօսքերն ալ :— Շ·

կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի պահեստը այսօր աւելի մեծ է քան 1914ին, իսկ զերմանականը չատ փոքր : Մեւնոյն թերթին մէջ ուրիշ երեսփոխան մը կը բաղդատէ Գերմանիոյ կացութիւնը Նափոլէոնի հետ, որ ի վերջոյ չախչախուեցաւ, եօթը տարի ենթարկուելով Անգլիոյ նաւային պաշարման : «Հակառակ վերջին անցուդարձին, մեր համոզումը կը մնայ անփոփոխ՝ Գերմանիոյ վերջնական պարտութեան մասին» :

*** Լոնտոնի թերթերը խօսելով Սարաճօղլուի այցելութեան վրայ, կ'ըսեն թէ Մոսկուա վերջերս կ'ուզէր արագօրէն վերջացնել Թուրքիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները : Նոյնիսկ վերջերս առաջարկած էր խորհրդային Թուրքիւլահալած մը ղրկել, որպէսզի Սարաճօղլուն փոխադրէ չոզ – պինդ, բայց մերժուեցաւ : («Փոփիւլէռ») :

*** Իտալական թերթերը չեչտելով Ցունաստանի հետ կնքուած համաձայնութեան կարեւորութիւնը, կը հաւատան թէ այս նոր քաղաքականութիւնը չատ նպաստաւոր տպաւորութիւն գործած է պալքանեան երկիրներու մէջ : (Իտալիա եւ Ցունաստան որոշեցին իրենց զօրքերը քաշել սահմանա – դուխներէն) : «Ճապաղական կառավարութիւնը կը ջանայ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել պալքանեան երկիրներուն հետ, որ եւ է խռովութիւն հեռացնելու համար Միջերկրականի արեւելեան ափամերձին մէջ : Ներկայ վտանգի պահուն մանաւանդ պէտք է որ Միջերկրականը հեռու մնայ որեւէ խռովայոյզ տարրէ : Իտալեւհելլէնական համաձայնութիւնը արդիւնաւորապէս կը նպաստէ զօրացնելու փոխադարձ վստահութիւնը այն ժողովուրդներուն միջեւ որոնց համար Միջերկրականը կենսական ազդակ մըն է» :

Ի՞նչպէս քաջալերած են լեհական աւարը

Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն Լեհերը կը չարունակեն դիմադրել Վիսթուլայի ճակատին վրայ եւ մանաւանդ պատրաստ Վարշաւայի մէջ : Դիմադրութիւնը կը չարունակուի Լոձի, Քութնոյի, Ռատոմի, Լուպլինի եւ Լուքովի շրջաններուն մէջ ալ, համաձայն չէզոք աղբիւրէ հաղորդուած լուրերու : Ռուսական յառաջխաղացութիւնը աւելի սաստկացուցած է Լեհերուն դիմադրութիւնը եւ հրոսակային կռիւներ կը մղուին, խանգարելով գերմանական բանակին յառաջխաղացութիւնը : Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Գերմանացիները քաշուած են ռուսական ալ թեւի դիրքերէն, որպէսզի կարմիր բանակը անարգել չարունակէ իր գրաւումը հիւսիսային արեւելեան շրջանին մէջ : Այս տեղեկութենէն կը հետեւցնեն թէ իրենք գէն Ռուսիոյ մասնակցութեան, Հիթլէր հաւանած է որ Մոսկուա առանձնաշնորհեալ դիրք մը գրաւէ Պալթիկ ծովուն հարեւան պետութեանց հանդէպ : Այս տպաւորութիւնը կը հաստատուի ուրիշ իրողութեամբ մը.— Պալթիկ ծովու ռուսական տորմիղը երեւցած է Խոթո – նիոյ ջուրերուն մէջ :

Մինչ այս մինչ այն, Գերմանացիները եւ Ռուսները կը չարունակեն կազմակերպել իրենց գրաւած վայրերը, սահմաններն ալ զծելով : Վերջին լուրերու համաձայն, Մոսկուա զգալի զերմանական պատուիրակութիւնը արդէն իսկ համաձայնած է առժամեայ սահմանագիծի մասին, որ կը հետեւի Փիզու, Նարէվ, Վիսթուլա եւ Սան գետերուն : Գերմանիա ետ կեցած է 1917ի դաշնագրով սահմանուած գիծը վերահաստատելու ծրագիրէն : Վիլնան պիտի մնայ Ռուսիոյ, իսկ հարաւային շրջանին մէջ, Սպիտակ Ռուսիոյ եւ Ուկրանիայի շրջանները մաս պիտի կազմեն նոր սահմանագլուխին : Եէմենից քաղաքն ալ ռուսական պիտի ըլլայ, որով Ռ. Միութիւնը հասարակաց սահմանագիծ մը կ'ունենայ Սլովաքիոյ եւ Հունգարիոյ հետ : Լվովի հարաւակողմի քարիւղի հարուստ հանքերը նոյնպէս պիտի զանուին ռուսական սեփականութիւն, թէեւ հաւանական է որ Մոսկուա կարգ մը զիջումներ կատարէ, որպէսզի Գերմանացիները չհաղորդեն այդ հանքերը :

Լեհաստանի այս բաժանումով ուղղակի հաղորդակցութիւն կը հաստատուի Ռուսերուն եւ Եւրոպայի միւս սլաւ ժողովուրդներուն միջեւ, մինչդեռ Վերսայլի դաշնագիրը պատուար պետութիւններ հաստատած էր, որոնք միայն քսան տարի տեւեցին :

ՊԼՑՐՈՒԹԻՆ կը հեռագրեն թէ՝ ընդառաջ երթալով քրիստոնեայ թէ խոլամ հասարակութեանց ներկայացուցիչներու բաղձանքներուն, մարզպանը լուծեց երեսփ. ժողովը, եւ ուրիշ միջոցներ ձեռք առաւ, համաձայն պատերազմական վիճակի պահանջներուն : Լիբանանի վարչութիւնը կը բաղկանար 7 նախարարներէ եւ 63 երեսփոխաններէ, ինչ որ ծանր բեռ մը կը համարուի 854,000 ժողովուրդի համար : Նախարարական խորհուրդին տեղ նշանակուեցաւ պետական քարտուղար մը որուն պիտի ազակցին Ֆրանսայի խորհրդականներ մը եւ տնօրէններու խորհուրդը : Հանրապետութեան նախագահը պիտի կրնայ հրամանագիրներ հանել մարզպանին վաւերացումով :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Նր պետի բարեկամ եւ մտերիմ

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A.-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme ... Paris (13)

« Ժամ » խորհրդարանական տարեսկզբին մեր շրջանակին մէջ հրատարակած էր նաեւ հետեւեալ յօդուածը, որ կը վերաբերի Ֆրանսայի նախագահ Միլլերանի Հայաստան կատարած պաշտօնական այցելութեան :

— « Միասին դիմել ենք մեր ազատագրութեան համար, երբ ֆրանսական զօրքերը Սուրիոյ մէջ կը մարտնչէին Գերմանիոյ դէմ : Ես ինքս ալ եղած եմ Սուրիոյ մէջ, որ տիրոջ չէ, որ ինքնուրոյն չէ, որ ֆրանսական զօրքերու եւ ժողովուրդի ներկայութեան շնորհիւ ազատագրուեցաւ : Ան ինքնիշխան պետութիւն է, որ կը պատկանի իր ժողովուրդին, որ կը պատկանի իր կառավարութեան, որ կը պատկանի իր խորհրդարանին, որ կը պատկանի իր նախագահին, որ կը պատկանի իր ազգային բանակին, որ կը պատկանի իր ոստիկանութեան, որ կը պատկանի իր դրամագլուխին, որ կը պատկանի իր ապագային, որ կը պատկանի իր անցեալին, որ կը պատկանի իր ներկային, որ կը պատկանի իր ամբողջ պատմութեան

ՅԱՌԱՋԱԳԻՑ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ևի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70

Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Ընկերա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
26
MARDI
26 Sept.
1939

ԹՒ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4153

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՅՈՒՍԱՅ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿԵԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՓԱԿՈՒԱԾ ՀԱՄԱՐԵԼՈՎ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԿՌԻԻ՝ ԵՐԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՆ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՋԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

ՎԱՐՇԱՒԱ ԿԷՍ ԱՌ ԿԷՍ ՔԱՐՈՒԽՔԱՆԴ

Մուսոլինի չարաթ օր նշանակալից ճառ մը խօսեցաւ Պոլոնիայի նահանգին ֆաշական վարիչներուն առջեւ: Առաջնորդը ձագկեցէ վերջ իր մասին չրջած պրոյցները, չեշտեց թէ անհրաժեշտ է մաքրել - սրբել «մասոնականութեան, Հրեաներու եւ արտասահմանի բարեկամներուն մնացուկները»: Ցեասյ չա – րունակեց·

— «Իտալացի ժողովուրդը պիտի որ պէտք չէ խանգարել նաւավարը, երբ ան կը նաւարկէ փոթորիկի մէջ, ոչ ալ ամէն վայրկեան լուրեր հարցնել բանած ուղղութեան մասին: Եթէ օր մը պատչգամը երեւամ եւ ամբողջ Իտալացի ժո– ղովուրդը հրաւիրեմ պիս լսելու, այդ պիտի չըլլայ անոր ներկայացնելու հա– մար կացութեան քննութիւնը, այլ պիտի ըլլայ պատմական որոշումներ հա– մար կացութեան քննութիւնը, այլ պիտի ըլլայ պատմական որոշումներ հա– մար կացութեան քննութիւնը, այլ պիտի ըլլայ պատմական որոշումներ հա– ղորդելու համար, ինչպէս ըրի 1935 հոկտեմբեր 7ին եւ 1936 մայիս 9ին: Պա– տասխանը այդ չէ այժմ: Մեր քաղաքականութիւնը ճշդուած է Սեպտեմբեր 1ի յայտարարութեամբ, եւ որեւէ պատճառ չկայ փոխելու զայն: Այդ քաղաքա– կանութիւնը կը համապատասխանէ մեր ազգային շահերուն, մեր քաղաքա – կան համաձայնութեանց եւ դաշինքներուն, ինչպէս եւ բոլոր ժողովուրդներու – մէջն ըլլալով զերման ժողովուրդը — բաղձանքին՝ զոնէ տեղականացնելու (տահմանափակել) ընդհարումը: Մենց որ, Լեհաստանը հաշուեյարդարի են– թարկուած ըլլալով, Եւրոպան տակաւին պատերազմի մէջ չէ իրականօրէն: Տակաւին ընդհարում չէ պատահած բանակներու զանգուածներուն միջեւ: կարելի է խուսափիլ այդ բախումէն, եթէ մարդիկ ըմբռնեն թէ սին գնորք է փորձել պահպանել կամ վերահաստատել դիրքեր զոր պատմութիւնը եւ ժողո– վուրդներու ուժականութիւնը դատապարտած են: Ներկային նման կացութեան մը մէջ, որ լեցուն է շատ մը անձանօթ ազդակներով, նշանախօսք մը ծնու– ինքնաբերաբար իտալացի հարազատ ժողովուրդին զանգուածներէն,— պատ– րաստուիլ ռազմապէս, դիմագրաւելու համար ամէն պատահականութիւն, ուժ տալ խաղաղութեան ամէն կարելի փորձի եւ աշխատիլ արթուն լուս– ւորդի ոգին»:

*** «Թան»ի թղթակիցը վերլուծելով այս ճառը, դիտել կուտայ թէ Մու– սոլինի հրապարակաւ խօսած չէր Մայիս 20էն ի վեր: Այդ օրը, իտալեւգեր– ման դաշինքին ստորագրութիւնը ծանուցանելէ վերջ, յայտարարեց թէ լուս– թիւն պիտի պահէ: Եւ իսկապէս, լման չորս ամիս պահեց իր խոստումը, եւ միայն չարաթ օրն էր որ խզեց: «Ճառին չեշտը սառն է, անտարբեր լեհական մարտերոսութեան հանդէպ, դեռ աւելին,— անժխտելի կերպով կը մատնէ մտադրութիւնը ընդհանուր նպատակներու համար, որպէսզի ժողովուրդները կարենան պահել իրենց անկախութիւնը եւ ազատութիւնները: Հետեւաբար, «ինչ որ ալ ըլլայ ռուսական գործողութեան արդիւնքը, այս նպատակը կը մնայ անխախտ եւ պիտի հետապնդուի աննկուն վճռականու– թեամբ»:

*** Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը վերլուծելով Մուսոլի– նիի ճառը, դիտել կուտայ «Անգլիա եւ Ֆրանսա չեն վճռած իրենց բարոյա– կան արդարացումը Գերմանիոյ դէմ յարձակած ըլլալնուն համար, պարզա– պէս այն պատճառով որ պատերազմ չեն հրատարակած Ռուսաստանի դէմ, իբրեւ հետեւանք անոր միջամտութեան: Անգլիոյ ժողովուրդին պատերազմի յայտարարութիւնը ուղղակի հետեւանքն է Լեհաստանի դէմ կատարուած ար– շաւանքին, որ ուրիշ մէկ ապացոյցը կը կազմէ միջազգային դործերու մէջ կատարուած օրինազանցութեան»:

Իրազեկներու կարծիքով, անգլիական այս յայտարարութիւնը տարբե – րութիւն մը կը դնէ գերմանական եւ ռուսական արշաւանքներուն միջեւ: Գեր– մանական յարձակումը կը նկատուի չորրորդ օրինազանցութիւնը, յաջորդելով Հինոսի չրջանին, Ատարիոյ եւ Զեկոսլովաքիոյ դէմ կատարուած նախայար– ձակումներուն: Մեծն Բրիտանիա նախ կ'ուզէ մաքրել Գերմանիոյ հաչիւը, պատերազմին ծագումը քննելէ առաջ: Կարդ մը չրջանակներու կարծիքով, Անգլիա կ'ուզէ պարզապէս հաշուեյարդարի ենթարկել հիթլէրական կարգու– սարքը եւ ձգել որ լեհական հարցը ինքնին լուծուի, գերմանական ճնշումը զոնէ նախկինանելէ վերջ: Տեղեկութեանց նախարարութիւնը կը կրնէ պ. Զէյմսըլ– ներու ազդարարութիւնը ընդհանուր նպատակներու համար,— եւրոպան փրկել լէնի ազդարարութիւնը ընդհանուր նպատակներու համար,— եւրոպան փրկել գերմանական նախայարձակման տեւական եւ չարաճոյն երկիւղէն, որպէսզի ժողովուրդները կարենան պահել իրենց անկախութիւնը եւ ազատութիւնները: Հետեւաբար, «ինչ որ ալ ըլլայ ռուսական գործողութեան արդիւնքը, այս նպատակը կը մնայ անխախտ եւ պիտի հետապնդուի աննկուն վճռականու– թեամբ»:

Ցայտարարութիւնը կ'աւելցնէ թէ պ. Զէյմսըլէն արդէն չնորհակալու– թիւն յայտնած էր պ. Մուսոլինիի խաղաղասիրական ջանքերուն առթիւ, պա– տերազմէն առաջ: Թէեւ ճառին պաշտօնական բնոյթը Լոնտոն չէր հասած

*** Թուրքիոյ ազգ. ժողովին յանձնուեցաւ օրինագիծ մը որ 20 միլիոն ոսկիի արտակարգ վարկ մը կը պահանջէ ազգ. պաշտպանութեան համար:

*** Անգարայի պաշտօնաթերթը, «Ուլուս» խմբագրականի մը մէջ յիշեցնով Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ հաշտութեան փորձերը, կ'եզրակացնէ թէ եթէ այդ ջանքերը յաջող ելքի մը յանգին, խաղաղութիւն չէ որ պիտի հաստատուի, այլ պինդ զէնք մը: «Թերեւս մէկ տարիէն Գերմանիա պիտի վերսկսի իր խաղերը, մինչ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի նպատակն է խաղաղութեան չրջան մը հաստատել, բոլորովին վանելով բռնութեան վրայ հաստատուած գերակայութիւն մը»:

Երեսփոխան Շիւքրի Քամէր եւս չօշափելով նոյն հարցը, կ'ըսէ թէ «Գերմանիա անելի մը յանգած է: Զինադիրի պիծը չի լուծեր անդլիական պաշարման խնդիրը: Այս է պատճառը որ Իտալիա կը ջանայ միջնորդել Թշնամութիւնները դադրեցնելու համար, որովհետեւ կը վախնայ թէ Գերմանիա կրնայ պահանջել որ ինքն ալ մասնակցի պատերազմին: Մինչ այս մինչ այն, ժողովրդավար պետութիւնները ամէն պատրաստութիւն տեսած են երկարատեւ պատերազմի մը համար, իսկ Գերմանիոյ ձեռքերը կապուած են արեւմուտքի մէջ, Մաժինոյի գծով, արեւելքի մէջ ալ՝ Ա. Միութեան կողմէ որ կը փակէ իր ճամբան դէպի Ռումանիա»:

Ի՞նչ կ'ուռճան Անգարա եւ Մոսկուա

Թուրքիոյ արտաքին նախարարութեան այցելութեան առթիւ, «Ցէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը կը գրէ Անգարայէն.—

Սարաճօղլուի կ'ընկերանայ խորհրդային դեսպանը, Տերնաթեւ: Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Պ. Սարաճօղլու խորհրդային վարիչներուն հետ պիտի քննէ կարգ մը խնդիրներ որ կը չահագրգռեն Թուրքիան եւ Ա. Միութիւնը: Կարգ մը չրջանակներ կը հաւատան թէ պիտի ստորագրէ նաեւ նոր դաշինք մը, փոխադարձաբար ճշդուած հիմերու վրայ, ամրապնդելու համար թուրք-եւխորհրդային բարեկամութիւնը:

Պուքրէշի Թրքական դեսպանը ոտիպողաբար կանչուած ըլլալով, Անգարա հասաւ եւ անմիջապէս ներկայացաւ արտաքին նախարարին: Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն սա իրողութեան որ դեսպանը չոգեպինդ կը հասնէր ճիշդ այն պահուն երբ նախարարը ճամբայ կ'ելլելու կը պատրաստուէր:

Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ զոհացուցիչ յառաջդիմութիւն կատարուած է բանակցութեանց մէջ, փոխադարձ ալակցութեան եւ անտեսական համաձայնութեան վերջնական դաշինքներ կնքելու համար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ: Հանրային կարծիքը աւելի լաւատես կ'երեւայ այստեղ, Պալքաններու, Սեւ Ծովու եւ արեւելեան Միջերկրականի ապահովութեան մասին, որոնց հանդէպ Թուրքիա ուղղակի յանձնառութիւններ ստանձնած է:

*** «Փրթի Փառիզիէն»ի քաղաքական աշխատակիցը վերլուծելով կացութեան զանազան երեսները, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.

— «Պալքանեան ազգերը մանաւորապէս մտահոգութեան մատնուած են: Թուրքիոյ արտաքին նախարարը Մոսկուա դնաց ոտիպոզաբար, լուսարձակները ոտանալու համար Ա. Միութեան բուն դիտաւորութեանց մասին: Վերսկսելով ցարերու քաղաքականութիւնը, տարածուելով մինչեւ Հունգարիա, Ռուսերը արթնցուցին Անգարայի վարիչներուն սրտադողը: Պոլսոյ տիրացումը առնելով մաս կը կազմէր այդ քաղաքականութեան: Ռումանիա եւս նուազ մտահոգ չէ, հակառակ Մոսկուայի կողմէ տրուած հաւաստիքներուն՝ իր սահմաններու ապահովութեան մասին: Ամէն տեղ կ'ըմբռնեն թէ այլեւս վերջացած է «Ցրանկ Նաթ Օսթէն»ը (գլոհ դէպի Արեւելք), որ Գերմանիոյ մեծ վտանգութիւնը կը կազմէր ոտանեակ տարիներէ ի վեր եւ թէ խորհրդային համակառավարութիւնը պիտի չանայ դեռեւս չահիլ ամբողջ Պալքաններուն մէջ եւ մինչեւ Ադրիականի ափերը»:

Թուրքերը Հայոց պատմ սիւն կը գրեն

Պոլսոյ Թուրքերէն «Ազչամ» օրաթերթը «Օրուան Համախոպիտարան» մը ունի ամէն օր (կիւնէն Անսիքլոփէտիսի): Իր այդ բաժինը վերջերս նուիրած էր Հայոց պատմութեան: Ասաւասիկ այդ պատմութիւնը, բաղդատաբար ան-կողմնակալ.—

— «Ս. Գրքին հետ իրենց առնչութիւնը ցոյց տալու համար, Հայերը իրենց հին պատմութեան մէջ կ'ըսեն թէ իրենց նախահայրը, Հայկ, Բաբէլոնէն Եփրատի աւազանը գացած է: Ըստ այսմ, Հայերն ալ սեմական ցեղէն են իրենց դրացիներուն՝ Քիլտանիներուն, Ասորիներուն եւ Սիւրեաններուն պէս: Հայերուն դէմքերը մինչեւ մէկ ատենէն ցոյց կուտան այդ բանը, ու իրենց ազգութեան ապուպանիչը, Հայերէնը արիական լեզու մըն է: Արեւմտեան հետազօտութեանց համաձայն, Հայերը Հնդեւրոպական ընտանիքին կը պատկանին:

Հայերը նախ Փռիւգիա, այսինքն Արեւմտեան Անատոլու եկան: Քրկչական Թուականէն առաջ, Ք. եւ Զ. դարերուն, Միջագետք գացին: Հոն գոտան Սեմական ցեղերը: Անոնք Հայք կը կոչեն իրենք զիրենք (եզակին Հայ է). Էրմէնի (Արմէնի) բառը երբայեցերէն Արամէն եկած է:

Առաջին հայ երկիրը Ուրարտուն (Արարատ) էր, որ թառը եղաւ չրջա-կայքի վեհապետներուն եւ աչխարհակալներու չարժումներուն: Արչակունեաց առեն, եւ աւելի ետքը, Հայերը պարսկական վարչութեան տակ գտնուած ատեն իրենց լեզուն ու բարքերը պարսկականին կը նմանէին:

Քրկչական Թուականէն երկու դար առաջ եւ անկէ ետքը մինչեւ Ե. դար, Արչակունեաց արքայացեղին իչխանութեան տակ անկախ եղան եւ բաւական զօրութիւն ձեռք բերին:

Վաղարչակի կողմէ հիմնուած այս արքայացեղին պատկանող հռչակաւոր անձնաւորութիւններն են հետեւեալ վեհապետները.—

Տիգրան որ Հռոմի լեգէոնականներուն հետ կռուած եւ երբեմն ալ յաղթած է անոնց, ու Աբգար, որուն օրով քրիստոնէութիւնը մուտք գործեց Հայաստանի մէջ:

Արչակունեաց օրով, հայկական պետութիւնը բաւական բացորոչ սահմանագրութիւն մը ունէր: Հողային եւ վարչական տեսակէտով երկիրը տասնը-հինգ նահանգներու բաժնուած էր, որոնք վարչական բաժանումներ ունէին:

Ե. դարուն, 428 թուականին, այդ նշանաւոր Արչակունիները չիջեցան: երկու մեծ դրացիները՝ Պարսիկները ու Բիւզանդացիները կը ջանային հայկական երկիրը ձեռք անցընել: Մեծ մասը Պարսկաստանի անցաւ: Այդ պետութիւնները մարզպան կոչուած դատաւորներու միջոցաւ կառավարեցին Հայերը: Անոնք աչխատեցան քրիստոնէութիւնը անհետացնել:

Կրօնական պատերազմները այնքան արիւնահեղ ու աստիճ եղան որ հայրենակ մարդերը տկարացան, ու Ե. դարուն Արաբներուն ձեռքը անցան: Խալիֆաները Սասանեանց տեղը անցան, ու մարզպաններուն տեղ ոստիկանները կառավարեցին երկիրը:

Ոստանաշինութիւններ ծագեցան վերջ, եւ Բագրատունեանց գերդաստանէն ազնուական մը Հայաստանի դլուխը անցաւ: Յաջորդ դարուն, դարձեալ նոյն գերդաստանէն Աչոտ անուն իչխան մը Խալիֆաներու Թոյլտուութեամբ պետութիւն մը հիմնեց: Բագրատունիները տիրապետեցին 885էն 1079 թուականին: Անոնց մայրաքաղաքն էր Կարսի չրջակայքը գտնուող Անի քաղաքը, որ չատոնց կործանած է:

ԺԱ. դարուն, Բիւզանդացիները զբեթէ ամբողջովին ձեռք անցուցին այդ երկիրը, որուն վազուց աչք անկած էին: Սակայն Սելճուքները հոնկէ վտարեցին զանոնք: Այսպէս վերջ գտաւ հայկական տիրապետութիւնը: Նուա-ճումէն խոյս տուող Հայերը մինչեւ Տաւրոսի կիրճը զաղթեցին: Հոնկէ ալ Կիլիկիա (Առանայի կողմերը) անցան: Հոն, Խաչակիրներուն հետ սերտ հա-մաձայնութիւն մը կնքեցին Հայերը: Այն ատեն Կիլիկիա կոչուեցաւ Փոքր Հա-յաստան (Փոքր Հայք), ինչպէս Հայերուն նախկին տեղը Հայաստան կոչուած էր: 1198ին, պապական իչխանութեան եւ գերման կայսրութեան կը հպատա-կէր: Այդ երկրին մէջ երեք գերդաստաններ կարգով վարեցին իչխանու-թիւնը. Ռուբինեանք, Հեթումեանք եւ Լուսինեանք:

Կիլիկիոյ պետութեան կազմութիւնը Սուրիոյ մէջ Խաչակիրներու ըրած կազմակերպութեան կը նմանէր: ԺԲ. դարուն, Եդիպտոսի Մէմլուքներուն կողմէ տապալած այդ պետութիւնը առեւտրական բարգաւաճում մը ունե-ցաւ ատեն մը, շնորհիւ իր ցամաքային անցքերուն եւ նաւահանգիստներուն:

Հայոց վերջին թագաւորը, Լեւոն Ե. Ֆրանսայի մէջ կարոտս Զ.ի հիւր ե-ղած ատեն մեռած է 1393ին: Կիպրոսի Լուսինեաններէն ժառանգած էր իր իրաւունքները:

Իսկ վերը յիչուած արեւելեան երկիրները, ուր Հայերը կը բնակէին, Սելճուք, Ձինկիզ եւ Օսմանեան արչաւանքներով թրքացաւ: Այդ տեղին արե-ւելեան մասը Պարսկաստանի կցուեցաւ ԺԷ. դարուն: Այդ մէջտեղ, ուրիշ մեծ պետութիւն մը երեւան եկաւ. Ռուսերը: Ատոնք 1802ին կուլ տալէ ետք Վրաս-տանը ԺԹ. դարուն, դրաւեցին նաեւ հայաբնակ վայրերը: Այսպէս, նախկին մեծ Հայաստանը բաժնուեցաւ Ռուսիոյ, Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ:

Ներկայիս, Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ — ան ալ խոթանոցալի պէս սահմանափակ տեղ մը չատ քիչ Հայ կայ: Սուրիոյ, Պարսկաստանի, Ամերի-կայի, Եւրոպայի քաղաքներուն մէջ Հայերը ցիրուցան կ'ապրին, եւ իրենց միջավայրերուն մէջ կէս ատ կէս ձուլուած են: Միայն Արարատ լերան արեւե-լակողմը, Որբրզային Ռուսիոյ չուրջը երեւանի մէջ համախումբ կ'ապրին համեմատաբար:

Քրկչական Դ. դարուն, քրիստոնէութիւնը ընդունած ատեն Հայերը չա-լաչ երկպառակութիւններ յօրինած են իրենց նոր կրօնքի մասին: Այդ հաւրնոյր աչխատասիրութիւնները ցոյց կուտան թէ հայկական զօրաւոր գրականութիւն մը կար այն ատեն: Սակայն, քրիստոնէական մոլեռանդութիւնը պատճառ եղած է որ կռապաչտութեան չրջանէն մնացած պիրքերը փճացուին: Չին հայ-րէնին եւ նոր հայերէնին միջեւ մեծ տարբերութիւն կայ:

Արդի հայերէնի չարադրութիւնն իսկ Թուրքերէնի կանոններուն ենթա-կայ է:

Հայերը մեծ մասով իրենց եկեղեցիին կը հետեւին, մէկ մասն ալ՝ կաթո-լիկ եկեղեցիին: Շատ քիչերը բողոքական են:

«Հայերէն Աթոռ մնացողները, Խոթանոցալ եւ չրջակաները գաղթողները հիմա իրենց լեզուն կը խօսին: Աչխոյ միւս կողմերը պտուտղները Թուրքերէնէ զատ ուրիշ լեզու չեն գիտեր: Սակայն յայտնի չէ թէ անոնք հարազատ Հայ-ը են թէ Անատոլուի հին տղամարդու կազդատովկացի եւ Փռիւգիացի բնիկնե-րը ու Հայերուն հետ կրօնակից ըլլալով, իրենք զիրենք Հայ կ'անուանեն: Այս վերջին հաւանականութիւնը աւելի զօրաւոր է, եթէ նկատի առնենք որ Հայերը միտում ցոյց կուտան իրենց լեզուն պահպանելու»: —

Եէմէնէտիին Սամ

Մեթրոյի նոր կայարաններ

Սեպտեմբեր 25էն սկսեալ պիտի վերթացուին Մեթրոյի 14 կայարանները,— Փասի (գիծ 1), Փարմանթիէ, Անաթոլ-Ֆրանս, Սէն - Միշէլ, Սէն - Ժէրմէն տէ Փրէ, Ալեզիա, Լա Թուր Մոպուր, Ռիչլիէօ, Տրուօ, Ս. Սեպաթիէն - Ֆրուասար, Ֆէգէրլ - Շալիոնի, Փորթ Տորէ, Միրոմէնիլ, Մոպէր, Փորթ տ'Օրլէօյ:

Այս տարի Մեթրոյի վարչութիւնը կը հաղորդէ թէ ահազանգի պահան-պիտի բանի տարբերկրեայ երկաթուղին, այնպէս որ բաց կայարան մը մնայ ուզողը պարտաւոր է տոմս գնել եւ այնպէս մտնել: Ընդհակառակն, ապա-տան – կայարաններու մէջ մուտքը ազատ է, կարելի է մտնել առանց տոմսի, ահազանգի ժամանակ:

Ահա թէ ինչպէս պիտի չարժարարուի ահազանգը մեթրոներու մէջ:

Ահազանգ տրուած վայրկեանին, մեթրոյի վարչութիւնը պիտի կարէ է-լեկտրական հոսանքը: Եթէ էլեկտրակառք կայարան չէ հասած եւ կը դտ-նուի փապուղիին մէջ, կանգ պիտի առնէ տեղւոյն վրայ: Պաշտօնեան պիտի հաղորդէ էլեկտրակառքին մէջ գտնուողներուն թէ ահազանգ տրուած է,— ուզողը կը մնայ կառքին մէջ, ուզողը վար կ'իջնէ եւ փապուղիին մէջէն քալե-լով կ'երթայ կայարան:

Եթէ էլեկտրակառք կայարանին մէջ կրպտնուի եւ չէ մեկնած, պիտի մնայ հոն: Էլեկտրակառքին մէջ գտնուողները կայարան պիտի իջնեն: Պաշ-տօնեան պիտի հաղորդէ կայարան գտնուողներուն թէ ահազանգ տրուած է,— ուզողը դուրս կ'ելլէ կայարանէն եւ կը մտնէ մօտիկ ապաստան մը:

Երբ վտանգը վերջանալու մասին լուր տրուի, մինչեւ էլեկտրական հոսանք տրուինը՝ պաշտօնէութիւնը պարտաւոր է ապահովել թէ փապուղիներուն մէջ մարդ մնացած չէ:

"Երկու խօսքեր Գեորգեանց գործի,,

Ստեփան Լօրան, «Մաթէն»ի մէջ կը գրէ թէ յիսուն տարուան ընթացքին Գերմանիա ունեցաւ երկու խենթեր, իրրեւ վարիչ իր ճակատագրին:

1.— Վիլհէլմ Բ.ի խենթութեան մասին վկայութիւնները կարելի է քաղել Պիզմարքի եւ Պիւլովի յուչերէն:

Այսպէս Պիզմարք կը պատմէ թէ չէր ուզեր կայսեր հաղորդել դեսպաննե-րու զարտնի զեկոյցները, որոնք վիրաւորիչ բովանդակութիւն ունէին կայսեր հասցէին: Բայց Վիլհէլմ Բ. կ'ուզէր որ ամէն զեկոյց ցոյց տրուի իրեն: Եւ Պիզմարք ցոյց կուտայ Լոնտոնի գերմանական դեսպանին մէկ զեկոյցը, որու մէջ կը յիչատակուէր Ալիքսանտր Գ. ռուս ցարին կարծիքը Գերմանիոյ նոր կայսեր մասին: (Խենթ մըն է, ատկէ վատ՝ անկիրթ»:

Պիւլով եւս կը պատմէ թէ 1900 յունիսին, երբ գերմանական բանակ մը չոգենաւ կը նաւէր՝ երթալ զապելուհամար ապստամբութիւն մը Չինաստանի մէջ, յանկարծ կայսրը յատկապէս չինուած բեմէ մը կը յայտարարէ.

—Զղջաք, զերի չբռնէք: Այդպէս է որ Աւտիլա, Հոներու թագաւորը, չինեց ահասարիւռ անուն մը որ կ'ապրի հազար տարիէ ի վեր: Երանի թէ դուք եւս յաջողիք Չինաստանի մէջ այնպէս մը ընել որ հազար տարիներ ապրի գերմանական անունը:

Պիւլով կ'ապչէ լսելով այս ճառը, եւ երեկոյեան դիտել կուտայ կայսեր թէ պէտք չէր որ ըսուէին այդ խօսքերը:

— Ես այսպէս չինուած եմ եւ չեմ կրնար փոխուիլ, կ'ըսէ կայսրը:

2.— Միւսը Հիթլէրն է, որու մասին պէտք չկայ վկայութեան:

Դաչնակիցներուն կը մնայ, յաղթանակէն վերջ, փոխանակ Ազգերու Դաշ-նակցութիւն հիմնելու, կազմել յիմարարոյժներու յանձնախումբ մը, անոր պաշտօն տալով քննութենէ անցընել ով որ կ'ընտրուի Առաջնորդ Գերմանիոյ:

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ կուսակցութենէն հրաժարեցաւ Պ. Փօլ Նիկան, խմբագիր եւ հեղինակ, որ իր գրած նամակին մէջ կ'ըսէ թէ դինուոր ըլլալով, «չի կրնար բացատրութիւններ տալ»:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետապրէն թէ Սեպտեմբեր 7ին զօրակոչի ենթարկուած պահեստիները զէնքի տակ պիտի մնան ցնոր անօրինութիւն, իրրեւ հետեւանք արտաքին բացասիկ դէպքերու:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ սպանեալ վարչապետին յուղարկաւորութիւնը կատարուե-ցաւ կիրակի օր, մեծ հանդիսաւորութեամբ, իր դիւղին մէջ: Կառախումբէն վար իջեցնելէ վերջ, զապաղ զրուեցաւ զինական սայլի մը վրայ որուն լծ-ուած էին վեց եղներ:— Երկաթեայ պահակներու պնդակահարումը կը չարու-նակուի նոյն առտուընէ համար:

ՍԹՐԱՋՊՈՒՐԳի համալսարանը Քլէբմօն Ֆէռան փոխադրուեցաւ, ուր պիտի չարունակուին դասընթացքները եւ քննութիւնները:

Հ. Հ. ԳԱՂԹ. ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ, 71 AVENUE KLÉBER

Անխափան կը չարունակէ իր աչխատանքը: Գրասենեակը բաց է, կիրա-կիէն եւ տօնական օրերէն զատ, ամէն օր ժամը 10 — 12.30:

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme .. Paris (13)

Զանազան լուրեր տարեսկզբի տագնապի մասին

— ∞ —

ՀՈՒԻՑԵՐԻՈՑ վարչապետը դաշնակցային խորհուրդի փակման առ-թիւ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ ժողովուրդը պէտք է պատրաստուի ծանր զոհողութիւններ կրելու երկար պատերազմի մը պարագային: «Մենք պէտք է միշտ պատրաստ ըլլանք պաչտպանելու մեր չէզոքութիւնը: Որքան մեծ ըլլայ մեր զինուորական ուժը, ուրիշները այնքան նուազ պիտի փորձուին յարձակիլ մեր վրայ»: Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ լրես-տութեան դէմ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ անթելը եւ թերթերը ամէն օր խրատներ կուտան չէզոք պետութեանց, ապդարարելով թէ Անգլիոյ պաչարողական գործողութիւնները տոմսահատութեան պիտի դատապարտեն դիրենք: «Գերմանները աւելի լաւ կը կերակրուին քան Պելճերը, Հոլանտացիները եւ Զուիցերիացիները»:— Գեր-մանիա դէնքի տակ առած է 1911ի եւ 1912ի դասերը:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ վարձքերը զեղչելու եւ վճարման դիւրութիւններ ընծայելու համար խորհրդակցութիւններ կը կատարեն երեսփ. ժողովին իրաւասու յանձնաժողովները: Մանաւորապէս կը քննուի հրամանագիր մը որ կը տրա-մադրէ յետաձգում չնորհել զինուորեայներուն, իսկ ոչ - զինուորեայներուն արտօնել որ չեզեալ նկատուին պարմանագիրը, կամ զեղչ պահանջել կարգ մը պարագաներու մէջ:

25 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ տուրք պիտի դանձուի չարաթական 45 ժամէն աւելի եղած աչխատավարձերէն վրայ: Այս յաւելուածական վճարման սակը պիտի ըլլայ տօնօրական սակին 75 առ հարիւրը: Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ բոլոր դոր-ձատէրերը վար պիտի դնեն 25 առ հարիւրը, յատկացնելու համար զինուոր-ներու կարօտ ընտանիքներուն:

ՋՕՐ. ՖՈՆ ՖՐԻՉ, Գերմանիոյ նախկին սպարապետը, սպանուեցաւ Վար-չաւայի կռիւներուն մէջ:

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ կղզիներու խաղական զօրքը պիտի կրճատուի, համաձայն անդլիական թերթերու քաղած տեղեկութեանց: Ցունաստանի հետ կնքուած համաձայնութենէն վերջը, այս քայլն ալ ապացոյց մը կը համարուի թէ Ի-տալիա կ'ուզէ սիրաչահիլ Պալքանեան երկիրները եւ Թուրքիան, պահպանե-լու համար խաղաղութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ:

ԲԱՑ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒ ամրակոծութիւնը արգիլելու համար, Անգլիա մաս-նաւոր ծրագիր մը հաղորդած է չէզոք պետութեանց եւ վաճիկանի: Մ. Նա-հանգները հաւանութիւն յայտնած են այս ծրագրին: Ջեռնհաս անձեր կ'ըսեն թէ այս ծրագիրը արժանի է պատերազմիկ եւ չէզոք պետութեանց լուրջ չադրութեան:

ՕՏԱՐԱԿԱՆ ՄԸ մէկ միլիոն ֆրանք արամադրեց Ֆրանսայի ազգ. պաչտ-պանութեան: Կ'ըսուի թէ Հայաւէի մըն ալ 300,000 ֆրանք նուիրած է (չկրցանք ստուգել):

ԴՈՐԹԱԶՈՒԿՆԵՐՈՒ խնդիրը միշտ կ'արծարծուի տեղական մամուլին մէջ: Թերթ մը դիտել կուտայ թէ հակառակ զօրաչարժին չատեր կան որ կը-նան զէնք կրել, բայց նպատակ կը ստանան: Իսկ տարէկցներուն համար կ'առա-ջարկէ իրենց ֆիզիքական ուժին համաձայն զործեր ճարել, «փոխանակ անոնց վճարելու նպատակ մը որ չատ աւելի բարձր է քան զինուորներու կիներուն տրուած նպաստը»:

ԱՌԻՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐԻՆ անանք որ կը չարունակեն իրենց գործերը, մտահո-գութեան մատնուած են գործառնութեանց եւ եկամուտի տուրքերու ծանրու-թեան առթիւ: «Եթէ վազը մեր գործառնութիւնները պակսին կէս առ կէս կամ երկու երրորդով, պարտաւո՞ր ենք ամբողջութեամբ վճարել մեր վարձքը, փաթէները եւ տուրքերը»: Տեղական թերթ մը կ'իմանայ թէ եմմատական նախա-րարութիւնը կը քննէ այս խնդիրը, դիւրութիւններ ընծայելու համար, տուր-քերը հաշուելով նոր գործառնութեանց հիման վրայ:

ԿԱՄԱՒՈՐ արձանագրուելու համար երկու նոր հրամանագիրներ հրա-տարակուեցան: Առաջինը կը վերաբերի ոչ – զինուոր Ֆրանսացիներու, 17 տարեկանէն՝ սկսեալ. երկրորդը՝ Ալժերիոյ, Թունուզի, Մարոքի եւ Արեւելեան հովանաւորեալ երկիրներուն (Սուրիա - Լիբանան):

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ՇԱՐԺՈՒՄԸ երթալով կը ծաւալի: Շէնութեանց բանուոր-ներու սէնտիքան ալ դատապարտելով Ա. Միութեան դաւաճանութիւնը, պա-հանջեց վարչութենէն հետացնել համաձայնավարները: Փականագործներու սէն-տիքան ալ կը մերժէ ճանչնալ բոլչեւիկ վարիչները:

ԱՆԶՆԱՄՊԱՆ եղաւ Լեհաստանի նախկին վարչապետը, Փրխմոր, որ մա-րաչխատ Փիլսուտսքիի սերտ գործակիցն էր:

ԻԶՄԻՐԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ հետեւանքով մեռած են աւելի քան 200 հոգի, իսկ հարիւրաւորներ վիրաւորուած: Մօտ 1000 չէնքեր քանդուած են եւ աւելի քան 5000 հոգի անպատսպար կը մնան: Ցնցումները չարունակուեցաւ Սեպտ. 23ին ալ:

ՓՐՈՖ. ՖՐԻՕՑՏ, հոգեվերլուծման ստեղծիչը, որ վերիվայր չորչեց չատ մը տեսութիւններ, մեռաւ Լոնտոնի մէջ: 83 տարեկան էր: Հրեայ ըլլալով Աւստրիոյ կցումէն վերջը ստիպուեցաւ աքսորի ճամբան բռնել, ինչպէս Այն-չթայն եւ ուրիշ այնքան գիտնականներ: Իր կեանքն ու գործը պիտի ներկա-յացնենք առանձին:

Ա.ԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ կանոնադրին 12րդ յօդուածը փոխուած ը-լալով, այսուհետեւ 1000, 220 եւ 110 ֆրանքի պարզեւները պիտի վճարուին անմիջապէս, իսկ մեծ դումարները՝ վիճակահանութեան ութերորդ օրէն սկսեալ, բացի այն պարագայէն երբ յապաղում ըլլայ կամքէ անկախ պատ-ճառներով:

ՊԼԵՒՐՈՒԹի Մէջ անձնասպան եղած է ընտանիքի հայր մը, Յակոբ Տէր Մկրտիչեան, բնիկ Կեսարացի եւ արհեստով սեղանաւոր: Անձնասպանութիւնը կատարուած է տրճանակով: Պատճառները յայտնի չեն: Հազիւ 50 տարե-կան, կը ձգէ երեք անչափահաս զաւակներ:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԽՕՍԻԱՅԻ (չոփած սանթրալ) վառարանները պիտի չա-րունակեն բանիլ, կարդ մը զգուչութիւններ ձեռք առնելով:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ Գազութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
27 Sept.
1939

Թե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4154

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՄ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ

«ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՉԻ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ԽՕՍԵԼՈՒ»

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 43, Սեպտեմբեր 25, առաւօտ.— *Տեղական բարօրքում մեր դիրքերուն մէջ։ Թշնամի հրետանիզ ուժերու գործունէութիւնը Տէօ-Փոնի (Զվայպրուքէն — երկու կամուրջներ) հարաւային – արեւելեան շրջանին մէջ։*

Զեկոյց թիւ 44, իրիկուն.— *Գործունէութիւն մեր հետեւակազօրքի յաջողակ զօրամասերուն կողմէ Սարի արեւելեան կողմը։ Թշնամի հրետանիզ ուժերու բուռն գործունէութիւն միեւնոյն շրջանին մէջ։ Սեպտեմբեր 24ի օդանաւային կռիւներու ընթացքին, մեր յառաջխաղացութեան օդանաւերը երկու անգամ ընդհարեցան Թշնամի օդանաւային ուժերուն հետ որոնք դիմադրեցին Թիւով։ Կարգ մը գերմանական յառաջխաղացութեան օդանաւեր վար առնուեցան. երկուքը ինկան մեր հողին վրայ։*

*** «Մաթէն» խօսելով օդանաւային կռիւներու մասին, կ'ըսէ թէ Գեր – մանացիները իրենց զեկոյցով հաղորդած էին թէ Ֆրանս. 8 օդանաւեր խոր – տակուած են։ «Այս լուրը ճիշդ չէ։ Սեպտ. 24ի այս օդանաւային կռիւներու ըն – թացքին մեր կորուստն եղած է միայն 2 օդանաւ. մնաց որ մեր օդաչուներէն 1ը կրցած է վար իջնել անկարգելով եւ միանալ իր զօրամասին։ Գալով մեր հո – ղին վրայ ինկած երկու գերման օդանաւերուն, անոնց օդաչուները զերի բռը – նուած են»։

«Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի զինուորական-աշխատակիցը պարզելով կացութիւնը արեւմտեան ճակատին վրայ, կը գրէ թէ հրետանիզ ուժերու կրակը սաստկա – ցած է կիրակիէն ի վեր, անսովոր ուժգնութեամբ։ «Պատերազմի սկիզբէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, ֆրանսական եւ գերմանական հրետանիզ ու – ժերը սկսան իրար ռմբակոծել Հէննոսի վրայ, կիրակի օր։ Անոնք ժամերով արկին ամբացեալ դիրքեր, գետին երկայնքը։ Երէկ հանդարտ էր նորէն։ Այժմ կը հասկցուի թէ գերմանական բանակը զօրաբաժիններ կը կեդրոնա – ցնէ Սէտ Այնտաին հարաւակողմը։ Այս կեդրոնացումէն կարելի է հետեւցնել թէ ան կը յուսայ ճեղքել Հէննոսի ճակատը Պազէլի հիւսիսակողմէն, Ֆրանսա արշաւելու համար Զուիցերիոյ ճամբով։ Երկու չարժումներն ալ վտանգաւոր են։ Որովհետեւ Հէննոսի այդ մասին մէջ, ճիշդ Պազէլի հիւսիսակողմը Ֆը – րանսական ուժերը բացառապէս ուժեղ են եւ այն ամրութիւնները որ Պէլֆորը կը պաշտպանեն վաժի եւ ժիւռայի միջեւ, գրեթէ ամէնէն զօրաւորն են ամ – բողջ Մաժինոյի գծին վրայ։ Աբչեա մը դէպի Զուիցերիա, Նէօշաթէլի եւ Ֆորթարլիէի ուղղութեամբ, Զուիցերիա պիտի տանի ֆրանսական զօրքը, օդնելու համար այդ երկրին պաշտպանութեան, զուիցերական բանակին հետ։ Բայց կը թուի թէ գերմանական բանակը բաւական զօրաբաժիններ ու – նի, սպառնալու համար թէ այս շրջանին եւ թէ հիւսիսի մէջ, Հոլանտայի եւ Պելժիոյ դէմ։ Երեք չաբաթուան յարաբերական անգործութենէ մը վերջ, ընդդիմադիր ուժերը երէկ սկսան փոխադարձաբար փորձել իրենց ուժերը»։

*** Տեղական թերթերը Լոնտոնի մամուլէն քաղելով կը գրեն թէ Գեր – մանիա ստուարաթիւ զինուորներ կը կեդրոնացնէ էքս լա Շափէլի շրջանին մէջ։ Բոլոր գիւղերը զինուորներով լեցուած են, ճամբանները խճողուած են զինուորներով եւ կառքերով։ Բնակիչները հրաման ստացած են պատրաստ ըլ – լալու, որպէսզի պարպեն իրենց բնակարանները։ Բուն էքս լա Շափէլի մէջ կիները, ծերունիները եւ մանուկները հեռացած են արդէն։ Ամենափոքր վայ – րերուն մէջ բնակիչները պիտի պարպուին։ Պարպումը տեղի չէ ունեցած տա – կաւին, իբրեւ հետեւանք զինուորական չարժումներու։ Ժողովուրդը մատ – նուած է տեսակ մը չղազրդուածութեան որ երբեմն խուճապի կը նմանի։ Ուտեստի զինուորները կը բարձրանան ամէն օր։ Մէկ գաւաթ գարեջուրը որ 15 օր առաջ 25 ֆիքնինի կ'արժէր, այժմ կը ծախուի 50ի։ Մէկ բաժակ սուրճն ալ 15 ֆիքէ – նինէն բարձրացած է 50ի։

*** Պատերազմէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, գերմանական սուզանաւ մը առանց ազդարարութեան ընկղմեց ֆրանսական չոգենաւ մը։ 24 նաւաստի – ները ազատուեցան անգլիական թորպիլահալածներու կողմէ։ Անգլիական չո – գենաւ մըն ալ ընկղմեցաւ բրիտանական ափերուն մօտ։ 34 նաւաստիներէն 12ը կորսուեցան։ Անգլիական օդանաւերը յարձակեցան գերմանական սուզանաւին վրայ։

Լեհական սուզանաւ մը 26 օր ծովերուն վրայ թափառելէ վերջ անձնատուր եղաւ Շուէտի։

Անգլիական օդանաւեր գերեկ առն հետազօտութիւններ կատարեցին ա – րեւմտեան Գերմանիոյ վրայ, լուր առած ըլլալով թէ Գերմանիա զինուոր կը տեղափոխէ Հոլանտայի եւ Պելժիոյ սահմաններուն վրայ։ Երկրորդ թռիչք մըն ալ կատարեցին գիշերը, միլիոնաւոր թռուցիկներ նետելով։

*** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ հիթլէրական վարիչները համաձայն չեն արեւմտեան ճակատի գործողութեանց մասին։ Այսպէս, արտաքին նա – խարարը, Ֆօն Ռիպպենթրոփ, կը թելադրէ անմիջապէս յարձակողականի ձեռ – նարկել, իսկ մարշալ Կէօրինկ կը յանձնարարէ ձգձգել եւ ժամանակ չա – հիլ։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, վերին հրամանատարութեան մէջ ալ տարա – ձայնութիւններ կը տիրեն։ Ֆօն Ռիպպենթրոփ կ'ուզէ որ բանակը պելժիա մտ – նէ, իսկ մարշալ Կէօրինկ եւ չափաւորները կը նախընտրեն յարգել փոքր պետութեանց տրուած երաշխաւորութիւնները։

ՊԵԼՃԻՈՑ բանուորական կուսակցութիւնը ժողով գումարելով, որոշեց խզել իր բոլոր կապերը համայնավար խմբակցութեան հետ։

ԱՄԲՈՂՋ ՎԱՐՉՈՒԹԻԱՆ ԲՈՑԵՐՈՒ ՄԷՋ

Վարչապետ անթելը զարհուրելի տեղեկութիւններ կը հաղորդէ քաղաքին ռմբակոծութեան մասին։ Գերմանական օդանաւերը եւ թնդանօթները միաս – նաբար գործելով, գրեթէ ամբողջովին քանդած են բոլոր հանրային չէնքերը։ Զկայ չէնք մը որ անվթար մնացած ըլլայ եւ աւելի քան հարիւր հրդեհներ ծա – գած են քաղաքին մէջ։ Հազարաւոր քաղաքացիներ մեռած են եւ քանդուած չէնքերուն փլատակները փուռած փողոցներուն մէջ։

Ֆրանսացի պինուորական մասնագէտներ կ'ըսեն թէ վարչապետ պատմու – թեան ամենէն զարհուրելի ռմբակոծութիւնը կրած է. ռմբակոծութիւն մը որ իր ուժգնութեամբ կը գլէ կ'անցնի որ եւ է պաշարում՝ վերջին երկու դարերու ընթացքին։ Հակառակ վերջին 48 ժամերու անընդհատ ռմբակոծութեան, Լե – հերը կը շարունակեն քաղաքին պաշտպանութիւնը, կատաղի կռիւներ մղելով։ Զեռք ձեռքի, կոկորդ կոկորդի կռիւներ կը մղուին քաղաքին արուար – ձաններուն մէջ, ինչպէս կը հաղորդէ անգլիական անթելը։ Կիրակի օր քաղա – քին պաշտպանները երեք անգամ ետ մղեցին գերմանական յարձակումները, վիթխարի արեւմտեան ափին վրայ։ Այս առթիւ գերիներ ալ բռնեցին։ Քա – ղաքին շրջականերն ալ ռազմադաշտի վերածուած են եւ Մոտլինի լեհական թնդանօթները խափանեցին գերմանական զօրքին համախմբումը։ Գերմանա – կան սպայակոյտը իր ուժը թափած է Մոտլին - Վարչաւա շրջանին վրայ, որ վերջին կեդրոնն է լեհական դիմադրութեան։

Գալով Ռուսերուն, կ'ըսուի թէ սպարապետութիւնը հրամայած է կարելի եղածին չափ խուսափիլ ընդհարումներէ լեհական զօրքին հետ։ Ռուսական զօրքը չարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, գրաւեց երկու շրջաններ ալ, Պիալիսթոքէն 20 մղոն դէպի հիւսիս – արեւմուտք, արեւելեան Փրուսիոյ սահմանին մօտ։ Լեհաստանի կեդրոնին մէջ, Ռուսերը յառաջ խաղացին դէպի Պրէսթ - Լիթովսքի արեւմտեան կողմը, իսկ հարաւային մասին մէջ աւելի դանդաղ չարժելով, հասան Եանով, Լվովէն (Լէմպէրկ) 15 մղոն դէպի ա – րեւմուտք։

Մորհրդային իշխանութիւնը արագօրէն կը կարմրցնէ իր դրաւած շրջան – ները, բոլշեւիկեան հաստատութիւններ ստեղծելով, հողերը բաժնելով, մի – լիոնաւոր թռուցիկներ եւ լուսանկարներ ցրուելով եւն.։

Ռուսերը Միջերկրական՞ն պիտի իջնեն

»»» · «««

«Նիւ Եորք Հէրըլտ» կը գրէ թէ արեւելեան Լեհաստանի պատերազմը գրե – թէ վերջացած եւ ռուսական զօրքը Հունգարիոյ, Սլովաքիոյ եւ Ռումանիոյ սահմաններուն վրայ հասած ըլլալով, իր ազդեցութիւնը կը ծաւալի ամբողջ Պալքանեան շրջանի եւ Դանուբի աւազանին մէջ, ինչպէս եւ անուղղակի՝ Միջերկրականի դործերուն վրայ։

Այստեղ ամերիկեան թերթը կը յիշէ Սարաճօղլուի ժամանակը Մոսկուա։ Անկէ անդին տեսութիւնը գրաքննուած ըլլալով, կը կարդանք միայն հետեւ – եալ մասը, «Թուրքիա հաւաստիքներ կուտայ Փարիզի եւ Լոնտոնի» խորագրին տակ.—

3.— Թուրքիա նորէն հաւաստեց Փարիզի եւ Լոնտոնի որ պիտի կատարէ իր վերջին յանձնառութիւնները։ (Դարձեալ գրաքննուած)։

4.— Հունգարիա Ռուսիոյ հաւանութիւնը ստացաւ դիւանագիտական ներ – կայացուցիչներ փոխանակելու համար, անցեալ տարուան խզումէն վերջը։

Միւս երկու կէտերը կը վերաբերին պուլկարեւռուս բանակցութեանց եւ Երկոտասան կղզիներու իտալական զօրքին եւ մարտանաւերուն կրճատման, որոնց լուրերը հաղորդած ենք արդէն։

ՆՈՐ ԶՕՐԱԿՈՉ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Պատերազմական նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, զօրակոչի ենթարկելով այն երիտասարդները որ իրենց տարիքով կը պատկանին 1938— 3ի եւ 1939ի զօրադասերուն (1918 դեկտեմբեր 1ի եւ 1919 դեկտեմբեր 31ի մի – ջեւ ծնած երիտասարդներ), ինչպէս եւ բոլոր անոնք որ պէտք է դրօշի տակ առնուին այդ զօրադասին հետ և որոնք այլեւս չեն գտնուիր իրենց սովորական բնակավայրին մէջ։ Ամոնք պէտք է անմիջապէս նամակով իրենց հասցէն հա – ղորդեն իրենց պատկանած զինուորագրութեան ճիւղի հրամանատարութեան, այն նահանգին մէջ ուր արձանագրուած են ցուցակագրութեան առեն։

Այստեղ հրամանագիրը կը յիշէ զինուորագրութեան վայրերը,— Ապրան, Մոզէլ, Վերին Հռենոս, Ստորին Հռենոս եւն., մանրամասն բացատրութիւն – ներով։

Ամոնք որ չեն համակերպիր այս հրամանագրին, կրնան հետապնդուիլ իբ – րեւ անապատող զինուորագրութեան օրէնքին (insoumis)։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ բանակցիլ սկսան, իբրեւ հետեւանք Լոն – տոնի խորհրդային դեսպանին եւ Լորտ Հալիֆաքսի տեսակցութեան։ Անգլիա – կան կառավարութիւնը պաշտօնապէս լուսաբանութիւններ պահանջեց Մոս – կուայի յառաջիկայ ընթացքի մասին։ Դեսպանը խոստացաւ անմիջապէս հա – ղորդակցիլ իր կառավարութեան հետ եւ պատասխանը հաղորդել անյապաղ։ Փարիզի խորհրդային դեսպան ալ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի ար – տաքին նախարարութեան խորհրդականին հետ։

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԿՐՑԱՆՔ ԴԱՍԱՐԱՆ ՓՈԽԵԼ

Պատերազմի մղձաւանջը զգալի, գրեթէ տեսանելի էր անցեալ տարի Սեպ – տեմբերին ալ։

Այն առեն, ինչպէս աւելի առաջ, ինչպէս անկէ վերջը, ամէն օր կը յիշե – ցնէինք թէ աշխարհը հրաբուխի մը վրայ նստած է։ Հետեւաբար, մենք ալ պարտաւոր ենք մտածել մեր ինքնապաշտպանութեան մասին։ Ամէն պարա – գայի մէջ, հկարպի դնել մեր տունը»։

Եւ միշտ ալ կ'ազդարարէինք թէ անհրաժեշտ չէ պատերազմի կամ ուրիշ փոթորիկի մը սպասել, այս տարրական պարտականութիւնը կատարելու հա – մար։

Քննութեան շրջանի մը առջեւ կը գտնուէինք մենք ալ,— քննութիւն մը որ կրնար ճակատագրական հետեւանքներ ունենալ։

Եկաւ քննութեան օրը, աւելի շուտ քան կը սպասէինք,— Պատերա՛զմ։ Եւ մենք ոչ իսկ դասարան կրցանք փոխել ...

Բառախաղ չէ որ կը փորձենք։ Ոչ ալ դատաստան կը կատարենք։

Պարզապէս անողոք իրականութիւն մը կը մատնանշենք,— պատերազմը անպատրաստ գտաւ մեզ, գոնէ Ֆրանսայի մէջ, ոսկեզօծ Փարիզէն։

Հասկնալի էր առաջին օրերու իրարանցումը,— ընդհ. զօրաչարժ, հազա – րաւոր երիտասարդներ զէնքի տակ, ամբողջ ընտանիքներ աննեցուկ, ուրիշներ գաւառ փոխադրուած ամբողվին։

Եւ կը թուի թէ այս իրարանցումին մէջ ամէնէն առաջ իրենց դլխուն ճարը նայեցան անոնք որ ուղղակի կամ անուղղակի կապ ունէին ազդային կոչուած դեկավարութեան հետ։

Փարիզը պարպուեցաւ ոչ միայն գինուորցուներէ, այլ եւ ազդային ջո – ջերէ ...

Դժբախտաբար իրարանցումը, չուարումը, անճարութիւնը չարունակուե – ցան զօրաչարժէն վերջն ալ։

Անշուշտ ունինք տակաւին սրտցաւ եւ ընդունակ մարդիկ, պատրաստ՝ զա – նազան պարտականութիւններ կատարելու։

Այդ չարքէն ամէն մէկ հայրենակիցներ գլուխ գլխի տալով, կազմած են մար – մին մը, օգնելու համար հայ գինուորներուն եւ անոնց ընտանիքներուն։

Բարի։ Բայց ա՞յս էր որ կը սպասուէր, ներկայ փոթորիկին մէջ։

Պարտականութիւններէն մէկն է գինուորներուն օգնութեան խնդիրը։ Իսկ բուն գործը,— կեդրոնական դեկավարութիւն կամ Ազգ. Մարմնոյ, ո՞ր օր – ուան կը սպասէ։

Ո՞ւր պիտի դիմեն անճարները, Փարիզի կամ գաւառի մէջ։

Ձսեմէն աւելի պերճախօս չէ՞, արդէն, Մարսէյլի տագնապը, որու մասին նոր տեղեկութիւններ հրատարակած ենք այսօր.— Շ.

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂ. ԸՆԴՀ. ՓՈԽԱՆՈՐԴԻՆ ՆԱՄԱԿԸ "ՅԱՌԱՋ,,Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Կիլիկիոյ կաթող. ընդհ. փոխանորդ Պետրոս արք. Սարաճեանէ ստացանք երկրորդ նամակ մը, ուղղուած «Յառաջ»ի խմբագրին, մեր կատարած հան – դանակութեան առթիւ։

Ահաւասիկ այդ նամակը (11 Սեպտեմբեր , թիւ 1611)։

*— « Շնորհակալութեամբ ստացայ ձեր **29** օգոստոս թուակիր նամակը, ներփակ երեսուն հազար ֆրանկ ցնծալի Պանիճ տը Սի – րիէն։ Այս գումարն ալ վաթսուն հազար ֆրանկին հետ անձեռնմխելի կը պա – հեմ, ձեր առաջարկած գեղեցիկ նպատակին համար։*

Կը յուսամ որ տակաւին գումար մը եւս ստանամ, պիտի ըսէինք տա – կաւին գումարներ ստանալու յոյս ունէինք, եթէ սա անիծեալ պատերազմը վրայ չհասնէր։

Սրտագին շնորհակալութիւն ձեր կատարած արդիւնաւէտ հանգանակու – թեան համար»։ Ստորագրութիւն

ՄՄԲ.— Շատ ուշ ստացանք կարգ մը մանուածներ եւ չէք – փոսդալներ ո – րոնք ճամբան մնացած էին, զօրաչարժի թուականէն ի վեր (2 սեպտեմբեր)։ Այսպէս, Պոտոյի գումարը, որ ղրկուած էր Սեպտեմբեր 5ին, դեռ երէկ մեր ձեռքը հասաւ։

Վաղը պիտի հրատարակենք զօրաչարժի թուականէն ի վեր դանձուած կամ անձամբ վճարուած գումարներուն մանրամասնութիւնները, միջոցներ ձեռք առնելով մնացեալ գումարին փոխադրութեան համար։

Ինչպէս ծանուցած էինք, մինչեւ Սեպտեմբեր 5 կաթող. ընդհ. փոխանոր – դին ղրկած ենք 105.000 ֆրանք։ (Սեպտ. 2ին՝ 5000, Սեպտ. 5ին՝ 10.000)։

Այսպէս կը փակուի հանգանակութիւնը, համաձայն մեր Սեպտեմբեր 12ի յայտարարութեան։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ վերլուծելով Մուսոլինիի ճառը, դիտել կուտայ թէ ժամանակը եկած չէ հաշտութեան մասին խօսելու։ Թերթ մը կ'ըսէ.— «Պ. Մուսոլինիի ճառը նորութիւն մը չի պարունակեր, այլ կը կրկնէ այն խօսքերը զոր գերմանական անթելը կը տարածէ ամէն օր։ Մեր մղած պատերազմը բնաջնջումի պատերազմ է. բայց Մեծն Բրիտանիա միտք չունի Գերմանիան բնաջնջելու, այլ կ'ուզէ խորտակել հիթլէրականութիւնը։ Մեր նպատակները լեհական անկախութեան հարցէն անդին կ'անցնին. թէեւ այդ խնդիրն ալ պէտք է կարգադրուի իր ժամանակին»։ Աշխատաւորական օրկանը կը բա – ցատրէ որ եթէ Մուսոլինիի թելադրութիւնը լրջօրէն եղած է, կը նշանակէ թէ Իտալիոյ վարչապետը չէ հասկցած Անգլիոյ պատերազմին պատճառները։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ վարչական խորհուրդը ժողով գումա – րելով, վաւերացուց դիւանին որոշումը, որ դաւաճանութիւն կը հռչակէ Սթալին – Հիթլէր գործակցութիւնը եւ կը յայտարարէ,— «Այլեւս գործակ – ցութիւն չի կրնար ըլլալ անոնց հետ որ չեն ուզած կամ չեն կրցած դատա – պարտել այդպիսի ընթացք մը,— ուրացում մարդկային համերաշխութեան սկզբունքներու»։ Բանաձեւը անցաւ 5ի դէմ 24 ձայնով։ (Հակառակորդները բոլշեւիկներ են)։

ԵՐԿՈՒ ԶԷՊՈՒ ՆԱԻԵՐ, մէկը չուէտական, միւսը ֆինլանտական, ըն – կղմուեցան գերմանական սուզանաւերու կողմէ։ Առաջին դէպքն է այս, պա – տերազմէն ի վեր։ Ֆինլանտա բողոքեց։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Ամերիկայում

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ս. Գարեգին Ա. Հայրապետը 9 Հունվարին Նիւ Եորքի Ս. Վարդանանց Մայր Տաճարում պատարագեց Ամերիկայի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերաշնորդ Տ. Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեանի հետ։

Ս. Պատարագի ընթացքին Կաթողիկոսը քարոզեց։ Ներկայ էին Նիւ Եորքի Քաղաքապետ Ֆիորելլո Լա Կուարդիա, Նահանգապետ Հերբերթ Լեհման, Նահանգական եւ Քաղաքային Պետական Պաշտօնեաներ, Կոնգրեսական Անդամներ, Դիւանագիտական Ներկայացուցիչներ, Հոգեւորականներ եւ Հարիւրաւոր Հայեր։

Ս. Պատարագի վերջաւորութեան Կաթողիկոսը Ամերիկայի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերաշնորդ Տ. Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեանի հետ ներկայացաւ Ս. Վարդանանց Մայր Տաճարի Խորանին առջեւ եւ Ս. Աւետարանի վրայ երդում ըրաւ։

Ապա Կաթողիկոսը Ս. Աւետարանը համբուրեց եւ Ս. Խաչը համբուրել տուաւ Քաղաքապետին, Նահանգապետին եւ Կոնգրեսականներուն։

Ս. Պատարագի ընթացքին Կաթողիկոսը քարոզեց։ Ներկայ էին Նիւ Եորքի Քաղաքապետ Ֆիորելլո Լա Կուարդիա, Նահանգապետ Հերբերթ Լեհման, Նահանգական եւ Քաղաքային Պետական Պաշտօնեաներ, Կոնգրեսական Անդամներ, Դիւանագիտական Ներկայացուցիչներ, Հոգեւորականներ եւ Հարիւրաւոր Հայեր։

Ս. Պատարագի վերջաւորութեան Կաթողիկոսը Ամերիկայի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերաշնորդ Տ. Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեանի հետ ներկայացաւ Ս. Վարդանանց Մայր Տաճարի Խորանին առջեւ եւ Ս. Աւետարանի վրայ երդում ըրաւ։

Ապա Կաթողիկոսը Ս. Աւետարանը համբուրեց եւ Ս. Խաչը համբուրել տուաւ Քաղաքապետին, Նահանգապետին եւ Կոնգրեսականներուն։

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Ամերիկայում

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ս. Գարեգին Ա. Հայրապետը 9 Հունվարին Նիւ Եորքի Ս. Վարդանանց Մայր Տաճարում պատարագեց Ամերիկայի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերաշնորդ Տ. Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեանի հետ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15-70
Chèque Postal Paris 1678-63
(ԵՐԹԵԼՈՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄԱՍԱՑ	ԵՕԹԱՄՍԵԱՑ	ՔԱՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Եգիպտոս եւ Իտալիա	245 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
28
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
28 Sept.
1939

Թ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4155

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒԾՈՒԵՑԱՒ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՆՐ ՀՐԵՏԱՆԻՆ ԿԸ ՀԱՐՈՒԱԾԷ ՋԻԿՓՐԻՏԻ ԳԻԾԸ

ԿԱՐՄԻՐ ԶՕՐՔԻՆ ՀԱՄԱԼԽՄԲՈՒՄԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Նախաբարական խորհուրդը երեքշաբթի օր նիստ գումարեց Էլիզէի պատին մէջ։ Այս առթիւ նիստին նախարար Պ. Ալպէր Սառօ հանրապետութեան նախագահին վաւերացման ենթարկեց հրամանագիրը մը, որով կը լուծուին համայնավար կուսակցութիւնը եւ անոր հետ կապուած բոլոր խմբակցութիւնները։

Հրամանագիրը կ'արդիւնէ հրատարակութիւնը, չրջաբերութիւնը, բաշխումը եւ վաճառումը ամէն գրուածքի, պատկերի եւ, ընդհանրապէս որ եւ է տպուելիք նիւթի որ կը ծառայէ Գ. Միջազգային կամ անոր հետ կապուած կազմակերպութիւններուն նշանախօսքերուն։ Վերջապէս հրամանագիրը պատիժներ կը սահմանէ այս օրէնքին անասնոյզներուն։

Կառավարութիւնը չէր կրնար հրամանագրով փոխել սահմանադրութեան տրամադրութիւնները։ Հետեւաբար չէ ուզած անմտաներ հոչակել համայնավար երեսփոխաններն ու ծերակուտականները, այդ իրաւունքը ձգելով խորհրդարանին։ Բայց եւ այնպէս, հրամանագիրը հետեւեալ պատժական տնօրինութիւնները կը նախատեսէ.— եթէ բոլշեւիկ երեսփոխանները այս օրէնքին տրամադրութիւններուն հակառակ արարքներ գործեն, գաղտ պիտի յանձնուին, առանց նկատի առնելու իրենց հանգամանքը։ Նեղքին նախաբարը չէ կրցած ջղալ հոչակել նաեւ նահանգային կամ քաղաքապետական խորհուրդներու համայնավար ներկայացուցիչներուն ընտրութիւնը, բայց մխիթարական պատիժներ կը նախատեսուին նաեւ անոնց հանդէպ, եթէ օրինազանցութիւն գործեն։ Հետեւաբար, կառավարութիւնը պիտի կրնայ պատերազմի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին գաղթեցնել օրինազանց ժողովներ կամ յանցապարտները գաղթ յանձնել անհատ – անհատ։

Այս առթիւ անհրաժեշտ հրահանգները հաղորդուած են բոլոր նահանգապետութեանց, որպէսզի ամէն միջոց ձեռք առնեն, հրամանագրին տրամադրութիւնները տառապէս գործադրելու համար։

*** Համայնավար կուսակցութեան Ֆրանսական հիմնադրութեան ամէնէն զօրաւոր ճիւղն էր, այն օրէն ի վեր որ Չեխիան ընկաւ գերմանական հսկողութեան, վեց տարի առաջ։ Ֆրանսայի մէջ ալ լուծուելով, համայնավար կուսակցութիւնը իրրեւ կազմակերպուած ուժ այլեւս գոյութիւն չունի ներսը մեծ երկիրներուն մէջ, բացի Ա. Միութենէն։

Ֆրանսական կառավարութեան որոշումը անակնկալ մը չէր եւ կը սպասուէր տարիներէ ի վեր, մանաւանդ այն օրէն երբ Ա. Միութիւնը ոչ – յարձակման դաշնագիր մը կնքեց Գերմանիոյ հետ (24 օգոստոս) եւ յետոյ կռնակէն զարկածը մը կնքեց Գերմանիոյ հետ (24 օգոստոս) եւ յետոյ կռնակէն զարկածը մը կնքեց Գերմանիոյ հետ, օրինակ Լեհաստանը (17 Սեպտեմբեր)։ Նոյն իսկ ձախակողմեան թերթեր, օրինակ՝ արմատական «Լ'Իօվռ»ը կը թելադրէին լուծել կուսակցութիւնը, պատճառելով յարատեւ դժուարութիւններ ի վեր։ Իսկ Լէոն Պլում իր թերթին մէջ թախանձային կոչեր ուղղեց բոլշեւիկ վարիչներուն, որպէսզի խզեն իրենց կապերը Մոսկուայի հետ, փրկելու համար կուսակցութիւնը։

Եւ սակայն կարմիր վարիչները մերժեցին այս թելադրութիւնը։ Իրենց մեծաւորը, Մարսէլ Քաչէն, յայտարարելով հանդերձ թէ Ֆրանսայի համայնավարները քաջարար պիտի կռուին խրամներուն մէջ, կը մերժէր խզել կուսակցութեան կապերը Մոսկուայի հետ։ Այս առթիւ նամակ մը ուղղելով Լէոն Պլումի, կը պատճառաբանէր թէ Լեհաստան մերժեց թոյլ տալ որ կարմիր բանակը իր երկիրը մտնէ նացիներուն դէմ կռուելու համար, հետեւաբար անկարելի դարձուց Ա. Միութեան միացումը խաղադութեան ճակատին, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ ...

Համայնավար կուսակցութիւնը երբեմն մեծ կազմակերպութիւնն էր Ֆրանսայի մէջ, ընկերվարականներէն եւ արմատականներէն վերջը։ Ունի երեսփոխան ծերակուտականներ (մէկը Մարսէլ Քաչէն) եւ 72 երեսփոխաններ եւ 1.200.000 քուէ չահեցաւ վերջին ընտրութեանց մէջ (1936)։ Կուսակցութեան անդամներուն թիւը կը հաշուէին աւելի քան կէս միլիոն (անդամատոմսով)։ Ամբողջ երկրին մէջ մօտ 800 թաղապետութիւններ կը դանուէին իր ազդեցութեան տակ։ Մի եւնոյն առեն կը հրատարակէր հարիւրաւոր թերթեր եւ պարբերականներ։

Լուծման հրամանագիրը վերջնապէս կը հաստատէ երկու բոլշեւիկ օրաթերթերուն, «Իւմանիթէ»ի եւ «Սը Սուար»ի խափանումը։ Այս երկու թերթերը դադարման դատապարտուեցան պատերազմին սկիզբը, եւ անոնց փոխարէն ապօրէն թռուցիկներ լոյս կը տեսնէին։

*** Այժմ որոշման բոլոր թերթերը բնականաբար կը ծախահարեն կառավարութեան որոշումը։ Կարգ մը թերթեր կը պահանջեն որ բոլշեւիկ երեսփոխաններն ալ անմիջապէս։ Լէոն Պլում կարճ խմբագրականի մը մէջ հաստատելէ վերջ թէ լուծումը նախատեսուած էր Սեպտեմբեր 17ին ի վեր, երբ խորհրդային բանակը Լեհաստան արշաւեց, կը գրէ թէ «ընկերվարական կուսակցութեան մեծ մասը բնական եւ օրինաւոր պիտի գտնէ լուծումը, առանց զայն ծախահարելու»։ իսկ ինք անձնապէս քիչ մը տարբեր կը մտածէ.

— «Այն մարդիկը որ տասը օրէ ի վեր հրապարակային ճնշում մը բանեցուցին կառավարութեան վրայ, ինչպէս Ֆրօսար եւ կարծեմ Թլանտէն, դէշ խորհուրդներ տուած եղան, իմ կարծիքով։ Ես սխալ կը դանեմ լուծումը։ Այժմ պահուն երբ համայնավար կուսակցութիւնը չախչախուած կը մնար ձիշդ այն պահուն երբ համայնավար կուսակցութիւնը չախչախուած կը մնար իբր անմիտ սխալներուն ծանրութեան տակ, վիճաբանութիւնը կրնայ փոխադրուիլ ուրիշ դեռնի մը վրայ»։

ԹՍԲԹՆԵՐՈՎ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Մաժինոյի եւ Զիկֆրիտի գիծերուն առջեւ

»»» · «««

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական ղեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 45, Սեպտեմբեր 26, առաւօտ.— Թշնամի հրետաձիգ ուժերու գործունէութիւնը չարունակուեցաւ Տէօ Փոնի հարաւային արեւելեան կողմը։ Սեպտ. 25ի ցերեկը կարգ մը ճակատամարտներ տեղի ունեցան մեր եւ թշնամի յառաջամարտիկ օդանաւերուն միջեւ։

Զեկոյց թիւ 46, իրիկուն.— Թշնամի հրետաձիգ ուժերու գործունէութիւն Տէօ Փոնի եւ Փերմասանի հարաւային շրջաններուն մէջ։ Արշալոյսին յարձակում մը եղաւ մդուեցաւ Լոթէրի ճակատին վրայ։

*** «Նիւ Եորք Հէրըլտ» կը գրէ թէ Գերմանացիները ծանր կորուստներ կրած են Լոթէրի յարձակման առեն։ «Ֆրանսական ծանր հրետանին, որ աւելի մօտեցած էր ճակատին, իր կրակին տակ պահեց Զիկֆրիտի գիծը քանի մը կիլոմեթր վրայ, համաձայն անպայմանօն լուրերու։ Գերմանացիներն ալ ծանրապէս հարուածեցին ֆրանսական գիծերը, երեւութապէս վախնալով թէ վճռական գործողութիւն մը կը պատրաստուի»։

Նոյն թերթին զինուորական աշխատակիցը կը բացատրէ թէ Ֆրանսայի հետազօտիչ օդանաւերը անհրաժեշտ համարած են լուսանկարել Գերմանիոյ արեւմտեան ճակատի պաշտպանողական ցանցը. այս է պատճառը որ կայսեր վիճակ մը կը տիրէ այդ ճակատին վրայ։ «Ֆրանսական եւ անգլիական ծանր հրետանին, որ դէպ ի պատերազմ համախմբուած է Մաժինոյի գծին չուրջը, չարունակեց զարնել գերմանական ամրութիւնները ժամէ ժամ, ամբիճանարար քանդելու համար զանոնք. ինչ որ, մասնագէտներու կարծիքով, կրնայ չարաթներ տեւել, մինչեւ որ մէկ կամ միւս բանակը խիղախէ հարիւր հազարաւոր կեանքեր վտանգել, ճեղքել անցնելու համար։ Թնդանօթները պատահական երկի ամբողջ օրը եւ հաշիւ եղած է թէ 24 ժամուան մէջ 10.000 ռումբեր սրած են գերմանական դաշտերը, Սարի եւ Լարգի Անտառին երկայնքը։ Եւ նոյնիսկ Փրկոի քաղաք տեղեկութեանց համաձայն, Գերմանացիները իրենց կրակը կեդրոնացուցին Մաժինոյի գծին աշտարակներուն վրայ, եւ հրետաձիգ ուժերու ամբակոծութեան հետ միաժամանակ տեղի ունեցան քանի մը օդանաւային ճակատամարտներ։ Իւրաքանչիւր հրետանի հետազօտիչներ երկինք ղրկեց, ճշդելու համար կրակը։ Կ'ըսուի թէ կարգ մը կռիւներ տեղի ունեցան գերմանական գծին մէջ։

«Օդանաւային լուսանկարները ցոյց կուտան թէ Գերմանիոյ ամէնէն զօրաւոր ամրոցները կը դտնուին Սարի հանքերուն եռեւը։ Հենոսի ճակատը, ուր գետը կը հոսի խրամատաց հովիտ մը, ցից եւ թաւուռ սարալանջերով, այնպիսի ահարկու խոչընդոտ մը կը ներկայացնէ որ Գերմանացիները միայն կամրջաղլուխները ամրացուցած են եւ ուրիշ տեղերու մէջ հաստատած են թնդանօթի 15 դիրքեր, իւրաքանչիւր քառակուսի մղոնի վրայ։ Աչխոեղ ուր սահմանագլուխը կը հետանայ Հենոսէն եւ դէպի արեւմուտք՝ Սար կը դառնայ, Գերմանացիները չունած են 30 — 40 դիրքեր իւրաքանչիւր մղոնի վրայ, իսկ աւելի դէպի արեւմուտք, Սարի եւ Մոզէլի միջեւ, Զիկֆրիտի ամէնէն խիտ ցանցին մէջ, 50 թնդանօթի դիրքեր իւրաքանչիւր քառակուսի մղոնի վրայ։ Գերմանացիները դլխաւորապէս չարք մը անկապ ամրոցներ չունած են, ամէն մեծութեամբ, օղակցի պէս չարուած հովիտներուն մէջ, խափանելու համար արեւելեան յառաջխաղացութիւն մը, մինչդեռ Ֆրանսական մեթոտն եղած է ամէնէն հզօր ամրութիւնները չունել բաւական բարձր, տիրապետելու համար չրջականերուն վրայ։

«Զինուորական հեղինակութիւններու կարծիքով, երկու գիծերը այնքան հզօր են որ զրեթէ կը չեզոքացնեն իրար, մինչեւ որ մէկուն հրետանին կարենայ ճեղքեր բանալ թշնամի ամրութեանց մէջ։ Կարգ մը մասնագէտներ կը կարծեն թէ ամբողջ ձմեռը պիտի անցնի, մինչեւ որ խոտոր մը բացուի մէկ կամ միւս գծին վրայ։ Ֆրանսացիները առ այժմ չեն ճամպարեր, որովհետեւ իրենց առաջին յարձակողականը զիրենք դրաւ գերմանական հողին վրայ եւ ամէն առաւելութիւն ապահովեց բուն Զիկֆրիտի գիծերուն դիմացը, եւ, լեհական դիմադրութեան խորտակումէն ի վեր, այլ եւս հարկադրուած չեն գերմանական բանակին ուշադրութիւնը դէպի արեւելք դարձնելու։ Ժամանակը դաշնակիցներուն համար կը բանի, չնորհիւ նաւային պաշարման մեծ յաջողութեան, հետեւաբար Ֆրանսացիները կրնան սպասել, մինչեւ որ գերմանական սպարապետութիւնը որոշէ յարձակիլ, յանձն առնելով սարսափելի կորուստներ Մաժինոյի գծին առջեւ, կամ մինչեւ որ Ֆրանքեւանգլիական զօրաթանց հրետանին ծակ մը բանայ Գերմանացիներու ամապարանքով չինուած արեւմտեան պարիսպին մէջ»։

ՎԱՐՉԱՒԱՉԻՆ հասած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, քաղաքին գիմադրութիւնը կը չարունակուի, հակառակ գերմանական յարձակումներու յարաճուն սաստկութեան։ Կ'ըսուի թէ Հիթլէր եւ սպայակոյտը հրամայած են օր առաջ գրաւել քաղաքը, որպէսզի աւելի չուշանան արեւմտեան ճակատին գործողութիւնները։ Գերմանական զօրքը անխնայ կը ռմբակոծէ Վարչաւան, որուն ռազմանիւթերու մթերանոցն ալ պայթած է, սարսելով քաղաքը։ Մինչ Գերմանացիները Վարչաւայի պաշարումով զբաղած են, Ռուսերը կը չարունակեն յառաջխաղալ, նոր քաղաքներ գրաւելով։

ՆՈՐ ԲՈՑՆ ՄՈՒՄԱ ԼԵՐԱՆ ԱՐԹԻՒՆԵՐՈՒՆ

(«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ)

ՑԱՆԿ 38

Մարաչլլի Կեղր. Ցանցնախաւազբէն (Գ. մանուկեան)	5860.—
Սէն Շամոնի հանգանակիչ յանձնախումբէն	1657.50
Պոռտոյի գաղութէն իսի լէ Մուլինոյի ե. գուդմարը (կ. Խաչ 200, ե. Ուզունեան 50)	250.—
Լոռէթի գաղութէն (Լ. Գրիգորեանի միջոցաւ)	488.—
Փարիզի Հայ երիտ. Միութենէն (450).—	
Մ. Գազանճեան	100.—
Տ. եւ Վ. Մոսոիչեան	100.—
Պ. եւ Ն. Համբարձումեան	100.—
Պ. Մուրատեան	50.—
Պ. Բամպուքճեան	50.—
Գ. Փափազեան	50.—
Լառժանթիէս - Պէյէժէն, Պարէտ Պէյլէրեանի միջոցաւ	250.—
Գ. Տէր Արսէնեան, Փոթլէչոտ (Մ. Նահանդներ) մէկ տոլար	
Քանոնի Յակոբ Ասլանեանի ձեռքով	42.—
Ալանուվիլ լէ Կանէսի Բ. ցանկը	65.—
Տիկին Մարիամ Մուսէեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի	110.—
Միքայէլ Իսքէնէրեան, Թուր	40.50
Յակոբ Պաչիկեան, Սէն Սիր	25.—
Վահէ Զաւուչեան, Լիոն	10.—
Գումար՝	11.233.—
Սեպտ. 6ի գումարը	110.543.—
Ընդհ. գումար	121.776.—

ՄԻՄԲ.— Այս գումարէն **105.000** ֆր. չորս անգամէն փոխադրուած է Կիլիկոյ Կաթող. Ընդհ. փոխանորդ Պետրոս Արք. Սարաճեանի, օգոստոս 16էն Սեպտեմբեր 5։ Մնացեալին փոխադրութեան համար ալ միջոցներ ձեռք առած ենք (արտօնութիւն չէին)։

*** Դժբախտաբար հնարաւորութիւն չունինք հրատարակելու մասնակցողներու ցանկերը, ինչպէս ամէնուն։ Մարսէյլի Գ. ցանկէն կը տեղեկանանք թէ քաղաքին մէջ հանգանակուած է 2081 ֆրանք, Լուրտ գացող ուխտաւորներէ՝ Տիկին Հ. Զաթիկեանի միջոցաւ 220 ֆրանք, Սէն Լուսրուարձանէն՝ 2270 ֆրանք, Քամփանյը Ֆրէզէն՝ թաղ. խորհուրդին ձեռքով՝ 830 ֆրանք, Կարտաճէն՝ 918 ֆրանք, որուն կէսը, 459 ֆրանք յանձնուած է Կեդր. Ցանձնախումբին, մնացեալ կէսը ղրկուած է Բիւզոնդականի միջոցաւ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ ԷՍԹՈՆԻՈՅ

Սարաճօղլու Մոսկուայի մէջ

Կը թուի թէ քաղաքական աշխարհին ուշադրութիւնը այժմ դարձած է դէպի արեւելք, Կեդր. Եւրոպա եւ Պալքաններ, ուր մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն կարմիր բանակին չարժումները եւ Մոսկուայի դանազան ձեռնարկները։

Քարլ Սէյրէք, Լսթոնիոյ արտաքին նախարարը, որ Մոսկուա գացած էր բանակցելու համար, կրունկին վրայ ետ դարձաւ, հազիւ 15 ժամ կենալով Մոսկուայի մէջ, մինչդեռ քանի մը օր մնալու միտք ունէր։

Այս անակնկալ վերադարձին պատճառը այն է որ, Մոսկուա տեսակ մը վերջնագիր յանձնած է Լսթոնիոյ, պահանջելով նաւային կայան մը հաստատել եւ իր ձեռքն առնել այդ փոքր պետութեան արտաքին առեւտուրը։

Միւս կողմէ, Փարիզ, Լոնտոն եւ ուրիշ մայրաքաղաքներ հասած լուրերու համաձայն, ռուսական 100 զօրաբաժիններ կեդրոնացած են ռումանական սահմանագլուխին վրայ։ Նոյն իսկ զրոյց կը չրջէր թէ կարմիր զօրքը պետք է մտնէ ռումանական կառավարութիւնը հեռքէ։ Ռուսական պինուորներ կեդրոնացած են նաեւ Լսթոնիոյ սահմանագլուխին վրայ, թէեւ Մոսկուա կը հերքէ։

Ռումանական կառավարութիւնը պաշտօնական դեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ յարաբերութիւնները միշտ բարեկամական են Մոսկուայի հետ, թէ սահմանագլուխը չէ փակուած եւ երթեւեկը կը չարունակուի եւն.։

*** *Լսթոնիացիները կը վախնան որ կարմիր զօրքը իրենց երկիրը մտնէ, կամ առնուազն զրաւէ քանի մը նաւահանգիստներ, տիրապետելու համար Ֆինլանտայի ծոցին մէջ, ի հարկին Ֆինլանտայի վրայ յարձակելու համար։*

Լսթոնիա ռուսական կայսրութեան մաս կը կազմէր մինչեւ ցարական իշխանութեան անկումը։ Գերմանիա գրաւեց զայն մեծ պատերազմին առեն, մինչեւ իր պարտութիւնը՝ 1918ին։ Զինադադարէն վերջը բոլշեւիկները լսթոնիա արշաւեցին։ Լսթոնիացիները կռուեցան ամակցութեամբ 2000 Ֆիննեերու, անոնց զրամով եւ դէնքերով։ Ցետոյ իրենց օգնութեան հասաւ բրիտանական տորմիղը, զրաւելով Ֆինլանտայի ծոցը։ Վերջապէս 1919 յունուար 4ին ուրիշ կամաւորներ հասած ըլլալով Ցուէտէն եւ Տանըմարքայէն, Լսթոնիացիները ետ մղեցին ռուսական զօրքը եւ 1920 փետրուար 2ին խորհրդային կառավարութիւնը ճանչցաւ Լսթոնիոյ անկախութիւնը։

*** *Դիւանագիտական գործունէութիւնը կը չարունակուի Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ, ինչպէս եւ գերմանաբոլշեւիկեան ճակատին վրայ։ Ցօն Ռիպպենթրոպ, Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, Մոսկուա գնաց։ Կ'ըսուի թէ Հիթլէր ալ Պերլին վերադարձած է։ Ուրիշ զրոյցի մը համաձայն, Գերմանիա միջոցներ կ'որոնայ, հաշտութիւն առաջարկելու համար, ձեռք բերուած արդիւնքին վրայ,— նուաճում Լեհաստանի։*

*** *Սարաճօղլու, Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, Մոսկուա հասնելով կարգ մը տեսակցութիւններ ունեցաւ Պ. Մոլոթովի եւ Կալինինի հետ։ Ցետոյ ներկայ եղաւ իրեն ի պատիւ սարքուած ուդեղի մը, Քրէմլինի մէջ, եւ դիշերն ալ Օփերա դնաց։ Երեք օր պիտի մնայ Մոսկուայի մէջ։*

*** *Տեղական թերթերը կը գրեն թէ խորհրդային մարտանաւերը մեծ զօրձունէութիւն կը ցուցնեն ոչ միայն Պալթիք ծովուն, այլ եւ Սեւ ծովու մէջ, մասնաւոր հրահանգներ ստացած ըլլալով։*

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Ազգ. Մեծ ժողովը Սեպտեմբեր 20ին քուէարկեց պինուորական նոր վարկեր, 20 միլիոն ոսկի։ Նախապէս քուէարկուած էր 58 միլիոնի բացառիկ վարկ մը։— Հանրապետութեան նախագահը ունկնդրութեան ընդունեց Ֆրանսայի եւ Եուկոսլավիոյ դեսպանները։

ՊԵԼՃԻՈՑ մէջ պայթեցաւ կարեւոր կամուրջ մը, Բրիւսէլի ճամբուն վրայ, կառախումբին անցնելէն քիչ վերջ։ Պատճառները անյայտ կը մնան։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Անգլիա միշտ չաւատիս

Երեքշաբթի օր Պ. Ջէյմպրլէն իր չարաթական զեկուցումը տուաւ երեսփոխանական ժողովին մէջ, պարզելով դինուորական եւ քաղաքական կացութիւնը։ Ակնարկելով խորհրդային միջամտութեան Լեհաստանի մէջ, վարչապետը յայտարարեց.

— « Վերջին զեկուցումէս ի վեր, աւելի բացորոշ եղան խորհրդային դործողութեան հետեւանքները։ Խորհրդային զօրքը ամէն տեղ յառաջ խաղաց արագօրէն։ Գերմանեւխորհրդային սահմանագծումէն կը հետեւի թէ խորհրդային զօրքը պիտի հասնի մինչեւ Վարշաւայի արուարձանները եւ խորհրդային իշխանութեան կը ձգտուին կալիցիոյ մեծ մասը եւ քարիւղի հանքերը։ Այս պայմաններուն մէջ, լեհական բանակները, զարնուելով կռնակէն եւ ճակատէն, բնականաբար չկրցան պահպանել իրենց դիրքերը։ Սակայն լեհ ժողովուրդը չէ լքած պայքարը եւ ամբողջ աշխարհ խորապէս յուզուած է Վարշաւայի պաշտպաններուն ազնիւ քաջութենէն»։

Պ. Ջէյմպրլէն յետոյ յիշեց Ռումանիոյ վարչապետին սպանութիւնը եւ յայտարարեց թէ բրիտանական կառավարութիւնը համակրութեամբ կը հետեւի Ռումանիոյ ճիդերուն։ Դաշնակիցներու դինուորական դործողութեանց մասին ալ խօսելով, դոհացուցիչ դտաւ անոնց ընթացքը, ինչպէս եւ պաշարման ենթարկուած ձեռք բերած արդիւնքները։ «Եթէ Անգլիա կարենայ խափանել Գերմանիոյ նախանիւթերու ներածումը, պիտի ջլատուի պատերազմը երկարաձգելու կարողութիւնը։ Բայց պէտք է զգուշանալ չափազանց լաւատեսութենէ։ Գերմանիա արդէն ունի նախանիւթերու պահեստ մը։ Պատերազմի առաջին երկու տարիներուն ան կրցաւ ներածել 265 հազար թոն մաքսանենգուած ապրանք, որ յատկացուած էր Գերմանիոյ »։

Եզրակացնելով, Պ. Ջէյմպրլէն անդամ մը եւս յայտարարեց թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա պատերազմի մտան աչխարհը փրկելու համար գերմանական սպառնալիքէն։

Ցետոյ խօսեցաւ ծովային նախարարը, Պ. Ձըրչիլ, վիճակագրական տեղեկութիւններ հաղորդելով։ Ան յայտնեց թէ Գերմանիոյ սուզանաւերուն մէկ երրորդը անդործածելի դարձած է։

Հիթլեր բժիշկին ակնոցով

«Ժուռնալ»ի բժշկական բաժնի աչխատակիցը, որ կը սեորագրէ Ա. դաբու յոյն մեծ բժիշկին անունով, Դիոսկորիդէս, Ֆրանսայի բարձրարժէք բժիշկներէն մէկն է, միաժամանակ արուեստագէտ եւ բազմահմուտ մտաւորական։ Իր բժշկական վերջին քրոնիկը նուիրուած է Հիթլերի։

— Մենք մեզի չենք ներեր նախատինքի մեր բաժինը բերել հոս, ոչ ալ նետ մը աւելի արձակել հրէշին։

Բայց կը կարծենք թէ նպատակի համապատասխան է հոգեբնախօսական վերլուծումի մը ենթարկել այս եղական եւ վտանգաւոր դէմքը, — թերեւս առիթ պատճառ մը ըլլայ, որ, յաղթանակէն վերջ, յաւիտենական Գերմանիան ծնունդ չտայ երկրորդի մը։

Բռվանդակ աչխարհ, Գերմանիայէն զատ, միաձայն զայն անուանեց կիսախենթ, բացատրութիւն մը որ գրական է եւ դուրկ բժշկական բացատրութեան մը յատակութենէն։ Բժշկական այդ յստակ բացատրութիւնն է para – noïaque, որ անմիջապէս կուգայ հոգեբոյժին գրիչին տակ։

Այս բառը կը ծագի յունարէնէ, ու կը ներկայացնէ ոչ թէ իրական խելագարները, ոչ իսկ անոնք որ կը յիմարանան պատճառով մը, այլ անոնք որ «կողմնակի կը մտածեն», որմզբանութեան ուղիէն կը խոտորին, Ֆրանսերէն պարզ բացատրութեամբ՝ «սխալ կը տեսնեն»։

Փարանոյաքը կրնայ չատ խելացի ըլլալ, ինչպէս Ժ. Ժ. Ռուսօն, Լ. Թոլսթոյ, եւ ուրիշներ։ Կրնայ նոյնպէս «ձեղունը ցած» ըլլալ,— այսինքն թէ մտաւորական ազգասիրական պակաս մը ունենալ, ինչպէս է «Իմ Պայքարս» գրքին հեղինակը,— գրքը մը թէեւ ստուար բայց դէշ կազմուած, լեցուն՝ երազանքով եւ չմարսուած ընթերցումներու յիչատակներով։ Այստեղ մենք չատ հեռու ենք կեսարէն, Ռիչլիէոյէն կամ Նափոլէոնէն։

Ցնորատեսին էական յատկանիչն այն է որ չի կրնար յարմարիլ իր միջավայրին, բայց ինքզինքին կը վերագրէ ընկերութիւնը բարեկարգելու առաքելութիւն մը։ Որքան ատեն որ այդ առաքելութիւնը կը փորձուի ընտանեկան կամ սրճարանային խօսակցութիւններու մէջ, անվնաս է։ Բայց երբեմն պատրաստները փարանոյաքը կը դնեն նպատակաւոր միջավայրի մը մէջ, ուր իր դրութիւնները կամ խօսքերը կը ծառային բիւրեղացնելու օդին մէջ ծփացող պատրաստներ։ Եւ ան այսպէս կը դանէ աչակերտներ, որ իր չուրջ կը ստեղծեն «մխիթիք» մը։ Կուրացած բարեմիտ մարդիկ իրեն կ'օժանդակեն նիւթապէս, կամ ձախաւեր հալածանք մը լուսապսակ մը կը չինէ իր անունին չուրջ, եւ ցնորատեսը, այս յօդուածենէն քաջալերուած, իրեն կը վերագրէ աստուածային առաքելութիւն մը։ Եւ ահաւասիկ ծնունդ կ'առնէ ընկերային չարժում մը, որ կը ծաւալի, մարդ չի կրնար ըսել այլեւս, թէ մինչեւ ուր, բայց օր մըն ալ կը հոսի արիւնը։

Ուրիշ յատկանիչ մը։ Ցնորատեսը չատ բարակը չի նայիր, իրար կը միացնէ մանկամտութիւնը եւ իրղդապիարներուն նախնականութիւնը, արհամարհելով մարդկային երկար փորձառութիւնը։ Տարբերութիւն չի դներ անկեղծութեան եւ չնականութեան միջեւ։ Անողոք է երբ հարկ կը տեսնէ գործադրել իր տեսակէտները, որովհետեւ կը կարծէ թէ նախախնամութեան ցանկութիւնները իրագործել իրեն միայն արուած է։

Ցնորատեսը բարակը չի նայիր նաեւ երբ կը սուէ, կ'ուրանայ, ինքզինքին կը հակասէ, սուտ երդումներ կ'ընէ։ Գիտէ նենգութիւն ի գործ դնել։

Պէտք է ընդունիլ, որ ամէն ցնորատես կաղապարուած չէ մէկ ձեւով, երբեմն ցնորատեսներ կան, որոնք աւելի ծանրակչիռ պարագաներ կը ներկայացնեն, ինչպէս Հիթլէր։

Ձգնակեաց մարդու իր ժուժկալութիւնը եւ սրբակեաց մարդու իր սեռաթափութիւնը այն պատրանքը ստեղծած են Հիթլերի մէջ թէ բացառիկ էակ մըն է ինք։

Հիթլերը, իր օրինակով, ճիշդ է որ կը հերքէ այն աւանդութիւնը, թէ մտակերները կորովի եւ վայրագ կ'ըլլան, ընդհակառակն բուսակերները՝ կամազուրկ եւ քաղցրաբարոյ։ Միչտ կը կրկնուի այն օրինակը թէ պիգիթէք ուտող եւ գիսղի խմող Անգլիացին պիտի կրնայ յաւիտենապէս տիրել Հնդիկին վրայ, որ բոյսով կը սնանի եւ ջուր միայն կը խմէ։ Բայց երեւութական պարադայ մըն է ատիկա։ Բնութեան մէջ բազմաթիւ են բուսակեր կենդանիները, որոնք չար են։

Միւս կողմէ, պէտք չէ չփոթել, մարդոց մօտ, կատաղութեան կամ վայրենութեան տագնապները, արդիւնք սննդառութեան եղանակի, եւ նկարագրի խոտորումները, արտայայտութիւն ցնորատես խառնուածքներու։

Գալով սրբակեցութեան, պէտք չէ չփոթել դարձեալ ամլացուած կենդանիներու բռնադատուած կրաւորականութիւնը կամաւոր զգաստութեան հետեւող անհատներու մտային վիճակին հետ։

Այս կարգի մարդոց մէջ կրնաք դանել «ներմուծում»ի ենթակայ անհատներ, ինչպէս կ'անուանէ Ֆրոյտ, որոնց վայրագութիւնը սահման չի ճանչնար, այն պատճառաբանութեամբ թէ Աստուծոյ կամքն է որ կը կատարեն։ Միջին-Դարուն հաղարաւոր խեղճ մարդիկ խարոյկի վրայ չայրուեցա՞ն միթէ, նոյն այդ զգաստ կրօնաւորներուն կամքով, իբր թէ փոխարէն «չահուն համար» (!), ապատիլ նպատակով անոնց հոգին՝ մեղաւոր մարմինին կապանքներէն։

Ահա ցնորատեսութեան ամէնէն յատկանչական պարադաներէն մին, որ տրամաբանութեան չեղումը կը հասցնէ տխմարութեան աստիճանին։

Այսպէս Հիթլէր, նոր օրերու այս ցնորատեսը, տակնուվրայ կ'ընէ աչխարհը, օգտուելով այն բացառիկ պայմաններէն, որոնք նպաստաւոր միջավայր մը ստեղծեցին իր ցնորական ու կործանարար գաղափարներուն տարածման։ Սալոնարոլ, Ռուսօ, Փրուտոն, Կ. Մարքս, Թոլսթոյ եւս ունէին այդ կարելիութիւնները, բայց անոնք չգտան նպաստաւոր պայմաններ։

Ցնորատեսը, սակայն, իր աստղին վրայ քիչ մը չատ վստահ, սկզբնական յաղողութիւններէն վերջ այլեւս կը չեղի խոհեմութենէն եւ կ'իյնայ խորխորատին մէջ։ Թէեւ այդ պարագան չատ սուղի կը նստի մարդկութեան։

Լեհական աւարին առիւծի բաժինը կ'իյնայ Խորհրդային

Ֆրանսական մամուլը, խօսելով Լեհաստանի անդամատումին մասին, կը դրէ թէ պատերազմը Գերմանիան ըրաւ, առիւծի բաժինը սակայն տուաւ արջին։ Այս առթիւ «Ժուռնալ» կը գրէ.

— « Իրողութիւնն այն է որ ոչինչ տեղի ունեցաւ Հիթլէրի յուսացած ձեւով։ Ան կը կարծէր թէ իր օդանաւերը եւ հրասայլերը բաւական էին ջախջախելու համար զինմաղրութիւնը։ Հրասայլերու հետեւէն պիտի յառաջանար գերմանական հետեւակազօրքը, գրաւելու համար կացութեան տամակերպած երկիր մը։ Իրողութիւնը այն է որ բուն կռիւը սկսաւ այդ հետեւակազօրքին եւ ապստամբ ժողովուրդին միջեւ։ Այդ կռիւներուն գլխաւոր օջախներուն մասին պատերազմական զեկոյցները քանի մը տեղեկութիւններ միայն տուին, բայց բազմաթիւ են այդ օջախները։ Գերմանական բանակը ստիպուած է ամբողջովին դրաւել երկիրը եւ զսպել ժողովուրդը, բայց այդ գործողութիւններուն համար անհրաժեչտ է չարժման մէջ դնել ստուար ուժեր, որովհետեւ Լեհաստանի տարածութիւնն է Ֆրանսայի տարածութեան 3/4ը։ Հիթլէր ներկայացուցիչներ դրկեց Մոսկուա, եւ առանց վիճելու ընդունեց ինչ պայման որ դրաւ Սթալին։ Այսինքն վճարեց ամենաստուգ գինը, դուրս ելլելու համար փակուղիէն »։

« Փրթի Պլէոյ»ի մէջ, Տըլըփլանք դիտել կուտայ թէ պարտութիւն մըն է յաղթանակը որով կը պարծի Հիթլէր, անդամատելէ վերջ Լեհաստանը։ Ատելումի պատերազմէն վերջ Պիւրհոս ըսաւ. «Այսպիսի երկրորդ յաղթանակ մըն ալ եթէ չահիմ, կորսուած եմ»։ Նոյն պարագան է որ կը ներկայանայ Հիթլէրի, երբ իր պատերազմով չահած գերիները, անդամատեալ Լեհաստանի ամէնէն հարուստ նահանգները եւ քարիւղի հորերը կը տիրապետ տալ Ռուսիոյ։ Հիթլէր, պատերազմի ձեռնարկելով Լեհաստանի դէմ, միթէ կը խորհէր աւարին մեծագոյն մասը տալ Ռուսիոյ, որ այսպէս կը հասնի մինչեւ Կարպաթ, մինչեւ Հունգարական սահման, փակելով իր ճամբան դէպի Ռումանիա։

Այլեւս իրողութիւն է որ Գերմանիա պարտաւորուած է հրաժարիլ «Գրոհ դէպի արեւելք» ծրագրէն, Դանուբի երկայնքն ի վար իջնելու, դէպի Սեւ ծով երկարելու, դէպի Վոսփոր թեւ նետելու երազէն։ Կը նչանակէ թէ լեհական «յաղթանակ»ը զերեզմանը եղաւ բոլոր այդ միւս յաղթանակներուն»։

«Փիկարո»յի մէջ, Լուսիէն Ռոմիէ կը կարծէ թէ հաւանաբար տարաձայնութիւններ կան, կամ դէթ կասկածամտութիւն մը գոյութիւն ունի Մոսկուայի եւ Պերլինի միջեւ, որ կարմիր բանակը յառաջ չարժեցաւ ու դրաւեց չրջանները, որոնց մասին Գերմանները վաղուց յայտնած էին իրենց տիրապետութիւնը։ Եւ կամ նոր սակարկութիւն մը կատարուած է, որ Գերմանացիները թոյլ տուին Ռուսերուն, հարկադրաբար, դրաւել այդ չրջանները։

Ի՞նչ կրնան ըլլալ այն պատճառները, որոնց հարկադրանքին տակ անկրնին Գերմանացիները։ Նախ զինուորական,— գերման սպայակոյտը անհրաժեչտ համարեր արեւելքէն արեւմուտք փոխադրել կարեւոր մաս մը իր բանակէն եւ ռազմանիւթէն։ Երկրորդը տնտեսական,— Գերմանացիները պէտք ունէին հացահատիկի, քարիւղի, երկաթի։ Գերմանացիները եւ Ռուսերը աչխատեցան որոշ չափով անխաթար պահել կալիցիոյ երկաթուղին, որ պիտի ծառայէ նախանիւթի փոխադրութեան, Ռուսիայէն Գերմանիա։

"Ազատութիւն կամ մահ"

Ֆրանսացի ժողովուրդը «Ազատութիւն կամ մահ» գրած է իր դրօչներուն վրայ, ըսաւ Տալատիէ, իր վերջին ճառին մէջ։

Այդ էր նչանախօսքը 1793ի դինուորներուն ու քաղաքացիներուն։ Բանակին մէջ, այդ նչանախօսքին խմաստն էր. «Աւելի նախընտրելի է մեռնիլ քան նահանջել, որովհետեւ նահանջել կը նչանակէ կորսնցնել հանրապետութիւնը»։

Ըստ քաղաքացիներուն, նոյն նչանախօսքին խմաստն էր. «Մահ օձերուն, որոնք կը պատուեն հանրապետութեան կուրծքը»։

Իրականին մէջ, «ազատութիւն, հաւասարութիւն, եղբայրութիւն կամ մահ» նչանախօսքը կուգայ Սարսափի օրերէն, գործածական 1793 տարուան երկրորդ կիսուն։ 1792 Օգոստոս 10էն սկսեալ, երբ ինկաւ Թագաւորութիւնը, ազգային չէնքերու, պալատներու, տաճարներու եւ պաշտօնական գրութեանց ճակատը կը կարդացուէր «Ազատութիւն, հաւասարութիւն, եղբայրութիւն»։ Ընդհանուր գործածութենց մէջ յաճախ գանց կ'առնուէր «եղբայրութիւն» բառը։ Օրինակ, Քոնվանսիոնի Տեղեկատուն իսկ իր ճակատին վրայ կը գրէր միայն «Հաւասարութիւն, ազատութիւն»։ Յեղափոխական կոմիտէներն ալ սովորութիւն բրած էին կրճատել հանրապետութեան եռաբան նչանախօսքին վերջին բառը, «եղբայրութիւն»։ Իսկ այն երեք տաղաւարները, որոնցմէ կազմուած էր Քոնվանսիոնը՝ երբ 1793 Մայիս 10ին հաստատուեցաւ Թիւիլըրիի մէջ, կը կոչուէին «Ազատութեան տաղաւար», «Մխութեան տաղաւար», «Հաւասարութեան տաղաւար»։ Բայց տարօրինակ չէ՞ որ «եղբայրութեան» նչանախօսքով գործող Ազգ. Ժողովին մէջ չատ քիչ կը նչմարուէր եղբայրութիւնը։ Այդ իրողութեան է որ կ'ակնարկէ հետեւեալ քառեակը, զոր կ'երգէին Ազատութեան Պալատին սաղարթարկի սրճարաններուն մէջ.

Սուրբ, օգոստափառ եղբայրութիւն,
Դուն գիս կը կախարդես, կը խանդավառես,
Բայց, ի՞նչ տալօրինակ եղբայրութիւն,
Քեզ կը տեսնեմ միայն դուռներուն վրայ։

Ցունիս 2ի յեղափոխութենէն վերջ, Փարիզի Կոմմունային կրակի սպառնալիքին տակ, հրատարակուեցաւ հրովարտակ մը, որ հանրապետութեան եւթը առաքելութիւններուն իրրեւ պաշտպանութիւն նչանախօսքին ծայրը աւելցուց մահուան սպառնալիքը։ Այդ օրը Փարիզի իշխանութիւնը կատարել հետեւեալ յեղափոխական երդումը. «Երդում կ'ընեմ հաւատարիմ մնալ Հանրապետութեան որ մէկ է եւ անբաժանելի, իմ ամբողջ կարողութեամբս եւ բոլոր ուժերովս պաշտպանել «Սուրբ ազատութիւնը եւ Սուրբ հաւասարութիւնը», անհատին ազատվութիւնը եւ սեփականութեան իրաւունքը, կամ մեռնիլ իմ դիրքիս վրայ պաշտպանելով մարդուն նուիրական իրաւունքները»։

Այս երդումը խմբադրողները եւս գանց առած էին եղբայրութիւնը։ Ցունիս 29ին, քաղաքացի Մոմորոյի առաջարկով, բոլոր սեփականութեանց դրութիւններուն վրայ արձանագրուեցաւ Ազատութեան դրակին պատկերին տակ «Միութիւն, Հանրապետութեան անբաժանելիութիւն, ազատութիւն, հաւասարութիւն, եղբայրութիւն, կամ մահ»։

Այդ թուականէն վերջ, սովորութիւն դարձաւ, բովանդակ Ֆրանսայի մէջ, հանրային չէնքերուն, բնակարաններուն, յուշարձաններուն եւ պաշտօնական գրութեանց ճակատը զարդարել եռաբան նչանախօսքով,— «Ազատութիւն, հաւասարութիւն, եղբայրութիւն»։

Կ'արժէ աւելցնել որ հայ յեղափոխականները եւս իրենց դրօչին վրայ գրած էին «Մահ կամ ազատութիւն»։ Այդ նչանախօսքը նուիրագործած է նաեւ մեր յեղափոխական երդերուն մէջ։

"Ցառաչ"ը Վարչանի մէջ

Վարչանի մեր գործակալը գործակոչի ենթարկուած ըլլալով, թերթը առ ս՛ետեւ կը ծախուի Mr. Prudhonի մօտ, 19, Bld. d'Alsace :

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme .. Paris (13)

Ձանազան լուրեր օրուան տագնապի մասին

— ∞ —

ՎԱՏԻԿԱՆի պաշտօնաթերթը բուռն բողոք մը հրատարակեց Վարչաւայի անողոք ռմբակոծութեան դէմ։ «Կը մաղթենք որ վերջ դանեն այսպիսի չարդերը »։

ԱՄԵՈՂՋ ՇՐՋԱՆի մը, Ֆլայոսքի (Տրակիենան) քաղաքապետական խորհուրդը արտակարգ նիստ դումարելով, միաձայնութեամբ որոչեց հրաժարիլ համապատասխան կուսակցութենէն։

ՃԱՓՈՆի եւ ՌՈՒՍԻՈՑ յարաբերութիւնները բարւոքած ըլլալով, խորհրդային կառավարութիւնը որոչեց աւելցնել Թոքիոյ դեսպանատան պաշտօնեաները, որոնց թիւը 40էն 12ի իջած էր վերջերս։ Միեւնոյն ատեն նոր հիւպատոսութիւններ պիտի հաստատուին։

ԿԻՐԱԿԻՆ չնչուեցաւ Լեհաստանի այն մասերուն մէջ որ Ռուսերուն ձեռքը անցած են։

ԵՐԳՋՈՒՀԻ - ՊԱՐՈՒՀԻ աղչիկները (կըրլ) պիտի դան Անգլիացին, զուարճացնելու համար անգլիացի զինուորները, նոր եղանակներ սորվեցնելով անոնց։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԸ որոչեց զանազան դիւրութիւններ ընծայել առեւտրականներուն եւ գործատէրերուն, որպէսզի անձի չմատնուին, ընդհ. զօրաչարժին հետեւանքով։

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ խորհուրդը, որ կը բաղկանայ տասը սեղանաւորներէ, գործարանատէրներէ եւ առեւտրականներէ, իր առաջին նիստը գումարեց Լոնտոնի մէջ, մղում տալու համար ռազմանիւթերու արտադրութեան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ մամուլը յարաճուն ուչադրութեամբ կը հետեւի արեւմտեան ճակատի գործողութեանց, մասնաւոր թղթակցութիւններով եւ մասնագիտական տեսութիւններով։ Իտալացի հրապարակագիրներու կարծիքով, Ֆրանսան ռազմավարութիւնը կը ձգտի գլխաւորաբար գործածել հրետանին եւ առատ ռազմանիւթ սպառել, կարելի եղածին չափ պաշտպանելով զինուորներու կեանքը։ Այս մեթոտը գոհացուցիչ արդիւնքներ տուած է արդէն։ Իտալական մամուլը չատ կարեւոր ապդակ մը կը նկատէ նաեւ անգլոֆրանսական միացեալ հրամանատարութեան անմիջական կազմութիւնը, գործողութենց նպաստաւոր զարգացման համար։ Միեւնոյն ատեն, գերմանական ճակատին խտացեալ թղթակիցները ջերմագին կը գովեն Ֆրանսացի զինուորներուն քաջութիւնը եւ ճարտարութիւնը։

ԼԵՀԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը պատերազմի յայտարարութեան օրէն ի վեր ստացած է արտասահման փոխադրել իր պահեստի դումարները, 450 միլիոն ղլոտի, մօտաւորապէս 72 միլիոն տոլար։ Վարչաւայի պաշարումէն առաջ ալ, ազգ. դրամատունը յաղողած է տեղափոխել ոսկիի պահեստը, մօտ 100 միլիոն ղլոտի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Հրեաներուն անթել գործիքները ետ կ'առնուին ոստիկանութեան կողմէ։ Փրակայի մէջ հարիւրաւոր գործիքներ սինակոկները փոխադրուած են, ոստիկանութեան յանձնուելու համար։ Միեւնոյն ատեն տասներ յանձնուած են Չեխոսլովաքիոյ Հրեաներուն, ազդարարելով թէ ենթակայ են պարտաւորիչ աչխատանքի։— Գերմանացիները գնդակահարեցին չեխ զինուդապետ մը, Տրկակ, անգամ ընդհ. սպայակոյտի։

ՊԵՐԼԻՆ - ՄՈՍԿՈՒԱ. -ՀՌՈՄ եռանկիւնը պիտի պահպանէ Եւրոպայի հաւասարակչռութիւնը, վանելով անգլոֆրանսական զինակցութիւնը, կը դրէ «Ֆրանքֆուրթէր Ցայթունի»։ («Նիւ Եորք Հէրըլտ»)։

ՄՈՍԿՈՒԱՑի լեհական դեսպանը վար դրուած է իրրեւ պատանդ, մինչեւ որ տեղեկութիւն ստացուի Վարչաւայի խորհրդային դեսպանատան կարգ մը պաշտօնեաներու մասին, որոնցմէ լուր չկայ երկար ատենէ ի վեր։ Վարչաւայի խորհրդային դեսպանը Մոսկուա կը դանուի եւ կը թուի թէ ժամանակին լուր տուած չէ իր պաշտօնեաներուն։ Կ'ըսուի թէ Մոսկուայի գերմանական դեսպանը միջամտած է, իբրեւ երկկողմն անդամ, կարգադրելու համար այս վէճը։

80 ՄԻԼԻՈՆ տրցակ տոմսեր տպուած են Անգլիոյ մէջ, պարենաչափի համար։ Իւրաքանչիւր քաղաքացի մէկ տրցակ պիտի ունենայ այս տոմսերէն, երբ վերջնայ մարզահամարը որ պիտի կատարուի Սեպտեմբեր 29ին, 65,000 պաշտօնեաներու միջոցաւ։ Պարենաչափի դրութիւնը պիտի գործադրուի հոկտեմբերէն վերջը։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆի կեդր. Վարչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ « Միութեան Ընդհ. Ցնօրէնութեան կեդր. Դրասենեակը, ինչպէս նաեւ եւրոպայի կեդր. Ցանձնաժողովի դրասենեակը հարկադրուեցան Փարիզէն տաժամապէս փոխադրել Ֆրանսայի Պըրթէօյլ գիւղաքաղաքը, որով կը խնդրենք ցնոր անօրինութիւն թղթակցութիւնները ուղղել հետեւեալ հասցէին՝ Château de Breteuil, Breteuil sur Noye (Oise - France)։ Հեռագրական առժամեայ հասցէ Union Arménienne, Breteuil - Oise :

Ռումանիոյ գործակալներուն եւ ընթերցողներուն

Պատերազմէն վերջն ալ չարունակեցինք գրկել Ռումանիոյ գործակալներուն կապոցները (Պուքրէչ եւ Քոնսթանցա)։ Բայց որ եւ է պատասխան ստացած չըլլալով, ստիպուեցանք առաքումը դադրեցնել Սեպտ. 19էն սկսեալ։

Կը չարունակենք միայն բաժանորդներուն թերթերը, սպասելով լրացուցիչ տեղեկութեանց։

Նոյն պատասխանը կը սպասենք նաեւ Իրանի գործակալներէն եւ բաժանորդներէն։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՀՐԹԱՏԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՏԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՄԲ	ՅԻՆԱՄՍԵԱՑ	ԹՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Միջին Արեւելք	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամերիկա	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 29 Sept. 1939

15e Année No. 4156

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԻՆՉ ՆՈՐ ԳԱԽԵՐ ԿՈՐՈՃԱՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ՎԱՐՇԱՒԱՅ ԱՆՋՆԱԶՈՒՐ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՏՈՒՄԻՊԻՆ ՎՐԱՅ

Քաղաքական աշխարհին ուշադրութիւնը այս շրջանին կեդրոնացած է Մոսկուայի վրայ, ուր կը գտնուին Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարները: Առաջինը հոն պիտի մնայ երեք օր, բայց Ռիպպենթրոփի անակնկալ ժամանումը պատճառ եղաւ որ յետադէմ իր մեկնումը:

Գերմանիոյ արտաքին նախարարը Մոսկուա գնաց ընկերակցութեամբ 38 խորհրդականներու եւ մասնագէտներու, ինչ որ աւելի հետաքրքրութիւն կը յարուցէ: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ մէջ ղժգոհ են որ իրենց նախարարը կը տեսնուի երկրորդ անգամ այցելել Մոսկուա, մինչդեռ կը սպասուէր որ այդ անգամ Մոլոթով Պերլին երթայ:

Փարիզի, Լոնտոնի եւ Հռոմի թերթերը խօսելով Ֆօն Ռիպպենթրոփի այցելութեան վրայ, զգուշացման ենթադրութիւններ կ'ընեն: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ երկու կառավարութիւնները զգալնի ծրագիրներ կ'որոճան, անգամ մը եւս վեր ի վայր չջլելու համար արեւելեան եւրոպայի քարէքօը: Գերմանիոյ նախարարը Մոսկուա հասած առեն իր խորհրդային պաշտօնակիցը կը խորհրդակցէր Սարաճօղլուի հետ, առաւելութիւրք դաշինքին տրամադրութիւնները Սեւ ծովու վրայ եւս տարածելու համար:

Իրազեկ աղբիւրներէ քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Մ. Մխութիւրեան Մոսկուա հրաւիրելով Ֆօն Ռիպպենթրոփը, կ'ուզէ Գերմանիոյ հաւանութիւնը կորզել, ազատօրէն գործելու համար Խաղողի հանդէպ, որ ծանր ապտնապի մը մատնուած է այս միջոցին: Միւնհըն առեն Հիթլէր կ'ուզէ իրականի դնահատութեան մը վերածել երկու երկիրներուն գործակցութիւնը, որուն չնորհիւ հարուստ աւար մը չհեցաւ Մ. Մխութիւնը, առանց կարեւոր զոհողութիւններ կրելու:

ՎԵՐՋՆԱԳԻՏ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ուրիշ իրազեկներ կը հաւատան թէ Հիթլէր կը պատրաստուի հաշտութեան ծրագիր մը ներկայացնելու, իհարկէ վերջնագիր մը ուղղելով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի: Այս առթիւ բացատրի նկատի պիտի ունենայ թէ՛ Խորհրդարանը: Թէ Փարիզի եւ թէ Լոնտոնի մէջ հիմքեր չեն տեսներ հաշտութեան բանակցութիւններ կատարելու, եւ ընդհակառակն կը կարծեն թէ անհամաձայնութիւններ կը ծագին Պերլինի եւ Մոսկուայի միջեւ, մանաւանդ Պալթեան պետութեանց վերաբերեալ հարցերու մասին: Կարծողներ կան թէ Գերմանիա կրնայ դէպի հարաւ՝ Պալքանները ուղղել Մ. Մխութեան ուշադրութիւնը, իրեն համար վնասակար չգտնելով Պեսարապիոյ գրաւումը:

Կը հաստատուի թէ Մ. Մխութիւնը տուրքերու վճարումներ կեդրոնացուցած է Խմոնիոյ ահմանին վրայ: Այս փոքր եւ անճար պետութեան արտաքին նախարարը, որ յանկարծ մեկնած էր Մոսկուայէն, նորէն հոն վերադարձաւ, նոր հրահանգներ ստանալով իր կառավարութենէն: Մոսկուա լրջօրէն կը ճնշէ ոչ միայն Խմոնիոյ, այլեւ Ֆինլանտայի վրայ, իր ձեռքն առնելու համար Պալթիկ ծովուն բանալիները, մանաւորապէս Ֆինլանտայի հարաւակողմի Նկատի կէտերը, Տակօ եւ Օսէլ կղզիները՝ հիւսիսային Պալթիկի մէջ:

Մինչ այս մինչ այն, կարմիր զօրամասերը կը չարունակեն նոր չրջաններ գրաւել Լեհաստանի մէջ, գրեթէ առանց կռուելու: Այս առթիւ գերի բռնած են արդէն մը լեհական զօրաբաժիններ: Կարմիրները ամէն տեղ իրենց կարգուսարքը կը հաստատեն կայծակի արագութեամբ:

*** Ռիպպենթրոփ, որ օդանաւ նստած էր, Մոսկուա հասած առեն կայցանին մէջ ընդունեցաւ արտաքին գործ - գործակալին, պահակազօրքի հրամանատարին, խորհրդային արարողապետին, իտալական դեսպանին եւ ուրիշ ներկայացուցիչներու կողմէ, իրմէ առաջ հասած էին իր խորհրդականները չորեքու օդանաւերով:

Լոնտոնի թերթերը հետեւեալ բացատրութիւնները կուտան այս այցելութեան առթիւ.—

1. Գերմանիա մտահոգութեան մատնուած է Մ. Մխութեան յառաջխաղացքներէն դէպի Պալքանները, եւ կը վախնայ որ անոնք ենթարկուի կարգ մը պետութեանց իմպերիալիստական, ընդ հովանեաւ Մոսկուայի:

2. Գերմանիա նոր ռազմախաղ մը կը սարքէ, չոնդալից առաջարկներ ներկայացնելու համար, ի խնդիր հաշտութեան:

Առաջին ենթադրութիւնը հիմնուած է այն իրողութեան վրայ որ Ֆօն Ռիպպենթրոփ եւ Սարաճօղլու Մոսկուա կը գտնուին միեւնոյն առեն: Իսկ երկրորդ ենթադրութիւնը կը համապատասխանէ ուրիշ իրողութեան մը,— գերմանական բանակներուն յարաճուն կեդրոնացումը արեւմտեան ճակատին վրայ:

Բոլոր թերթերը համաձայն են մէկ ենթադրութեան մէջ.— Ֆօն Ռիպպենթրոփ եւ Սարաճօղլու Մոսկուա գրկելով, Հիթլէր կ'ուզէ ահաբեկել Անգլիան եւ Ֆրանսան, որպէսզի ընդունին հաշտութեան առաջարկները, այլապէս պատերազմը պիտի շարունակէ ծայրագոյն սահմանութեամբ: Թերթ մը յատահատական չարժուձեւ կը համարի Գերմանիոյ հաշտութեան ծրագիրը եւ զինուորական կեդրոնացումը արեւմտեան ճակատին վրայ: Միեւնոյն առեն կը բացատրէ թէ Ֆօն Ռիպպենթրոփի եւ Սարաճօղլուի հանդիպումը, օրակոգի Անգլիա վախնայ թէ Մ. Մխութիւնը, Գերմանիա եւ Թուրքիա գաղտնի համաձայնութեան մը պիտի յանդին, Պալքանները եւ Մօտաւոր Արեւելքը բաժնելու համար, մինչ Գերմանիա եւ Ռուսիա իրենց միջեւ պիտի բաժնեն Պալթեան երկիրները:

Ամէն պարագայի մէջ, Լոնտոնի թերթերը այն համոզումն ունին թէ Մոսկուայի խօսակցութիւնները պիտի չափմանափակուին լեհական հարցով եւ շատ աւելի ծանրակչիռ խնդիրներ կը չօչափեն:

Վերջին լուրերու համաձայն, կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ Գերլինի եւ Մոսկուայի միջեւ:

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ՀՈԳԵՎԱՐՔԸ

Լեհաստանի մայրաքաղաքը, որ հերոսական կռիւներ կը մղէ մօտաւորապէս մէկ ամիսէ ի վեր, ձայնասփիւռ կոչ մը ուղղեց Անգլիոյ եւ եւ Ֆրանսայի, օդնութիւն խնդրելով սախտղաթար: «Օգնութիւն կը սպասենք մեր դաշնակիցներէն»:

Մխիւնոյն օրը (չորեքչաբթի) Վարչաւայի հրամանատարութիւնը գինադադար առաջարկեց գերմանական սպարապետութեան, «բանաւոր պայմաններով»: Այս լուրը հաստատուեցաւ ուրիշ անթելով մը, որ կ'ըսէր թէ գինադադարը խնդրուած է 24 ժամուան համար: Գերման անթելը հաղորդեց թէ քաղաքը անձնատուր եղած է արդէն, բայց քիչ վերջը հերքուեցաւ այս լուրը:

Ամէն պարագայի մէջ, ժամերու խնդիր էր Վարչաւայի անձնատուրիւնը: Ամրողջ քաղաքը աւերակներու վերածուած է եւ կը մխայ անհամար հրդեհներէն: Փլած չէնքերու փոշին եւ հրդեհներուն ծուխը անընդհատ դարձած են գերաններու եւ քարերու լեռնակոյտերով:

Երեքչաբթի օրուան ամբակոծութեան առեն 3000 քաղաքացիներ մեռան եւ դիակները փողոցներուն մէջ մնացին, զարհուրելի խառնակոյտ մը կազմելով վիրաւորներուն հետ: Ինը հիւանդանոցներ որոնք լեցուն էին հիւանդներով, քանդուեցան ռումբերու տեղատարափին տակ: Գերմանական հրամանատարութիւնը ամէնէն անողոք միջոցները ձեռք առած էր, քաղաքին դիմադրութիւնը խորտակելու համար:

Վարչաւայի հրամանատարութեան երեքչաբթի օրուան զեկոյցը, որ Փարիզ հասաւ միայն չորեքչաբթի գիշեր, չէր ծածկեր քաղաքին յուսահատական վիճակը: Զեկոյցը կը հաղորդէր թէ վար առած են 13 գերմանական օդանաւեր, 106ի բարձրացնելով համագումարը՝ Վարչաւայի չրջանին մէջ:

— «Այս միջոցին մայրաքաղաքը ամբողջովին աւերակներու վերածուած է եւ դեռ կը ռմբակոծուի: Ջուրի չտեմարանները եւ Թորիչները քանդուած էին քանի մը օր առաջ: Ռմբակոծութիւնները կը դժուարացնեն օգնել քաղաքացի բնակչութեան: Բոլոր հանրային չէնքերը եւ եկեղեցիները քանդուած են: Ծուխը եւ փոշին պաշարած են քաղաքը եւ կարելի չէ չնչել: Նկատի առնելով քաղաքացի բնակչութեան յուսահատական կացութիւնը եւ ահագին վնասը, ինչպէս եւ ջուրի պակասը եւ համաճարակներու վտանգը, լեհական հրամանատարութիւնը 24 ժամուան գինադադար առաջարկեց գերման հրամանատարութեան: Պատասխանը չէ հասած տակաւին: Քաղաքացի ժողովուրդին վիճակը եւ քաղաքին կացութիւնը կը հարկադրեն հրամանատարութիւնը ընդ որոշումներ տալ, նոր զոհերէ խուսափելու համար»:

Պերլինի պաշտօնական գործակալութիւնը բացատրելով Վարչաւայի բարբարոսական ռմբակոծութիւնը, կ'ըսէ թէ «Լեհաստանի մայրաքաղաքը նախապէս բաց քաղաք համարուած եւ յարգուած էր, բայց յետոյ միջնաբերդի վերածուեցաւ հրամանատարութեան կողմէ որ վերահաստատեց հին բերդերը եւ գինեց քաղաքացի բնակչութեան մէկ մասը»:

Գերմանական օդանաւերը եւ թնդանօթները անընդհատ չարունակեցին քաղաքին ծրագրեալ կործանումը: Վարչաւա եւ Մոդլինի բերդը, մայրաքաղաքէն 16 մղոն դէպի հիւսիս — արեւմուտք, ամբողջովին պաշարուած էին երեքչաբթի եւ գերմանական զօրքը կը չանար ճեղք մը բանալ երկու քաղաքներուն միջեւ:

Լեհական անթելին միջնորդեալ Փարիզ հասած լուրերու համաձայն, առնուազն 500 հրդեհներ ծագած են Վարչաւայի եւ արուարձաններուն մէջ, առանց հաշուելու ծանր թնդանօթներուն կրակը:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, լեհական ամբողջ հեծելազունդ մը ինքզինքը սրամադրեց չարժում մը կատարելու դէպի Լոձ, որպէսզի Գերմաններուն ուշադրութիւնը հեռացնէ Վարչաւայէն, բայց ամբողջովին ջնջուելով եղաւ: Սակայն եւ այնպէս կ'ըսուի թէ մինչ Գերմանները լեհական հեծելազունդով զբաղած էին, լեհական երկու զօրաբաժիններ կրցան Վարչաւա հասնիլ Ռումնոյէն:

Նշանակալից չարժուձումներ արեւմտեան ճակատին վրայ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 47, Սեպտեմբեր 27, առաւօտ.— Գիշերը հանդարտ անցաւ: Թշնամի հրետանաձգութիւն մը պիտերան ետեւը, Վիսէնպուրկի չրջանին մէջ:

Զեկոյց թիւ 48, իրիկուն.— Օրը անցաւ մեր հետապօտիչ ջոկատներու գործունէութեամբ:

(Վիսէնպուրկ կը գտնուի Լոթէրի ալ ափին վրայ, Սթրազպուրկէն 45 մղոն դէպի հիւսիս - արեւելք եւ իրը 10 մղոն հեռու արեւմտեան Հանոյէն):

Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնն ալ զեկոյցով մը կը տեղեկացնէ թէ պատերազմին սկիզբէն ի վեր մաքսանենգութեան դէմ կատարուած գործողութիւններով, մինչեւ Սեպտեմբեր 25 բռնուած է աւելի քան 100,000 Թոն ապրանք, որուն 24.000 Թոնը հեղուկ վառելանիւթ:

Իսկ անգլիական զեկոյցը կը ծանուցանէ թէ գերմանական 24 ռմբաձիգ օդանաւեր Սեպտեմբեր 27ին յարձակեցան Անգլիոյ ներքին ռումբիղի ղլխաւոր մասին վրայ, որ կը չրջէր Հիւսիսային ծովուն մէջ, Նորվեկիոյ Հարաւային ծայրէն 150 մղոն հեռու: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Գերմանացիները չկրցան որ եւ է վնաս պատճառել եւ պարտուեցան հակաօդային ծանր թնդանօթներու կրակով, որ խորտակեց գերմանական օդանաւ մը, իսկ ծանրապէս վնասեց ուրիշի մը: Այս յարձակումը, որ ամէնէն յանդուգն փորձը կը համարուի անգլիական օդատորմիղին կողմէ Վիլհէլմսհաֆէնի դէմ կատարուած գործողութենէն ի վեր, ուղղուած էր անգլիական զրահաւորներուն դէմ: Գերմանական հրամանատարութեան զեկոյցը կ'ըսէ թէ օդանաւերը քանդեցին անգլիական օդանաւակիր մարտանաւ մը եւ կարգ մը ծանր հարուածներ հասցուցին զրահաւորի մը, առանց մէկ հատիկ օդանաւ կորնչցնելու. բայց Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութիւնը բացարձակապէս սուտ կը հռչակէ այս լուրը: Ծովային նախարարն ալ, Զըրչիլ, այս մասին զեկուցում տալով երեսփ. ժողովին մէջ, յայտարարեց թէ ներքին նաւատորմին հրամանատարը հետաքրքրուած է թէ անգլիական մարտանաւերէն ոչ մէկը զարնուած է եւ թէ որ եւ է կորուստ չէն կրած:

**** Գերմանիոյ օդանաւային իշխանութիւնները կը հաւատան թէ կրնան ամբոխ հինգ անգլիական զրահաւոր հետացնել ասպարէզէն: Իրենց հաշուով, 200 օդանաւ պէտք է, մէկ զրահաւոր ընկղմելու համար. բայց իրենք կրնան ամբոխ 1000 օդանաւ չինել, մինչդեռ զրահաւորի մը չինութիւնը երեք տարի կը տեւէ:*

**** Հռոմէն «Թան»ի ուղղուած հետագրի մը համաձայն, իտալական թերթերը կը գրեն թէ ֆրանսական բանակը հազարաւոր խոզեր կը զործածէ արեւմտեան ճակատին վրայ, պայթեցնելու համար գերմանական ականները, Զիկֆրիտի գիծին առջեւ: Իրաւ թէ ֆրանսացիները հարիւրաւոր խոզեր կը քշեն քանի մը քիլոմեթր յառաջ, ամայի տարածութեանց վրայ, ուր անոնք ականներուն զարնուելով կը պայթեցնեն եւ այսպէս կը խնայուի անհամար զինուորներու կեանքը:*

**** Զինուորական մասնագէտներու կարծիքով, քանի որ Լեհաստանի պատերազմը վերջացած է, ճակատամարտ պիտի սաստկանայ արեւմտեան ճակատին վրայ: «Նիւ Եորք Հէրըլտ» կը գրէ թէ Գերմանացիները չորեքչաբթի օր աւելցուցին իրենց հրետանգութեան հեռաւորութիւնը, զարնելով Ֆրանսական գիւղեր: (Մնացեալը ջնջուած է):*

200 խուզարկութիւններ հաւատացեալական կեդրոններու մէջ

Համաչափաւոր կուսակցութեան լուծման հրամանագրէն անմիջապէս վերջը, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդեր էինք երէկ, ոստիկանութիւնը ձեռնարկեց օրէնքին գործադրութեան, աւելի քան երկու հարիւր խուզարկութիւններ կատարելով անոնց կեդրոններուն եւ մասնաճիւղերուն մէջ: Խուզարկուեցան այն բոլոր տուները, սրահները եւ սրճարանները որ իրրեւ ժողովատեղի կը ծառայէին, ինչպէս եւ այն հրատարակչական տուները որ յատուկ էին բոլշեւիկեան հրատարակութեանց: Այս առթիւ բռնուեցան հազարաւոր թուղթեր եւ հրատարակութիւններ, արձանագրութիւններ, խորհրդանշաններ, զարդանիշեր եւ տետրակներ: Բոլշեւիկեան թերթերու եւ պարբերականներու բոլոր պատասխանատու անձերն ալ հրաման տրուեցաւ դադրեցնելու գանոնք: Նոյն միջոցները ձեռք առնուեցան գաւառի եւ գաղթավայրերու մէջ: Օրէնքին տրամադրութեամբ, արգիլուած է որ եւ է համայնավարական գործունէութիւն, ուղղակի թէ անուղղակի:

Նահանգապետութեանց հաղորդուած չրջաբերական մը ամէն իրաւասութիւն կուտայ լուծելու այն քաղաքապետութիւնները որ չեն համակերպիր օրէնքին գրամադրութեանց:

**** Գրաքննութիւնը երէկ ամբողջովին ջնջած էր Լէոն Պլումի խմբագրականը «Փոփիւլէռ»ի մէջ, միայն ստորագրութիւնը ձգելով: Լուրերու բաժինն մէջ կը մնար հետեւեալ խորագիրը — «Համայնավար երեսփոխանն - երուն մէկ բողոքը». (Մնացեալը ջնջուած):*

«Փոփիւլէռ» տեղ մը կը յիշէ թէ բոլշեւիկեան բողոքագիրը ստորագրած են ճիշդ 54 երեսփոխաններ, (Մնացեալը գրաքննուած):

**** Կառավարական չրջանակները եւ մամուլը կը չարունակեն զրադիլ համայնավար երեսփոխաններու, ծերակուտականներու եւ քաղաքապետական խորհրդականներու հարցով: Կը կարծուի թէ կամ խորհրդարանը նիստի պիտի հրաւիրուի, անվաւեր հռչակելու համար զանոնք, եւ կամ պիտի փակուի, որով բոլշեւիկ երեսփոխանները կը կորնչցնեն իրենց անձեռնմխելի հանդամանքը:*

Այդկոդմեան թերթերն ու երեսփոխանները կը չնորհաւորեն կառավարութիւնը, համայնավար կուսակցութեան լուծման առթիւ, դիտել տալով թէ քիչ մը ուշ մնացին:

**** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ խուզարկութիւնը մանաւորապէս խիստ եղած է համայնավար կուսակցութեան փառաւոր կեդրոնին մէջ, Շաթոէոնի հրապարակին վրայ, Միջազգային կարմիր օգնութեան, երիտասարդական կազմակերպութեանց, «Իւմանիթէ»ի խմբագրատան եւն. մէջ: Տէօնքէրքի աշխատանքի սակարանին մէջ կատարուած խուզարկութեանց հետ -*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ւանքով բռնուեցան բազմաթիւ վաստաթուղթեր եւ քարոզչական նիւթեր, խուզարկուածներ կատարուեցան նաեւ «Ա. Միութեան բարեկամներ»ու կեդրոններուն մէջ։

Բռնուած թուղթերը պիտի քննուին Ապահովութեան Տեսչութեան եւ ընդհանուր դատախազութեանց կողմէ։ Կալուածներու եւ դոյքերու մասին ալ կարգադրութիւններ պիտի ըլլան։

Բազմաթիւ արհեստակցական միութիւններ արդէն իսկ ձեռնարկած են վտարելու համայնավար անդամները։

Նոր տեղեկութիւններ Սաճճաֆի գաղթականներու մասին

« Աղդակ»ի մէջ կը կարդանք (10 Սեպտ.).—

Ճէպէլ Մուսացի գաղթականներու երկրորդ կարաւանը՝ 850 հոգի հասաւ Բաւազ եւ փոխադրուեցաւ Անճար։ Այս կարաւանը կը բաղկանայ դժուարաբար պզտիկներէ, որոնց մէջ տարածուած է աչքի հիւանդութիւնը։ Կարելի է անվարան ըսել թէ եկողներուն երկու երրորդը հիւանդութիւններէ վարակուած են եւ կարօտ բժշկական դարմանումի։ Բժիշկներ Քիւրկեան եւ Յարեան հարկ եղած անմիջական քննութիւնները ու դարմանումները կատարեցին։

Տօքթ. Քիւրկեան անմիջական շրջապատէն 50 ս. ոսկի հանգանակած էր եկող գաղթականներուն անմիջական օգնութիւն հասցնելու համար։ Այդ դուարով հաց եւ խաղող բաժնուեցաւ եկողներուն։

Մարզպանի պատուիրակը այսօր եօթը վրան յատկացուց գաղթականներուն։ Կը սպասուի Ազգային Միութեան կողմէ ղրկուելիք վրաններուն։

Ուրախութեամբ պէտք է ըսել թէ ճէպէլ Մուսացի գաղթականներուն բարոյականը խիստ բարձր է եւ բոլորն ալ սիրով ու համբերութեամբ կ'են-թարկուին ճակատագրի սահմանած դժուարութեանց։

*** Նոյն թերթէն (8 սեպտեմբեր).— Ինչպէս գրած էինք, Հալէպէն Մանթարի չրջանը փոխադրուող գաղթականները էլ Ապտ գիւղը եկած են, ան-բնակելի դանելով յատկացուած հողամասը։ Կաթողիկ. ընդհանուր փոխանորդ եւ Կարոյեան արք.երու թելադրութիւնները եւ գնդապետ Քոլէի ազդարարութիւնը բոլորովին ապարդիւն մնացին։ Մեր հայրենակիցները, առանց նը-կատի ունենալու ժամանակի փափկութիւնն ու առաջիկային իրենց ենթար-կուելիք դժուարութիւնները, յամառած են իրենց անտեղի եւ անարդար ա-ռարկութիւններուն վրայ։

Այսօր օր ալ Հալէպի առաջնորդ Արտաւազդ արք. այցելած է Մանթարի չրջանը եւ սուզկելէ վերջ թէ յատկացուած հողամասը բազմազան առաւելութիւններ ունի, ժամերով իրասած է դանոնք՝ վերադառնալ Մանթար եւ հա-տատուիլ տրամադրուած հողամասին վրայ։ Գաղթականները կրկնած են իրենց առարկութիւնները եւ վճռապէս մերժած եղած թելադրութիւնները։

Կ'իմանանք թէ գնդապետ Քոլէ չեղեալ համարած է Մանթարի հողին սա-կարկութիւնը, հրաժարելով տրուած կանխավճարէն։

Ցաւելով կը յայտնենք որ Հալէպէն փոխադրուած մեր այդ հայրենակից-ները այլեւս պիտի չվայելեն Ֆրանսական կառավարութեան նիւթական օ-ժանդակութիւնը։

Միւս կողմէ կը տեղեկանանք որ Պասիաի գաղթականներուն երկրորդ կա-րաւանն ալ հասած է Տրիպոլիս։ Այսօր Տրիպոլիսէն կը մեկնի նաեւ երկրորդ խումբը, դէպի Բաւազ։

Զահլէի Օգնութեան Յանձնախումբը դիմում կատարած է մարզպանի Զահլէի պատուիրակին, որպէսզի կարելի եղածին չափ չուտ ձեռնարկուի Անճարի չրջանի քանի մը ճա-հիճներու չորացման աշխատանքին։

ՄԱԺԻՆՈՑԻ ԵՒ ԶԻԿՖՐԻՏԻ ԳԻՇԵՐԸ պղտաւորելով, «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի դինուորական աշխատակիցը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.— «Մա-ժինոյի գիծը չինուած է իբրեւ մնայուն ամրոց անակնկալ արշաւանքի մը դէմ, իր ներքին կարգուսարքը այն է ինչ որ զօրանոցներու մէջ։ Օդնական դի-ուորներ կրնան հանիլ հոն առանց ենթարկուելու թշնամի կրակին եւ առանց ազդուելու գետնին վիճակէն։ Հետեւաբար կորուստները չատ աննշան ըլլալու են, իբրեւ հետեւանք թշնամիին գործողութեանց կամ առողջապահական պայ-մաններու։ Զիկֆրիտի գիծը ընդհակառակն չինուած է բոլորովին տարբեր նպատակով։ Ֆրանսական անակնկալ յարձակում մը նախատեսուած չէ ան-չուշ։ Հետեւաբար անհրաժեշտ համարուած չէ գիծը սարքել այնպէս մը որ գերման զօրքը նոյն հանգստաւէտ պայմանները վայելէ աւելի կամ նուազ տեւական ժամանակի մը համար։ Զիկֆրիտի գծին բուն նպատակն է պաշտ-պանել գերմանական հողը, մանաւանդ Սարի անտեսական կարեւոր կեդրոնը, այն պահուն երբ գերման զօրքին գլխաւոր մասը յարձակողականի ձեռնարկած է այլուր։ Կարելի է եզրակացնել թէ թէեւ բաւական զօրաւոր՝ թշնամի ուժե-րու ճեղքին դիմադրելու համար, Զիկֆրիտի գիծը, հակառակ իր խորութեան եւ հակայարձակումի դիւրութեանց, դժուարաւ կրնայ գիմանալ խոհեմ եւ տեւական յառաջխազացութեան մը, մանաւանդ երբ անոր միանայ հրետաձիգ ուժերու անընդհատ կրակը»։

Սիրիկիոյ կաթողիկոսին հաւատարմութիւնը

Կիլիկիոյ Տ. Սահակ կաթողիկոսի կողմէ Հայոց հաւատարմական զգա-ցումները յայտնող նամակ մը ղրկուած է Սուրիոյ եւ Լիբանանի մարզպանին։ Ահաւասիկ թարգմանութիւնը այդ նամակին, հրատարակուած տեղական մա-մուլին մէջ.

— « Մենք, կաթողիկոսութիւն Հայոց Ազգային Եկեղեցիին, ներկայ նա-մակով կուզանք մեր խորունկ համակրանքը յայտնել Ֆրանսական յաղթա-պանծ ազդին համար, զերման յարձակման հետեւանքով աչխարհը արիւնող ընդհարման առթիւ։ Ցանձին Ֆրանսայի կ'ողջունենք արդարութեան եւ ժո-ղովուրդներու ազատութեան ապահովական պաշտպանը։ Հաւատիք կու տանք ձեզի՝ մեր ժողովուրդին նուիրումին մասին, ամէն ձեւով ծառայելու հովանաւոր իշխանութեան եւ սատարելու համար անոր վերջնական յաղթա-նակին։ Հաճեցէք Ֆրանսական կառավարութեան մօտ թարգմանը ըլլալ մեր ժողովուրդին երախտապիտութեան եւ բացարձակ նուիրումին, եւ ընդունիլ, մեր յարգանքներուն հետ, մեր հայրական օրհնութիւնները ու Ֆրանսական բանակներուն յաղթանակին համար մեր ջերմագին մաղթանքները»։

Կ'ՍՐԺԷ՞ ԹԱՐՈՒՆԱԿԵԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Իտալական թերթերը չարունակ այս հարցը կը յուզեն, անչուշտ ներ-չնչուելով պաշտօնական չրջանակներէ։

Այսպէս, «Ճորնալէ տ'Իթալիա» , արտաքին նախարարութեան օրկանը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ, համաձայն «Թան»ի թղթակցին հա-դորդած տեղեկութեանց.—

Իտալական թերթին կարծիքով, անգլիական եւ ֆրանսական կառավարու-թիւնները երեք հնարաւորութիւններ ունին, պայքարելու համար Գերմանիոյ դէմ.— 1. Ուղղակի ճակատէն յարձակում Զիկֆրիտի գծին վրայ,— 2. Ցար-ձակում այդ գծին կողերէն, ինչ որ կը նշանակէ բոնարարում չէզոք երկիր-ներու.— 3. Տնտեսական եւ էմպատական պաշարում։

«Ճորնալէ տ'Իթալիա» յիչելով Անգլիոյ պատրաստութիւնը՝ երեք տարի պատերազմ մղելու համար, դիտել կուտայ թէ «բաւական չէ այդ, որովհետեւ Գերմանիոյ դիմադրութիւնը պիտի տապալէ այդ հաշիւը։ Գերմանիա, այն պահուն իսկ որ հաստատէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վերջնական անհաչտութիւ-նը, կրաւորական դիրք պիտի չբռնէ դէպքերու ընթացքին։ Այն առեն ան չարժման մէջ պիտի դնէ բոլոր կարելի միջոցները, ամէնէն մահացու, ամէ-նէն աւերիչ միջոցները զոր վերապահած է մինչեւ այսօր »։

Ցօդուածին եղրակացութիւնը այն է թէ՝ պատերազմը չարունակուելու պարագային, յաղթանակը միչտ ալ հեռու պիտի մնայ, «թաղուած՝ տիեզերա-կան աւերումի մոխիրներուն տակ»։ Ուրեմն թերթը կը կրկնէ Մուսոլինիի այն խօսքը թէ եւրոպական պատերազմը պիտի կործանէ քաղաքակրթութիւնը։ Դիտելի է որ իտալական թերթը հիմնաւորելով իր տեսութիւնը, եթէ յաղ-թանակ մը չի նախատեսեր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար, չի նախատեսեր նա-եւ Գերմանիոյ համար։

Անգլիա ի՞նչպէս պիտի ջրատէ Գերմանիան

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, ծովային նախարարը , Զըրչիլ մանրա-մասն տեղեկութիւններ հաղորդեց պաշարողական պատերազմի մասին։ Ան առիթ հաւաստեց թէ մինչ 1917ին գերմանական սուզանաւերը լրջօրէն կը սպառնային եւ վեց չաբաթ մնացած էր Անգլիան սովամահութեան դատա-պարտելու, այսօր բրիտանական նաւատորմը եւ օդատորմիղը բաց կը պահեն ծովային ճամբաները, խափանելով մաքսանենդութիւնը։

— « Թէեւ բրիտանական տորմիղը չի կրնար ամէն տպահովութիւն ընձա-յել առեւտրական նաւերուն, սուզանաւերու դէմ եւ որոշ վտանգներ եւ կո-րուստներ կը սպասուին, բայց հետզհետէ կը նուազի առեւտրական նաւերու խորտակումը, Սեպտեմբեր 3էն ի վեր։ Պատերազմի առաջին չաբթուն Անգ-լիա կորսնցուցած էր 60.000 թոն։ Երկրորդ չաբթուն կորուստը իջած էր 48 հազարի, երրորդ չաբթուն՝ 21.000ի, իսկ վերջին վեց օրերու ընթացքին 9000 թոնի։ Միեւնոյն առեն, աւելի քան 2 միլիոն թոն տարողութեամբ գեր-մանական նաւեր ապատանած են իրենց նաւահանգիստները կամ չէզոք նա-ւահանգիստներ։ Պատերազմի առաջին երկու չաբթիներու ընթացքին մենք 67 հազար թոն աւելի նաեւ գրաւած ենք քան մեր կորսնցուցած տոնները։ Թէեւ 60 հազար թոն տարողութեամբ քարիւղատար նաւեր կորսնցուցինք առաջին եր-կու չաբթիներու ընթացքին, բայց 50,000 թոն չահեցանք թշնամիէն, առանց հաչուելու ուրիչ ապրանքներ։ Մեր յարձակումները գերմանական սուզանա-ւերուն դէմ հինգ - վեց անգամ աւելի չատ եղած են քան մեծ պատերազմի որ ւերուն դէմ հինգ - վեց անգամ աւելի չատ եղած են քան մեծ պատերազմի որ եւ է չրջանին։ Այն վեց - եօթը թշնամի սուզանաւերը որ խորտակուած կը հա-մարուին պատերազմի առաջին երկու չաբթիներու ընթացքին, կը կազմեն Գերմանիոյ սուզանաւերու տորմիղին մէկ չորրորդը կամ թերեւս մէկ եր-րորդը »։

ՄԱՆՐԷԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Լեհ մեծ դրագէտը, Միցքիէվիչ, կը պատմէ թէ ինչպէս Մաւրիտանա-մը, ժանտախտով վարակուած, կեղծ դրուժան՝ կ'երթայ Սպանիացիներուն մօտ եւ վրէժխնդրութեամբ կը վարակէ, խուճապահար նահանջի կը մատնէ Սպանիացիները։

Մանրէաբանական պատերազմը նորութիւն մը չէ, ուրեմն։

Եթէ հաւատանք երբայեցի մատենագիրներուն, մանրէաբանական առ-ջին պատերազմն ըրաւ.... Աստուած պապան։ Արդարեւ, Ս. Գիրքը կ'ուսանի թէ եհովա գորտ, ոջիլ, մժեղ, չանճանճ, մարախ թափեց եգիպտացիներուն վրայ, եւ դեռ ուրիշ բաներ, որոնք ուղիղ կը պատճառէին Փարաւոնի ժողո-վուրդին ու կը սատկեցնէին երկիրին անասուները։

Կը թուի թէ Փարաւոնին դլխուն թափուած այդ պատուհասները երախ-տական են բազդատմամբ այն պատուհասին, որով կը սպառնայ մանրէաբա-նական արդի պատերազմը։

Մանրէաբանական պատերազմը ոմանց սարսափ կը պատճառէ, ոմանց թերահաւատութիւն։ Կարգ մը մանրէաբաններ անկարելի կը գտնեն մանրէնե-րով, համաճարակ ստեղծելով չաղթել թշնամիին, այն պատճառաբանու-թեամբ թէ դժուար է պայմաններ գտնել մանրէներու տարածման համար։ Միւս կողմէ, դիտել կը տրուի թէ մանրէաբանական զէնքը երկսայրի սուր չէ,— կը վիրաւորէ երկու կողմն ալ։ Արդարեւ, այն բանակը, որ մանրէներով վարակելէ վերջ թշնամի ճակատը՝ պիտի ուղէ յառաջանալ, նոյն վարակումին պիտի ենթարկէ ինքզինքն ալ, եթէ ... չնահանջէ ։

Բայց եւ այնպէս, քանի մը տարի առաջ, մեծ աղմուկ յարուցած էր թիւնը զոր կատարեց Ուիքհէմ Սթէտ, «Թայմըզ»ի նախկին խմբագրապետ-ը եր վաւերական տեղեկութիւններ կուտար, Nineteenth Century պարբերաթեր-թին մէջ Գերմանացիներու կատարած մանրէաբանական պատերազմի փոր-ձերուն վրայ։ Անգլիացի հրապարակագիրը կը պնդէր թէ Գերմանիա ման-րէաբանական պատերազմի պարապատութիւն է տեսած կանուխէն, այն օրէն ի վեր՝ երբ Պրիւնինկ վարչապետութեան կանչուեցաւ։ Գերմանացի մանրէա-բանները իրենց փորձերը կատարած են զանազան երկիրներու, ինչպէս եւ ... Փարիզի մէջ, 1933 Օգոստոս 18ին, ժամը 2,47ին։ Ուիքհէմ Սթէտ կ'աւելցնէ թէ Գերմանիոյ պատերազմական նախարարութեան դաղտնի դիւանին պատաս-տած ծրագրով, մանրէներու յարձակման պիտի ենթարկուին Ֆրանսայի մէջ թիւնվիլ, Մէց, Սթրազպուրկ, Պէլֆոր, Նանսի, Վէրսէյօ, Թուլ, փարիզ, Թուլոն, Մարսէյլ, Լիոն, Հավր, Ռուան, Նանթ, Լը Քրէօզօ, Սէնթ Էթիէն, Ռուպէ։

Սարսափ տիրեց ամէն կողմ, երբ հրատարակուեցան այս յայտնութիւն-ները։ Եւ իրարու յաջորդեցին գիտական վիճաբանութիւնները, թերահաւա-տներու ծիծաղն ու յոռետեսներու արթնութեան կոչերը։ Թերահաւատներուն դիտել տրուեցաւ, որ Մանրէչները եւս կը ծաղրէր հրացանը, «ականջ խլացնիլ դատ ուրիչ ազդեցութիւն չունի» կ'ըսէր, բայց այսօր տեսէք թէ ինչքան կա-տարելագործուեցաւ եւ ահարկու զէնք մը դարձաւ։ Իսկ անոնց, որոնք կ'ըսէին թէ մարդիկ այդքան բարբարոս չեն՝ համաճարակներով բնաջնջելու համար քաղաքներու եւ գիւղերու բնակչութիւնը, ցոյց տրուեցաւ «Փոլքչուայթսիկի մէջ Մէյէրի կողմէ հրապարակուած (1921 փետրուար 11) յօդուածին ա-պարբերութիւնը. «Պիտի չաղթէ այն ազգը միայն, որ պիտի յաջողի գտնել ամէնէն թունաւոր մանրէն, վարակելու համար թշնամի երկիր մը,— յիսնակ մը զօրաւոր բաւական է վարակելու համար երկիր մը, Գերմանիոյ մնծու-թեամբ»։ Իսկ «Ֆրայհայթ» կը հրապարակէր ուրիչ սպառնալիք մը (1921 նո-յեմբեր 5) . «Պէտք է թոյնով սպաննել Ֆրանսացիները, այդ աւազակ Ֆրան-սացիներուն լրբութիւնը սահման չունի, չանցանք է ամէն ներողամտութիւն որ ցոյց կը տրուի անոնց հանդէպ»։ Արդ, թոյն բառածը մանրէն է։

Ո՞վ կրնայ արդիլել նման զէնքի մը գործածութիւնը։ Միջազգային իրա-ւունքի կոմիտէին պատասխանատուները, Պիշոֆ, ժամավաճառութիւն կը համարի վիճիլ թէ օրինաւո՞ն է գործածել այս կամ այն զէնքը։ «Մարդիկ միչտ պիտի գործածեն ամէնէն զօրաւոր եւ ամէնէն ահաւոր զէնքը»։ Փ. դ-բուն, Լաթրանի եկեղեցական ժողովը դատապարտեց պարսաւելի գործածու-թիւնը, բայց ո՞վ մտիկ ըրաւ, այսօր զինագործները կը ծիծաղին անդամ պարսաւելուին վրայ՝ բաղդատելով բիւրիցս ահաւոր զէնքերու հետ։ Պայար կը դատապարտէր հրացանին գործածութիւնը՝ վախկոտներու զէնք անուանելով զայն, հետեւաբար անվայել՝ քաջամարտիկ ասպետին համար։ Բայց մարդիկ ոչ մէկ նկատում մտիկ ըրին, որովհետեւ յաղթելու համար պէտք էր բար-բարոս ըլլալ քիչ մը, կամ ինչպէս Քանռօ կ'ըսէ, որովհետեւ «պատերազմը բռնաբարող վիճակ մըն է, պէտք է զայն վարել չափ ու ասպիճան չգանչնալով, իսկ եթէ չես ուզեր, գնա նստէ առունդ»։

Այսպէս ուրեմն Փառթէօրի բարերար գիւտը, մանրէչները ճանչնալու եւ զանոնք զսպելու միջոցը այսօր կը գառնայ ահաւոր զէնք մը։

Ցաջորդով՝ ի՞նչ արժէք կը ներկայացնէ մանրէաբանական պատերազմը, որքան կարելի է յաջողիլ, եւ պաշտպանութեան ի՞նչ միջոցներ կան ։

ՖԱՂՈՒՄ

Le Gerant : H. STEPHAN Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme .. Paris (13)

Զանազան լուրեր որուան տագնապի մասին

ՊԵԼՃԻՈՑ բոլոր քաղաքները պիտի պահեն փողոցներու սովորական լու-սաւորութիւնը, ամբողջ գիշերը, որպէսզի որոշապէս տեսնուին օդէն, մա-նաւանդ սահմանամերձ քաղաքներու մէջ։ Ցերեկը B. տառը պիտի գետեղուի արտակարգ մեծութեամբ, սպիտակ պաստառի մը վրայ, սահմանագլուխին եւ մերձակայ գիւղերուն մէջեւ։— Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ ա-նոնց դէմ որ պաշար կ'ամբարեն եւ գրաւեց չատ մը պահեստներ։ Միայն մէկ գործարանի մէջ հարիւր թոն աղ գտնուեցաւ։ Դերձանը գրեթէ անհետացած է խանութներէն։ Մեետաղագործական հաստատութիւնները 60 — 70 առ հա-րիւր պակաս կը բանին, բաղդատելով սովորական ժամանակի հետ։ Արտա-ծումները միայն Հոլանտա կ'երթան ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ երկաթեայ պահակներուն մաքրագործումը կը չարունակ-ուի։ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ անձնասպան եղած է իշխանուհի Քանթա-քուզինօ, որ համակիր մըն էր այդ չարժումին։ Այժմ գնդակահարութիւնները կը կատարուին կեդրոնացման կայաններու մէջ։ Գնդակահարութիւններ տեղի ունեցան նաեւ Փլօէչթի, Ֆոքչանի եւ Նովա Սուլինայի մէջ։ Առաջին քաղա-քին կալանաւորները գնդակահարուեցան նախկին վարչապետ Տուքայի սա-ճանին առջեւ։ (Տուքա սպաննուեցաւ 1933ին, երկաթեայ պահակներու կող-մէ)։ Բոլոր երկաթեայ պահակները օրէնքէ դուրս հռչակուած են։ Բուն զե-կավարը հիւանդանոցէն փախած ըլլալով, կառավարութիւնը ազդարարեց թէ զայն պահողները պիտի դատուին իբրեւ դաւաճաններ։

ՕԴԱՊԱՐԻԿ - ԱԿԱՆՆԵՐ.— Իտալական թերթի մը թղթակիցը որ Գերմա-նիոյ արեւմտեան ռազմադաշտը կը գտնուի, «երկնային Զիկֆրիտի» մը պատ-մութիւնը կը պատմէ։ Իր նկարագրութեան համաձայն, Գերմանացիները օ-դապարիկներու անտառ մը կազմած են զանազան հեռաւորութեամբ եւ բարձ-րութեամբ, որոնք կը գործեն օդին մէջ, իբրեւ ականի դաշտեր։ այսինքն կա-րելի է ուղածիդ պէս պայթեցնել զանոնք։ Այն առեն այնպիսի ուժգնու-թեամբ կը պայթին որ կ'ոչնչացնեն որեւէ օդանաւ , որոշ հեռաւորութեան վրայ ։

ԱՆԳԼԻՈՑ պատերազմական նախահաշիւը ներկայացուեցաւ երեսփ. ժո-ղովին։ Գումարն է երկու միլիառ ոսկի (354 միլիառ Ֆրանք) որուն 950 մի-լիոն ոսկին անցեալ ապրիլին հաստատուած էր յատկացոյցին, 500 միլիոնը սպա-ռազինութեանց համար, իսկ 500ը պատերազմի յայտարարութեան առթիւ գուէարկուած ։

« ՍԹԱԼԻՆ - ԻՎԱՆ ԱՀԵՂ »։— Այսպէս կը կոչէ Կոմինտէրնի նախկին ան-դամներէն Պորիս Սուվարին, իր նոր գրքով որ լոյս տեսաւ Լոնտոնի մէջ ։ Հեղինակը երկարօրէն կը բացատրէ թէ Սթալին ոչ թէ հաւատարիմ ախոյեանն է Լէնինի ուսմունքներուն, այլ հիմնադիրը կէս - արեւելեան աննկարագիր բռնակալութեան մը, զոր կանգուն կը պահէ ոճիրներով, մատնութիւններով եւ սպանութիւններով։ Ցետոյ քրքրելով Սթալինի անցեալը, կ'ըսէ թէ ան մինչեւ անգամ իր ընկերները մատնած է ոստիկանութեան։ Գիրքը կը բաղ-կանայ 600 էջէ, ներկայացնելով Ա. Միութեան համայնապատկերը։

ԼՈՆՏՈՆԻ թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսա հասած անգլիական զօրքը, որ «այսինչ տեղը» կը գտնուի, տակաւին տեղափոխութիւններ եւ կեդրոնացում-ներ կը կատարէ, իբրեւ նախապատրաստութիւն գործողութեան ձեռնարկե-լու։ Ամէն միջոց ձեռք առնուած է թշնամիէն դաղտնի պահելու համար իր չարժումները։ Հաստատուած է որ Ֆրանսայէն գրուած ամէն բան մանրա-դիտակով կը պրպտեն Պերլինի մէջ, հետք մը գտնելու համար։ Ուսած անգ-լիական զօրքին յանձնարարուած է պատկերազարդ բարտ - փոստալներ չղրկել, իսկ նամակները գրել մեծ զգուշութեամբ ։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ մամուլը պաշտօնական տեղեկագիրներ կը հրատարակէ Լեհաստանի մէջ կատարուած գործողութեանց մասին։ Զօր. Տիմոշենքօ, Քիէ-վի չրջանին հրամանատարը, հրամանագիր մը հրատարակեց ուր կը հրաւիրէ Ուկրայնայի «իր եղբայրները եւ քոյրերը լեհ ազնուականներուն վրայ խոյա-նալ հրազէններով, մանգաղներով, երկժանիներով եւ կացիններով եւ հետեւիլ այն օրինակին զոր ցոյց տուաւ ռուս ժողովուրդը Լէնինի եւ Սթալինի ա-ռաջնորդութեամբ, ետ մղելով թշնամին»։ Կը նշանակէ թէ գիւղացիները բոլ-շեւիկեան «կիկվիտացիա»ն նոյնութեամբ պիտի գործադրեն լեհ հողատէրե-րուն, սպաներուն, պետական պաշտօնեաներուն եւ առեւտրականներուն հանդէպ։

ՀԱՑ ԲԱՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ նախագահը, Տօքթ. Պ. Քոլոլեան նամակ մը ուղղելով վարչապետ եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարար Պ. Տալատիէի, կը յայտնէ, թարգման հանդիսանալով Ֆրանսայի մէջ հաստատուած եւ ապա-հին զօրակոչի չենթարկուած բոլոր հայ բժիշկներուն, դեղագործներուն եւ ա-տամնաբոյժներուն, թէ իր բոլոր անդամները ուղելով իրենց ակռն ու երախ-տագիտութիւնը արտայայտել Ֆրանսայի, այժմէն իսկ զինուորական իշխա-նութեանց տրամադրութեան տակ են։

ՋՈՒԻՑԵՐԻՈՑ մէջ չոգեկինդ չատ կը տարուի նոր ամրութեանց չինու-թիւնը, զօրացնելու համար երկրին պաշտպանութիւնը։

30 ԾԱՆՕԹ սրճարաններ եւ կափեներ փակուեցան Թուլոնի մէջ, ապօ-րինութիւններ գործած ըլլալով։

ԵՐԿԱՑՈՂ ՇՐՋԱԶԳԵՍՏՆԵՐԸ, որոնք սովորական են պարահանդէսներու մէջ, արգիլուեցան անգլիական իշխանութեանց կողմէ, որովհետեւ կը վախ-ցուի որ զանոնք հագնող կիները սայթաքին մութին մէջ, ստորերկրեայ պա-տսպարանները իջած առեն։

"Ցառաջ"ը Վարանսի մէջ

Վարանսի մեր գործակալը զօրակոչի ենթարկուած ըլլալով, թերթը այ-սուհետեւ կը ծախուի Mr. Prudhon'ի մօտ, 19, Bld. d'Alsace ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՒԹԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամբողջ երկիրները	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
30
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
30 Sept.
1939

ԳԻՆԸ 50 ՍԱՆԹԻՄ

15e ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4157

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐԷՆ ԱԽԱՐԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՊԱԼԹԻԿ ԾՈՎԷՆ ՍԵԻ ԾՈՎ

ՎԱՐՇԱԽԱՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

ԱՆԳԼԵՒՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂ ԱՐՇԱԻԸ

Ցարահաւն գործունէութիւն արեւմտեան ճակատին վրայ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան.—

Զեկոյց թիւ 49, Սեպտեմբեր 28, առաւօտ.— Գիշերը հանդարտ անցաւ ընդհանրապէս: Զախողեցաւ Թշնամի յարձակում մը Սարպրուքի արեւմտեան կողմը: Ծովուն վրայ, առեւտրական նաւարկութիւնը վերսկսաւ իր կանոնաւոր ընթացքին, չնորհիւ նաւային եւ օդանաւային ուժերու պաշտպանութեան: Սեպտեմբեր 27ի կէս օրէն վերջը, մեր օդաւորմիղը եւ բրիտանական օդաւորմիղը միասնաբար գործելով, վար առին քանի մը թշնամի յարաւորմիղին տիպ օդանաւեր: Գիշերը՝ գործունէութիւն մեր հետապօտիչ օդաւորմիղին կողմէ:

Զեկոյց թիւ 50, իրիկուն.— Մոդէլի անմիջապէս արեւելեան շրջանին մէջ մեր զօրքին կողմէ տեղական յարձակում մը նպաստաւոր ընթացք ստացաւ: Այս առթիւ գերիներ ալ բռնեցինք:

*** « Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի զինուորական աշխատակիցը կը գրէ.— Պատերազմի սկիզբէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսական սպարապետութիւնը երէկ հաղորդեց թէ Ֆրանսական եւ անգլիական օդանաւերը միասին կը թռչին երէկ հաղորդեց թէ Ֆրանսական եւ անգլիական օդանաւերը միասին կը թռչին արեւմտեան ճակատին վրայ: Նախորդ զեկոյցները միայն Ֆրանսական օդանաւերու մասին կը խօսէին: Այն կռիւները որ յաճախադէպ են դարձած անցեալ չորեքշաբթիէն ի վեր, միայն նախապատն են գալիքին: Մինչեւ հիմա Ֆրանսացիները չեն ըսեր թէ գերակշռութիւն կը վայելեն օդին մէջ, բայց նոյն գերակշռութիւնը կը մերժեն թշնամիին համար: Բուն կռիւները դեռ նոր պիտի սկսին, բայց դաշնակիցները այժմէն աւելի վստահ են քան պատերազմի սկսած առեն:

*** Անգլիական ծովապետութիւնը նորէն կը հերքէ գերմանական այն լուրը թէ երկու հատ 250 եւ մէկ հատ 500 քիլոնոց ռումբեր վնասած են անգլիական զրահաւորի մը եւ ընկղմած՝ օդանաւակիր նաւ մը, Սկոտլոյ ափերուն վրայ:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, Ֆրանսական զօրքին յառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի եւ Գերմանացիները սկսած են պարպել Հանքային շրջանները: Մինչդեռ առեն Գերմանիա զինուորներ կը կեդրոնացնէ Պատէնի նահանգին հարաւային շրջանին մէջ: Հիթլէր աչքէ անցուցած է Հիւսիսային ծովու նաւակայանները եւ մարտանաւերը: Գերմանիա զինուորական համախմբումներ կը կատարէ նաեւ դէպի Տէօ Փոն եւ Քէհլի կամուրջը, ինչպէս եւ Զուիցերիոյ սահմանադլուխին վրայ, մեծ մասհոդութիւն պատճառելով այդ փոքր երկրին:

*** Սարաճօղլու, Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, որ դեռ Մոսկուա կը գտնուի, երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարին հետ: Մոսկուայի Թուրք դեսպանը հացկերոյթ մը սարքեց ի պատիւ նախարարին: Ներկայ էին Պ. Պ. Մոլոթով, Վորոշիլով, Միկոյեան, Փոթեմքին եւ ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ: Այս առթիւ սիրալիր բաժակաճառեր փոխանակեցին Սարաճօղլու եւ Մոլոթով: Այս վերջինը իր կարգին սեղան մը սարքեց ի պատիւ Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարներուն, հրաւիրելով նաեւ Աֆղանիստանի դեսպանը:

*** Անդարայէն կը հետագրեն թէ Ցոն Ռիպպէնթրոփի այցելութիւնը մեծ զարմանք պատճառած է իրաւասու շրջանակներու մէջ: Բայց եւ այնպէս կը հաւատան թէ Թուրքիոյ բռնած ուղղութիւնը պիտի չաղդուի այս դէպքերէն: Հիւսէյին Ճահիտ խմբագրականով մը կը բացատրէ թէ «կարելի չէ Թուրքիան չեղեցնել այն անկեղծ յանձնառութիւններէն զոր կնքած է ազգային փրկութեան համար: Գերմանիոյ կ'ինչայ դադրեցնել իր թշնամական պայքարը Թուրքիոյ դէմ եւ փարատել Թիւրիմացութիւնները»: Յօդուածագիրը կ'եզրակացնէ թէ «անձեռնմխելի պիտի մնան Թուրքիոյ յանձնառութիւնները ժողովրդավար պետութեանց հետ»:

*** «Տէյլի Էքսփրէս»ի Պոլսոյ թղթակիցը կ'իմանայ թէ Մոսկուայի մէջ կնքուելիք Թուրք-Ռուս դաշնագրի պիտի լրացնէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ կնքուած դաշինքները: Նոր դաշնագրին համաձայն, 1. Սեւ ծովու խմբակցութիւն մը պիտի կազմուի, մասնակցութեամբ Ռումանիոյ, Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ.— 2. Նեղուցները պիտի փակուին բոլոր օտար մարտանաւերու առջեւ, մէկն ըլլալով անգլիական մարտանաւերը.— 3. Տօպրուճան Պուլկարիոյ պիտի յանձնուի, բայց Ռուսիա պիտի հրաժարի որ եւ է պահանջէ՝ Պեսարապիոյ մասին: Կ'ըսուի թէ Մեծն Բրիտանիա հաւանութիւն յայտնած է այս դաշնագրին:

*** Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը Անգլիոյ արտաքին նախարարին ներկայանալով, ծանուցագիր մը յանձնեց, իր երկրին քաղաքականութեան մասին: Մոսկուա նորէն չէզոքութեան հաւատիքներ կը չռայլէ: Լոնտոնի իրաւասու շրջանակներուն մէջ կը հաւատան թէ լորտ Հալիֆաքս բաւարար չգտնելով այս ծանուցագիրը, կատարեալ եւ արագ բացատրութիւններ պահանջած է Մոսկուայի քաղաքականութեան մասին, կեդրոնական եւ արեւ. Եւրոպայի մէջ:

Վարշաւա կը բանակցի բոցերու եւ դիակներու մէջ

Գերմանական գործակալութիւնը կը հաղորդէր թէ Վարշաւա հաւանած է անձնատուր ըլլալ եւ թէ գործադուլիւնները պիտի լրանան ուրբաթ օր (երէկ): Այսպէս վերջացած կ'ըլլայ լեհական պատերազմը: Վարշաւայի հրամանատարութիւնը ալ հաստատեց թէ դինադադար խնդրած է 24 ժամուան համար եւ թէ բանակցութիւնները պիտի վերջանան ուրբաթ օր: Ուրեմն Վարշաւայի անձնատուութիւնը տեղի կ'ունենայ չորս շաբաթ վերջը, այսինքն երկու շաբաթ աւելի ուշ քան կը նախատեսէր Կէօրինկ:

Վարշաւայի հրամանատարութեան վերջին զեկոյցը եղերական մանրամասնութիւններ կը պարունակէ այդ քաղաքին կացութեան մասին:

Լեհաստանի մայրաքաղաքը պատերազմէն առաջ ունէր 1,300,000 բնակիչ: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ անհամար հրդեհներ աւերեցին արբեցին քաղաքը, ոչնչացնելով ուտելիքի պաշարը եւ ուրիշ բաներ: Վիրաւորներու թիւը կը հաշուէն 16,000 դինուոր եւ 20,000 քաղաքացի: «Անկարելի է հաշուել մեռելներուն թիւը: Գրեթէ ամէն հիւանդանոց կործանած կամ օդանաւերու եւ թնդանօթներու կրակին ենթակայ ըլլալով, հարկադրուած ենք տեղ տեղ փոխադրել վիրաւորները: Այս կացութեան մէջ առողջապահական պայմանները կը վատթարանան օրէ օր: Համաճարակները անմիջական վտանգ մը դարձած են: Հակառակ այս դժբախտութեանց անասան կը մնայ ժողովուրդին բարոյական կորովը: Քաղաքը պաշտպանող զինուորները կ'ուզեն մնալ իրենց դիրքերուն մէջ եւ ամէն տեղ կը գերազանցեն թշնամին, երբ ենթարկուած չեն մանրադիտական միջոցներու գերակշռութեան: Ջուգելով աւելցնել քաղաքացի ժողովուրդին զերմարդկային տառապանքները եւ նկատի առնելով ռազմանիւթի պակասը, հրամանատարութիւնը որոշեց 24 ժամուան դինադադար մը կնքել եւ բանակցիլ Վարշաւայի եւ Մոսլինի անձնատուութեան համար: Մօսակցութիւնները կը չարունակուին եւ պիտի վերջանան Սեպտեմբեր 29ին»:

Գերմանացիներն անդամ կը դովեն Վարշաւայի յուսահատական քաջութիւնը: Պերլինի պաշտօնական գործակալութեան զեկոյցը կ'ըսէ.— «Երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի գիշեր գերմանական հրետանին չարունակեց քաղաքը ռմբակոծել ուժգնօրէն: Գերման զինուորները հարկադրուեցան ձամբայ բանալ թիզ առ թիզ, կռուելով փողոցներու մէջ: Կռիւը դեռ կը չարունակուէր չորեքշաբթի գիշեր:

*** Վլատիսլաւ Պէսթէրման, Ամերիկան գործակալութեան մը թղթակիցը, որ 12 տարիէ ի վեր Վարշաւա կը գտնուէր, Փարիզ հասած ըլլալով, քամահելի մանրամասնութիւններ հաղորդեց քաղաքին պաշարման մասին: Իր կարծիքով, գերմանական օդաւորմիղն էր որ ընկճեց Վարշաւան, եւ ոչ թէ բանակը: «Անոնք որ հետացան հրկիզեալ Վարշաւայէն, պաշարման ամբողջացումէն առաջ, հազիւ 30,000ի կը հասնին, մեծ մասով երիտասարդ Հրեաներ: Բնակիչներուն մնացեալ մասը ամբողջ երեք շաբաթ կ'ապրէր նկուղներ: Բնակիչներուն մնացեալ մասը ամբողջ երեք շաբաթ կ'ապրէր նկուղներու կամ խրամներու մէջ: Կարելի չէր բնակիլ տուներու մէջ, պաշարման չորրորդ օրէն վերջը: Շէնքերէն բարձրացած ծուխը կ'արգիլէր չնչառութիւնը»:

Համայնատար կուսակցութեան յուշակոթողի վերջ

Փարիզի թերթերը միաձայն կը ծափահարեն համայնավար կուսակցութիւնը լուծելու որոշումը:

« Էքսէլսիոր»ի մէջ կը գրէ Մօրիս Գոլրա.—

« Սարդի ոստայնը պատրաստ: Ան ալ բան մըն է, բայց ամէն բան չէ: Պէտք է աւելին կոթը պատրաստել պետական կազմակերպութեան այն դրան մէջ, ուր տակաւին կը գործեն գերմանեասուական քարոզչութեան մարդիկը: Ով որ գրամ ստացած է, ով որ գրամ կը ստանայ արտաքին, այս կամ այն նպատակով, պէտք է համարուի կասկածելի, եթէ նոյնիսկ չի գիտեր կամ չէ կրցած գուշակել այն ոճրագործ նպատակը որուն համար գրամ կը տրուի իրեն: Իսկ անոնք որ գիտեն, ոստիկանութեան կը մնայ գանոնք յանձնել դատարանի: Բանակին եւս, որ հերոսում կը պատճառէ իր հայրենասիրութեամբ, գոյթակղութիւն է թողուլ որ մարդիկ գրաւեն աթոռներ՝ մոռնալով հանդերձ Ֆրանսացիի իրենց պարտականութիւնը »:

« Փոփիւլէր» հարցում մը ուղղելով վաստաբան Հէրմանի, ուզած է գիտնալ թէ պատժական ի՞նչ օրէնքներու կապուած է համայնավար կուսակցութիւնը լուծող հրովարտակը:

Փաստաբանը կը յայտարարէ թէ հրովարտակին 4րդ յօդուածը կը մատնանչէ 1939 յուլիս 29ի հրովարտակը, «պետութեան արտաքին ապահովութեան» վերաբերեալ,— այդ պարագան քննութեան կ'առնուի զինուորական եւ պատերազմական տեսանկիւնէ մէջ: Փաստաբանը սակայն կ'աւելցնէ թէ ամբաստանեալներու յանցանքը սահմանելու եւ զանոնք պատերազմական տեսանկ յանձնելու մասին երբութիւններ կան, որոնց ճշդումը կրնան կատարել միայն փորձ իրաւագէտներ:

« Մաթէն » կը գրէ.— « Երբ հրովարտակը ստորագրուեցաւ, ներքին նախարարը ամէն միջոց ձեռք առաւ որ անյապաղ հաղորդուի չհաղորդուողներուն: Առտուն ժամը 5ին, Ազգ. Ապահովութեան եւ դատական ոստիկանութեան պաշտօնեաները, ընկերակցութեամբ բազմաթիւ ոստիկաններու, գացին կատարել առաջին գործողութիւնները, որոնք ամբողջ օր մը տեւեցին:

Այս գործողութիւնները կատարուեցան առանց միջադէպի, Ֆրանսայի մէջ ամէն կողմ: Ուշադրութիւններ տեղի ունեցան կարգ մը համայնավար վարիչներու մօտ: Ոստիկանները գրաւեցին բազմաթիւ վաւերաթուղթեր»:

« Լը Ժուռ»ի մէջ Ֆէռնան – Լօրան կը գրէ.

— « Սէնի նահանգի ութսուն վարչական շրջանակներէն 27ը կը զեկավարուի համայնավար քաղաքապետներու կողմէ: Արդ, քաղաքապետին դերը կարեւոր է որքան խաղաղութեան, նոյնքան եւ աւելի պատերազմի ժամանակ: Քաղաքապետն է որ կը հակակշռէ զինուորագրութեան գրասենեակը, գործազրկութեան նպաստառաշխութիւնը, եւայլն»: Ու կը պահանջէ մաքրագործել քաղաքապետարանները:

« Ակթիւէլ Ֆրանսէզ»ի մէջ, Շարլ Մօրաս կը պահանջէ համայնավար տարրերէ մաքրագործել Մորհրդարանը, յետոյ բանակը:

«Թիւթիւս»ի մէջ նախկին բոլշեւիկ Ֆրոսար օրուան այս հարցին մասին արտայայտուելու հոգը կը թողու աշխատակցի մը, Մօրիս Նօ, որ կը գնահատէ կառավարութեան որոշումը. «Ան փարատեց թունաւոր կազերը, որոնք կը սպառնային թունաւորել ժողովուրդին միտքը »:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՈՍԿՈՒԱ ՊԱՇՏՊԱՆ ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ.

Շատ աւելի կարեւոր են Պալքանեան պետութեանց մասին կատարուած խօսակցութիւնները: Պուլկարիա ամապարանքով վերահաստատուեց իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները Ռ. Միութեան հետ: Անցեալ շաբթու ալ Նգիտական յարաբերութիւնները Ռ. Միութեան հետ: Անցեալ շաբթու ալ Ռումանիա ամապարած էր նոր դեսպան մը ղրկել Մոսկուա:

Այս առթիւ բոլոր թերթերն ալ կը հաստատեն թէ Ռ. Միութեան, Գերմանիոյ եւ Թուրքիոյ արտաքին նախարարները դաշնի ծրագիրներ կ'որոճան Մոսկուայի մէջ, ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար Պալքանեան ազգերու, Սեւ ծովու եւ Ներուցներու մասին: Այսպէս, գրոյցի մը համաձայն, Ռ. Միութիւնը պիտի ստանայ Պեսարապիոյ մէկ մասը: Իսկ եթէ հաւանի, Ռ. Միութիւնը պիտի ստանայ Պեսարապիոյ մէկ մասը: Իսկ եթէ հաւանի, Ռ. Միութիւնը պիտի ստանայ Ռումանիոյ ներկայ սահմանները, պայմանաւ որ Տօպրուճայի մէկ մասը Պուլկարիոյ տրուի: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Խորհրդային կառավարութիւնը պահանջ մը ուղղած է Ռումանիոյ, ուշադրաւ է որ Պուլկարիոյ օդաւորմիղին հրամանատարը Մոսկուա կը գտնուի, իսկ վարչապետը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սոֆիայի իտալական դեսպանին հետ:

Վերջապէս, կ'ըսուի թէ Ռ. Միութիւնը եւ Թուրքիա համաձայնած են, որ Պուլկարիոյ փոփոխութիւններ կատարելու համար Նեղուցներու պայմանագրութեան մէջ: Նոյն աղբիւրին համաձայն, անտեսական համաձայնութիւն մը պիտի ստորագրուի Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, ազդեցութեան շրջանակներու հաստատուի Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, ազդեցութեան շրջանակներու բաժնելով Պալքանները:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Գերմանիա ծանր պահանջներ ներկայացուցած է Ռումանիոյ, որպէսզի քարիւղ յանձնէ անմիջապէս, բաց ի այն քանակութենէն որ պիտի յանձնուի անցեալ գարնան կնքուած համաձայնութեամբ: Նակութենէն որ պիտի յանձնուի անցեալ գարնան կնքուած համաձայնութեամբ: Այս առթիւ նորէն կը հաստատուի թէ Մոսկուա սառուարթիւ դին թ

Հայկական տարազ

Ազգային տարազի պահպանման և զարգացման հարցը

Ազգային տարազի պահպանման և զարգացման հարցը մեր ազգային կյանքի ամենակարևոր հարցերից մեկն է։ Այն սերտորեն կապված է մեր ազգային ինքնության, մեր պատմական հիշողության և մեր մշակութային ժառանգության հետ։ Տարազը ոչ միայն հագուստ է, այլև խորհրդանիշ, որը կրում է մեր նախնիների իմաստությունը, գեղագիտական ճաշակը և կենսափիլիսոփայությունը։

Ցավոք, վերջին տասնամյակներում մենք ականատես ենք եղել տարազի աստիճանական մոռացության։ Քաղաքներում գրեթե չեն հանդիպում տարազ հագած մարդիկ, իսկ գյուղերում էլ այն հազվադեպ է դարձել։ Սա մեծ վտանգ է մեր մշակույթի համար, քանի որ տարազի կորստի հետ միասին կորչում են նաև դրա հետ կապված բազմաթիվ ավանդույթներ, սովորություններ և հմտություններ։

Անհրաժեշտ է ձեռնարկել համակարգված միջոցառումներ տարազի պահպանման և զարգացման ուղղությամբ։ Նախ՝ անհրաժեշտ է ստեղծել տարազի մասին ամբողջական տեղեկատվական բազա, որտեղ կհավաքվեն և կուսումնասիրվեն տարբեր շրջանների տարազները։ Երկրորդ՝ պետք է կազմակերպել տարազի մասին դասընթացներ դպրոցներում և համալսարաններում, որպեսզի երիտասարդ սերունդը ճանաչի և գնահատի իր ազգային արմատները։

Կարևոր է նաև խրախուսել ժամանակակից դիզայներներին, որոնք կարող են ստեղծել նոր մոդելներ՝ պահպանելով ավանդական տարազի ոգին և գեղեցկությունը։ Միայն այդ դեպքում տարազը կկարողանա ապրել նոր սերունդների կյանքում և չդառնալ պատմության էջերում մնացած մի հուշ։

Մենք պարտավոր ենք պահպանել մեր տարազը ոչ միայն մեր նախնիների հիշատակի համար, այլև մեր ապագա սերունդների համար։ Տարազը մեր ինքնության հայելին է, և եթե մենք կորցնենք այդ հայելին, կկորցնենք նաև մեր դեմքը։

Ամառային տրամադրություններ

Ամառը ժամանակ է, երբ մարդիկ ձգտում են դուրս գալ քաղաքի աղմուկից և վայելել բնության գեղեցկությունը։ Ծովափ, լեռներ, անտառներ կամ պարզապես հարազատների տուն՝ յուրաքանչյուրն ունի իր նախընտրած վայրը։ Սակայն ամառային ճամփորդությունը միայն հանգիստ չէ, այլև հնարավորություն՝ նոր բաներ սովորելու, նոր մարդկանց հանդիպելու և ինքներս մեզ ավելի լավ ճանաչելու։

Շատերը ամառային արձակուրդը համարում են ժամանակ, երբ կարելի է ամեն ինչ թողնել հետաձգել։ Սա մեծ սխալ է։ Ամառը պետք է օգտագործել խելամտորեն՝ ոչ թե ծուլանալով, այլ ստեղծելով հիշողություններ, որոնք տարիներ անց կժպտացնեն մեզ։ Ճամփորդությունը պետք է պլանավորել նախապես, բայց թողնել նաև տեղ անսպասելի արկածների համար։

Ամառային տրամադրությունները հաճախ կապված են նաև սննդի հետ։ Թարմ մրգեր, բանջարեղեն, զովացուցիչ ըմպելիքներ՝ ամառը մեզ առատորեն հյուրասիրում է բնության պարգևներով։ Կարևոր է սովորել վայելել պարզ բաները՝ առանց շտապելու, առանց հեռախոսի էկրանին նայելու։ Միայն այդ դեպքում ամառը կդառնա իսկապես հանգստացնող և ոգեշնչող ժամանակաշրջան։

Ընթերցանության կարևորությունը

Ընթերցանությունը մարդկության պատմության ամենակարևոր գործիքներից մեկն է։ Գրքերի միջոցով մենք կարող ենք ճանապարհորդել ժամանակի և տարածության մեջ՝ առանց տեղից շարժվելու։ Մենք կարող ենք ապրել հազարավոր կյանքեր, զգալ հազարավոր զգացմունքներ և սովորել հազարավոր դասեր՝ առանց դրանք անձամբ ապրելու։ Ահա թե ինչու ընթերցանությունը այդքան կարևոր է մեր զարգացման համար։

Ընթերցանությունը զարգացնում է մեր մտածողությունը, ընդլայնում է մեր հորիզոնները և օգնում է մեզ ավելի լավ հասկանալ աշխարհը, որտեղ ապրում ենք։ Այն սովորեցնում է մեզ քննադատաբար մտածել, վերլուծել տեղեկատվությունը և կայացնել հիմնավորված որոշումներ։ Այս հմտությունները անհրաժեշտ են ոչ միայն դպրոցում կամ համալսարանում, այլև կյանքի բոլոր ոլորտներում։

Ցավոք, շատ մարդիկ այսօր ընթերցանությանը նախընտրում են էկրանային զվարճանքները՝ սոցիալական ցանցերը, տեսանյութերը և խաղերը։ Սա մեծ վտանգ է մեր ապագայի համար, քանի որ այդ միջոցները հաճախ մակերեսային տեղեկատվություն են տալիս և խրախուսում են արագ սկանավորել, այլ ոչ թե խորանալ։ Մենք պետք է գիտակցենք այս խնդիրը և գտնենք հավասարակշռություն։

Ընթերցանությունը պետք է դառնա սովորություն, ինչպես մարզասրահ գնալը կամ ատամները լվանալը։ Ամեն օր նվազագույնը 30 րոպե ընթերցանությունը կարող է զգալի փոփոխություն մտցնել մեր կյանքում։ Սկսեք փոքրից՝ ընտրեք մի գիրք, որը ձեզ հետաքրքրում է, և թույլ մի տվեք, որ որևէ մեկը կամ որևէ բան խանգարի ձեզ։ Ժամանակի ընթացքում կնկատեք, թե ինչպես է ձեր կարդալու արագությունը և կենտրոնացումը բարելավվում։

Գրադարանները մեր քաղաքներում հիանալի վայրեր են, որտեղ կարելի է գտնել գրքեր գրեթե ցանկացած թեմայի վերաբերյալ՝ անվճար։ Այցելեք գրադարան գոնե մեկ անգամ ամսական և ծանոթացեք նոր հեղինակների հետ։ Հնարավոր է՝ հենց այնտեղ կգտնեք ձեր սիրելի հեղինակին կամ ձեր կյանքի գիրքը։

Ընթերցանությունը ներդրում է ինքներս մեզ մեջ, և այդ ներդրումը միշտ վճարում է տոկոսներով։

Ինչպես ընտրել ճիշտ գիրքը

Գրքի ընտրությունը հաճախ ամենադժվար քայլն է ընթերցանության ճանապարհին։ Մարդիկ հաճախ ձեռնամուխ են լինում կարդալ գրքեր, որոնք իրենց ընդհանրապես չեն հետաքրքրում, միայն այն պատճառով, որ դրանք «պետք է կարդալ»։ Սա ամենամեծ սխալներից մեկն է, որը կարող է ձեզ հեռացնել ընթերցանությունից։ Ընտրեք այն գիրքը, որը իսկապես ուզում եք կարդալ, և ոչ թե այն, որը ուրիշները ձեզ ասում են կարդալ։

Կարևոր է նաև հաշվի առնել ձեր ներկա կյանքի փուլը։ Եթե դուք անցնում եք դժվար շրջան, ընտրեք թեթև, դրական գիրք, որը կբարձրացնի ձեր տրամադրությունը։ Եթե ունեք ազատ ժամանակ և ցանկանում եք խորանալ, ընտրեք ավելի ծավալուն և մտածողության համար մարտահրավեր ստեղծող գիրք։ Ընթերցանությունը պետք է ծառայի ձեզ, ոչ թե ճնշի ձեզ։

Մի վախեցեք լքել գիրքը, որը ձեզ չի գրավում։ Ոչ մի պարտադրանք չկա ավարտել այն գիրքը, որը սկսել եք։ Կյանքը չափազանց կարճ է վատ գրքերի վրա ժամանակ վատնելու համար։ Եթե գիրքը չի գրավում ձեզ առաջին 50 էջերի ընթացքում, հավանաբար ժամանակն է անցնել հաջորդին։

Վերջապես, մի ամաչեք ձեր ճաշակի համար։ Ոչ ոք իրավունք չունի ձեզ դատելու այն գրքերի համար, որոնք դուք սիրում եք կարդալ։ Ռոմանտիկ վեպեր, գիտաֆանտաստիկա, դետեկտիվներ, կենսագրություններ՝ ամեն ինչ լավ է, եթե այն ձեզ հաճույք է պատճառում։ Ընթերցանության գեղեցկությունն ազատությունն է։

Ինչպես ընտրել ճիշտ գիրքը

Լեհաստանի ամենահին տպարանը հիմնադրվել է 1795 թվականին Վարշավայում։ Այն ժամանակ այն ունեցել է ընդամենը երկու մամուլ և տասներկու աշխատող։ Այսօր այդ տպարանը վերածվել է ժամանակակից հսկայական ձեռնարկության, որտեղ աշխատում են ավելի քան 300 մարդ։

Տպարանի պատմության ամենադժվար շրջանը եղել է 1939–1945 թվականների պատերազմի տարիները։ Գերմանական օկուպացիայի ժամանակ տպարանը գործել է գաղտնի պայմաններում։ Տպագրվել են ոչ թե գրքեր, այլ հակաֆաշիստական թռուցիկներ և ստորգետնյա թերթեր։ Մամուլը թաքցված է եղել հատակի տակ փորված խորշում։

Պատերազմից հետո տպարանը վերականգնվել է զրոյից։ Նոր մամուլներ գնվել են Գերմանիայից՝ որպես պատերազմական հատուցում։ Առաջին հետպատերազմյան տարում տպագրվել է ընդամենը 12 անուն գիրք, իսկ 1955 թվականին՝ արդեն 87։

Այսօր տպարանը տպագրում է ոչ միայն գրքեր, այլև ամսագրեր, թերթեր և փաթեթավորման նյութեր։ Տարեկան տպագրվում է մոտ 40 միլիոն օրինակ։ Տպարանն ունի սեփական թղթի պահեստ և կապարակազմության արհեստանոց։

Տպարանի տնօրեն Անջեյ Վիշնևսկին ասում է, որ ամենամեծ մարտահրավերը ոչ թե տեխնիկան է, այլ կադրերը։ Երիտասարդները քիչ են ցանկանում սովորել տպագրական գործ, քանի որ այն համարվում է «հին մասնագիտություն»։ Տպարանը հիմա համագործակցում է մասնագիտական դպրոցների հետ՝ ուսանողներին ուղարկելով պրակտիկայի։

Տպարանի թանգարանում պահվում են ավելի քան 5000 հին գրքեր, որոնցից մի քանիսը թվագրվում են 16-րդ դարով։ Թանգարանը բաց է հանրության համար ամեն հինգշաբթի։

Ամառային արձակուրդի պլանավորումը

Ամառային արձակուրդը երկար սպասված ժամանակ է, երբ մարդիկ ցանկանում են հանգստանալ, ճամփորդել և վայելել կյանքը։ Սակայն շատերը սխալվում են՝ չպլանավորելով իրենց ժամանակը, ինչի պատճառով արձակուրդը հաճախ անցնում է անկազմակերպ և հոգնեցուցիչ։ Ահա թե ինչպես խուսափել այդ սխալներից։

Նախ՝ որոշեք, թե ինչ եք ուզում ստանալ արձակուրդից։ Ցանկանո՞ւմ եք հանգստանալ, թե՞ ակտիվ ժամանակ անցկացնել։ Ճամփորդե՞լ, թե՞ տանը մնալ։ Պատասխանը կախված է ձեր անձնական նախասիրություններից և ֆինանսական հնարավորություններից։ Կարևոր է ազնվորեն գնահատել ձեր ռեսուրսները։

Երկրորդ՝ կազմեք մոտավոր պլան։ Ձեզ պետք չէ յուրաքանչյուր րոպեն պլանավորել, բայց գոնե հիմնական կետերը՝ ինչ եք անելու առաջին շաբաթում, երկրորդում և այլն, օգնում են խուսափել դատարկ ժամանակից։ Պլանը պետք է լինի ճկուն, որպեսզի կարողանաք հարմարվել անսպասելի հանգամանքներին։

Երրորդ՝ մի մոռացեք հանգստի մասին։ Ամառային արձակուրդը ոչ թե մարաթոն է, այլ հանգստի ժամանակ։ Ներառեք ձեր պլանում ազատ օրեր, որոնց ընթացքում ոչինչ չեք անելու։ Դա թույլ կտա ձեզ լիցքաթափվել և վերադառնալ աշխատանքի թարմ ուժերով։

Չորրորդ՝ մի մոռացեք առողջության մասին։ Ամառը հիանալի ժամանակ է սպորտով զբաղվելու համար, քանի որ շատ տարբերակներ կան՝ լողից մինչև վազք։ Ուտեք առողջարար սնունդ, խմեք շատ ջուր և քնեք բավարար ժամանակ։ Ձեր մարմինը ձեզ շնորհակալ կլինի։

Վերջապես, մի մոռացեք ձեր ընտանիքի և ընկերների մասին։ Ամառային արձակուրդը հիանալի առիթ է նրանց հետ ավելի շատ ժամանակ անցկացնելու համար։ Կազմակերպեք համատեղ միջոցառումներ, որոնք կմոտեցնեն ձեզ իրար։

Ինչպես ընտրել ճիշտ գիրքը

Լեհաստանի ամենահին տպարանը հիմնադրվել է 1795 թվականին Վարշավայում։ Այն ժամանակ այն ունեցել է ընդամենը երկու մամուլ և տասներկու աշխատող։ Այսօր այդ տպարանը վերածվել է ժամանակակից հսկայական ձեռնարկության, որտեղ աշխատում են ավելի քան 300 մարդ։

Տպարանի պատմության ամենադժվար շրջանը եղել է 1939–1945 թվականների պատերազմի տարիները։ Գերմանական օկուպացիայի ժամանակ տպարանը գործել է գաղտնի պայմաններում։ Տպագրվել են ոչ թե գրքեր, այլ հակաֆաշիստական թռուցիկներ և ստորգետնյա թերթեր։ Մամուլը թաքցված է եղել հատակի տակ փորված խորշում։

Պատերազմից հետո տպարանը վերականգնվել է զրոյից։ Նոր մամուլներ գնվել են Գերմանիայից՝ որպես պատերազմական հատուցում։ Առաջին հետպատերազմյան տարում տպագրվել է ընդամենը 12 անուն գիրք, իսկ 1955 թվականին՝ արդեն 87։

Այսօր տպարանը տպագրում է ոչ միայն գրքեր, այլև ամսագրեր, թերթեր և փաթեթավորման նյութեր։ Տարեկան տպագրվում է մոտ 40 միլիոն օրինակ։ Տպարանն ունի սեփական թղթի պահեստ և կապարակազմության արհեստանոց։

Տպարանի տնօրեն Անջեյ Վիշնևսկին ասում է, որ ամենամեծ մարտահրավերը ոչ թե տեխնիկան է, այլ կադրերը։ Երիտասարդները քիչ են ցանկանում սովորել տպագրական գործ, քանի որ այն համարվում է «հին մասնագիտություն»։ Տպարանը հիմա համագործակցում է մասնագիտական դպրոցների հետ՝ ուսանողներին ուղարկելով պրակտիկայի։

Տպարանի թանգարանում պահվում են ավելի քան 5000 հին գրքեր, որոնցից մի քանիսը թվագրվում են 16-րդ դարով։ Թանգարանը բաց է հանրության համար ամեն հինգշաբթի։

Ամառային արձակուրդի պլանավորումը

Ամառային արձակուրդը երկար սպասված ժամանակ է, երբ մարդիկ ցանկանում են հանգստանալ, ճամփորդել և վայելել կյանքը։ Սակայն շատերը սխալվում են՝ չպլանավորելով իրենց ժամանակը, ինչի պատճառով արձակուրդը հաճախ անցնում է անկազմակերպ և հոգնեցուցիչ։ Ահա թե ինչպես խուսափել այդ սխալներից։

Նախ՝ որոշեք, թե ինչ եք ուզում ստանալ արձակուրդից։ Ցանկանո՞ւմ եք հանգստանալ, թե՞ ակտիվ ժամանակ անցկացնել։ Ճամփորդե՞լ, թե՞ տանը մնալ։ Պատասխանը կախված է ձեր անձնական նախասիրություններից և ֆինանսական հնարավորություններից։ Կարևոր է ազնվորեն գնահատել ձեր ռեսուրսները։

Երկրորդ՝ կազմեք մոտավոր պլան։ Ձեզ պետք չէ յուրաքանչյուր րոպեն պլանավորել, բայց գոնե հիմնական կետերը՝ ինչ եք անելու առաջին շաբաթում, երկրորդում և այլն, օգնում են խուսափել դատարկ ժամանակից։ Պլանը պետք է լինի ճկուն, որպեսզի կարողանաք հարմարվել անսպասելի հանգամանքներին։

Երրորդ՝ մի մոռացեք հանգստի մասին։ Ամառային արձակուրդը ոչ թե մարաթոն է, այլ հանգստի ժամանակ։ Ներառեք ձեր պլանում ազատ օրեր, որոնց ընթացքում ոչինչ չեք անելու։ Դա թույլ կտա ձեզ լիցքաթափվել և վերադառնալ աշխատանքի թարմ ուժերով։

Չորրորդ՝ մի մոռացեք առողջության մասին։ Ամառը հիանալի ժամանակ է սպորտով զբաղվելու համար, քանի որ շատ տարբերակներ կան՝ լողից մինչև վազք։ Ուտեք առողջարար սնունդ, խմեք շատ ջուր և քնեք բավարար ժամանակ։ Ձեր մարմինը ձեզ շնորհակալ կլինի։

Վերջապես, մի մոռացեք ձեր ընտանիքի և ընկերների մասին։ Ամառային արձակուրդը հիանալի առիթ է նրանց հետ ավելի շատ ժամանակ անցկացնելու համար։ Կազմակերպեք համատեղ միջոցառումներ, որոնք կմոտեցնեն ձեզ իրար։